

**Autoportret cu Lucian Blaga, (statuie de Romul Ladea)
Lancrăm, 18 noiembrie 2006**

ARGUMENT

De ce m-am gândit la un astfel de demers care ar putea părea o formă de narcisism? La primele două cărți, eram foarte curios de reacțiile criticii literare. Receptarea putea fi și urmărită, circulația revistelor literare asigurând un „control” bibliografic aproape sută la sută. După 1989, în explozia publicistică, receptarea a fost scăpată de sub control, pe de o parte, iar pe de altă parte, parcă și pozițiile deontologice ale multor critici literari s-au configurat sub alte zodii. Un *Dicționar de scriitori mureșeni*, realizat de Ana Cosma și tipărit în 2000, m-a făcut curios. Erau semnalate acolo receptări critice despre care nu știam nimic. Curiozitatea m-a împins să le caut. Pe unele le-am găsit, pe altele nu. Erau însă destule, cred, pentru a configura un portret în oglinda criticii literare. Unul parțial, pentru că, circulația cărții n-a mai fost de natură să pună în orizonturile criticii literare toate titlurile pe care le-am tipărit, pe de altă parte, mulți critici nu mai dețineau același buget de timp, iar unii chiar au renunțat la rubricile de cronică literară, de actualitate editorială. Iar eu, *mea culpa*, n-am făcut gestul de a trimite cărțile mele criticilor literari. Cu alte cuvinte, n-am ce reproșa nimănui.

Cu ani în urmă, în timpul studenției, profesorul Mircea Borcilă, la un seminar de *Poetică*, a propus colegilor de an o interpretare a unui poem publicat de mine în revista *Flacăra*, fără a le spune cine este autorul. („Zăpada ca un inorog mi-atinge glezna, / cuvinte-sângerate întinzând pe-asfalt - / E-atât de albă-n ochii mei și bezna / și-acest decembrie rămas în șpalt. // E-atât de singur ochiul meu postum / și mâna ta ce-ar vrea să îl atingă / precum pe-un trup cu gâtul lui de fum / în care vin

cuvintele să ningă.”(*Poem de zăpadă*, în *Flacăra*, nr. 51, decembrie 1980). A fost nu doar un spectacol al receptării critice dezinvolve, cu patos "seminarist", ci și o emoționantă privire în oglindă în public. Poate că așa ar trebui să fie instanțele poeziei, cu public.

Nu mi-au fost indiferente opiniile criticii, deși niciodată un punct de vedere critic nu mi-a schimbat felul de a scrie, temele...

Indiferent cum au scris, le rămân îndatorat celor care s-au aplecat cu mai multă stăruință asupra scrisului meu.

Am avut parte, în general, de o receptare calmă, fără stridente și fără excese. Mi s-a spus, n-am ajuns să citesc, de o cronică injurioasă, aproape anonimă, a unui oarecare Alexandru Pleșcan, probabil pseudonim. Iar Ioan Milea, comentându-mi primele două cărți, era în plin război antitextualist și totul se subsuma acestei lupte. Altfel, critica a fost atentă și generoasă cu cărțile mele, în limitele unei circulații mai mult decât precare a cărții, după decembrie 1989.

Până la apariția cărților, s-au exprimat despre poezia mea diverși scriitori, mai ales în urma unor lecturi în cenacluri literare sau după prezența în antologii de debut, la modă în deceniul al nouălea.

„Într-un interesant grupaj de versuri, intitulat *Jocuri pentru oameni mari*, în seara de 25 ianuarie a.c., Nicolae Băciuț (student, anul I, Facultatea de Filologie din Cluj-Napoca) a dovedit un cert instinct poetic, cu multiple disponibilități. Tirania unor ecouri din Nichita Stănescu e frecventă, ca și primejdia clișeului și, deocamdată, nesiguranța opțiunilor pentru o anume formulă. În acest sens, discuțiile au fost fructuoase (Dumitru T. Savu – analitic și la obiect, Radu Săplăcan – ca de obicei, un spirit critic acut, și poeții Petru Romoșan și Emil Hurezeanu),

relevând o anume coerență a discursului liric, o remarcabilă inteligență artistică a poemelor.” – consemna M(ircea) V(aida) în *Tribuna* din 1 februarie 1979, după lectura în Cenaclul revistei.

În 1981, într-un interviu din revista studentească *Dialog*, de la Iași, referindu-se la Festivalul Artei și Creației Studentești, de la Suceava, Laurențiu Ulici scria, între altele: „Însă numele câtorva dintre poeții, prozatorii și criticii premiați la Suceava, vor fi auzite, sunt convins, nu peste multă vreme. Mă gândesc în primul rând la poeții Ion Mureșan și *Nicolae Băciuț*, de la Cluj-Napoca, Delia Străuț și Bogdan Ghiu, de la București...” După același eveniment de la Suceava, Ion Bogdan (Lefter) remarcă într-un text din revista *Amfiteatru* nr. 5/ 1981: „Trăgând linie și adunând, bilanțul momentului Suceava e cu totul favorabil: premiile au parafat frumoase afirmări personale, dar și afirmarea, încă o dată, a promoției '80.

E semnificativ de altfel faptul că între premianți s-au aflat mulți reprezentanți ai celor doi centri polarizatori ai acestei promoții – *Echinox*-ul (Ion Mureșan, *Nicolae Băciuț*, Klaus Schneider, Cristina Felea, Marius Lazăr, Andrei Zanca Sofalvi) și *Cenaclul de Luni* din București (Dan Goanță, Delia Străuț, Bogdan Ghiu, Doru Mareș, Ion Bogdan Lefter). „*Scrie poemul ca și cum tu ai fi poemul* – iată un vers care poate mărturisi atitudinea față de artă, dar și menirea ei în cetate, a poeziei. Autorul, Nicolae Băciuț, e unul dintre acei poeți afirmați în ultimii ani, distingându-se pregnant printr-o vocație a socialului. I se alătură, sub semnul aceleiași reflecții grave, prin mijloace surprinzătoare prin plasticitatea și capacitatea de sinteză, Andrei Zanca. Două nume din câteva, reprezentând, după opinia noastră, un mod poetic specific de a dialoga cu lumea.”, scria Platon Pardău, în *Contemporanul* din 11 iulie 1981.

Un grupaj de versuri din *Suplimentul literar și artistic al Scânteii tineretului*, după lectura în ședința din 10 decembrie 1981, în Cenaclul „Confluente”, a fost însoțit de comentariile lui Lucian Vasiliu („Am ascultat în această seară doi autori a căror poezie se naște în jurul bibliotecii: Nicolae Băciuț se află în ea, I. G. Șeitan încă afară. Dacă Șeitan face o poezie explozivă, petardantă, Băciuț scrie una cerebrală, ceremonioasă”), Victor Atanasiu („Putem spune de pe acum că Nicolae Băciuț există ca poet. El are un timbru specific, are capacitatea de a prinde gestul renunțării, freamățul îndoielii, liniștea destinsă a coborârii. Dar poemele lui scad în timp. De aceea cred că genul scurt îl prinde cel mai bine”), Florin Iaru („Impresionează la Nicolae Băciuț viziunea ’monstruoasă’, cosmică a lumii. Există, în toate poemele, un tragism al emoției elaborate.”) și Nicolae Țone („Nicolae Băciuț este un autor de mici giuvaere, identificabile în montura fiecărui poem. I-aș reproșa, totuși, o notă artificială, înclinația de a privi poezia prin lupă. Corectivul acestei atitudini nu poate fi decât o implicare mai decisă în real”).

Tot în *Suplimentul Scânteii tineretului*, din 31 ianuarie 1982, un grupaj de versuri era însoțit de câteva *Scrisori de acreditare*, semnate Ion Pop, Ioan Adam, Marian Papahagi, Nicolae Stoian și Florin Mugur.

Ion Pop: Reflecția mereu reluată asupra *poesisului*, a relației adesea dificile dintre creator și propriul său discurs, mi se pare a fi preocuparea dominantă în versurile publicate până acum de Nicolae Băciuț. „Ieșirea în stradă” a versului, „viața și patimile poemului”, poemul pe care „nu l-am scris niciodată”, revin firesc într-o poezie aflată în plin proces de cristalizare. Ea atestă de pe acum o remarcabilă putere de invenție metaforică, de conturare a unei atmosfere de notații adesea totale, uzând de o anume violență a concretului, menită să reprime, alături de

comentariul ironic și autoironic, pornirile sentimentale. Prin asemenea trăsături, scrisul lui Nicolae Băciuț se vrea solidar cu al confrăților de generație, în voința afirmată cu tenacitate de a surprinde pulsațiile cele mai vii ale realului.

Ioan Adam: O experiență lirică dificilă și riscantă îl atrage pe Nicolae Băciuț. Poetului i s-a recunoscut (nu fără o notă de imputare) cerebralismul; n-ar trebui să deducem de aici că versurile ar fi uscate, nude, fără tensiunea secretă, dar viguroasă, a emoției. În realitate, deși poeziile se subsumează unui „program”, destul de restrictiv în articulațiile lui, pe geamul lor înghețat rămâne – înscrisă într-un filigran subțire – drama. Este, firește, o dramă a expresiei, a căutării înfrigurate a verbului, ce se suprapune exact pe idee, dar nu mai puțin o dramă existențială exacerbată de aflarea minciunii din cuvinte. Etern „neterminat”, poemul ascunde și deconspiră, totodată, o stare a spiritului activ, geografia sincopată, pudică, a sentimentului. *Călătoria sintactică* a lui Nicolae Băciuț e demnă de cea mai vie atenție.

Marian Papahagi: „Să facem autopsia poeziei”, ne cere Nicolae Băciuț într-un vers al său; îndemnul e pe jumătate ironic, iar tânărul poet îi dă urmare cel dintâi, desfăcând coaja cuvintelor, punându-le apoi să se îmbine în fel și chip, ascultându-le sunetul astfel împerecheat, minunându-se și perseverând. Ceea ce poate să pară joc devine cu vremea ceea ce era de la început: o căutare a expresiei proprii, a unui drum – cum se spune – dar care să nu fie numai o înșelătoare potecă terminată printre (fie ele și poetice) bălării, ci o cale spre poezie. (Nicolae Băciuț are o calmă încredere în sine și în scrisul său: își pregătește, am spune, pas cu pas, o carte pe care, deocamdată, cu înțelepciune, o mai amână. Între timp, face de toate: ia interviuri, scrie recenzii și interpretări de poezie clasică și modernă, participă la festivaluri, ia și, mai

nou, înmânează premii, e secretar responsabil de redacție al unei reviste care îi dă destul de furcă, învață, călătorește. Toate aceste lucruri care nu sunt poezie sunt tot atâtea moduri indirecte – între cumișenie și imprevizibilitate, de a căuta, de a provoca, de a stimula sau inventa. (...) Nu știu dacă Nicolae Băciuț are nevoie de îndemn: să-i acordăm, mai degrabă, nu bunăvoința, ci încrederea, speranța noastră; (asemenea celorlalți tovarăși de generație pe care tânărul poet i-a reunit acum vreo doi ani și mai bine într-o anchetă – care n-a trecut neobservată și a stârnit chiar polemici – ele i se cuvin pentru ca să poată să-și câștige, singur, „dreptul la timp”).

Niculae Stoian: O lectură neatentă a versurilor, te-ar îndemna să iei metaforele, nu o dată antologice, despre capacitatea cuvintelor de a învăța funcțiile fiecărui sentiment, drept o speculație livrescă, avitaminizată, lipsită de sângele ce impulsionează viața. Nu este greu să remarci însă că această obsesie a cuvântului e înainte de toate obsesia încărcării lui de viață, de sens, asemenea inimii în bătaia ei, de sângele cald, întrucât artistul la tinerețe „nu răspunde decât în fața cărților sale”.

Florin Mugur: „*Poezii de peste munți*” (lui Nicolae Băciuț*). În mijlocul iernii / ghiocelul năuc / care-mi crește din creier // în mijlocul iernii / vin poezii de peste munți / pe skiuri de sticlă. // Ei au pulovere imense / și, Doamne, cât aer de munte / poate aduna o mare parașută deschisă // trec pe lângă mine, se uită / la ghiocelul năuc / care-mi crește din creier // se opresc, râd; / e și acesta un fel de a vesti / primăvara. // Despre patrie? Ei sunt patria - / Hurezeanu, Petreu, Romoșan, Ieronim, Mureșan, / Moldovan, Mariana, Britz, Sollner, Șandru – și ceilalți. // Sunt veseli / sunt curați / mă iau cu ei. // Închid ochii – duceți-mă / unde vreți voi, dar repede, dar repede. / Cum e în munți? Aici e greu. Nu ninge.

(*) *Poet clujean de mare viitor, echinoxist, născut în ziua de 10 decembrie 1956, zi în care a fost accidentat mortal Nicolae Labiș.*)

„Apărut de curând la Editura Albatros, *Caietul debutanților* pe anii 1980 și 1981 cuprinde poezii semnate de 31 de poeți din aproape toate zonele țării. În asemenea condiții, volumul poate fi considerat expresia unei efervescențe lirice neobișnuite nu numai prin întindere, ci uneori și prin nivelul ridicat al valorilor. Câteva din numele poezilor cuprinși în acest *Caiet* sunt reprezentative pentru anumite focare de poezie, dacă pot să mă exprim astfel, ce s-au creat în diferite orașe ale țării. Unul dintre aceste orașe este Târgu-Mureșul, unde se manifestă de câțiva ani un grup de tineri poeți de indiscutabilă valoare, ale căror nume au putut fi întâlnite cu precădere în paginile revistei *Vatra*. Mai puțin norocoși decât confrății lor din alte centre, tinerii poeți mureșeni, apreciați cu diverse prilejuri de critica literară, așteaptă deja de multă vreme să treacă pragul debutului. Fiecare dintre ei are deja în sertar două sau mai multe cărți de poezie a căror publicare va contribui, fără îndoială, la creșterea vieții spirituale a orașului. În prezentul *Caiet al debutanților*, tipărit de Editura Albatros, sunt cuprinși cinci poeți mureșeni: Lazăr Lădariu, Soril Miavoe, Nicolae Băciuț, Ion Dumbravă și Andrei Zanca. (...)

Ceilalți doi poeți, Nicolae Băciuț și Andrei Zanca, sunt mureșeni prin adopție și echinoxști prin formație. Primul scrie o poezie a poeziei, abstractă și supusă intelectului, în tradiția liricii franceze, de la Mallarme la Valery. Tema centrală în jurul căreia se rotesc versurile lui Nicolae Băciuț este condiția poetului și a poeziei. Astfel, în poezia *Cuvintele mele*, recunoaștem drama specifică creatorului modern: anume, nemulțumirea față de cuvânt, sentimentul devalorizării cuvântului. Inventivitatea

imagistică a acestui tânăr poet este expresia unei sensibilități rafinate prin frecventarea temeinică a unor mari scriitori români și străini. Prezența metaforei anatomice într-o poezie ca *Despre singurătate* îl apropie de Nichita Stănescu. (...) – consemnează Gheorghe Perian, în *Cinci poeți mureșeni, Steaua roșie*, mai 1983.

Constanța Buzea, în revista *Amfiteatru* nr. 5/1983, p. 11, face o substanțială pledoarie în susținerea tinerilor poeți, „înghesuiți” în *Caietul debutanților*: „Cel puțin zece din numele celor care semnează poezie în acest *Caiet* apărut, ca de obicei, cu întârziere, ar fi meritat din plin publicarea de la bun început într-un volum personal. (...) Romulus Bucur, Daniel Corbu, Mircea Drăgănescu, Ion Bogdan Lefter, Mircea Rostaș, Liviu Santa, Călin Vlășie, Liviu Antonesei, *Nicolae Băciuț*, Daniel Daniel, Traian Ștef, Andrei Zanca sunt câțiva dintre poeții cu ale căror versuri substanțiale și stranii se poate ilustra orice realitate. Sunt numele celor care au oferit dovezi suficiente și clare ale talentului lor. Sunt numele care au deja o față limpede și se vor vărsa curând în spațiul mai larg al poeziei noastre actuale. Sunt poeții cei mai buni ai momentului '80 – '81, la nivelul concursului de debut al Editurii Albatros. Sunt poeții care se pot considera soare în fața soarelui, câțiva dintre cei care surprind și contemplă liniștiți momentul în care întrebările evadează și când poemul zace umezit la picioarele poeziei.

Scriind despre *Poezia debutanților* în revista *Vatra*, (nr. 9/1983) la apariția antologiei *Caietul debutanților 1980 – 1981*, Dumitru Mureșan remarcă faptul că : Versurile lui Nicolae Băciuț denotă o preocupare expresă pentru limbajul poetic. El adoră și detestă „cuvintele”, se ceartă și se împacă iar cu... „poemul”, sugerând o anumită dramă a devitalizării lirismului: „Scrie-ți poemul! Uită nerăbdarea / de a-i vedea cuvintele atârându-ți de trup / ca niște pânze

de păianjen însângerate. // Sparge oglinda de pe chipul tău / șters cu hârtii, / consoane / și frică. // Scrie poemul cu neglijență și nebăgare de seamă; / despre corp, moarte, confuzie, / despre aorta deschisă, / scrie ca și cum tu ai fi poemul, / cuvintele, / picătura decolorată de sânge”. (*Picătura decolorată de sânge*, din ciclul *Cuvânt înainte*).

Preocupat de fenomenul poetic tânăr, Cezar Ivănescu nu putea să ignore *Caietul debutanților* de la Albatros, comentându-l în paginile revistei *Luceafărul*: (...) Ceilalți unsprezece poeți, Corneliu Antim, Liviu Antonesei, Nicolae Băciuț, Gellu Dorian, Alexandru Dohi, Ion Dumbravă, Ștefan Dumitru, Marcela Mariana Milcu, Voicu Olari, Nicolae Sava, Andrei Zanca, la fel de talentați sau mult mai talentați decât unii dintre cei aleși să debuteze în volum (spunem aceasta deoarece în volum ar fi trebuit să debuteze Liviu Antonesei și nu un impostor ca Ion Bogdan Lefter), ne obligă să le reamintim editorilor români din cele patru unghiuri că minima onestitate funcționându-se liber și nelăsându-se obnubilată de traficul de influență ar fi suficientă pentru a rezolva cazurile „desperate”: un caz „desperat” a fost și Cristian Simionescu până la publicarea extraordinarei cărți *Vicleniile oceanului*, un caz „desperat” a fost și Dan David, cel mai original poet român apărut în ultimii ani...

(...) Pe Nicolae Băciuț l-am citit și l-am admirat adeseori, l-am și premiat o dată, și aproape nu-mi vine să cred că nu a publicat până acum nici un volum. (...)

Nicolae Băciuț e unul din rarii poeți care (pe urmele lui Nichita Stănescu) dematerializează, „dezîncarnează” cuvântul dintr-o tentație absolutorie: poezia sa pare scrisă dintr-o purificată stare de *rasa*, transmițând continuu o jubilație a gândului autarhic... Iată frumosul poem preluând titlul capodoperei lui D. R. Popescu, *Vânătoarea regală*: „Alte sunete în ceasul meu de argint; / bietul

animal, / numai miros, numai auz, numai vedere, / știe tot despre mine / rang, apartenență / și murire. // Alte sunete în ceasul meu de nisip. // Fiara trece prin fața mea, / o salut îndelung, / mă înclin / și-apoi plec. // Alte sunete. Ceasul meu s-a oprit”.

„Nicolae Băciuț (*Cuvânt înainte*) ar fi meritat o plachetă individuală, cu atât mai mult cu cât a mai fost prezent într-o antologie editorială cu câțiva ani în urmă la *Albatros*; despre textele lui am scris atunci, cu sentimentul că poetul promite o evoluție frumoasă; poemele de acum nu aduc nimic nou față de cele dinainte, semn că sunt contemporane” – consemna în *România literară* din 14 februarie 1985, Laurențiu Ulici.

„Apărută recent la Editura Dacia, 1984, antologia de debut colectiv intitulată *Alpha* – '84, reunește cincisprezece poeți al căror nume circulă frecvent în presa literară, dar care n-au reușit încă să fie autorii unor volume proprii. Însoțite de date biografice, versurile, selectate de Vasile Igna, dovedesc, în general, stăpânire a mijloacelor artistice, impresia unei repezi ochiri fiind aceea de opulență stilistică, de ingeniozitate metaforică și, uneori, tendințe novatoare. Ne gândim, de pildă, la Dora Pavel, Luca Onul, Nicolae Băciuț sau Gheorghe Achim, poeți remarcabili sub aspectul combinării unor detalii realiste cu elemente fantastice sau himerice, care, în ciuda unor procedee sofisticate, se impun prin sinceritatea tonului, preocupare pentru cultivarea virtuților cuvântului, înclinația spre notații fragede” – glosează G. Moldovan în ziarul *Ecoul* nr. 1620, din 2 decembrie 1984.

Tot despre prezența în *Alpha* '84, Petru Poantă scria în *Tribuna* din 14 februarie 1985: „Introduceri” în sensibilitatea preponderent autumnală sunt poemele lui Nicolae Băciuț, redactor la revista *Vatra*, fost echinoxist. Știința ambiguității, a intersecției planului afectiv cu al

discursului este exemplară. Poemul face parte din recuzita imagistică, fiziologicul devine limbaj. „Textul” este spațiul unor translații de la actul scrierii la cel fiziologic sau invers. Dar de la Nicolae Băciuț așteptăm un volum reprezentativ.

În *Vatra* nr. 7/ 20 iulie 1985, Ioan Pinteza remarcă referitor la grupajul din *Alpha '84*, că: Nicolae Băciuț vine dintr-o purificare a cuvântului trecut prin strâmbătățile sale, după o elaborare lăuntrică, reușind să exprime adevărul. Adevărul unei construcții poetice bine încheiate, a unui „liber arbitru” în acest sens. Se simte la acest poet (greu de confundat cu ceilalți în această antologie) formația echinoxistă ca și la alți debutanți sau nedebutanți poeți din gruparea clujeană: Ion Mureșan, Viorel Mureșan, Ion Urcan, Andrei Zanca etc. Tema cu care se învrăjbesc acești poeți fiind fundamentală: neîncetata luptă a Poetului cu Cuvântul. Așa se pare că face și N. Băciuț: „Scriu aceste versuri, pândind cuvintele rămase goale de parcă / turnul orașului s-ar fi scurs în nervurile lor”. Nimic în plus, nimic în minus. Pare a striga poezia aceasta. Totul redus la esență, la rostirea nemijlocită. Roman Melodul chiar cerea Cuvântului supunerea unui alt cuvânt: „Spune-mi un cuvânt tu, Cuvântule!” Pentru că „Poemele bat ca într-o ușă în pieptul lui” (*Cina cea de taină*) și „trec prin el cu încăpățănare” (*Trandafiri*) N. Băciuț are dreptul și puterea să le scrie cu sufletul, chiar dacă în cele din urmă „colțul gurii” știe pentru ele scăparea cea mare: trecerea în natural, în viețuirea obișnuită.

Într-un serial din *SLAST*, din iulie 1986, Nicolae Diaconu spune despre cei incluși în *Alpha '84* că „Doi dintre ei ar fi avut dreptul la plachetă individuală: Vasile Sav, (...) și Nicolae Băciuț, pentru că au mai fost într-un *Caiet al debutanților*, la „Albatros”, în 1983. Și tot în același

context, Nicolae Diaconu mai spune: Nicolae Băciuț (născut în 1956) este mai cunoscut prin recenziile publicate sporadic în *SLAST* și mai cunoscut prin interviurile realizate în *Vatra* cu scriitori pe care, ținându-i de vorbă, nu-i scutește de scris. Ca poet, e un calofil manierizant, care și-a găsit *tonul*: „Chip glorios, chip glorios, / te privesc și amestec cuvintele în gură. / Umezite ele intră mai bine în urechile tale / de care atârnă precum cerceii auriți”. Mă întreb : dacă n-a putut face un pas înainte, publicând în *plachetă*, de ce a făcut un pas înapoi, acceptând să publice din nou la *grămadă*, vorba lui Ulici?

Gavril Moldovan, în cotidianul bistrițean *Ecoul*, din 24 august 1985, p. 6, „extrage” din sumarul antologiei *Alpha '84* doi autori, „originari de pe aceste meleaguri”: Nicolae Băciuț și Luca Onul. (...) Primul dintre ei, Nicolae Băciuț este prezent în antologia susmenționată cu un ciclu unitar de poeme, remarcabile sub aspectul combinării unor detalii realiste cu elemente fantastice ce se impun prin sinceritatea tonului, preocupare pentru cultivarea virtuților cuvântului, înclinație pentru notații fragede. Transpare și o concentrare a expresiei, o tendință spre lapidar, care poate fi de bun augur. Cităm în acest sens din *Ceasul cu turn*: „Mâna ta prinsă adânc în zăpadă / ca într-o ghilotină, / silabe reci aburesc arborii / tăiați din osul moale al frunții. / Te privesc ochii mei, / suferința unui animal iubit / sub retina neprotejată...” Revelatoare în acest sens este și *Portretul unui cuvânt*, cu adăugirea că aici universul naște o puternică emoție, poezia fiind una dintre cele mai reușite. Nicolae Băciuț dovedește disponibilități artistice, putere de inovație și ușurință în fabricarea metaforei: „Un nou exercițiu de toamnă, / un nou păianjen țesându-și frica / între degetele din care / cuvintele colorate dispar”. O obsesie a cuvântului este prezentă peste tot, poetul având cultul sonor al acestuia și al semnificațiilor

adânci.

Dintr-o recenzie a Lilianeii Lazia, publicată în revista *Tomis* nr. 6/1987, am aflat că am fost inclus și într-o antologie de poezie patriotică apărută la Editura Albatros, în 1986, cu titlul *Cântecul patriei*: „Nicolae Băciuț alternează universul fizic cu universul de suflet, universul mare, ca în *Transilvania*, cu universul mic, ca în *Alfabet*. Poezia lui este o căutare a certitudinii ideii de patrie, pornită de la *a*-ul alfabetului și rostită pentru a se împlini”.

Pentru anul 1986, anul apariției *Muzeului de iarnă*, nu s-au acordat premii ale Uniunii Scriitorilor. „Compensarea” a venit pentru mine din partea revistei *Tomis*, care a optat la debut pentru poezie, în anul editorial 1986, pentru acest volum. Iar Zaharia Sângeorzan, în revista *Cronica* 1/1987, în articolul *Poezia*, p. 4, scria că „Debutanții lui '86 nu au depășit așteptările. Multă versificație, puțină poezie autentică. Există și o excepție: Nicolae Băciuț, *Muzeul de iarnă*. Este un debut de zile mari, care anunță unul dintre cei mai talentați poeți ai momentului literar”.

Culegerea textelor pentru această carte a fost un exercițiu insolit, o „lectură” atentă, care mi-a relevat nuanțe, observații, care la o primă lectură, la apariția în presă, mi-au scăpat. A fost o inevitabilă „privire în oglindă”, retrospectivă, pentru a mă cunoaște mai bine pe mine însumi.

Nu știu dacă voi urma sugestii ale exegezelor critice, dar, cu siguranță, îmi voi privi altfel textele atunci când le voi pregăti pentru tipar.

Comentându-mi cărțile, critica a făcut și o radiografie a fenomenului optzecist, în conexiunile și referențialitățile sale.

Tirajele cărților mele au variat de la 300 (*Alb pe alb*) la 20 000 (*Jocuri încrucișate*). *Memoria zăpezii* a avut și

ea un tiraj pe care greu îl mai poate visa azi un autor: 5600. Dar iată cum era prezentat acest volum în catalogul de anchetare a tirajelor: „Poeziile tânărului poet transilvănean Nicolae Băciuț cântă frumusețile naturii, ale patriei și bogăția sufletească a celor care construiesc o lume a democrației, a înțelegerii între oameni, a bunăstării. Poemele se catalizează în jurul ideii generoase de încredere în prezentul și viitorul țării. Aflat la al treilea volum, Nicolae Băciuț se configurează ca un optimist care pentru a sugera sentimente complexe de comunicare între poet și ambianța înconjurătoare folosește mijloace lirice adecvate”. Lectorul cărții, Florin Mugur, mi-a cerut un grupaj de poeme patriotice și acceptul să schimbăm titlul cărții în *Cântecul patriei*. I-am spus că cu astfel de condiționări renunț să-mi mai tipăresc volumul. Până la urmă, volumul a trecut de Consiliul Culturii și Educației Socialiste, cu intervenții în text și cu modificarea unor titluri. *Casa cu idoli* a fost transformat în *Liniste, Nostalgii interzise* în *Cinci nostalgii*, *Frica scrie pe geamuri* în *Vechi imperiu*, *Tatăl nostru* în *Luchian*, un poem fără titlu a devenit *Poezii* etc. etc. Au fost scoase din volum vreo zece texte... subversive, au fost cosmetizate aluziile și cuvintele „interzise”: biserică, cruce, Dumnezeu etc.

Cu siguranță, mai sunt și alte comentarii publicate la cărțile mele. Dacă până în 1989 am urmărit cu sufletul la gură tot ce se scria despre cărțile pe care le-am tipărit, după 1990, doar întâmplător am mai aflat despre ceea ce s-a scris despre mine, lucrurile scăpând de sub control, atât prin inflația de publicații cât și prin circulația deficitară a acestora. E adevărat, și eu m-am cam lecuit de această curiozitate.

N-am cerut niciodată nici unui critic să scrie despre cărțile mele, nu am oferit decât întâmplător cărțile mele unor critici, fără să-mi fac un merit din aceasta, un reproș

sau o... strategie. S-ar fi cuvenit, poate, ca măcar celor care au scris despre mine să le trimit noile mele apariții editoriale. Multora le-am pierdut urma, iar unii au luat-o pe alte căi, nemainteresându-i comentariul critic al actualității editoriale, oricum sufocante.

Citite acum cu detașare, consider că am avut parte și de lecturi profunde, aplicate, analitice, și de lecturi grăbite, superficiale, chiar de neînțelegeri, plecând tot de la „ritmul” lecturii sau inapetența pentru un anume gen de poezie.

Apoi, lectura critică a cărților mele poate fi relevantă pentru tipurile și ticurile de receptare critică în deceniul 9 și poate fi un bun indiciu pentru sociologia criticii literare.

De aceea, cred că această carte poate fi analizată în semnificațiile ei și dincolo de radiografia critică a unui autor pe parcursul a două decenii de activitate literară. Citind o carte, s-a făcut și o evaluare a fenomenului literar optzecist, relaționare inevitabilă, direcțiile acestuia și reperele sale tematice, stilistice, individualitățile lui definitorii.

Dincolo de recenziile și cronicile literare la volumele mele, au apărut referințe și în diferite texte despre lansări de cărți, întâlniri cu cititorii etc.:

TOP EDITORIAL: *N. Steinhardt – Între lumi, convorbiri cu Nicolae Băciuț*, Editura Tipomur, 675 lei. Este începutul unei cărți de dialoguri pe care învățatul de la Rohia n-a mai apucat să o scrie. Cea mai mare parte a cărții este compusă epistolar: interviuri și scrisori. A mai fost adăugat un interviu realizat de Nicolae Băciuț cu trei intelectuali foarte apropiați lui N. Steinhardt: Al. Paleologu, Mircea Oliv și Ioan Pinte. (*Zig-zag* nr. 17/1994).

Nicolae Băciuț, acest copil-minune al timpului

nostru gazetăresc, literar, al timpului nostru, în general insuficient pentru a respira măcar, continuă să ne uluiască prin puterea sa de muncă, prin valoarea și frumusețea demersurilor sale creatoare. Un nou volum, *Casa cu idoli (Memoria ascunsă, 1978 – 1996)*, editat de Tipomur, în tandem cu Ambassador, în condiții grafice excelente (copertile Nichita Stănescu și Mihai Olos – portret și desen), dezvăluind în paginile sale o lirică delicată, pură (altă „față” a lui Nicolae Băciuț), așteaptă confruntarea cu publicul cititor. (Mariana Cristescu, *Cuvântul liber*, 1996).

Nicolae Băciuț, *Oglinzi paralele*, interviuri, Ed. Ambassador în colaborare cu Ed. Noul Pământ, 1998, 164 p., 5999 lei. Poetul și publicistul Nicolae Băciuț îi are drept interlocutori pe Alexandru Balaci, Augustin Buzura, Dan Culcer, Gheorghe Grigurcu, Monica Lovinescu, Teohar Mihadaș, Petru Poantă, Aurel Rău, Valentin Silvestru, Mihai Sin, Grete Tartler, Mircea Tomuș, Eugen Uricariu, Ion Vartic, Ion Vlad. Deși nu practică un stil agresiv, autorul interviurilor reușește, datorită competenței sale, să obțină răspunsuri demne de interes. (Alex Ștefănescu, în *România literară* nr. 48/1998, p. 4)

A ieșit de sub „teascurile” Editurii ACADEMOS, noul volum de versuri al lui Nicolae Băciuț, *Manualul de ceară* – o carte pe cât de consistentă, pe atât de atractivă, datorită copertelor asigurate de artiștii plastici Dan Perjovski și Vasile Gheorghiuță. Pentru că autorul va adăuga mâine, 10 decembrie, încă un an furtunoasei sale existențe, îi urăm, cu drag, cu prietenie, „La mulți ani”, sănătate și tot atâta bogăție creatoare. (Mariana Cristescu, în *Cuvântul liber*, 2001).

O lansare de carte, mai puțin convențională, a marcat inaugurarea colecției Editurii Tipomur „Poezii orașului”. *Poduri de umbră* este titlul volumului bilingv al lui Nicolae Băciuț, reunind 37 poeme, selectate din

volumele sale anterioare. Traducerea în limba maghiară – Toth Istvan. (...) Potrivit afirmațiilor lui Nicolae Băciuț, următoarele volume ale colecției vor aparține lui Lazăr Lădariu și Zeno Ghițulescu (în limba maghiară). Motivația lansării nocturne – la care natura a subscris, generoasă, renunțând la averse și oferind ore senine, memorabile – a fost (...) pentru Nicolae Băciuț imboldul unui plastician care tocmai și-a vernisat expoziția la ora 22,00 și alegerea unui ceas la care publicul să nu poată pretexta că nu vine, fiind prins cu alte treburi.(A.M.C., *Recurs*, 21 mai 2001, p. 17).

LANSARE DE... NOAPTE. Vineri, 18 mai a.c., ora 24,00 (nu e o greșeală de tipar!) la „Ceasul de flori” din Piața Trandafirilor din Târgu-Mureș, vor fi lansate volumele de versuri *Ziua canonului*, de Valentin Marica, și *Poduri de umbră / Hidak az arnyekok felett* (ediție bilingvă româno-maghiară), de Nicolae Băciuț. Cărțile au apărut la Editura Tipomur, cu sprijinul Primăriei Municipiului Târgu-Mureș, al primarului Dorin Florea și al Direcției Județene pentru Cultură, Culte și Patrimoniul Cultural Național Mureș, fiind primele două din colecția „Poetii orașului”.

Cei doi poeți îi invită doar pe această cale pe cei care le sunt aproape și pe iubitorii de poezie la întâlnirea aproape... nonconformistă. (*Cuvântul liber*, 2001).

Alb pe alb este titlul celui mai recent volum de versuri lansat de Nicolae Băciuț, vineri, 20 decembrie, la Casa de Cultură din Târnăveni, în ton cu zăpada, care „totuși nu ne-a ocolit” în ajunul sărbătorilor. Într-un cadru intim, cuprins între picturile tânărului Silviu Medeșan, care s-a simțit „în centrul atenției”, au prezentat cartea poezii Lazăr Lădariu, Valentin Marica, Răzvan Ducan, Daniela Cecilia Bogdan, Aurel Hancu, Dumitru D. Silitră, Viorica Feierdan, Valer Popean și părintele

protopop Partenie Pop, într-o seară memorabilă, care s-a prelungit, cu totul, până după miezul nopții. Am aflat că Nicolae Băciuț este „omul de zăpadă cu patru anotimpuri”, un „poet mesianic”, expansiv, al „duiosului revers steinhardtian, purtând luciditatea suferinței”, cartea fiind o „plăcută promenadă pe teritoriile pierdute, recucerite prin har poetic”, irișii albi din fața vorbitorilor fiind perfect asortați cu... albul pe alb. Daniela Cecilia Bogdan considera cartea „una de rugăciune, care a învins moartea”, iar colindele copiilor, coordonați de Carmen Gogeanu, au fost „invitația la eternitate”, în care cuvântul se întrupează și se smerește”. (Ioana Florea, *Cuvântul liber*, 24 decembrie 2002).

PATA ALBĂ (Către Nicolae Băciuț și voi) După ani de „gri, mohorât/ și uitare”, nevoia de/ frumos ne duce la Târnăveni./ Acolo am moștenit zăpada/ și o pasăre albă.// Cu frații merg prin zăpadă / și vânez cântecul ei./ Cuvânt pe cuvânt și tot/ suntem mai departe/ de Ea. Într-o seară/ ca aceasta, fără Luceafăr,/ a căzut în Cartea albă.// Pata albă și acum/ vorbește în limba ei română –/ albă! (11 februarie 2005, în drum spre Târnăveni) MILJURKO VUKADINOVIC.

Nu m-am gândit când să public o astfel de carte. În această variantă sunt „forțat” de împrejurări biografice s-o tipăresc. E, dacă se poate spune, un bilanț după pragul vârstei de 50 de ani. Fără trufie și fără orgolii. Ba chiar cu teamă. Cu o oarecare suferință. La 50 de ani, Nichita Stănescu punea capăt unei biografii, nu și unei opere, care a continuat să-și arate fețele știute și neștiute, văzute și nevăzute.

Ce am putut eu da literaturii române până la 50 de ani? Un bilanț e doar un prilej de bucurie sau și unul de mâhnire? Oricum ar fi însă, aceasta e viața mea. Rea sau/și bună! Și nu vreau s-o schimb cu alta!

NICULAE STOIAN,
**FIȘE PENTRU ACUM ȘI PENTRU MAI
TÂRZIU – NICOLAE BĂCIUȚ**

Poetul român, de la Dosoftei la Eminescu și de la Arghezi la Nichita Stănescu, întotdeauna a fost preocupat de *cuvânt*, chiar dacă pentru unul sau altul, acesta a fost fie material de construcție, fie însăși temelia poeziei, substanța ei intrinsecă. Preocuparea poetului a cărui fișă încercăm să o alcătuim merge în această direcție până la obsesie, cuvântul fiind carne din carnea lui și sânge din sângele lui. „Locuiesc în aceste cuvinte - / ele atârnă de gâtul meu / amenințând / somnul dintre două respirații fugare” – afirmă poetul într-o mai veche poezie. „Litere vopsite, litere camufluate, / litere suferinde - / Luteop (adică Poetul, citit invers cuvântul – n.n.) le cumpără zi de zi conștiința”. Fără a face o apropiere cu teoriile biolingvistice, cuvintele au așadar viața și ființa lor, ba chiar o autonomie.

În consecință, în condițiile când „nu ne mai putem fi nouă înșine suficienți”, vom dori cu insuficiență, un „colier de cuvinte la gât”, singurătatea va face cuvintele topite să îngenuncheze în palmă și, vai, „unde începe singurătatea”, conchide poetul, „se termină poezia”; „iubirea nu are gură”, iar iubita este „asfixiată și ea, brusc, printre cuvintele în formare”, cuvintele altuia dor nerostite de tine; în sfârșit, obsesia devenită coșmar îl face pe poet să exulte prin acest vers memorabil, de zile mari, cum se spune: „azi noapte am visat un cuvânt”.

O lectură neatentă a versurilor te-ar îndemna să iei aceste metafore, nu o dată antologice, despre capacitatea cuvintelor de a învăța funcțiile fiecărui sentiment, drept o speculație livrescă, avitaminizată, lipsită de sângele ce impulsionează viața. Nu este greu să remarci însă că această

obsesie a cuvântului e înainte de toate obsesia încărcării lui de viață, de sens, asemenea inimii, în bătaia ei, de sângele vital, întrucât artistul, la tinerețe, după cum sună o profesiune de credință, „nu răspunde decât în fața cărților sale”, vers care trebuie înțeles în contextul acestei poezii, în ipostazele sale actuale, mai ales a microuniversului pe care poetul și-l dorește cât mai dens. Se pot distinge din acest punct de vedere, căutări atât în direcția lui Bacovia, în ce privește picturalitatea, sau a lui Nichita Stănescu, predispoziția spre filosofare, pentru un lirism tandru: „Iată ochiul meu cât o cicatrice deschisă,/ palma mea arsă, / părul meu stacojiu;/ El îți scrie nesfârșita farsă,/ îndelungul mâinilor sale sicriu”, se conturează lapidar, din câteva linii și culori, un autoportret. *Lingua magna*, poezie din grupajul de față, nu numai prin analogia din titlu, dar și prin întregul sistem de argumentație metaforică, își afirmă vecinătatea lui Băciuț cu una din personalitățile lirice dintre cele mai reprezentative ale literaturii române contemporane.

Astfel, fișa „civilă” a poetului pe care-l prezentăm e una tipică oricărui tovarăș de generație: student în ultimul an al Facultății de Filologie din Cluj-Napoca, născut la Bistrița în chiar acea noapte de 9 – 10 decembrie 1956, când s-a petrecut fatalul accident ce avea să pună capăt vieții marelui deschizător de drumuri care a fost Nicolae Labiș, redactor și unul dintre talentații animatori de azi ai prodigioasei reviste *Echinox*, câștigător a câteva premii, între care unul al *Luceafărului*. Un volum de pe acum încheiat, intitulat printr-o sinestezie relevantă *Voci în oglindă*, va pune în evidență, printr-o apariție de dorit cât mai apropiată, acele virtuți viguroase ale poetului visător de cuvinte, cuvinte ce, cu timpul, vor exprima tot mai mult adevărul pe care-l caută în inima sa, cum aspira genialul înaintaș al literelor române. *Lingua magna* numai nepătrunzându-se de acest adevăr devine *poesia magna*.

(Amfiteatru, 1981)

CORNEL MORARU,
MUZEUL DE IARNĂ

Pe Nicolae Băciuț, redactor la revista *Vatra*, fost echinoxist, ne vine greu să-l prezentăm ca pe un debutant pur și simplu. Îi cunoaștem prea de aproape evoluția și căutările, deloc timide, încât primul său volum, de curând intrat în librării (*Muzeul de iarnă*, Editura Dacia), ne apare mai mult ca o consacrare decât ca o spontană ieșire în arenă. Cartea validează o identitate poetică distinctă, dar aduce mai ales o clarificare de opțiune, care în cazul lui Nicolae Băciuț se impunea. Dotat excepțional pentru publicistică, el se fixează acum în poezie și bănuim că va rămâne în continuare credincios acestei prime vocații. Avem toate motivele să credem în viitorul unei împliniri poetice de excepție, călăuzită mereu de un scop pur. Un semn decisiv ar fi că orgoliul artistic începe să se manifeste, la el, ca renunțare. E suficient să consemnăm aici seriozitatea selecției făcute de tânărul poet, având la dispoziție – presupunem – o producție lirică abundentă și variată. Se remarcă imediat suprimarea drastică a tot ce ar putea să pară în carte ocazional și improvizat, deși se simte de departe ușurința cu care scrie. Vrem să spunem că nu e nimic silnic în versurile sale, însuflețite de o vervă inequizabilă. La spontaneitatea inspirației se adaugă, însă, o conștiință artistică deja formată. Nu e vorba de a da expresie – cum se obișnuiește – unui program poetic ambițios, ci de a lua în stăpânire cu autoritate propriile idei, propria creație. Așa se face că expansiunea tematică și afectivă din cele trei cicluri ale cărții e supusă unui subtil proces de omogenizare, evidențind accente și obsesii caracteristice. Acestea conferă substanță și culoare poemelor. Firește, tonul atât de matur și decis al demersului poetic denotă de la început, la un debutant, efortul

tenace de a se arăta pe sine așa cum este, de a ieși în lume cu o poezie sinceră și onestă; un discurs, poate, mai puțin spectaculos, dar care înseamnă mai mult decât simpla probă de talent care se așteaptă de la ultimii sosiți în literatură. Pentru noi, poezia lui Nicolae Băciuț constituie, din acest moment, și un important câștig moral.

Aliaj original de notații autobiografice și ficțiune trăită, poemele sale revelează cu precădere latura ascunsă a eului. Dar replierea în propriul spațiu de referință este numai aparentă. În realitate, fiecare poem e o fereastră deschisă spre altceva: „Nu, toate acestea nu sunt de ajuns./ Eliberat, gustului tău i se vor pune aripi,// dar venele aprinse vor plesni,/ o pată roșcată se va întinde/ peste întregul poem/ ca o închisoare,/ ca o ficțiune:// O ușă, o lumină/ de-ar sta măcar în cârja acestei respirații.” De poezia nouă îl apropie pe Nicolae Băciuț o anumită ostentație a ideilor și îndeosebi o exhibare a relației cu propriul discurs poetic. Paradoxal, este o exhibare plină de grație, deloc încrâncenată – deși goleşte textul de mister. Poetul se mișcă dezinvolt și inspirat în perimetrul unei lirici în același timp și concretă și aluzivă, descriptivă și metaforică. Fiindcă se concentrează de regulă pe spații mici, lasă loc destul sugestiei de un efect incisiv, puternic exteriorizat – dar fără accente de violență verbală sau imagistică. Rezultă un spectacol temperat de cuvinte și impresii: un spectacol cere reculegere și invită la meditație. Este apoi deschiderea spre realitate. Dincolo de cuvinte, se caută corespondențele plastice ca suport al imaginii, de o suavă materialitate. Tânărul poet dă impresia că scrie cu un sentiment ușor dezabuzat al „vieții obligatorii”, luându-și la rândul său obligația de a integra cotidianul și fiziologicul în sângele și carnea poemului. Rezultatul e semnificativ: se conturează imaginea contorsionată a realului ca o oglindă crăpată sau ca pânza sfâșiată a „tabloului de iarnă” ce stă în fiecare clipă să treacă în neant, în atingere cu răsuflarea caldă a cuvintelor. Spaima de

Înghet este fără îndoială principala sursă de frison liric în poezia lui Nicolae Băciuț: spaima de îngheț și obsesia „poemului neterminat”. În compensație, poetul își asumă riscul sincerității cu orice preț, al confesiunii de taină în fața propriei conștiințe. Mizează, s-ar spune, totul pe o singură carte: „Aici sunt toate poemele, / cu care te-aș fi putut îmbrățișa - / fiecare cuvânt în fața oglinzii. // Poemele bat ca într-o ușă / în pieptul meu, / intră – ele știu totul / despre trup, / singurătate. // Mâine voi scrie un poem care ne va vinde”. O astfel de poezie nu e nici confort și nici pariu cu eternitatea. Constituie mai degrabă un prilej de a te simți vulnerabil și părăsit de „glorie” (*gloria*, care face de fiecare dată obiectul ironiei). Hotărât lucru, obsesia „cuvintelor” sau a „poemului neterminat” reprezintă la Nicolae Băciuț teme existențiale, nu livrești: „Am avut în vedere că numai ce e scris / nu rămâne, / că în locul gol pun numele tăcerii, / că în locul vânătorii pun prada - / singurătate cu picioare boante. // Dau foc foilor care trec prin fața mea / și scriu: realitate, realitate, realitate / și-n carnea mesei, lemnul / își sfârteacă masca - // pe chipul meu înroșește vindecarea”.

Încercările de experiment sunt puține în acest volum, exceptând câteva poeme de o structură fracturată, dând iluzia voit ambiguă de reflectare a textului în oglinzi paralele. De fiecare dată, partea a doua a poemului e o stilizare intelectuală a primeia, un comentariu explicativ. Și cum inexplicabilul nu poate fi explicat ci doar adâncit, este vădită la tânărul poet înclinația spre enigmă și ermetic (însă în doze minime). Poemele de acest gen se constituie într-un discurs mixt ingenios, în care părțile ni se par, totuși, eterogene. Același efect de ambiguizare lucidă a textului îl are ironia. În aparență, nu iartă nimic, nici cuvintele, nici discursul poetic: „Dar cine mai are timp de propoziții? / Iubite anotimpuri – tot mai puține cuvinte-n calendar”. Ca și în alte multe poeme, actul scrierii primește un sens existențial învăluit în discreție. Ironia mediază, în felul ei, această conversiune la nivelul unui nou tip

de discurs *exemplar* și, totuși, viu, pulsând de real. Un singur lucru nu subminează ironia: credința în poezie.

Ultimul ciclu din volum, *Nostalgii interzise*, este mai impregnat de lirism și muzicalitate. Poemul devine un ritual la timpul trecut – simplu la suprafață, complicat în profunzime. Tot efortul e de a scoate la lumină o zonă afectivă a candorii retrasă în subconștient, cenzurată acum de idei morale de real rafinement, cum ar fi sentimentul ontologic al vinei și aspirația la sacrificiu: „Strada-și veghează epoletii-n taină / când simte sub bocanci măsura; / i-aș duce-asfaltul tot pe brațe, / i-aș învăța mereu arsura. // Strada e-n mine o oglindă - / i-am învățat și cu genunchii zgura / când mi-a urcat prin vene ca prin ore / și mi-a mușcat silabele cu gura. // Azi strada mea doar singur o pot duce - / o port pe umeri ca pe-o cruce”.

Poet instruit și inteligent, sigur pe mijloacele sale, Nicolae Băciuț se afirmă de la început și *din interior*, ca o voce originală în lirica tânără. El nu se mărginește la adorația modelelor, ci caută neobosit poezia la sursele ei primare afective. Versurile sale au prospețime și îngenuitate. O mască a candorii le transfigurează în încercarea exemplară de a decoda lyric stări existențiale firești, cu rezonanțe în intimitatea realului. Acționând de preferință într-un context redus și stilizat, poemul tinde spre forme de expresie cât mai concentrate. E de așteptat ca unele accente abia schițate aici să crească în manieră progresivă și organică în volumele următoare. Nicolae Băciuț e un poet cu vădite resurse și pe care se poate conta.

(Vatra nr. 7/1986, p.4)

SERAFIM DUICU,
MUZEUL DE IARNĂ

Nicolae Băciuț debutează editorial cu un volum de poeme (*Muzeul de iarnă*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1986), după ce a publicat prin presă, în special în revista *Vatra*, unde este redactor, o parte din ele. Adunate acum în volum, poemele lui Băciuț au unitate, configurează un univers poetic și o problematică anume. O primă însușire evidentă a acestui univers o constituie meditația asupra logosului și încrederea totală în el. Cuvântul este pentru poet nu numai material de lucru ci și o forma mentis de asumare a realului, de înstăpânire asupra lumii, un mediator între „eu” și lume, dar unul cu puteri mari. Cuvintele traduc „timpul învers al unei așteptări”, „oricât ar părea de nebuloase, ele au înlăuntrul lor o lumină care se rostogolește spre înlăuntrul nostru ca o rugăciune”. Cuvintele sunt apoi „animale de povară” și sunt în stare să pună în mișcare universul. Ele „ning”, fac „să tremure” iarba, „atârnă de gâtul” eului liric, îi „amenință” suferința, îl „trădează”, îi „intră în vise” etc. E vorba, cum se vede, de o obsesie a cuvântului, obsesie pusă în circulație de poezii moderni, de la Mallarme și Apollinaire până la Nichita Stănescu.

Dacă cuvântul este totul în lume, dacă așadar poetul nu este „pradă realului”, ci „pradă cuvântului”, atunci este evident că acest totum nu are sfârșit. Dar cu aceasta am ajuns la altă obsesie lirică a lui Băciuț: nesfârșirea poemului. Poemul este pentru el o columnă care nu se termină niciodată sau „doarme cufundat în orbite, până la cuvânt, până la așteptare”. Altădată, este o „șoaptă care nu se va mai sfârși” sau ceva care începe la nesfârșit, „deodată cu fiecare viață începută”. Lumea, viața capătă materialitate numai prin poem și chiar își justifică existența prin el: „Dar unde e poemul, poemul? / Întreaga noapte a trecut prin mine / ca un fir incendiat. Aș fi vrut să-l

povestesc, să-i arăt și lui / realitatea / stând în colțul străzii ca o statuie. / Întreaga noapte / poemul și-a limpezit ochii; / Și n-a mai venit”. Și această încredere în forța incomensurabilă a poemului, a Poesisului, este tot de factură modernă. Există o tensiune interioară în poemele lui Băciuț, una nu atât de factură tragică, ci mai mult grotescă, semn al unei neliniști lăuntrice, al unei iritații provocatoare, dar și al unei îndubitabile modernități.

Preferința lui Băciuț, sub raport formal, e pentru versul liber. Aici are posibilități nelimitate pentru invenție metaforică, precum și pe aceea a autocenzurării sentimentelor prin inserția, uneori violentă, de concret, de ironie și autoironie. De aici „luciditatea” acestei poezii, patosul ei reflexiv și sugestia poemului ca „text” mediator între eu și lume. Dar el poate să-și disciplineze lira, în vers măsurat, cadențat, cu rezultate și aici meritorii. Este, evident, vorba de o anume maturitate poetică, de o fluiditate a versului, relevabile mai ales când se constată la început de carieră. Deși sunt ecouri certe din Nichita Stănescu (animizarea părților corpului, inversiuni și asociații insolite, preferința pentru sinecdocă, animarea mineralelor etc.) pe alocuri chiar din Marin Sorescu (*Apel de seară*), din Blaga („*Cuvintele-mumele / taci-le, spune-le...*”) ori Bacovia, poezia lui Băciuț are toate însemnele poeziei adevărate. El are a acoperi liric sentențiozitatea din unele poeme și a se feri de pericolul autopastișării, al manierizării prin insistența la infinit pe problematica logosului. Era bine, apoi, dacă din acest frumos volum (coperta este a autorului) lipsea „gafa” de regie editorială (repetarea poemului *Final* de la p. 50 la p. 68, acolo doar cu un vers în plus!).

(*Steaua roșie*, 14 iunie 1986, p. 3)

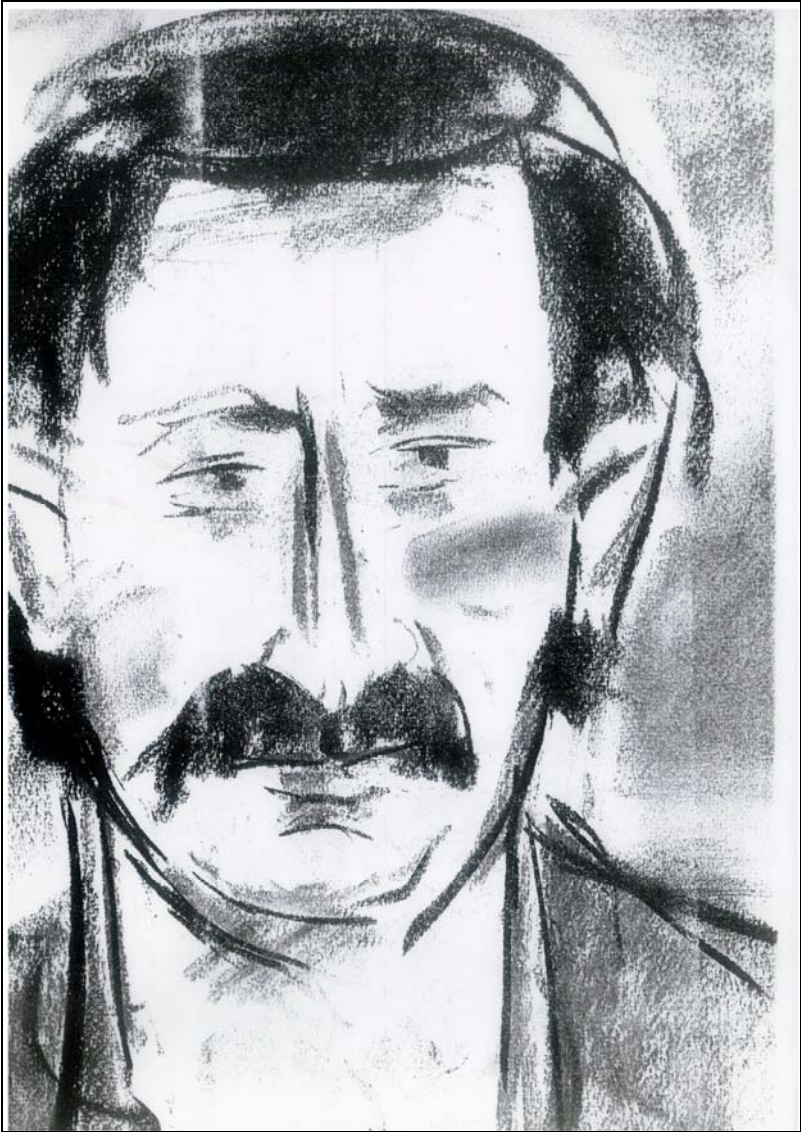
GHEORGHE GRIGURCU, NICOLAE BĂCIUȚ, MUZEUL DE IARNĂ

Volumul de debut al lui Nicolae Băciuț, *Muzeul de iarnă* (Ed. Dacia, 1986), vădește o anume îndrăzneală prin însăși faptul de a se adresa nemijlocit poeziei, ca unui obiect. Starea lirică, statutul cuvântului, poesisul sunt socotite fără prejudecată drept motivări *principale* ale discursului liric, racorduri plauzibile, neconținut reluate, la substanța sa intrinsecă. Biografismului sentimental ori anecdotic i se preferă unul specific, ca aventură a expresiei. Existențialului i se conferă un înțeles legat de existența întru poezie, cu nimic mai prejos, sub raportul complexității și implicațiilor umane, decât variantele sale „clasice”. Tânărul poet își divulgă sensibilitatea la nivelul elaborării lirice, adică nu într-un chip artificios, convențional, alienat, ci, contrar aparențelor, într-unul genuin. A scrie înseamnă a tatona trăirea, a o sintetiza în semnul dificil de obținut, care dispare, cu intermitențe, din raza de control a senzoriului. Gâtuit de efortul creației, poetul se autentifică mărturisindu-și simțământul sterilității (aici, paradoxal, prin acuitatea analizei, conducător de prospețime morală): „Scriu și rândurile mi se îneacă într-un cuvânt / pe care nu-l pot rosti...” (*Sentiment la marginea orașului*). Sau: „Prin oraș trece cuvântul meu / și nici nu-l pot vedea...” (*Ibidem*). Intensitatea emoției apare măsurată prin inhibiția lexicală: „Pentru amintirea ei / nu ne-a rămas decât un cuvânt...” (*Însemnări la marginea orașului*). Cuvântul devine entitate absolută, despotică. Substituindu-se vieții și morții, nu le eludează, însă, ci le iluminează, le distribuie noi conexiuni, noi posibilități de înțelegere. Prin concentrare, prin presarea sintagmelor în relații insolite, se evită discursivitatea, sonorizarea vidă, urmărindu-se o identitate anti-retorică a poetului / poeziei. Somatizată în verb, ființa autorului are

perspectiva unei renașteri: „Iubirea mea nu are gură,/ ea are trupul cuvintelor,/ are sângele cu care îți scriu / mereu / despre moartea mea” (*Masca*). Purtătoare ale existenței, cuvintele, la rândul lor, dobândesc prerogativele ei, se angrenează în circumstanțe și întâmplări cvasi-umane. Independența limbajului e relativă, fiind marcată de un mimetism care se traduce în ispita sa de a se „povesti”, de a se integra astfel într-un flux al devenirii concrete. Dacă afectele creatorului au trupul cuvântului, acesta primește trăsăturile fiziologiei, ale conștiinței în sine: „Simțeam cum pleznesc de atâta căldură / cuvintele viu colorate...” (*Fără să spună*). Ori: „Vine în fiecare dimineață la tâmpale - / ca o zăpadă; / te sărută și te condamnă / ca un cuvânt fierbinte” (*Final*). Ori Cuvintele mele, orbitele mele, // Trec prin fața oglinzii / și gura mea tot mai tristă / le-a uitat de mult chipul” (*Cuvintele mele...*) Ori: „Vin în fiecare zi singur / și simt cum cuvintele topite în palma mea / îngenunchează” (*Despre singurătate*). Așa cum poezii gândiriști făceau uz și abuz de figurația angelică, Nicolae Băciuț pune cuvântul personificat la trebile celei diverse, îi atribuie rosturile celei neașteptate. În cazul în care cititorul nu realizează o dispoziție gravă, asociațiile în cauză i se pot înfățișa pe latura lor mecanică, tangentă la pitoresc: „Locuiesc în aceste cuvinte - / ele atârnă la gâtul meu / amenințând suferința mea / de recrut” (*Luteopia*). Obsedantele zeități ale comunicării se amestecă fără sfială în veghe ca și în somn, în visare ca și în vis, într-o îndistinție enigmatică, într-o foială de mici vietăți, care împiedică simbolul a se coagula, a se delimita, păstrându-l într-un echivoc oniric. Cuvântul se restituie sieși, printr-o incantație tulbure, printr-o confuză adorație: „Și, totuși, va mai fi nevoie de noi - / strigă cineva într-un târziu, / în toiul somnului, / în toiul cuvântului. / Și vom fi fe-ri-ciți – silabisi un altul/ în timp ce în visul lui intră un cuvânt / care se dezbracă de veșminte. // Fiecare își luă partea lui; / sfâșiat, cuvântul plecă în alt vis / și poate că acum,

/ chiar în secunda care ne desparte, / va ajunge la mine” (*Vis comun*). Evoluând către o intimă reflectare, cum o îmbrățișare absorbantă cu oglinda, poezia aceasta se distanțează, totuși, de soluția narcisiacă, datorită contactului păstrat cu lumea externă. Creându-se ori mistuindu-se pe sine, cuvântul nu are o putere deplină asupra realului. Oricât de fascinantă e ficțiunea transmutării în text, rămâne un rest inconvertibil, un fond primordial, productiv, la nesfârșit, „placenta din care mă nasc continuu”. Poemul, ne sugerează autorul, e o „lamură” a vieții, dar nu echivalentul său strict, ce ar nimici-o (ar face-o inutilă) prin propria-i perfecțiune. În orice clipă, el poate fi confruntat cu stihia vitalului, capabilă a-i dibui vacuitatea, îndreptățită a-l „condamna”: „...dar venele aprinse vor plesni, / o pată roșcată se va întinde / peste întregul poem / ca o închisoare, / ca o ficțiune...” (*O respirație*). De aici o mișcare strategică rezonabilă: maniera mixtă a intricării estetic-realiste, a contextualizării prin concret a materiei poematice: „Ce simplu e totul aici, ce bine! / Și nimeni nu ne iartă poemele noastre / puse între feliile uscate de pâine...” (*Zece decembrie*). Sau: „Scriu în fața ploii ca la un ordin, / în rânduri drepte” (*Poemul*). Sau: „În iarna aceasta / voi scrie poeme pe zăpadă” (*Poem neterminat*). Căci, cu toate că limbajul liric „uită existența încet, cuvânt cu cuvânt”, desprinderea nu e decât iluzorie, șansa lui fiind cea de a lua mulajul nemărginirii ontologice: „...pe drept vei bănuși / că poemul aidoma peisajului / nu se mai termină niciodată” (*Peisaj neterminat*). Așadar, poemul nu se termină asemenea peisajului și nu invers! Nicolae Băciuc e un poet care merită urmărit cu interes.

(Steaua nr. 9/1986, p. 58)

NICOLAE MANOLESCU,
TINERI POEȚI

Provenit din grupul de la *Echinox*, Nicolae Băciuț este în *Muzeul de iarnă* un poet interesant, îndeosebi prin finețea scriiturii, elegantă, concisă, cultivată. Se poate cita aproape orice: „Nici un lucru nu-ți mai atinge sentimentele, / nici măcar acest poem foșnitor nu-ți mai rânjește; îți arunci totul în stradă:/ melancolia, trufia, / tristețea de a privi toamna / prin firul de iarbă. // Îi pui frumuseții coarne, / îi ridici o statuie, / îi cauți o mască pe măsură - / Și-apoi îngropi cuvintele în gură”. Cam tot ce se cuprinde în primele două cicluri din volum reprezintă o variație pe tema poeticalui, oarecum ca la Bogdan Ghiu, în manieră textualistă, deci, însă fără a se abuza de acest spațiu cu două tășuri care e textul: „Aici sunt toate poemele / cu care te-aș fi putut îmbrățișa: / fiecare cuvânt în fața oglinzii. // Poemele bat ca într-o ușă în pieptul meu, / intră - / ele știu totul despre trup, / sin- / gu- / ră- / ta- / te. / Măine voi scrie un poem care ne va vinde”. Sau : „Dar unde e poemul, poemul? / Întreaga noapte a trecut prin mine / ca un fir incendiat. / Aș fi vrut să-i povestesc, să-i arăt și lui / realitatea / stând în colțul străzii ca o statuie. // Întreaga noapte / poemul și-a limpezit ochii: / și n-a mai venit”.

Remarcabilă este ingeniozitatea metaforică. Unele versuri se decupează de la sine și cad din poem ca niște mere prea coapte: „Orașul doarme cu capul pe un vers”, „că odată, odată ca niciodată, / în poemul tău ca-ntr-un baston / se va sprijini un orb”, „Toamna întinsă pe asfalt ca pe o felie de pâine” și altele. Însă, în general poemele sunt structurate atent și, în relativa scurtime, trebuie citate integral spre a ne permite să avem o idee corectă. Există în ele simetrii, puneri în abis și alte procedee specifice genului practicat de autor, ba chiar o tendință spre poantă (focar final, convergență) care face ca

unele să aibă înfățișarea de piramidă răsturnată: „Ca și cum pielea nu m-ar cuprinde / privindu-mi sângele șiroind pe asfalt, / ca și cum aş renunța la cuvinte / din dragoste de cuvinte, / într-un fel de uitare, / într-un fel de țipăt, / ca și cum un trup ar rămâne străin / de o mână dusă la gură / în loc de sentință, / în locul gurii / rămâne un imens / hohot de râs”. Vârful piramidei stă înfipt în motivul liric principal.

Acuratețea stilistică e neîndoielnică, Nicolae Băciuț fiind în definitiv un calofil, cu emoții discrete, o natură așa-zicând delicată. Metapoeemele lui nu sunt scutite de o anumită sterilitate, în parte, datorită formulei înseși (care îngăduie numai aparent combinații infinite: în fapt, ea este repede epuizabilă), în parte, datorită rezervei afective, a subțiririi sentimentului, care glisează în text ca o umbră sub o ușă închisă. Deși concretul realității nu e absent, el e stilizat până la efasare, pierzând din violența imediatului, din caracterul provocator al nemijlocitului. E o concretețe voalată. În fond, poetul locuiește în cuvinte, cum spune el însuși undeva, alcătuite din „litere vopsite, litere camuflate”, cărora Luteop (citit pe dos ne dă Poetul) „le cumpără în fiecare zi conștiința”. Firește, în cele din urmă, „literele l-au trădat” pe Luteop. Aici e deschisă cu luciditate mica dramă a oricărui textualism, a oricărei metapoezii. Reversul acestei lucidități apare și el în câteva texte de la sfârșitul celui de-al doilea ciclu, pe care autorul le-a însoțit de comentarii. Nimic surprinzător: în principiu, metapoezia își conține comentariul. Însă în cazul de față, se produce o invazie a literaturizării, a poetizării facile, pe care o întâlnim (și aceasta e și mai ciudat!) nu doar în nota de subsol, dar chiar și în textul de deasupra. „A fi în poezie este a fi în țipăt. Dar a fi în țipăt e ca și cum ți-ai sărbători gândul într-o tandră șoaptă. Ca o cuminecare. Ca o ninsoare”. O asemenea insuportabilă proză poetizată merge mână în mână cu Cantos-ul de deasupra: „Și dacă eu, cel care scriu, nu sunt decât / zăpada unui anotimp, / ieși în lumină alt al meu,

deschide drum”.

N-am înțeles, în fine, rostul celor mai multe bucăți din al treilea ciclu, nu atât fiindcă sunt în măsură clasică, rimate și ordonate, dar fiindcă mi se par a ține de un stadiu anterior al poeziei lui Nicolae Băciuț, azi depășit. Câte o poezie pare scrisă pe la începuturile generației ... șaizeci: „Strada-și veghează epoleții-n taină / când simte sub bocanci măsura; / i-aș duce-asfaltul tot pe brațe, / i-aș învăța mereu arsura” etc. Unele versuri sunt mai mult decât stângace, sunt pur și simplu stâlcite: „peste sîngele lui vecuia cu un nins / peste care și-acuma zidiți” sau „Ea nu era decât ce m-am urât”. Acestea și altele trebuiau încredințate coșului. Nicolae Băciuț se arată un artist îndeajuns de scrupulos, dacă ne luăm după lucrurile lui cele mai bune, ca să nu reziste ispitei de a publica tot ce scrie. Întâiele cicluri din *Muzeul de iarnă* constituie o dovadă a talentului său indiscutabil.

(România literară nr. 48/ 27 noiembrie 1986)

MARIAN PAPAHAĞI, CALIGRAFII LIRICE

Foarte multă iarnă în titlurile poeților tineri. Nicolae Băciuț nu face excepție, volumul său de debut se intitulează *Muzeul de iarnă* (Editura Dacia, 1986), dar percepția lui s-a schimbat față de aceea a unor Ion Mureșan, Matei Vișniec sau Andrei Zanca. Poeziile sale sunt mai curând caligrafii pe zăpadă: („În iarna aceasta / voi scrie poeme pe zăpadă!” – *Poem neterminat*), aproximări ale „poemului”. Ca în mai toată lirica tânără, metapoezia e în prim-planul atenției: ea constituie principala aventură a cunoașterii, obsesia tenace și, totodată, prilejul prim al unei formulări a propriei etici, legate întotdeauna de relația cu „poemul” în curs de facere, încheiat sau înstrăinat deja. La Nicolae Băciuț cea mai persistentă ipostază este aceea a presimțirii creației: „Dar unde e poemul, poemul? / Întreaga noapte a trecut prin mine / ca un fir incendiat. / Aș fi vrut să-i povestesc, să-i arăt și lui realitatea / stând în colțul străzii ca o statuie. // Întreaga noapte poemul și-a limpezit ochii; // Și n-a mai venit” (*Dar unde e poemul?*) Se schițează, precum în lirica poezilor „livrești” sau „fanteziști” (M. Ivănescu, Emil Brumaru), chiar și un personaj liric, Luteop, adică, bineînțeles, „Poetul” (*Luteopia*) Așteptarea creației, uneori neputința de a o duce la capăt, suspendarea discursului sunt câteva din motivele ce articulează nu puținele „poezii despre poezie”, incluse mai ales în ciclul *Voci în oglindă*, prima secțiune a cărții, dar și în celelalte: încât, rezumând, chiar cu sintagmele lui Nicolae Băciuț, „intrarea în poezie” (*Călătorie întreruptă*) ca aspirație și „poemul neterminat”, ca realitate (sau fatalitate) sunt termenii între care se consumă iluzia poetică.

Și autorul *Muzeului de iarnă* face parte din așa-numita „generație '80”. Afirmarea ei, printre programe gălăgioase,

contestări seci, publicitate multă, făcută cu juvenilă încredere, micile ei mituri, cenaclurile răspândite mai peste tot, anchetele ei (una, „Dreptul la timp”, a fost inițiată acum câțiva ani chiar de Nicolae Băciuț în *Echinox* și continuată până azi în *Vatra*) etc. se înscriu, în ansamblu, într-un proces firesc al dialecticii înnoirii literare. Nu rezultă de aici nici abolirea literaturii precedente, nici, Doamne ferește, că noua poezie și noua literatură ar putea pretinde la întâietăți absolute. În ce ne privește, privim fenomenul celei mai tinere creații literare de la noi cu toată simpatia, iar scrâșnirile diverse cu care se răspunde focurilor ei de artificii ne amuză. Cea mai tânără generație a literaturii române are, în poezie, proză și critică, reprezentanți foarte înzestrați ce vor sfârși prin a se impune. Cu timpul, sentimentul apartenenței la un grup va ceda în favoarea unei reflexivități mai depline, fervoarea grizantă a „programului” comun se va mai atenua, în înțelegerea mai cuprinzătoare a singurătății esențiale a scriitorului (căci, dacă la început sentimentul unanimității e predominant, cu timpul sfârșesc prin a-l invoca doar cei ce nu pot chema altceva în propriul lor sprijin). Este chiar interesul literaturii române ca noua generație literară să cuprindă cât mai mulți scriitori autentici, iar datorita criticii, dincolo de orice veleități, ambiții sau acuze, e aceea de a semnala fără rețineri orice indiciu al valorii reale.

Aspirația lui Nicolae Băciuț de a rosti cu o voce distinctă rezultă cu evidență. Poetul a debutat în *Echinox*, s-a făcut cunoscut mai întâi ca publicist (a realizat de-a lungul anilor interviuri cât pentru două cărți), a dovedit o mare dorință de afirmare literară. Particularitatea sa constă în căutarea unei sinteze între mai multe limbaje lirice active azi. Vizibile sunt, astfel, linia Nichita Stănescu, în barochismele expresiei, în reflexul unor titluri sau versuri („Limba mea îngenunchează în gură” – *Lingua magna, Despre singurătate* etc.) sau chiar în unele accente stilistice, precum reduplicarea

posesivului („aerul îi sfâșie sângele ei” – *Zbor*), frecventă la poetul *Necuvintelor*; de asemenea, eleganța imagistică desprinsă în siajul poeziei „echinoxiste”, unele elemente de „violență a concretului” (sunt cuvintele lui Ion Pop care, alături de Petru Poantă, prezintă cartea). Toate aceste direcții sunt însă – cum spuneam - atenuate, reduse la o conviețuire plauzibilă. Pot coexista astfel minuscule haiku-uri și scurtele poezii ritmate (în partea a treia, *Nostalgii interzise*, ele predomină și chiar intitularea secțiunii ar putea fi citită metatextual, ca nostalgie a formei organizate de ritm și rimă), cu poeziile despre poezie, de care am amintit, sau cu prețioasele compuneri adnotate precum în ilustre modele. Fie spus în treacăt: găsim aceste subsoluri cam emfatice și sentențioase: „Numai schimbarea locului e eternă. Ființa locului este, prin însăși natura ei, atemporală” (*Recurs 2*); „Sentimentul identificării e de natură atemporală. E o scenă – care se repetă – dintr-o piesă neterminată și care nu se va juca niciodată” (*Autoportret*); „Poezia poate fi o virtute, poate fi și o vină. Dar cu cât se repetă mai dureros, cu atât devine o mai mare ispită. Precum și o jertfă” (*Cantos*). În cele mai bune poezii din carte (*Vulpea trece podul, Half – portrait, Nostalgii la marginea orașului, Nu-mi pasă, Pictură naivă, Mereu scriu despre numele tău, O altă vânătoare, Poem de zăpadă, Ninsoare întreruptă*), Nicolae Băciuț e un poet al imaginii și nu al „textualizării”, ceea ce ne face să credem că între mai multele modele expresive ce par a-l fi tentat, cel echinoxist rămâne predominant. Fără să fie cultivată numai pentru virtuțile ei eventuale în sfera alegoricului, imaginea coagulează sensul poemului și-i conferă aură conotativă în ordinea sugestivității: „Un ghețar se întinde peste amintirile noastre, / un flux, o îngenunchere, / o înserare peste podul / pe care mereu îl trecem, / mereu cineva ne cere vamă, / mereu ne luăm rămas bun. // Ceea ce rămâne nu mai are nevoie de cuvinte, / de sentimente. // Imperturbabil vulpea trece podul; /

un ghețar se întinde peste amintirile noastre” (*Vulpea trece podul*). Nostalgia, așteptarea, neîmplinitul străbat din aceste poezii; până și portretul (alteori autoportretul) rămâne mai mult o intenție, un gol de umplut: „Ca și cum ți-aș măsura trupul / picătură cu picătură, / privind în oglindă chipul tău, / singurătatea ta, / umărul tău pietros / din care o mână oarbă / rupe bandajul de aer, // ca și cum n-ai fi decât un portret, // pune-ți masca și vino, / nu departe de aici, / o pânză putrezește / așteptând” (*Half-portrait*). În unele din poeziile celui de al treilea ciclu (*Nostalgii interzise*), rima e cam întâmplătoare, nemotivată (*Fără să spună*), alteori achizițiile în domeniu sunt reluate dintr-o poezie în alta (*Vară civilă* reia rimele din *Atât*, catren inclus în a doua secțiune).

Dincolo de imperfecțiuni, aspirația spre poezie cizelată formal, până la atributele exterioare ale acestei finisări, denotă aceeași înclinație spre caligrafia lirică. În viitoarele cărți, accentele s-ar putea distribui diferit, dar ceea ce ni se pare de acum cert este îmbinarea în poezia lui Nicolae Băciuț a unui sentimentalism cenzurat cu dicțiunea bine îngrijită, într-o lirică mai degrabă a discreției decât a intensității expresive.

(Tribuna nr. 30/1986, p. 4)

RODICA BERARU DRĂGHINESCU, SUBTERFUGIILE IMAGINARULUI

„Întreprindere argonautică de înaintare în necunoscut” – cum spunea Rimbaud – de căutare înverșunată a unui ipotetic tezaur al singurății, a unei miraculoase revelații în labirintul senzitiv al cuvintelor, experiența poetică a lui Nicolae Băciuț este marcată de o nuanță a expresionismului liric actual. Ea traduce starea de existență, cotidianul, zbaterile poetului, micile spectacole (evenimente) biografice într-un limbaj în care realul se devoră pe sine. Una din relațiile fundamentale în poezia lui Nicolae Băciuț se stabilește între *cuvânt* și *timp* – subterfugii ale imaginarului pur (real), locuit doar de un oarecare stihism – proces lent al învăluirii senzației în „nume”. Discursul poetic se organizează sub formă de plasmă verbală, care amenință să se spulbere prin forța metaforei. Prinsă între „început și sfârșit”, metafora deformează cu precizie zona realului banal, regizând cu iscusință notarea imediată, „scrierea” convulsiilor biologicului. Poetul dă târcoale corpului, învățând de la acesta sunete, stări, „nostalgii interzise”. *Eul* și *sinea* rămân mereu unul în fața celuilalt, obsedați de distanța care continuă să existe. Ea se numește: frig – căldură, tristețe – bucurie, întuneric – lumină, viață – moarte. Realitatea e un „alint”, o moarte antecedentă, „dansul sacru al cârjei înzorzonate cu fel și fel de clopoței și imagini”, prin care poetul încearcă să se apropie de trup. Fără prezența morții, nimic nu ar îngădui să distingă un „afară” sau un „lăuntru”. Moartea este (în plan simbolic) viața trăită în „opacitate”. Trebuie să te resemnezi să devii, cel puțin temporar, mort. A muri înseamnă a deschide larg fereastra, a privi, a vedea, a nu mai vedea, a ajunge dincolo de ceea ce vezi, într-un spațiu în care, lovit de orbire, „ochiul se va prelinge pe buze”, devenind memorie, „sunet nuntit”.

Aproape toate poemele reunite în *Muzeul de iarnă* au traiectorii semantice imprevizibile, șocând prin expresivitate, prin fragilitate și siguranța de sine. Cuvintele absorb umorile timpanului, trupului și sufletului, „înăsprindu-și marginile”: „îți arunci totul în stradă: melancolia, trufia, / tristețea de a privi toamna / prin firul de iarbă (...) / Și-apoi îngropi cuvintele în gură” (*Viziune toamna*).

Finalul fiecărui poem se transformă într-un imens loc gol: „Îmi dați voie, domnule?” – îmi strânge mâna / în semn de prietenie, / îmi închină un poem, / dar nu uită la plecare să-mi ia un ochi, / să-mi ia chiar finalul acestui poem / care îmi semăna perfect” (*Episod*).

Având drept motto un fragment din *Numele trandafirului*, de Umberto Eco, *Muzeul de iarnă* este alcătuit din trei părți: *Voci în oglindă*, *Muzeul de iarnă*, *Nostalgii interzise*. *Vocile în oglindă* se deschid printr-un *Sentiment la marginea orașului*: „Scriu și rândurile mi se îneacă într-un cuvânt / pe care nu-l pot rosti”. În *Cina cea de taină*, cuvântul este rostit, vândut poemului: „Poemele mele bat ca într-o ușă / în pieptul meu / intră / ele știu totul / despre trup / sin- / gu- / ră- / ta- / te” (*Trandafiri*). Obsesiile, formele recurente ale vieții sensibile devin ansamblul punctelor de întretăiere și de sudură, cu începere de la care pânza „poieticului” poate să fie reconstituită și poate să-și dezvăluie secretul alcătuirii sale: „Dar unde începe oare viața mea? / Ce-i lipsește ei, numelui ei? / Speranța, deznădejdea, ura, / Conversația care poate umili singurătatea” (*Intrare*).

În universul poeziei lui Nicolae Băciuț, senzația nu e niciodată statică. De la nivelul ei poți vedea lumea lucrurilor, a ființelor, lumea materiei în plenitudinea ei. Autorul concepe fiecare vers ca pe o „lentilă”, un focar de gândire și sensibilitate. Adevărul poetic este adevărul Ființei. Cotidianul devine realitate imaginară, trăire. Totul este trăire, zbugium, „element bio-cosmic”, în care moartea apare, o moarte

„erotică”, delicat pesimistă: „Dar dacă sărutul e doar / cuvântul fierbinte oprit în cerul gurii / care înălțare, care despărțire de sine poate fi un sfârșit?” Superbe ori strașnice, viziunile poetului sunt cele ale unui „împătimit”. Dar mai presus de toate ele trădează o mare putere de invenție imagistică. Un șir de imagini obsedante alcătuiesc „alaiul” filosofiei senzoriale: „A fi în poezie este a fi în țipăt. Dar a fi în țipăt e ca și cum ți-ai sărbători gândul într-o tandră șoaptă. Ca o cuminecare. Ca o ninsoare” (*Cantos*).

O epică a transpozițiilor în „fabulosul” existenței umane, surpriza calmă și „fumul” imaginarului risipit aduc din „adâncul ideatic” vidul, nihil-ul absorbant: „Începem mereu de la zero, / începem mereu de la șapte, / frunză, grădină, trup - / începem totul de la moarte”. Tonul mărturisirilor urcă sau coboară în funcție de „anotimpurile oglinzii”. Adevăratul peisaj îl constituie sinceritatea poetului, restul fiind „scenă”, afiș senzational: „În locul cuvintelor o gură strâmbă, / în locul gurii, un cuvânt strâmb” (*Muzeul de iarnă*). Poemele gâlgâie de mișcare; mereu „începe” ceva. Verbul „a veni” încarcă imaginile: pe un fond alb, stenic, sângele animalelor lasă litere (mari, întortocheate) dintr-o „bibliotecă virgină”.

Cuvântul însă, mai presus de orice, „câștigă” brusc expediții mnezice (precum mârtoaga din poveste, după ce a înghițit jăratecul din găleată). Metaforele intră până și în cele mai înguste încăperi ale locurilor comune, surprinzând în toiul somnului, fără veșminte, procesul poetic. Fluxul și refluxul temporal („legea de la marginea zidului”) permite poemelor un delir al simțurilor, experiențe enigmatice. O „mitologie” particulară – femeia – „încremenește” în poemele lui Nicolae Băciuț, ea nefiind decât „o sfântă”, un duh, un sentiment, ori un cuvânt „care rămâne după o bătălie cu flori” (*Cuvântul ce n-a mai vorbit*). În afara cuvântului, femeia devine o pradă, „cârțiță la lumina zilei”, „deznădejde fără trup”.

Rupt din epiderma emoției, *Muzeul de iarnă* este o

introducere fascinantă în „viața și patimile poeziei”. Fără artificii, fără zgomote lexicale, riguroase și sincere până la mari adâncimi, versurile din acest volum semnalează începutul stării de grație a poetului Nicolae Băciuț.

(*Astra* nr. 9/ 1988)

CONSTANTIN PRICOP, MODERNITATE VERSUS LIRISM

Poate marea cantitate de exemple, poate o pripită, din parte-mi, generalizare, mă fac atunci când deschid volumul de versuri al unui autor de vârsta lui Nicolae Băciuț, să fiu convins că voi da peste un număr de formule din compoziția cărora nu vor lipsi: ironia, spiritul ludic, prozaismul voluntar (și nu numai), un soi de suprarealism reîncălzit, parafrazele ș.a.m.d. – simultan cu o abandonare voluntară a temelor înalte ale poeziei. Totul se prezintă ca un semn de recunoaștere, o etichetă, o parolă din cele pe care le adoptă adolescenții pentru a-și satisface un enigmatic și gregar instinct al vârstei.

Poezia din *Muzeul de iarnă* nu poate fi pusă alături de astfel de exponate; asta nu pentru că autorul nu s-ar afla, asemenea colegilor săi, în stăpânirea aceluiași tehnici poetice moderne; dincolo de tehnică ghicești însă, în cartea pe care o avem în față, preocuparea pentru plasarea „accidentului” liric, a străfulgerărilor metaforice, pe un fundal care nu mai e rezultatul capriciilor inspirației, alcătuit, așa spune, dacă n-ar fi vorba de poezie, dintr-un program, dintr-o concepție teoretică.

Autorul reușește să creeze impresia de firesc, de dezinvoltură; totodată, poezia lui Nicolae Băciuț este cât se poate de gravă. Aerul ei relaxat e, se vede, rezultatul unui travaliu meticolos; aici descopăr, de altfel, una din particularitățile poeziei tânărului autor: în ceea ce e cuprins în *Muzeul de iarnă*, există o tensiune între o esență, așa cum spuneam, gravă, și tehnicile care îndrumă spre o scriitură poetică de factură ludică.

Poemele sunt, într-adevăr, lucrate cu foarte multă aplicație; ar trebui poate chiar să adaug: uneori cu prea multă. Grija pentru „efecte” nu poate fi, bineînțeles, condamnabilă: „Locuiesc în aceste cuvinte - / ele atârnă la gâtul meu /

amenințând suferința mea de recrut. // Luteop le cumpără în fiecare zi conștiința. // Azi noapte literele l-au trădat”. (*Luteopia*) Nu-mi pot reprima însă mirarea în fața unor naivități de genul luteop (poetul scris de la coadă) care nu sunt de așteptat decât de la o gândire artistică rudimentară – și nu e cazul lui Nicolae Băciuț. Aș mai adăuga la capitolul „minusuri” clișee de genul „iată poemul care mă scrie”, idee preluată de la teoriile textualiste, vulgarizată până la sațietate în ultimii ani. Apoi cele câteva piese cu ritm și cu rimă („Zornăie bănuți în iarbă. / Sângele-mi pe toți îi încape - / ispititori culorile-și alungă / spre nevăzute, netrecute ape. // Cald conturul li-l simt ca pe-o spaimă; / înspre iarnă mă retrag și consimt. / O să mă-ntorc poate-odată / să vă spun cum a fost, să vă mint. // O să mă-ntorc chiar de nu voi pleca - / aud zornăind aceeași bănuți într-o stea” (*Bănuți în iarbă*)) mi se pare că nu face corp comun cu restul volumului. Dar observația aceasta îmi dă ocazia să trec la chestiunea, mai importantă, pe care am enunțat-o. Poezia lui Nicolae Băciuț e simptomatică pentru ceea ce i se poate întâmpla astăzi unui poet cu multe daruri native; el nu poate risca să se izoleze, să „evadeze” de lângă tovarășii lui de pluton pentru că pe moment aproape toți cei care dau girul unui tânăr poet sunt pregătiți să recepționeze numai un anumit fel de poezie tânără, și afirmă această manieră cu obstinație. Între noii pretendenți la titlul de poet sunt unii care au sesizat, cu fler, momentul și s-au adaptat cât se poate de bine rețetei. Pentru aceștia, spirite mimetice, prilejul e dintre cele mai favorabile.

Alții – și acesta mi se pare a fi cazul lui Nicolae Băciuț, talentat și de bună credință – nu se pot mulțumi cu atât; ei asimilează ceea ce a devenit o modă, până a face din ea propria lor problemă, până la a o transforma într-o chestiune strict personală, în care pun suflet, căreia i se dedică.

Spun aceasta pentru că din muzeul friguros pe care Nicolae Băciuț ne invită să-l vizităm, se evidențiază un număr

de exponate; neutre în aparență, mărturisind poate mai puțină măiestrie tehnică, ele se încălzesc de îndată ce le privești cu mai multă atenție; ele reprezintă tocmai ceea ce scapă formulei poetice a „modernității”, ceea ce nu se mai sincronizează cu momentul literar. Iată, de pildă, această *Epistolă*: „Vino-ți în fire și ia totul de la capăt. / Zeul tău bun îți va deschide, / poate chiar îți va da dreptate, / pipăindu-ți vinovățiile / poate chiar te va uita - // Cu gura lui, cu gura mea”. Sau acest plin de promisiuni *Final*: „Vine în fiecare dimineață la tâmpile - / ca o zăpadă; te sărută și te condamnă / cu un cuvânt fierbinte. // vine și se așează / și-a ales locul și-a ales veșnicia, / și nimic nu-i mai stă împotriva. // Vine ca un tzrandafir înflorit la tâmpile; / petale moi, bănuți zornăitori”. – din care mai semnificativ decât orice mi se pare tocmai finalul: „Iată un final fericit, îți zici; / tocmai acum îți șuieră prin sânge. // Dar nu acesta, nu acesta / e poemul”.

Într-adevăr, oare acesta e poemul? Cred că întrebarea traversează căutările lirice ale lui Nicolae Băciuț. Modernismul se opune lirismului, se ridică deasupra lui, dominator, îi dă un aer derizoriu. „Modernism” și „lirism” devin termeni antagonici. Nu poți fi preocupat de tehnici, de inovație, de noutate pentru noutate, nu te poți racorda cu orizontul creat de mentalitatea modernă fără a da la o parte lirismul, fără a-l discredita. Modernitatea devine cu atât mai mult o piedică atunci când nu mai este o direcție literară „în opoziție”, ci câștigă teren la majoritatea comentatorilor de poezie, transformându-se astfel, cum aminteam, într-un fel de normă de admitere în rândul poezilor.

Știi că sunt atâtea cuvinte frumoase despre procedeele care sunt „asimilate” și chiar „organic”, că în cele din urmă, opoziția formulată de mine mai sus poate să nu mai fie o opoziție, ci să se transforme într-o conlucrare cât se poate de fructuoasă. Dar există și situația când orizontul așteptărilor imprimă poeziei o direcție care nu e întotdeauna specifică

autorilor care scriu.

Critica imanentă nu se ocupă cu astfel de probleme; urmărește numai ceea ce e „bun” și ceea ce „nu e bun” într-un volum. Mărginindu-mă la aceste deziderate, aș spune că în cartea lui Nicolae Băciuț până și artificiile – cum ar fi poemele cu „explicații” în subsol – mărturisesc lirismul nativ al autorului. Știi, însă, că un asemenea procedeu nu poate fi spontan, că el are la origine calculul unor efecte; sunt procedee care mărturisesc travaliul, premeditarea. Un cititor n-are cum afla dacă un text e „muncit” sau e scris dintr-o suflare, din „inspirație”; poezia modernă taie însă, din rădăcini, o iluzie și își „afișează” caracterul rațional, deliberarea gestului poetic. În calitate de cititor îmi va fi greu să pun alături calculul și lirismul – pentru că lirism înseamnă stare existențială, înseamnă trăire, înseamnă viață – nu elaborare rațională. Aleg ceea ce mi se pare o mărturie directă a sufletului scriitorului, ceea ce e irepetabil, unic – nu ceea ce aș putea reconstitui, la rândul meu, pe cale rațională

Iată de ce, din acest bogat *Muzeu de iarnă*, mă opresc la texte din cele mai simple, care parcă nici n-ar fi fost „elaborate”: „Mereu scriu despre numele tău, / când scrisul nu e decât sentința / pe care o invocăm, / nu e decât dimineața aceea trează, / apatică, / fericirea aceea interzisă, somnul, / călătoria gratuită. // Mereu invocăm numele fricii - / nesațiu, statornicia ta îmi cutreieră nostalgiile. / Toamna nu se dezmente – frunze argintii / își limpezesc culorile; / anatomia nu le e străină. // Mereu invoc numele fricii - / pe care zăpada nu-l acoperă niciodată”.

Găsesc în astfel de texte o mare puritate – o viziune cu adevărat lirică, având o puternică încărcătură existențială, o forță pe care autorul o reprimă din loc în loc pentru a fi în ton cu generația sa. Calitățile poetice ale lui Nicolae Băciuț sunt înafară de orice îndoială; n-am să repet însă laudele lipsite de nuanțe cu care sunt întâmpinați în ultima vreme tot soiul de

autori de versuri. În locul encomionului prefer să citez o altă poezie care mărturisește înzestrarea tânărului scriitor: „Dacă sărutul e doar / cuvântul fierbinte oprit în cerul gurii, / care înălțare, care despărțire de sine / poate fi un sfârșit? / Un vânt prea tare, o spaimă / răspândindu-și mireasma, // calmul, liniștea dinapoia lucrurilor / ca un altceva ce niciodată n-ai avut / și n-o să ai; / înțelepciunea de a nu da glas / cuvântului oprit în cerul gurii // ca un sfârșit”.

(Convorbiri literare nr. 117/1986, p. 13)

GABRIEL RUSU,
OPȚIUNILE REVISTEI TOMIS
DEBUT LITERAR 1986,
POEZIE: NICOLAE BĂCIUȚ, MUZEUL
DE IARNĂ

A opta pentru anumite cărți din întreaga producție editorială a unui an, implicând această opțiune valorizarea, constituie o întreprindere critică delicată, aflată, inerent, la confluența dintre umorile subiectivității și dinamica vieții literare. Considerăm, în context, că a opera alegerea în sfera cărților de debut conferă o dimensiune mai generoasă actului opțional al criticului. Se acordă, astfel, un necesar *vot de încredere* scriitorului, mai mult sau mai puțin tânăr, ale cărui *prima verba* semnifică o împlinire (sau *certă* speranță de împlinire!) în prezentul literaturii române și, poate, moduri de a defini ipostazele ulterioare ale acestei literaturi. Totuși, pentru a configura cât mai nuanțat geografia literară a unui an, revista va cuprinde, în numărul pe ianuarie 1987, o retrospectivă literară '86 extinsă.

În ceea ce privește debuturile, în 1986, editurile nu au fost deosebit de darnice, cantitativ și calitativ, deopotrivă. Explicația fenomenului nu rezidă în penuria de proaspete talente literare, ci în excesiva birocratizare a filierei administrative. Cu toate acestea, câteva dintre cărțile de debut atrag atenția în mod favorabil.

NICOLAE BĂCIUȚ se relevă a fi un împătimit al poeziei, înțeleasă nu numai ca modalitate de exprimare a ființei, ci și ca substanță a acestei ființe și, desigur, a exprimării. Poemele sale sunt străbătute de un patetism sobru, adesea ținut în frâu, spre a nu „sentimentaliza”, de ironie sau autoironie. Atitudinea ironică este, însă, încrâncenată, nedată jocului grațios și gratuit (doar în ultimul ciclu al

volumului se observă această tendință, mai cu seamă în plan formal). Elementele concretului sunt poetizate cu intenție, de multe ori prin alcătuirii metaforice remarcabile: „La marginea orașului cineva ne privește / prin firele dese de iarbă. // Ce aur, ce mărire, / ce aer înveșmântându-ne; // Orașul doarme cu capul pe un vers” (*Însemnări la marginea orașului*). Adie prin textul poetic curenți de aer ascendenți ai comentariului de sorginte filosofico-livrescă. Titlurile de poeme care repetă titluri de opere literare cunoscute, motto-urile, sintagmele gen citat sau parafrază (vezi cea care trimite la Kant, de exemplu), explicitările din subsol subliniază, toate, declarația de apartenență a poetului la cele două planuri ale existenței prin literatură – cel real și cel imaginar. Nicolae Băciuț nu va „renunța la cuvinte / din dragoste de cuvinte”, deoarece știe că „unde începe singurătatea / se termină poezia”.. El nu este singur în literatura română de astăzi, adeziunea la generația sa fiind vizibilă atât în maniera poetică, cât și prin ferventa activitate de publicist (desfășurată, cronologic, la *Echinox* și *Vatra*). Nicolae Băciuț nu este singur, credem, nici în ordine absolută, pentru el actul poetic, ca interiorizare și exteriorizare, egal tensionate, constituind fermentul care asigură combustia în actul de a exista. Evitând excesele care fac simțită prezența în unele texte (ariditatea expresiei, venită din dorința de a puncta întotdeauna esențial, sau funcționarea în gol, uneori, a autoreferențialității), Nicolae Băciuț va lăsa însemne personale pe tărâmul poeziei.

N.B. O altă opțiune a revistei, posibilă în ordine valorică, ar fi putut fi Marian Drăghici, „debutat” anul acesta în volumul colectiv *Zboruri lirice*, Editura Scrisul Românesc, 1986. (...)

(Tomis nr. 12/1986, p.7)

TRAIAN T. COȘOVEI,
„TATĂ, POEMUL TĂU NU SE MAI
SFĂRȘEȘTE NICIODATĂ?”

Un poet al stărilor de reclusiune, al spațiilor închise din care, rareori, se desprind patrulele senzualității bogate, răscolind în lung și-n lat fâșia obscură a unei biografii estomplate, comunicate cu parcimonie, este Nicolae Băciuț (*Muzeul de iarnă*, Editura Dacia, 1986), în al cărui debut târziu pare să se fi acumulat, în anii de așteptare, știința discretă și rafinată a rostirii poetice din *nord*, acea notă particulară poezilor din Ardeal, care ar consta într-o „îmblânzire” livrescă, adesea calofilă, a impulsivității stilistice acordate cu frumusețea sălbatică a peisajului transilvan.

Departate de electrozii cuplați la nivelul simțurilor, întorcând spatele privirii gorgonice a ferestrei prin care se întreve, pulsând, orașul, astupându-și urechile la cântecul de sirenală al țevărilor și industriilor lui infernale, făcându-se că nu aude rumoarea ispititoare a străzii, încrezător doar în realitatea poemului pe care o investighează chirurgical, sângerous și tandru deopotrivă, Nicolae Băciuț scrie, în aparență, o poezie hibernală din punct de vedere al spectacolului liric, al regizării acestui spectacol pe scena „cetății”, dar, în realitate, în subteranele afectului, o poezie plină de viață, a cărui violență transpare, aidoma unui gheizer, numai din când în când la nivelul unei jerbe de imagini.

Într-o încăpere care nu este decât proiecție spațială a propriului eu, în culcușul protector al cuvintelor, în pivnița ocrotitoare a copilăriei și adolescenței din care aduce la suprafață obiecte, glasuri și întâmplări cu temeritatea unui scufundător de mare adâncime, dar, cel mai adesea, în liniștea primejdioasă a frigului, sentimentelor, expresiei lor lirice, impactului acestora cu mecanismele lumii din afară, de

„dincolo” de geamul fragil al *biografismului*: „la șaisprezece ani, îmi sărutam iubita / lipindu-i de buze scrisorile netrimise; / la șaisprezece ani, disperarea ținea loc de cald / chiar într-o zi de iarnă nesfârșită, / când iubita n-a mai ieșit în stradă, / cuvintele n-au mai vrut să intre în carte...” (*La șaisprezece ani*).

Există în spatele aparenței de liniște o undă abia perceptibilă de tensiune înăbușită, semnul unei crize existențiale pe care cuvintele poemului nu o mai pot ascunde: „Ce simplu e totul aici, ce bine! / Și nimeni nu ne iartă poemele noastre / puse între feliile uscate de pâine, / cum nici noi nu iertăm greșiților noștri. / Ce bine, ce simplu / scrâșnește zăpada între dinți. // Ce se va mai ști despre noi / când copiii ne vor trage de mânecă: / ’Tată, poemul tău nu se sfârșește / niciodată?’” (*Zece decembrie*).

Întreaga atitudine poetică a lui Nicolae Băciuț este consecvent îndreptată spre depistarea și recuperarea moleculelor de lirism pe care existența cotidiană le conține în stare brută, nediferențiată. Dacă identificarea și prelucrarea cu mijloace artizanale, de bijutier, a acestui lirism sunt însoțite de o stare febrilă, extatică, nu este mai puțin adevărat că, prin jocul contrastelor, lipsa inefabilului creează o stare de criză în care „sângele” poetului încălzește și dă culoare absenței, golului, pustietății: „Dar unde începe oare viața mea? / Ce-i lipsește ei, numelui ei? / Speranța, deznădejdea, ura / conversația care poate umili singurătatea / pe care mâinile mele o ating / oarbe / dezvelind cenușa de pe masca de aur. / ’Strigă’ – îi strig / ca și cum limbile noastre s-ar spânzura în cerul lor. / ’Mușcă-ți cuvintele’, pare a-i spune și gândul meu / care nu mai are loc pentru auz / iar văzul, picioarele lui sângerei / stau și acum în urma mea / adulmecându-mi sentimentele” (*Intrare*).

De altminteri, primul ciclu al volumului, *Voci în oglindă*, constituie aproape în totalitate o reflectare a

existentului în apele reci, de o frumusețe înghețată ale oglinzii poetice; din această pricină, realitatea din versurile lui Nicolae Băciuț este în mai mică măsură „contondentă”, în linia noii sensibilități citadine. Învăluită în clarobscur, cuprinsă de cețurile visării, recompusă din cioburile adunate în genunchi de o memorie afectivă lacomă de senzații, lumea fizică din *Muzeul de iarnă* este o aglomerare de *mulaje* sensibile, de *amprente* emoționale ce au cunoscut, cândva, căldura unor intense trăiri umane, în care erosul și cerebralitatea au format un aliaj dens, strălucitor, plin de mister: „Dar dacă sărutul e doar / cuvântul fierbinte oprit în cerul gurii, / care înălțare, care despărțire de sine / poate fi un sfârșit? / Un vânt prea tare, o spaimă / răspândindu-și mireasma, // calmul, liniștea dinapoia lucrurilor / ca un altceva ce niciodată n-ai avut / și n-o să ai: / înțelepciunea de a nu da glas / cuvântului oprit în cerul gurii // ca un sfârșit”. (p.33)

Sintagmele frigului, „Un ghețar se întinde peste amintirile noastre” (*Vulpea trece podul*), „Ne îngropăm amândoi / în frig” (*Însemnări la marginea orașului*), „În iarna aceasta / voi scrie poeme pe zăpadă” (*Poem neterminat*), „un frig în cuvinte” (*Frig în cuvinte*), „Zăpada ca un inorog” (*Poem de zăpadă*) se risipesc în ciclul titular, lăsând loc unui erotism așezat sub semnul păcatului, al ispitirii vinovate, al unor tăcute, omniprezente amenințări ce însoțesc privirea. Spre deosebire de poeziile ce „domesticesc” sentimentul în cușca de fier a intelectului, Nicolae Băciuț își exilează iubirea în trecutul siberian al memoriei, suspectând-o atent, ca pe un anarhist oricând în stare să provoace freamăt, revoltă: „Miros dulce, în patul speranței / e o vulpe. / Vine dinspre copilărie, dinspre / iarba însângerață primăvara / sub botul umed de miel; / o gură gata să vorbească, / gata să-și amintească / o noapte de dragoste. // Dar nu e timp. // Miros dulce, în patul speranței / războiul de o sută de ani”(p.49)

Cel mai adesea, însă, convinge la Nicolae Băciuț

expresia unei nostalgii evocatoare de locuri și întâmplări de mult pierdute, sunetul unei elegii ale cărei cuvinte au fost devorate de curgerea timpului, poeziei rămânându-i doar „melodia” de o tristețe sfâșietoare: „Toamna întinsă pe asfalt ca pe-o felie de pâine / despre vară sarea mării nu mai spune nimic, / nu mai spun nimic cuvintele / îngropate în nisipul fierbinte / ca-ntr-un poem. // Nevoia de credință ca un baston pentru clarvăzători. // Numai tu, numai tu / fără anotimpuri îngenunchezi în mine, / în acest poem, în această șoaptă // care nu se va mai sfârși.” (*Alt anotimp*).

În fine, ultimul ciclu al volumului pare a încorpora o etapă de creație mai veche; sentimentul este mai disciplinat, imaginea cenzurează atent orice tentativă a fanteziei de a ieși din rând, discursivitatea, aici tunsă zero, pare trecută prin școala de corecție a sonetului. Neconvingătoare, în ansamblu, aceste poeme finale (a căror pondere nu este însemnată în economia cărții) au rolul de a marca progresul înregistrat la nivelul mijloacelor expresivității, saltul calitativ pe care poetul l-a parcurs nu fără conflicte lăuntrice.

Privit în contextul debuturilor din ultimii ani, volumul lui Nicolae Băciuț face dovada deopotrivă a inteligenței și talentului, poezia lui găsind toate argumentele pentru a cuceri și convinge.

(*Suplimentul literar și artistic al Scânteii tineretului*, 20 iulie / 1986, p. 4, și în volumul Traian T. Coșovei, *Pornind de la un vers*, Editura Eminescu, 1990, pp. 90-94)

GELLU DORIAN,

O STARE A POEZIEI

Substanțială (și ca număr de pagini) prima carte a lui Nicolae Băciuț – *Muzeul de iarnă*, Ed. Dacia – s-a născut norocoasă, intrând direct în situația cărților greu de găsit, cărților despre care se vorbește. Titlul ne duce cu gândul la anumita *așezare* menită să păstreze intacte exponatele unui... *anotimp liric*. Deocamdată, Nicolae Băciuț a ales *iarna*. Să fie acesta un semn apocaliptic în sensul versului unui poet contemporan: „poezia a murit?”... Dar sub fiecare poezie pare a fi scris: *Nu atingeți exponatul decât cu ochii!* Nici nu se poate altfel, poezia lui Băciuț îți fură privirea, tonul ei fiind de la început unul de marcă, impunând o anumită distincție, elevație. Și după ce te îmbie la o sumedenie de ditirambi (cer iertare cititorilor mai pretențioși!), te și obligă la o aplecare mai în adânc, la o analiză obligatorie, exactă, mereu în funcție de text, - și atunci, în unele cazuri, observi țesătura sintactică pe alocuri mai firavă, în alte texte lăsându-te fără replică.

Împărțită în trei secțiuni (*Voci în oglindă, Muzeul de iarnă, Nostalgii interzise*), cartea adoptă, la prima secțiune, un motto din Umberto Eco, din fulminanta carte *Numele trandafirului*, sugerând livrescul autoimpus, „aparițiile ce se ivesc în bibliotecă”, apariții ce țin de o realitate a imaginației și nu de o imaginație a realității. În scrierea poemelor, sentimentul este doza de la care se degajează totul: „Scriu și rândurile mi se îneacă într-un cuvânt / pe care nu-l pot rosti: / pe deasupra orașului trece în zbor o pasăre - / foșnetul ei / un voal, o mireasă într-o nesfârșită așteptare. // Prin oraș trece cuvântul meu / și nici nu-l mai pot vedea / de atâtea ro-pote...” (*Sentiment la marginea orașului*) O caracteristică a poeziei lui Băciuț pare a fi declarativitatea, falsul retorism, poetul fiind pus mereu în situația să simplifice schema

poemului până la linearitate, poemul devenind în acest caz, eliptic și de multe ori fiind poem despre poezie sau poem, poezie a poeziei. Dorința de *a regăsi poezia*, fugită de prin multe cărți în ultima vreme, este la Băciuț de la bun început declarată, astfel doza de lirism fiind în multe cazuri concentrată. Lucru ce nu este deloc rău, Băciuț fiind poetul ce recurge, în exprimare, la fraza poetică elevată, cu o sintaxă clară, aproape fără hiperbat, cum se folosește de multe ori din dorința ambiguității textului. Ambiguizarea lipsește, deci, în această poezie, ce-și are rădăcinile în poezia echinoxștilor, apropiindu-se mult de poezia lui Ion Pop, din ultima carte (în special din ultima), poetului fiindu-i foarte bine cunoscută și poezia mazilesciană, prin filiera Ion Mureșan, detașându-se de aceștia prin ton. Poetul atinge, în unele texte, anumite tonuri retorice, bine estompate de o anumită *experiență verbală*, rudă cu elocința, urmărind prin aceasta să puncteze nesofisticat anumite principii filosofice ce țin de viața poeziei și, nu în ultimă instanță, de viața poetului. Evident, nu trebuie să avem pretenția că ne aflăm în fața unui *sistem poetic* încheșat, dar putem demonstra reflecția filosofică a poeziei lui Băciuț: „Dar unde începe oare viața mea? / Ce-i lipsește ei, numelui ei? / Speranța, deznădejdea, ura, / conversația care poate umili singurătatea / pe care mâinile mele o ating / oarbe / dezvelind cenușa de pe masca de aur” (*Intrare*). Titlul însuși explică un sens ca atare. Bineînțeles că în fața a astfel de reflecții, poezia lui Băciuț ni se justifică drept ceea ce privim și simțim – *poezia în sine*. Angrenat în astfel de tente, poetul conjugă perfect stările de neliniște cu cele de exuberanță, notațiile cu discursurile, reducând, după cum am mai spus, poemul la un *motiv poetic* pregătit pentru a fi reluat (în carte este reluat un poem, care nu ne argumentează nouă ideea, ci mai curând dintr-o scăpare tipografică, deși într-unul din cele două texte lipsesc un vers sau două). Acesta e un semn bun, poetul asigurându-ne că nu-și va secătui starea poetică, fiind mereu

prins în ea, în miezul ei. Formula acceptată asigurându-ne în acest caz. Îl pândește, în schimb, manierismul, în cazul în care poetul nu va avea puterea să-și impună un stil. Cartea de față ne stă dovadă că poetul are resurse pentru această potență – trebuie să și le mențină.

Nu intrăm în amănuntele cărții, nefiind spațiu în acești puțini quadrați oferiți pentru acest lucru. Vrem, în schimb, să remarcăm faptul că Nicolae Băciuț n-a renunțat la poezia mai veche, scrisă cu ani în urmă, de pe vremea când ar fi trebuit să debuteze, introducând-o cu încredere în această carte în *Nostalgii interzise*. Așa ni se pare, poezia din acest grupaj aducându-ni-l aminte pe Băciuț cel prezent peste tot, un poet afectat, nostalgic, cantabil, nonșalant, meditativ, suav, elegiac, lucru mai rar întâlnit la ardeleni. Poezia din această secțiune deosebindu-se șocant de cea din primele secțiuni. Găsesc că nu e deloc rău, poezia de aici fiind la fel de proaspătă, cu același drept la timp, lipsită de complexe, fără zgură, bine dozată cu talent, chiar dacă șchiopătări se mai ivesc pe ici pe acolo.

Nu ne ferim să spunem, chiar dacă vom fi acuzați, știm noi, poate de entuziasm, poate, că Nicolae Băciuț sare din *grămadă* (fiind prezent înaintea cărții de debut în două antologii ale debutanților: *Albatros* și *Dacia*) direct în plutonul fruntaș, pe care se bate moneda poeziei de mâine, fiind ales de poezie, nu tolerat de ea.

(*Caiete botoșănene*, nr. 4 / 1987, p.4)

BUCUR DEMETRIAN, INTEROGAȚIE ȘI REFLEXIVITATE

În volumul de debut al lui Nicolae Băciuț (*Muzeul de iarnă*, Editura Dacia, 1986), coordonata cerebrală este predominantă, fiindcă spiritul ordonează imaginile, filtrându-le, regăsindu-le într-o deschidere lexicală. Nicolae Băciuț și-a creat un teritoriu întreținut de fervoarea tinerească, de tăietură precisă a versului, de strigătul lucid, izvorât din reflexivitate și interogație. Fără să fie străin de căutările obsedante ale mecanismului construcției poetice, fascinat de lumea bănuită dincolo de straturi transparente, de învelișul amăgitor, poetul imaginează un „muzeu” (univers de obiecte voluptuoase în materialitatea lor) aflat în preajma unui spațiu hibernal, obținut prin transfigurarea realului, prin esențializarea acestuia.

Închizând lucrurile, izolându-le într-o țesătură lexicală, dislocându-le în coerența nouă a „portretului”, într-un vertij spiritual, poetul ne face să asistăm la o înlănțuire de comparații care deformează până la înstrăinare: „ca și cum n-ai fi decât un portret, / pune-ți masca și vino, / nu departe de aici / o pânză putrezește / așteptând” (*Half-portrait*).

Aceasta este forma obținută, condiționată de combinații nesfârșite de himere, priveliști, stări rânduite în interior, desprinse de privire, purtate într-un decor dezolant: „La marginea orașului totul se termină / într-un început” (*Nostalgii la marginea orașului*).

O așteptare a poemului prinde contur, o retrăire a momentelor care călăuzesc un drum niciodată încheiat se configurează, iar Nicolae Băciuț, într-o confesiune disciplinată, pândește reacții, provoacă tensiunea metaforei, pulverizează imagini pentru a menține ritmul căutării, pentru a amplifica virtuțile unui proces de creație. Poemul își clădește universul distribuind obiectele, redându-le consistența, într-un

periplu nesfârșit, iar cuvintele dobândesc intensitate, suportând povara împrejurimii, a solitudinii: „Dar unde e poemul, poemul? / Întreaga noapte a trecut prin mine / ca un fir incendiat, / aș fi vrut să-i povestesc, să-i arăt și lui / realitatea / stând la colțul străzii ca o statuie” (*Dar unde e poemul?*).

Versurile cuprind urme ale gândirii poetice, un efort de pătrundere în cotloane obscure, menținând înlănțuirea interogațiilor, întrezărind interogații dincolo de contur, de gest. Poetul deconspiră eșafodajul poemului, aspirând la dezvăluirea miraculoasă, iscodind orizontul familiar. Voci ivite pe neașteptate, întâmplări devenite pretext pentru îndoială și speranță, deviate cu luciditate pentru a fi contemplate, sfâșiate, adunate și risipite, expuse într-un spațiu imaginar, constituie indicatoare care dirijează un mod de alcătuire a textului.

Primele secțiuni ale volumului, *Voci în oglindă* și *Muzeul de iarnă*, se remarcă prin excesiva textualizare, fenomen liric răsfărânt într-o sensibilitate creatoare, strat protector sub care se ascund neliniști, broderii sentimentale, nostalgice; fiindcă poetul nu a uitat copilăria, „botul umed de miel”, „patul speranței”, „o noapte de dragoste”, dar, reprimând îmbrățișarea tandră a realului, construiește un univers tensional, restructurat prin obstinație cerebrală. Nicolae Băciuț suprapune imaginile, „strivește”, cu aparentă nepăsare, suprafața obiectelor, le acordă, printr-un transfer de semnificații, într-un „anotimp permutabil”, o dimensiune îndelung proiectată. Dar incizia rămâne ca o aspirație, fiindcă un freamăt final, învăluit în metafora elaborată, luminează și împrăștează poemul: „O călătorie fără destinație, / o repetiție / în amintirea unei istorii adevărate, / a unui anotimp permutabil: / în locul cuvintelor, o gură strâmbă, / în locul gurii, un cuvânt strâmb. / Îmi strivesc buzele pe geamul înghețat: / o floare, vai, ca un surâs, / în locul gurii” (*Muzeul de iarnă*). Zăpada și flacăra, poemul și viața devin puncte de sprijin în distribuirea nuanțelor „tablourilor”, în realizarea

„portretelor”, într-un joc al abstracțiunii și sensibilității. Pătrunderea în text, substituirea freamătului lăuntric prin țesătura cuvântului, printr-o regie vulnerabilă, sporesc neliniștea spiritului (*Viața obligatorie*). Ultimul ciclu al volumului, *Nostalgii interzise*, previzibil în tonul elegiac, meditativ, dă la iveală un mod de alcătuire a poemului; poetul își propune să anuleze confesiunea, să întemeieze, prin „permutări” succesive, o stare afectivă. Acum versurile au o curgere armonioasă, o muzicalitate distinctă, afirmând sunetul contemplativ al poetului.

Printr-o sedimentare a vocilor lirice, printr-o atenție sporită asupra unității unui spațiu propriu, discursul poetic al lui Nicolae Băciuț poate dobândi autenticitate.

(*Ramuri* nr.6/1987)

CONSTANȚA BUZEA,
NICOLAE BĂCIUȚ: „MUZEUL DE IARNĂ”

Răul, ca și binele, este în noi, în puterea și vrerea noastră de a ne iluziona. Dar noi, la rândul nostru, nu părem a fi decât consecințele imaginate, priveliștile fragile-mobile ale unui nelipsit caleidoscop atins foarte ușor sau izbit cu brutalitate, iarăși și iarăși, de ceva ce ne aparține profund și definitiv în absolut, de bătaia inimii noastre, de atâtea ori dezolată în singurătate: „Aici sunt toate poemele / cu care te-aș fi putut îmbrățișa, - / fiecare cuvânt în fața oglinzii; // poemele bat ca într-o ușă / în pieptul meu, / intră - / ele știi totul despre trup, / sin-gu-ră-ta-te.// Măine voi scrie un poem care ne va vinde” (*Cina cea de taină*). Nicolae Băciuț rămâne un poet bun, tensionat, limpede suferind din milă, din milă desigur, constatând consternat că frumuseții i se pun coarne, în același timp i se ridică statuie și i se caută o mască pe măsură. Spun a rămas, deoarece poemele cele mai importante, cele care fac structura cărții sale de debut, *Muzeul de iarnă*, apărută anul trecut la Dacia, figurau într-un manuscris prezentat cu ani în urmă la concursul *Albatrosului*, poeme care au apărut în *Caietul* aceluși concurs, în culegeri cuprinzând numele celor mai buni ce se ridicau aproape de premiu. Întrebarea, iluzia aici sunt minate de pură speranță. În luptă cu cinismul, cuvântul se gândește la hârtie când memoria extenuată nu-l mai reține, fie el strigăt, fie șoaptă. Șoapta poate că are mai multe șanse? Dar e un pericol să destrami iluzia comunicării.

Totuși, poți să nu te sperii? Poți să nu taci? Cuvântul în care nu mai crezi, în prietenia căruia nu mai simți sprijin, e așteptat ca imaginea unui punct terminus. Un fel de sfârșit care, ciudat, intervine exact când știi totul despre viață și nu-ți place ce știi. Propriul copil te poate întreba brusc, chiar în acel moment, ca o fiară sătulă: „Tată, poemul tău nu se sfârșește niciodată?” Unde e sărbătoarea de care ai nevoie? În cuvânt,

totuși! Cea mai mare încăpățănare, cea mai mare trufie posibilă? Să continui să scrii! Poemele cer să fie scrise. Imperativul lor urlă în cerul gurii ca într-o peșteră: „Scrie-ne și pe noi și pe noi și pe noi...!” Vinovatul, la capătul tuturor judecăților nedrepte, este, poate, un copil care așteaptă altceva. Un poem excelent, *Calea regală*. Sumarul de aur al acestei cărți cuprinde un dicționar de obiecte în care, prezent cu o familie completă de semnificații, oglinda și lucrurile care decurg din ea. În *Lingua magna*, *Luteopia*, *Numai iluzia*, *Peisaj cu ape*, *La șaisprezece ani*, *Apel de seară*, poetul clădește din cuvinte, de a căror trădare nu se îndoiește, frumos și memorabil turnul curat al tuturor tensiunilor cărora le face față o conștiință iubitoare de valori, valori între care cuvântul pare să aibă un preț extraordinar. Nicolae Băciuț este unul din acei poeți rari care încă din tinerețe iubește și exprimă esențe, contemplă stări limită și o face cu calm și sinceritate emoțională: „Undeva am pierdut, / Undeva am pierdut / banala istorie a unui cuvânt. // Trebuia să scriu, / Trebuia să scriu / pentru că trebuia să uit” (***)). Sau: „Locuiesc în aceste cuvinte, / ele atârnă la gâtul meu, / amenințând suferința mea de recrut, // Litere vopsite, litere camuflate. / Luteop le cumpără în fiecare zi conștiința. / Azi noapte literele l-au trădat”. Sentimentul acut, contradictoriu, extenuant, în situația unei iminente trădări interioare, iată, sufletul sigur de nesiguranța lui, te aruncă într-o limbuție ca într-un inutil sacrificiu: „Suferința mea de limbut / și amintirea călătoriei gratuite / precum zăpada care poartă singurătatea / în ochi... / de aici poemul lipsește, / stă cufundat în orbite / până la cuvânt, / până la așteptare”. Nicolae Băciuț este tot timpul preocupat de ipostaza includerii omenescului în cuvânt, primul dintre termeni fiind subaltern celui de-al doilea. Cuvântul adevărat, mai mult decât cuvântul frumos, întrece în puritate perturbantul omenesc, nestatorniciei fiindu-i preferată intransigența dezvăluitoare. Poetul stăpânește harul de a

spune adevărul despre poezie, despre cuvânt, despre cuvinte, despre tăcere, despre aproape chinul de a trăi între atâtea fiare abstracte de care nu se înduioșează niciodată, pe care le pândește și le suspectează și în somn, cărora nu le acordă decât libertatea pe care acesta și-o câștigă prin rănirea cerului gurii, prin dărâmarea în închipuire a unei peșteri tumefiate de loviturile lor. Memoria înregistrează sunetul acestei zbateri de atâtea ori inutile. Memoria se ajută, totuși, de cuvinte pentru a supraviețui încărcată de întâmplările semnificative ale sufletului omenesc. Lectura *Muzeului de iarnă* asigură cititorul avizat că lumea în care se mișcă contează numai prin actele ei de consistență, de reamintire a pericolelor cărora suntem supuși în momentul în care decidem să oglindim însăși oglinda. Dintre cele trei secțiuni care alcătuiesc *Muzeul*, *Voci în oglindă*, *Muzeul de iarnă* și *Nostalgii interzise*, prima este și cea mai importantă a cărții. Poemul care deschide acest eșalon puternic, *Sentiment la marginea orașului*, dă măsura, în final, a unei concluzii în orientare către o fază mai dură, care va veni. Citatele și explicațiile care însoțesc unele poeme, blânde și banale, și chiar sărace în aspectul lor de suprafață, sunt fața de atâtea ori ascunsă, care ține curajul poetului de a nu se simți, cum nici nu este, singur în singurătate. Puterea lui de a comunica în timp și spațiu, în toate direcțiile, este practic infinită. Este cazul descârnatei poeme *Recurs*, *Autoportret*, *Cantos*, *Însemnări*. Martor, de bucurie și de chin, al facerii poemului din cuvinte mișcătoare, sfărâmicioase, poetul își deapănă mărturisirea ca pe o obsesie, parcă luptându-se cu uitarea lumii de sine. Limba e o ființă care nu ne părăsește niciodată definitiv. Pe ea se poate conta. Ea nu ne lasă să dormim, nici nu ne lasă să privim oricum în jurul nostru. Ea ne poate ignora, pe cei mai mulți. Ea ne poate uita încet existența, cum spune poetul, „cuvânt cu cuvânt, / ea crește, ea se face piatră” (*Lingua Magna*).

(Amfiteatru nr. 5 / 1987, p. 15)

VALERIU BÂRGĂU,
NICOLAE BĂCIUȚ

Născut la 10 decembrie 1956, în localitatea Chintelnic, județul Bistrița-Năsăud. Bibliografie: *Caietul debutanților*, Editura Albatros, 1983, *Alpha '85*, Editura Dacia, 1985, *Muzeul de iarnă*, Editura Dacia, 1986.

Nicolae Băciuț a fost nevoit să debuteze de câteva ori în caietele de debut de la Albatros și Dacia, cu lucrări parțial semnificative, din pricina părerii că o carte e o construcție și o construcție fără acoperiș e o bizarerie „drăguț de simpatică”. Dar poetul n-a disperat și bine a făcut. A tipărit în anul 1986 una dintre cele mai elegante volume de versuri de care sunt în stare tipografiile noastre, carte intitulată semnificativ-echinoxist: *Muzeul de iarnă*.

Cartea poate fi socotită una dintre cele mai bune apărute sub semnătura unui echinoxist, de la apariția cărții lui Ion Mureșan, tocmai pentru faptul că poetul a ajuns la o anumită maturitate a expresiei artistice, maturitate eliberată de entuziasme postmoderniste. Într-un fel, scrisul său arată azi ca un experiment puternic, gata consumat, clorofila retrăgându-se numai în acele brațe viabile ale construcției poetice, acele brațe care pot contura un destin poetic: „Nici un lucru nu-ți mai atinge sentimentele, / nici măcar acest poem foșnitor nu-ți mai rânjește; / îți arunci totul în stradă: / melancolia, trufia, / tristețea de a privi toamna / prin firul de iarbă...” (*Viziune toamna*). În ansamblu, poezia lui Băciuț nu are cum să nu se întâlnească cu poezia confracților săi. Și totuși, fiecare poem din *Muzeul de iarnă* este mai *descărnat* decât orice alt poem de Traian T. Coșovei. De pildă – *remarcabila putere de invenție metaforică* (Ion Pop) se petrece la nivelul structurii și nu al aluviunilor. În felul acesta, poemele au o structură de cristal, un fel propriu de a rămâne în picioare după lectură,

servite de o altă forță de gravitație decât cea cu care ne-a obișnuit poezia confrăților: „Vine o zi când / rânjetul e asemenea unui zâmbet / peste care se scrie sentința / numai c-un cuvânt, numai cu bucuria / că odată, odată ca niciodată, / în poemul tău, ca-ntr-un baston, / se va sprijini un orb” (*Ars poetica*, p. 43)

Versul nu se răsfață în spațiu, are pe alocuri o crispare de sorginte bacoviană, iar atunci când însuși *poemul* devine subiect de dezbatere poetică, reușește să elimine destule sintagme devenite comune în poezia generației, chiar să aibă o viziune proaspătă, personală: „Încep la nesfârșit acest poem / deodată cu fiecare viață începută. / Scriu numele lui în locul meu, / zăpadă în locul norilor, / moarte în locul nașterii, / când pe scară, mută, / coboară inocența din copilărie / în copilărie, / din iarnă într-o altă iarnă / limpede, slobodă / până când „regina nopții” se desface / înspre ziuă./ Scriu zăpadă pe fața oglinzii și ea se întoarce înapoi, / întoarce însăși fața ei pe care n-o atinge vreun sărut / decât ca pe o rană. / Dar oare cuvântul strigat în oglindă? / Dar oare speranța ca o spaimă?” (*Numele*).

Dar cea mai de preț observație pe marginea volumului lui Nicolae Băciuț este aceea că *Muzeul de iarnă* oferă o viziune poetică, așa cum cărțile lui Ion Mureșan, Traian T. Coșovei, Liviu Ioan Stoiciu, Nichita Danilov și Mircea Cărtărescu.

„Realitatea”, „cotidianul” nu au roluri principale în poezia lui Băciuț. Cel mult, ele sunt invocate în sprijinul poeticului, adică în calitate de martore mute, martore care nu au posibilitatea de a pătrunde în discurs, rolul lui fiind acela de a sublinia stratul de conștiință în care se petrece / întâmplă poemul: „Dar unde e poemul, poemul? / Întreaga noapte a trecut prin mine / ca un fir incendiat. / Aș fi vrut să-l povestesc, să-i arăt și lui / realitatea / stând în colțul străzii ca o statuie. / Întreaga noapte / poemul și-a limpezit ochii; / Și n-a mai venit” (*Dar unde e poemul?*).

Nu lipsite de interes rămân pentru exercițiul de mai târziu poemele foarte scurte, aproape haiku-uri. În elaborarea lor, se observă cel mai bine cămășile ce au fost lepădate de experiment pentru a atinge poemul propriu, spațiul și corpul din memoria realului: „Desfoliind în șoaptă / cuvântul / care nu te mai încapă!” (*Recurs 1*) și „Urechea din piept / ascultând / sentința firului de iarbă” (*Recurs 2*).

Indiscutabil, *Muzeul de iarnă* poate fi socotită cartea unei inițieri în poezie, în cuvânt.

(Valeriu Bârgău, *Generația '80, precursori & urmași*, Editura Călăuza, 1999)

CONSTANTIN ZĂRNESCU, NICOLAE BĂCIUȚ, MUZEUL DE IARNĂ

Poet și publicist, Nicolae Băciuț este bistrițean prin naștere, clujean prin studiile universitare și mureșean prin activitatea sa susținută ca redactor la revista *Vatra* din Târgu-Mureș. A debutat ca echinoxist din cea de a doua generație și a colaborat apoi la *Tribuna*, *Făclia* sau *Steaua*, adunându-și cu puțin timp în urmă poemele într-un volum îngrijit excepțional și de o calitate deosebită: *Muzeul de iarnă*, Editura Dacia, 1986.

Nicolae Băciuț cultivă un manierism superior, personificând *poemul*, printr-un șir nesfârșit de metafore „concrete” ori „paradoxe”, „picturale” ori „textualiste” de la ideea și conceptele de virtute, vină, jertfă, ispită, până la iarna și zăpezile care se așează peste lume „ca niște epoleți”, până la „frigul” din cuvinte, zăpezile din memorie, ori *Muzeul de iarnă* al timpului și istoriei. Poemul se strecoară „neîncăpător” printre cele mult-puține și puțin-multe ale lumii, în numeroase dăți în metafore de adâncă filozofie a sensurilor și imaginilor, realizate în metafore rare, șocante ori oximoronice. Numele poemului ia de cele mai multe ori locul numelui poetului, al cărui destin este închipuit ca un lung și sinuos drum obstacolar. „Azi strada mea / doar singur o pot duce, / o port pe umeri / ca pe-o cruce...”.

Muzeul de iarnă este, din punct de vedere al teoriilor formulate de autor în subsolurile poeziilor sale și o viziune despre lumea gândită ca limbaj sau despre poemul și poetul văzuți ca text „scris”. Semnele lingvistice, literele și cuvintele, imaginile și simbolurile devin concrete, ca un decupaj, ori fantastice ca o aripă de pasăre sau de fluture, ca niște „mume bătrâne”, ori ca niște „animale de povară”, complicând labirintic călătoria spiritului poetic și a ideii printre semne și

lucruri. Motto-ul însuși al volumului *Muzeul de iarnă*, preluat dintr-un roman mitologic, *Numele Trandafirului*, de Umberto Eco, elogiază „forța oglinzii”, puterea ei de a multiplica la infinit obiectele și fenomenele: mărimdu-le pe cele mărunte sau micșorându-le pe cele înalte. Această viziune cu inovații importante de ultimă oră, în cadrul discursului interior al poemelor, fac din transilvăneanul Nicolae Băciuț un creator remarcabil în pleiada cea mai tânără de poeți români de azi.

(Manuscris)

EUGENIU NISTOR,
MUZEUL LĂUNTRIC

Poet modelat la școala echinoxistă, Nicolae Băciut debutează în volum la Editura Dacia cu o remarcabilă carte de poeme, în care realul, cu întreaga lui recuzită expresivă, este trecut prin filtre sensibile de austeritate, putându-se, putându-se aprecia pe ansamblu o preluare a concretului în forma lui „caldă” și transformarea prin mijloacele ironiei, (împinsă uneori până la grotesc) în motiv poetic. Realitatea-concretă este însă refulată „la rece”, căci luciditatea constituie un aspect esențial în schema regizorală a textului și autorul își autoimpune această măsură pentru frânarea pornirilor sentimentale.

Cuvintele, cu posibilitățile lor multiple de metamorfozare poetică sunt purtate exclusiv prin mediul citadin și în viziunea poetului totul pleacă de la cuvânt, se transformă în cuvânt și se reîntoarce la cuvânt; chiar și iubirea are „trupul cuvintelor” prin care poți „să intri ca într-o oglindă”. Dar cuvintele sunt și orbitele poetului și „o mașină le târăște zilnic / prin zăpada proaspăt vopsită”. În acest context, este des invocată zăpada, marginea orașului, strada, fluturii, frigul, numele și chiar poemul neterminat – dar toate aceste elemente constitutive ale unui univers „alb” nu sunt privite în mod contemplativ, din exterior, ci sunt reflecții ale interiorului.

Primele două cicluri – *Voci în oglindă* și *Muzeul de iarnă* - sunt înlăuntrul acestui sistem poetic extrem de perfecționat, pe care l-aș numi de translație a umbrei prin spații încremenite de iarnă; chiar și vocile sunt un fel de strigăt în surdină, căci înregistrarea lor se face mai mult vizual decât auditiv. Dar spațiile nu mai par încremenite, căci poetul concentrează în întregul său discurs o realitate socială vie,

obligată însă să poarte ținuta sobrietății. Numai rareori îi scapă autorului câte o veche melancolie: „Miros dulce, în patul speranței / e o vulpe. Vine dinspre copilărie, / dinspre iarba însângerată primăvara / sub botul umed de miel; / o gură gata să vorbească, / gata să-și amintească / o noapte de dragoste” (*Fără titlu*) și atunci atmosfera capătă luminozitate, se încălzește.

Ultimul ciclu, inspirat numit *Nostalgii interzise*, reprezintă un nou tip de construcție poetică, prin care lirismul e receptat „fără mască”, autorul punctând prin îndemănare utilizarea prozodiei clasice și prin invenție metaforică: „Zăpada ca un inorog mi-atinge glezna, / cuvinte-sângerate întinzând pe-asfalt; / e-atât de albă-n ochii mei și bezna / și-acest decembrie rămas în șpalt. // E-atât de singur ochiul meu postum, / singură mâna care să-l atingă / precum pe-un trup cu gâtul lui de fum / în care vin cuvintele să ningă” (*Poem de zăpadă*).

Muzeul de iarnă al lui Nicolae Băciuț este muzeul lăuntric al unei conștiințe lucide, în stare să păstreze mult timp în „încăperile lui”, pulsațiile vie, autentice, ale realității traversate.

(*Orizont*, 1986)

DUMITRU ANDRAȘONI,
MUZEUL DE IARNĂ

O poezie de o remarcabilă plasticizare, de invenție metaforică, face obiectul unui recent și exemplar volum de poeme publicat de Ed. Dacia din Cluj, sub semnătura poetului Nicolae Băciuț. E o poezie de notație, a unui univers liric aflat în plin proces de cristalizare, în care reflecția asupra actului poetic – după cum remarca criticul Ion Pop – e mereu reluată. Poetul are chiar obsesia poemului „nescris niciodată”, a acelui poem perfect, visat, căutat, cu obstinație. „Scriu și rândurile mi se îneacă într-un cuvânt/ pe care nu-l pot rosti;/ pe deasupra orașului trece în zbor o pasăre - / foșnetul ei/ un voal, o mireasă într-o nesfârșită așteptare”, ca să cităm începutul volumului – sunt versuri de mare concentrare lirică, ambiguizând atmosfera, încărcând discursul poetic cu o recuzită a inefabilului, a notațiilor aproape totale. Nu sunt excluse din poemele lui Băciuț nici interogațiile: „La ce ți-e bună frumusețea, / cui îi mai trebuie,/ îi strig,/ la ce ți-e bună rana aceasta,/ stropii limpezi, fără miros, /botul umed al câinelui, / colții nespuse de albi”, nici imaginea șocantă: „Imperturbabil vulpea trece podul; / un ghețar se întinde între amintirile noastre”. Sensibilitate preponderent autumnală, Băciuț e obsedat de o anume violență a concretului, reprimându-și pornirile ironice și autoironice într-o voință afirmată cu tenacitate: „Aceleași poeme trec prin mine cu încăpățănare: 'scrie-ne și pe noi și pe noi / și pe noi...'/- urlă-n cerul gurii / ca-ntr-o peșteră”. Poezia e, ca atare, așa după cum o demonstrează acest excepțional volum de poezie, pentru Băciuț, unul dintre poeții actuali ai unei expresii dintre cele mai moderne, o mereu căutată Fata Morgana, act creator în sine, pe marginea căruia poetul meditează, se luptă cu cuvântul, cu materia limbii, cu imaginile, cu propria inspirație.

(Ecol, nr. 1705, 12 august 1986)

CRISTIAN LIVESCU,
IERNILE UNUI BĂIAT CUMINTE

Nicolae Băciuț (*Muzeul de iarnă*, Editura Dacia, 1986) face trecerea între echinoxistii manierist-încifrați ai anilor '70 și cei ai textualismului livresc-anafectiv, în nuanța sa clujeană, din deceniul nouă. Obsesia cuvintelor ne-scrite, nerostite, ne-trăite e dezvoltată de Nicolae Băciuț în sensul refuzului lor de a se oglindi, de a ceda luciului dislocant al comunicabilului și tocmai această ezitare prelungită dinaintea poemului – starea de enigmatică nehotărâre ce-l ține treaz în geneza semnificațiilor sale – constituie tema predilectă a poemelor, ca texte care „oglesc” averse, care răsfrâng mereu cuvinte. Nicolae Băciuț contopește tendințele recunoscute ale colegilor de revistă studentească, din cel două momente de efervescentă ale ei și poemele acestui volum au ceva din estetismul încantatoriu sau ezoterizant al unor Adrian Popescu sau Ion Mircea, dar și din aglomerarea reminiscentelor de lectură, mai bine spus a stărilor de exultanță din preajma vrafurilor de cărți, de aflat la Marta Petreu, Augustin Pop ori Aurel Pantea. Scriitura acestui întârziat în debut este, de aceea, încordată și concisă, declarativă și timidă, artificioasă și dezinvoltă totodată, reținută în pronunții șocante: „Aceleași poeme trec prin mine / cu încăpățănare: / 'Scrie-ne și pe noi și pe noi / și pe noi...' / - urlă din cerul gurii / ca într-o peșteră. // Nici o rugămintă, nici o dorință, / nici un ordin / nu mai răzbat prin ele. // Și cuvintele se preling pe colțul gurii / ca niște petale topite de trandafiri”.

Poemele ca prescripții ale situațiilor poematice au, la Nicolae Băciuț, nu atât suporti de relevanță retorică, precum la mulți congeneri, care vorbesc pe larg despre „facerea” textului poetic, într-un jargon inițiat până la euforie în tainele creativității: nu, la el prioritară este dovedirea accesibilității

poemelor, declarate bunuri de larg consum, de găsit în viața imediată, în savoarea perisabilă a momentului. Argumentele sunt susținute, cum am spus, pe căi manieriste sau livrești, deși autorul ține mult la rata de anonimată a provenienței subiectelor. Miracolele ascunse în obișnuitul cotidian sunt descoperite cu o detașare autoimpusă, ce nu poate trece neobservată. Rețin doar seriozitatea pigmentată cu candori a lui Nicolae Băciuț, care știe să se lase umilit de scriitură, să pară proteic atunci când confesiunea cenzurează flagrant emoția, cât și capacitatea de a fabrica iluzii. Fiind sinonime elementelor de viață, poemele pot fi suplinate de acestea din urmă, prezența lor învederând absența discursului, însușirea sa de a se „pierde” imediat ce e asumat în imagine. În subsolul câtorva texte, întâlnim comentarii (inspirate probabil de Ezra Pound) pe tema inspirației și a modului în care acesta exercită presiuni asupra liberei difuziuni a sensurilor, dacă nu se pierd în filosofări gratuite. Din însemnările ce explicitează un *Cantos*, reținem o profesiune de credință nici ea întrutotul scăpată de morbul pasișei: „A fi în poezie este a fi în țipăt. Dar a fi în țipăt e ca și cum ți-ai sărbători gândul într-o tandră șoaptă. Ca o cuminecare. Ca o ninsoare”. Nu doar din cauza acestor glose, amintind de „respirările” autorului celor *11 elegii*, dar și pentru alte pasaje de o vizibilă înrudire, (ca de pildă: rămân înlăuntrul sentimentelor / ca într-o țevă de pușcă”, „în ochi suferința are colți”, „mereu în spatele memoriei / ca într-un somn / ce nu-i al meu” etc.), cred că secțiunea de mijloc a cărții lui Nicolae Băciuț este datoare lui Nichita Stănescu, păcat ce nu trebuie exagerat peste măsură, dacă ținem seama că destui poeți onorabili ai momentului frecventează – cu voie, fără voie – stilul regretatului argonaut al „necuvintelor”.

Ultima parte a cărții, *Nostalgii interzise*, dezamăgește prin câteva piese modeste ca factură. Cuvintele devin aici „animale de povară” cultivând pământul și așternând rodul sub

brazdă – imagine de duzină care îndepărtează într-o direcție pe care nu o prevăzusem speculația incitantă din ciclul introductiv. Prefer de aceea să mă întorc la un poem care dă, cred, măsura acestui hibernal singuratic (în mai toate paginile atmosfera e fie de sfârșit de toamnă, fie de iarnă cu zăpezi imaculate, despre care nu știu dacă acest volum de debut spune totul).

Fără să vădească deocamdată performanțe ieșite din comun, poezia lui Nicolae Băciuț are șanse să atragă mai mult atenția, cu condiția ca obiectivele ei vizionare să fie mai ambițioase.

(Cronica nr. 5 / 1987, p.4)

N. STEINHARDT,
DOUĂ TEXTE POETICE

În Muzeul de iarnă al lui Nicolae Băciuț, (Dacia, 1986), viața și moartea își succed ciclic, *începem totul de la moarte și în fiecă moarte e-un alt început*. Într-un anume sens, tema nu e străină de a miratei Anta. Doar că aici concepția unei veșnice reîntoarceri duce firește la mai afirmata resemnare și la un calm aproape inatacabil. (Notele în proză au drept țel tocmai obiectivizarea aceasta să o dovedească: ieșirea autorului din efervescența poetică, accesul la ataraxia gânditorului nepărtinitor.)

Am găsit cu bucurie și nu fără emoție la Nicolae Băciuț una din marile obsesii ale Poeziei din vremea tinereții mele: ideea Poemului ca operă impecabilă, ca ideal absolut unic, suprem, atotîmbărbățător și atotbiruitor al oricărui cutează să scrie versuri. Numai în anii '20 s-au mai închinat vocabile așa convins și fierbinți poemului. *Pune-ți masca și vino...* sună asemenea unui îndemn din vremea suprarealismului începător. Așa fiind, firesc e ca rolul de frunte la Nicolae Băciuț să-l joace cuvintele, căroră mereu li se destăinuie, pe care le solicită, căroră le poartă sfruntat respect, care-l rănesc în euforie și-l supun caznei. Oglinda îi este și ea obiect fermecat, imagine recurentă. Așișderea zăpada, ninsoarea. *Înhămat la frig, trag iarna după mine, / pe sub pământ, ca la o nuntă - / miresele-au miros de iarbă / și cu zăpadă se-nveșmântă*.

Mai deoselesc a fi importante în puterea perceptivă a poetului strada și ceasul. *Azi strada mea doar singur o pot duce, - / o port pe umeri ca pe-o cruce*. Versurile acestora două concentrate dar și radiante le alătur pe acestea, despre celălalt chip ales dintre felurimile realului înconjurător: *Purtăm pe mână-un ceas de iască / și ceasu-ncepe să vorbească./ De-atâta timp limbile-l dor / și ceasul spune:*

„*Nevermore*”. Un punct comun ambelor texte e făgăduința revenirii. La Nicolae Băciuț tonul e mai rece, mai șugubăț, mai grav și mai bărbătesc: *O să mă-ntorc poate-odată, / să vă spun cum a fost, să vă mint.*

În fapt, poeții, chiar cei mai vestitori, tot de aici dau glas temeurilor, viziunilor și repeziciunilor lor. Ceasul poetic tot dincolo de fruntariile vieții bate, moartea poetică, întocmai ca în exemplele doctorului Moody, e în moarte clinică, unde duhul nu s-a desprins încă de trup. De pe acest tărâm, altminteri luminat decât pentru cei cărora nu li se manifestă Semne, iau suflu și înfățișare cuvintele care se străduiesc a vorbi despre moarte. Pe măsură ce cuvintele acestea se încheagă mai frumos – se întrupează mai neamăgitor – devine și posibilitatea evocării ei mai certă, iar demersul poetic mai verosimil. Frumosul, în mod neașteptat, înlesnește și cheazășește, punând pecetea adevărului confirmatoriu pe interogația lui A. E. Baconsky, citată de Nicolae Băciuț: *De ce oare desăvârșirea dă un presentiment al morții?*

La cei doi poeți la care ne-am referit, Cuvântul e primordial. Prin cuvinte ne apropie poezia cel mai intens de realitate, de cele două fețe ale ei, de bucurie și îngrijorare. Pe bune poate grăi autorul *Muzeului de iarnă: Iubirea mea* (a se citi: arta poetică) *nu are gură / ea are trupul cuvintelor.* Iar frumusețea nu-i mai puțin definitivă (adică finală) decât starea care pune capăt neastâmpăratei, versatielei, trebăluitoarei vieți. Anta Raluca Buzinski și Nicolae Băciuț se învrednicesc a fi poeți (ea în preajma și în raza de acțiune a morții, el contemplând-o pe cât se poate mai senin) pentru că au înțeles aceasta și pe această (nu lipsită de solemnitate) cale, au mers din dorința de a împărtăși cât mai mult din panica lor oscilantă între extremitățile unui irefragabil binar.

(Tribuna 50/1986 și în *Pledoarie pentru o literatură „nobilă și sentimentală”*, vol. II, Ed.Cronica, 2001. p.20-22)

NESEMNAT, NICOLAE BĂCIUȚ, MUZEUL DE IARNĂ

Volum de versuri de debut după câteva prezențe în culegeri colective. Primele două cicluri se desfășoară între – pe de o parte – invocarea cvasi-continuă a poemului însuși și – pe de altă parte – atracția față de marile concepte ale vieții, afectivității și moralei, ceea ce explică apropierea de stilul unor poeți ai generației sale. Pe ansamblu, cele două cicluri etalează o manieră la zi, vădind inteligență și sensibilitate. Se poate reproșa doar aspectul retoric ușor impersonal (sau „suprapersonal”). Destule poeme sunt bine conduse, adeseori către o poantă finală, plasată cu gravitate. Un exemplu: „Nici o pedeapsă nu-i pe măsura ta -/ un tribunal îți mângâie tâmpla,/ un altul îți scaldă picioarele,/un altul/ și/ un altul./La marginea sentinței scâncește un copil”(p. 13). Se remarcă o obsesie a neisprăvirii: „poemul acesta / neterminat” (p. 16), „poemul tău nu se mai sfârșește / niciodată?” (p. 17), „dar nu uită la plecare să-mi ia (...) chiar finalul acestui poem/care îmi semăna perfect” (p.20), „de aici poemul lipsește./ (...) poemul aidoma peisajului / nu se mai termină niciodată” (p. 20), „poemul și-a limpezit ochii; / și n-a mai venit” (p.32), „Dacă, în sfârșit, poemul va fi gata” (p. 52). Ipostaziindu-se într-un personaj purtând numele inversat al Poetului, autorul face o declarație necruțătoare cu sine: „Litere vopsite, litere camuflate. / Luteop le cumpără în fiecare zi conștiința” (p. 36). Tot o recuzare a imperativului etic se face prin răsturnarea sentinței kantiene: „cerul e-n noi, / legea morală deasupra noastră” (p. 44). În ciclul secund, apar și câteva note de subsol, scrise în alt stil, al metaforismului nebulos, manieră anunțând catrenele rimate din ultimul ciclu. Se pot recunoaște toate poeziile anilor '70, reluate la nivelul unei abilități tehnice medii. E un etaj mai „vechi” al poeziei autorului sau al poeticii sale.
(România literară nr. 46 / 1986, p. 8, rubrica „Vitrina”)

IULIAN BOLDEA, NICOLAE BĂCIUȚ, MUZEUL DE IARNĂ

Cartea de debut a lui Nicolae Băciuț (*Muzeul de iarnă*, Editura Dacia, 1986) ne dezvăluie o ipostază a poetului, un mod de a scrie, cât și o poetică (și o poietică) implicită – prin poemele însele, și una explicită – prin notele de subsol, cu care poetul își însoțește aceste poeme, în fapt, un soi de metapoeme, poeme despre poeme.

Cartea e structurată în trei cicluri – *Voci în oglindă*, *Muzeul de iarnă* și *Nostalgii interzise*. Poemele articulează un univers tutelat de câteva nuclee tematice polarizatoare realul / poetul / textul / realul. Acesta ar putea fi și un posibil traiect al translației ontologicului în logic, al avatarurilor realului convertit în cuvânt, semiotizat.

Miza poemelor, de tot interesul, este una în ordinea gnoseologicului, privește adică recuperarea – nitzschean vorbind – a realității în estetic, justificarea ei prin opera de artă. Materia poetică, densă, ordonată cu grijă pentru unitate și coerență, mărturisește despre obsesiile, temele definitorii, reiterate cu abilitate, ale poemului, care ar fi: cuvântul, poemul și statutul lui, ficțiunea situată și resimțită în relația ei polară cu realitatea, condiția poetului, a insului pus sub incidența unui blestem al cuvintelor, ca în *Luteopia*, poem simptomatic pentru stările sufletești, pentru tensiunile transcrise în caligrafie precisă, sobră, impersonală parcă, de Nicolae Băciuț: „Locuiesc în aceste cuvinte, / ele atârnă de gâtul meu / amenințând suferința / de recrut. / Luteop le cumpără în fiecare zi conștiința. / Azi noapte literele l-au trădat”.

Două sunt reacțiile pe care le suportă poetul și poemul în viziunea lui Nicolae Băciuț. O dată ar fi o mișcare, un fenomen de somatizare a poemului, investire a lui cu attributele fiziologicului, o autonomizare, în fond, a lui, apoi, la fel de

valabilă, ar fi reacția inversă, de semantizare a ființei poetului, atât de predispus la acțiunea cuvintelor cum este. Poetul, ficțiune, simulacru de existență, emanație a poemului propriu și poemul, de o realitate obsedată de o acută prezență – sunt două ipoteze esențiale pe care ni le propune Nicolae Băciuț: „Iată poemul care mă scrie: / mâna fără degete mângâindu-mi fața, / deznădejdea fără trup. / Ia seama, gând al meu, / că nu e timp și nu e loc / - și nici un început!”

E semnificativ că poezia aceasta nu se definește în relație cu un referent exterior ei, pe care l-ar traduce în materie lirică, ci se are pe sine ca referent, își este suficientă sieși, se reprezintă și reamintește pe sine cu acuitate și fervoare, dar nu la modul narcisist, nejustificat, căci această întoarcere spre sine a poeziei nu e una extatic – inocentă, ci una extrem de lucidă, una ce înregistrează și dramele și angoasele poeziei, nu doar „beneficiile” și stările de grație. Iată o *Cină de taină*: „Aici sunt toate poemele / cu care te-aș fi putut îmbrățișa - / fiecare cuvânt în fața oglinzii. / Poemele bat ca într-o ușă, / în pieptul meu, / intră - / ele știu totul despre trup, / sin- / gu- / ră- / ta- / te. / Mâine voi scrie un poem care ne va vinde”.

Stilul poemelor acestui volum este unul de mare frustețe, relevantă fiind economia mijloacelor poetice de care se face uz; sentimentele sunt transcrise în starea lor genuină, aptă a ne instrui asupra naturii și intensității trăirii, fără exces de epitete. De-aici rezultă și lipsa de retorism pernicios, de declamații verbos - metaforizate. Confesiunea căreia îi dă curs poetul în unele poeme e de o extremă sinceritate, în disprețul afectării și expunerii orgolioase a eului propriu, într-un limbaj nud și o sintaxă disponibilă, eliberată de orice canoane. Să nu se creadă însă că, deși nu e expusă în mod manifest – retoric (ba chiar e disimulată în dosul tonului impersonal, dezimplicat, sensibilitatea lipsește. Dimpotrivă. Poemul *Masca* e ilustrativ în acest sens: „Iubirea mea nu are gură, / ea are trupul cuvintelor, / are sângele cu care îți scriu / mereu / despre

moartea mea. / Azi noapte am visat un cuvânt”. Unele poeme transcriu emoții intense, febrile, pe care poetul nu se grăbește să le camufleze. E de citat în acest sens poemul, cu iz de parabolă, înscenată oarecum în maniera lui Matei Vișniec, *Apel de seară*: „Un fluture stă drept în fața mea; / pe loc repaus, îi spun, / pe loc repaus îi ordon, / pe loc repaus, îmi strig, / unde vreți să muriți, îl întreb, / iată, zice el, apăsându-mă încet pe stern: / puțin mai la stânga e un loc liber”.

Echilibrul între notația obiectivă, predilectă în multe piese ale acestui volum, și intruziunea afectului, a sentimentului, vădită în poemul citat, structurarea poemelor în sensul transcrierii unor adevărate aventuri ale expresiei, avatarurile cuvintelor, ale acestor esențe și substitute ale realului, fidele și infidele în același timp, existența poetului, aflată sub determinările logosului – acestea ar fi notele dominante ale lirismului propus de Nicolae Băciuț. Interesul pentru *poesis*, pus în acută relație cu realul, se intersectează cu fine incizii, decupaje din cotidian. Notații fulgurante, decise, dovedind o remarcabilă „priză” la real, știința construcției textului, oroare de sentimentalismele inflaționiste – toate aceste trăsături îl apropie pe Nicolae Băciuț de colegii săi de generație, poeții generației optzeci.

Desigur, o carte este și nu este revelatoare pentru destinul, formarea unui poet. *Muzeul de iarnă* ne relevă însă în Nicolae Băciuț un poet preocupat cu luciditate de discursul poetic, ne propune o efigie a poeziei, ne dezvăluie un mod de a trăi și scrie poezia.

(*Echinox* nr. 7 - 8 / 1987, p. 4)

RADU G. ȚEPOSU,
FANTEZISMUL ABSTRACT ȘI
ERMETIC

NICOLAE BĂCIUȚ are o foarte educată imaginație a scenariului abstract și a discursului liric, încât e aproape imposibil de sesizat granița la care mimetismul superior se desparte de mitologia poetică proprie. Tema frecventă în jurul căreia se țese coerența volumului *Muzeul de iarnă* (1986) este aceea a poetului și poeziei, a imponderabilelor care intră în biografia poemului. Nimic inutil în versurile acestui autor, totul părănd a intra cu precizie într-un tabel al elementelor, după o grilă prestabilită, verificată dinainte. Impresia de variațiune în marginea unui motiv constant are naturalețe, în ciuda supravegherii atente a retoricii, iar dozajul calculat al finalurilor are un efect indiscutabil: "Visez o zi când rânjetul e asemeni unui zâmbet / peste care se scrie sentința / numai cu-n cuvânt, numai cu bucuria // că odată, odată ca niciodată, / în poemul tău ca-ntr-un baston / se va sprijini un orb." (*Ars poetica*).

E însă limpede că poetul e un cerebral și din lecturile sale, ce par temeinice și eficiente, el a învățat anecdota superioară, surpriza, tăietura precisă, echilibrul fabulei. Irizările elegiace, când apar, au o notă cultă, înaltă, fiind mai degrabă efectul unui joc de abstracții, deși recuzita împrumută mult din materialitatea realului. Imaginea ultimă e de ficțiune lirică prin care curge un sânge rece, incolor: "La marginea orașului totul începe de la început: / floarea de măcieș, păpădia, / mantis religioasă, desprinzându-i-se aripile de trup, / teama verde a ierbii, / respirația frunzei prin fumul dens / al unei nostalgii de toamnă" (*Nostalgii la marginea orașului*). Schimbarea expertă a registrului imaginației, alternanța fină a tonului produc imagini de o expresivitate eclatantă,

previzibile, totuși, tocmai prin excesul de corectitudine, ca să nu dea de bănuț că în acuratețea poeziei lui Nicolae Băciuț intră și mult exercițiu superior, ca în acest decupaj: "În locul gurii / rămâne / un imens / hohot de râs" (*Ca și cum*).

(Radu G. Țeposu, *Istoria tragică și grotescă a întunecatului deceniu literar nouă*, ediția I, 1993, ediția a II-a, Editura Dacia, 2002, *Fantezismul abstract și ermetic*, pp. 125-126.)

*

Cu oarecare întârziere față de colegii săi de generație, debutează și Nicolae Băciuț, poet preocupat de reflecția asupra discursului liric și de sondajul afectiv. Volumul său, *Muzeul de iarnă* (Dacia, 1986) cuprinde numeroase asemenea interogații privind interferența textului cu realul, din care răzbat remarcabile stări de spirit de felul acestora: „Aerul înghețase între noi, / sloiurile ne-atingeau fierbinți pe gât; / să rostim cuvinte, să rostim poemul, ziceai, / care-amână acest frig. Atât”. (*Atât*) Versurile lui Nicolae Băciuț au tensiune și eleganță.

(*Flacăra*, 28 iunie 1986, p. 11)

ALINA CUCEU,

MUZEUL DE IARNĂ

Cel dintâi volum al lui Nicolae Băciuț, *Muzeul de iarnă* (Dacia, 1986) are ca leitmotive – oglinda și poemul (textul). Neredând fidel realitatea, oglinzile „fie pot să mărească lucrurile cele mai mărunte”, fie „fac să apară imagini răsturnate”, cum ni se spune în motto-ul cărții, un fragment din Umberto Eco. Iar poemele lui N. Băciuț demonstrează de cele mai multe ori lucrul acesta. Cum realitatea e deformată de oglindă, tot astfel și cuvântul rostit în oglindă nu are acoperire, pierde din substanța intimă. Și autenticitatea poeziei s-ar putea să vină tocmai din trăirea lucidă a acestui fapt: „cuvintele mele mint, cuvintele mele, / intri în ele ca-ntr-o oglindă”. Chiar și probabil femininul „tu” se îndepărtează, nu poate fi cunoscut cert în preajma oglinzii: „Adânc liniștea se cufundă-n oglindă / dacă te-ar putea atinge, / dacă numele ei ar fi un voal / o mireasă” (*Oglinda*). Această prezență de neînălăturat a oglinzii, cu tot tragismul pe care îl aduce, pare că împiedică confesiunea. Trăire, sentiment, intimitatea Eu-lui se îneacă, se impersonalizează, trecând într-un plan al Textului, care e truc, o „infidelitate”, aflându-se în spatele oglinzii. *Memoria zăpezii* (C. R., 1989) nu aduce schimbări majore în viziune. Ar fi poate de sesizat nota mai percutant angoasată și angoasantă, sugestiile thanatice: „Așteptăm împreună iarna, o algă îngenunchind la țărniș / ca la marginea memoriei. / Cei care nu-ving niciodată” (*Poezii*). *Jocuri încrucișate* (Ed. Alpha, 1990), e un al treilea volum al lui N. Băciuț, cuprinzând versuri pentru copii, cultivând ludicul, relația dintre joacă și joc în definitiv. Cred că putem să apreciem ca sinceră, autentică „afirmația” poetului „A fi în poezie este a fi în țipăt. Dar a fi în țipăt e ca și cum și-ai sărbători gândul într-o tandră șoaptă” (*Cantos*).

(*Echinox*, nr. / 1990, p. 3)

EUGENIU NISTOR, NICOLAE BĂCIUȚ, MEMORIA ZĂPEZII

Pe poetul Nicolae Băciuț îl întâlnesc des în redacția *Vetrei*, unde el meditează și scrie între vrafurile înalte de poezii, pe care le primește ritmic în (unele) plicuri elegante, de la poeți și poetese. Starea naturală care îi este caracteristică pare a fi mereu liniștea, mereu echilibrul, dar, dincolo de râul domol al privirilor, gândul lui trece pe sub steaua cea stranie a singurătății, unde există și spaimă și grijă și speranță și nostalgie. „Tu – măsură a lucrurilor” spunea el undeva, parafrazând dictonul socratic – și, în căutarea măsurii și armoniei depline a sufletului, își cumulează complexe stări ale ființei în năluciri vapoaze, dându-le chip de poeme. Când colecționează mai multe, fin caligrafiate și ordonate pe cicluri, poemele sunt inventariate cu grijă și expuse în vitrinele „muzeului său de iarnă”, cu aceeași grație cu care și-ar depune trofee, după un anotimp de pândă, un vânător din Alaska. Căci, vânător fiind prin lumina zăpezilor de cuvinte, el, în căutarea himerei, își aruncă săgețile departe.

*

După debutul cu volumul de versuri *Muzeul de iarnă* (Editura Dacia, 1986), iată-l pe Nicolae Băciuț la cea de a doua apariție editorială, obsedat de același ținut hibernal în care miracolul poetic nu conține să își urmeze desăvârșitele lui metamorfoze: „Poemul se întoarce în cuvinte, / cuvintele se-ntorc în sânge,/sângele-n iarna ce ne minte,/ iarna-n poemul ce ne ninge” (*Lecția despre cerc*). Dar, ciudat, iernile nu sunt dominate de înălțimi, ci dimpotrivă, sunt plane, coborând uneori până la nivelul mării: „Așteptăm împreună iarna, / o algă-ngenunchind la țarm, / ca la marginea memoriei...” (*Poezii*). În acest cadru cu reprezentări mai neobișnuite, autorul glosează cu eleganță în căutarea dovezii de netăgăduit a trecerii sale prin lume: „Memoria - / urmele / pașilor / pe nisip.

// Valul.” (***) Rostirea devine sacadată, concisă, unele versuri, rupte din context, imprimându-se ca niște scurte fulgerări de haiku: „până când intră / prin valuri în tine, / până când apa / e fără retine”(Geografie). Rămânând în perimetrul de translație al umbrei, din miazănoaptea cuvintelor, o viziune „cinegetică” ne oferă poetul în sugestivul poem *Iepurele șchiop*, unde își asumă condiția celui hăituit, căzut zilnic pradă necruțătoarelor angrenaje ale realului. Alte preocupări ale autorului merg către studiul poemului și al copilăriei, al zăpezilor și memoriei, aceasta din urmă văzută uneori ca muzeu al amintirilor, alteori ca bibliotecă incendiată.

Noaptea de iarnă ale săgetătorului de cuvinte, triste și reci, bântuite de spaime și singurătăți, de obsesii care își caută descătușarea pe lunecoasele ghețuri ale visului, sunt luminate adesea – fericindu-l – cu miracolul aurorelor boreale și atunci spațiile în care ființa își urmează necurmatul ei balans, se strâng sau se dilată în splendide viziuni cosmogonice: „În strălucirea nopții / cuvântul meu e-un curcubeu. Asemenea lui îmi deschid brațele în seară. / Un început. O adâncime-n care cerul se revarsă” (*Contur transilvan*).

*

(Fragmentul dintre steluțe a apărut sub titlul *Noaptea săgetătorului* și în cotidianul *Steaua roșie*, în noiembrie 1989, începutul și finalul și finalul fiind cenzurate.)

Dar aceste viziuni nocturne, departe de a îndepărta duioșia și candoarea elegiacă, îi asigură textului o anume profunzime, șocând în primul rând prin unghiul din care privirea se înfinge-n realitate (întotdeauna dinspre lăuntru către afară!), stârnind tâlcuri noi, imagini inedite și frumoase înțelesuri – întărind părerea noastră că noua carte a lui Nicolae Băciuț este una de deplină maturitate a gândului poetic, reprezentativă nu numai pentru devenirea autorului, cât și în ceea ce privește cercul larg al promoției literare căreia el i se circumscrie. (*Steaua*, ianuarie 1990, pp.55 – 56)

AL. CISTELECAN,

FRICA DE DELICATEȚE

În cealaltă clasă echinoxistă, unde în locul fastuosului se predă concizia și în locul eufemizării cruzimea notației, se străduiește să intre Nicolae Băciuț, poet aflat la al doilea volum și la a patra apariție editorială, fiind printre câștigătorii concursurilor de debut de la „Albatros” din 1981 și de la „Dacia” din 1984. Desfășurarea sa lirică, întinsă pe un deceniu, e un proces de eliminare a influențelor și de construcție de sine, prin limitarea riscurilor de receptivitate prea deschisă la contextul poetic. Scurte etape stănesciene, ecouri din prima garnitură echinoxistă sunt depășite, dacă nu de tot, măcar în bună parte, încă din *Muzeul de iarnă* din 1986, volum centrat pe tema autoreflexivității și pe dialectica specularității. Linia autoreferențială se continuă, mai estompată, și în *Memoria zăpezii* (Cartea Românească, 1989) de acum, dar centrul de greutate se mută pe notația realistă și pe confesiunea imediată, ancorată în actualitate și în biografism. Înmatricularea în lirica exasperării și a radiografiei realului se face, totuși, cu dificultăți, întrucât, pe de o parte, tentația calofilă e departe de a-și fi pierdut prestigiul iar, pe de alta, registrul cruzimii imaginative și al notației cinice e mânăit mai mult cu circumspecție decât cu hotărâre. Tocmai când poetul pare mai decis să iasă din mrejele delicatetei și să treacă la un jurnal al fricii și la consemnarea angoasei, limbajul delicat se întrupează în fulgurații grațioase, seducătoare. Tenta lor prețioasă emană dintr-un fond calofil al imaginației pe care programul general, orientat spre acuitate și disecție, nu-l poate reprimă și el se manifestă adesea ca un contrapunct în sintaxa decepției. Pe fundalul ușor anxios al confesiunii, fulgurația eufemistică aruncă brusc o pată de lumină. Încărcătura dramatică a acestor străfulgerări, deși

vizibilă, pierde sub acțiunea gingășiei, proeminentă rămânând delicatetea desenului: „Ca / o vertebră / de / aer /poezia” ori „Ca / o / salbă / de /aur / lacrimile / în / jurul / gâtului”. Presiunea fondului calofil răzbește și în alte poeme, reducând aria dramatică și tensiunea lirică în sine și indicând mai degrabă o lipsă de decizie la nivelul poeziei decât un statut polarizat al confesiunii. Mirajul calofil amenință profunzimea poemelor și împinge confesiunea spre proliferare, prejudiciind implicarea în stratul de adâncime al suferinței existențiale. Randamentul dramatic al ideii lirice e stânjenit de mitologia tandreții imaginative, de gramatica gracilă și de puseurile sentimentale, reprimare doar de formă. Circuitul închis poem – existență, pe traseul căruia se consumă viziunea lui Nicolae Băciuț, trece printr-o fază de edulcorare, deși sensul său e unul de progresie dramatică. Între program și realizare intervine astfel ceva disfuncțional, atenuant, deși premisele textului ar cere o pantă agravantă și o stilistică intensivă. Limbajul delicat suportă, însă, o sarcină dramatică estompată, cu putere de sugestie mai curând decât cu forță de șoc: „Ceea ce de departe pare un măr / e poemul / și cel care-l ține / nu-l așează pe creștet, / ci-n dreptul inimii / îi află adăpost. // Dar cine va întinde arcul? / Și cine / să-și găsească singur ținta? / Vine un luptător. / Vine o luptătoare, // Vine o vreme / când din măr viermele / împinge fluturele înafară / și zborul lui / mai luminează ținta. / Vine un luptător. / Vine o luptătoare”. N. Băciuț e un poet fără temeritate dramatică, promovând confesiunea pe un registru de echilibru rezultat din întretăierea a două tentații contrare. O mică scăpare de gramaj dezechilibrează imediat textul, trăgându-l pe poet înapoi în clasa rafinementului melancolic și a acuarelei nostalgice. Linia dintre text și existență pe care el o explorează mereu e fragilă, deși meditația poetică susține o viziune delicat-infernală. Cuvintele sale nu participă atât la o stare euforică pe cât la una traumatizantă, simetriile cu realul făcându-se într-o gamă de

sugestivitate dramatică: „Melcul lasă o dâră lipicioasă / de sânge - // asemenea lui, / cuvintele, / în iarna fără sfârșit”. Dar șocul acestui limbaj însângerat rămâne șocul sugestiei – voalat mai curând decât ascuțit. Absorbția dramei ontologice în câmpul poetic și stringența autoreflexivă și autoreferențială a poemelor estompează și ele indicele de implicare existențială, închizând suferința într-un cerc și privilegiindu-i componenta profesională. Drama poiesisului îi e, într-adevăr, intimă lui Nicolae Băciuț și revelațiile sale din interior sunt tulburătoare. Diagrama așteptării, a pânzei, a eșecului victorios, a amânării și provocării e tema sa de mare productivitate, relevată în nuanțe și în profunzime. Spectacolul poetic e, firește, unul implicit existențial și sub acest unghi el cumulează o funcție confesivă mult mai amplă: ”Seară de seară / un fâlfâit / izbește-n / paginile albe / ca-ntr-o fereastră. // Nu, nu e Corbul. // Nu vrea să își găsească aici sfârșitul/ nu vrea nici sângele zăpezii -/ vrea doar o carte liniștită// în care cuvintele s-aud / zburând”. Dar Nicolae Băciuț nu-i poate oferi această „carte liniștită”, căci în volumul său „frica scrie pe geamuri cuvinte mari” și aceste cuvinte se răsfrâng și în pagina albă. Încercarea de a exorciza frica existențială, ieșirea din teroare și din muțenia spaimei sunt perspectivele pe care poetul le deschide acum confesiunii sale, după depășirea cercului autoreferențial. Notația devine aici eliptică, uneori abruptă, și cristalizarea răzbate în imaginarul convulsional. Dacă programul poetic n-a reușit să scoată din funcție delicatetea imaginativă, frica și teroarea au anulat-o brusc. Poezia lui Băciuț se deschide spre coșmar și spre viziunea de bolgie. Utopia limanului pare tot mai falimentară pe măsură ce poemele intră mai adânc în chimia spaimei.

(Vatra nr. 2/1990, pp. 8 – 9)

GABRIEL RUSU,
MEMORIA CUVÂNTULUI

Un livresc de factură subtilă conferă necesarul spațiu de ecou pentru postura meditativă din poemele lui Nicolae Băciuț. În ultima sa carte apărută, *Memoria zăpezii*, demersul liric se împlinește în sintagme care caută concentrarea maximă a tensiunii existențiale. Fiorul viețuirii nemijlocite își află în memoria cuvântului un prolific partener de dialog. Câte o întâmplare are aerul dospind de gravitate al unei tainice inițieri: „Seară de seară / un fâlfâit / izbește-n / paginile albe / ca-ntr-o fereastră. // Nu, nu e Corbul. // Nu vrea să își găsească sfârșitul, / nu vrea nici sângele zăpezii - / vrea doar o carte liniștită / în care cuvintele se-aud zburând”. (*Seară de seară*). Nicolae Băciuț e tentat de puterea poeziei de a „carnaliza” noțiunile ivite din febrile relaționări ideatice. Această „dăruire cu materie” a gândului nu se realizează, însă, prin apelul facil la metafore doar pitorești, ci se supune unei formalizări poetice când elegiac-amăruie, când sentențios intempestive. Multe simboluri sunt bivalente (sângele, zăpada), altele intră într-un angrenaj al repetării în trombă (cartea ori, mai ales, textul care absoarbe existentul). Interogația desfășurată în falduri largi poate fascina emoțional, deși structura este de o simplitate programatică (*Întrebări*). Concentrarea în cristale de expresie poate metamorfoza trăitul în semn: „Un ceas neprivit / amintindu-și de sine / până la ochii / fără retine, / până la secunda de pământ” (*Oglindă*). Băciuț este însetat de poetizarea experiențelor cu aură de fundamental, experiențe ale trupului și sufletului. O febrilă îngemănare a viețuirii cu literatura îi e marca specifică. Revenind, cred că în poezia lui, livrescul incită revelarea straturilor de adâncime semantică ale cuvântului, asigurând consistență în exprimarea lirică.
(*SLAST nr. 1/ 1989, p.5*)

EUGEN SIMION,
POEZIA „CA O VERTEBRĂ DE AER”
Explozia tinerilor

Aș fi vrut să scriu în numărul de azi un articol despre explozia tinerilor. Dar, în afară de câteva însemnări preliminare, nu pot oferi cititorilor mei nimic altceva despre subiectul acesta atât de actual. Îi rog să mă înțeleagă și să mă scuze: n-am putut, pur și simplu, să scriu. Textul ce urmează a fost redactat înainte de 22 decembrie 1989. Pare inactual, abstras, prea mult legat de litera cărții și aproape deloc de ceea ce se petrece în afară. Țara arde, îmi atrage atenția Octavian Paler, și tu aperi autonomia esteticului și faci analiza unei poezii inițiatice! Așa este, mă dezvinovățesc eu, dar ce să fac?!, rostul criticului literar este să analizeze inefabilul și să descrie himerele poeziei. Asta nu înseamnă că el ignoră ceea ce se petrece pe stradă și nu participă, în felul lui, la resurecția tragică a poporului român (citez, aici, pe Cioran). Resurecție tragică? Ea a început, oricum, printr-o explozie a tinerilor. Ei, cei dintâii, au ieșit pe stradă. Mulți și din toate categoriile: sociale studenți, tineri muncitori, elevi. Prezența celor din urmă confirmă părerea mai veche a sociologilor că adolescenții au devenit, la sfârșitul acestui secol, o forță politică în societate. Primele semne au apărut în mișcarea contestatară din anii '60. Adolescenții au ocupat Parisul în '68 și, de atunci, ori de câte ori puterea a fost pusă în discuție, ei au fost de față. I-am văzut, zilele trecute, pe străzile Bucureștiului și m-am amestecat printre ei în dimineața zilei de 22 decembrie în Piața Palatului. Erau, doar atât pot să spun, tineri și superbi. Și extraordinar de curajoși. M-am gândit atunci și mă gândesc și acum că i-am nedreptățit cu suspiciunea noastră. Nu erau fricoși, nu erau inerti, nu erau superficiali, cum credeam noi. Frica, inerția erau, mai degrabă,

în noi. Ne-au dat o lecție și trebuie s-o învățăm bine. Resemnarea românească? Caracterul nostru mioritic? Oaia noastră sfântă și fatalitatea noastră? Sabotarea istoriei, somnul nostru milenar? Sunt concepte de care acești minunați tineri români n-au ținut seama și au doborât o dictatură ce părea de neclintit.

Revista pariziană *Paris-Match* a publicat în ultimul ei număr o fotografie pe care eu, unul, o găsesc extraordinară: un adolescent bucureștean abia ieșit din copilărie ține în mână, fără emfază și fără intenții publicitare, tricolorul românesc. Un băiat oarecare, nici frumos, nici urât, nici tragic, nici vesel, dârz fără a fi încrâncenat, privește (aici intervine conotația comentatorului) necunoscutul viitorului. Mi se pare simbolul tinerei noastre revoluții.

Merită a fi semnalate versurile lui Nicolae Băciuț și Ioan Moldovan, poeți, după câte îmi dau seama, din al doilea val echinoxist. Primul (Adrian Popescu, Vasile Igna, Ion Mircea, Horia Bădescu etc.) cultivă, cum am dovedit recent, un bucolism spiritualizat, o biografie imaginară (biografia Poetului inițiat în miracolele lumii) și un stil înalt, oracular, în prelungirea poeziei moderne. Al doilea val, format în atmosfera poeziei postmoderne ostilă limbajului inițiativ) renunță într-o oarecare măsură la lirismul orfic și caută să apropie poemul de teme mai acut existențiale, așa cum fac, de pildă, Ion Mureșan în *Cartea de iarnă* (1981) și, într-un mod mai decis, Marta Petreu în *Aduceți verbele* (1981) și *Dimineața tinereilor doamne* (1983).

Nicolae Băciuț, aflat la o a doua carte *), merge în aceeași direcție, fără a se apropia însă prea mult de biografismul și poetica *textenței* pe care o recomandă ramura bucureșteană a generației '80. El cultivă încă tăcerile semnificative („când tot ceea ce nu spun sunt”), deschide „cartea lumii”, caută „cuvântul cel de taină” și pășește

iscoditor, în modul liric al lui Blaga (în continuare marele model), într-un anotimp plin de miracole: „un anotimp al firii mele fără margini"... Deși denunță într-un loc „poetizările, metaforele, metehnele" (metehnele poetizării, desigur), tânărul autor transilvan nu se decide, totuși, să se despartă de ele. Le folosește numai cu mai mare discreție și încearcă să introducă într-o poezie a interogațiilor, a marii treceri, a așteptărilor nedeslușite și a altor semne premonitории, într-o poezie, pe scurt, despre miturile esențiale, notații mai simple despre singurătate, frică și alte suferințe lumești. Biografia rămâne în continuare, dominată de fantasmale cunoscute ale poeziei post-blagiene. O biografie a Poeziei și, cum am zis, a Poetului care umblă prin lumea plină de tâlcuri pentru a afla arhetipurile și înțeleșurile...

Nicolae Băciuț îi dă oarecare identitate, nuanțând această călătorie orfică printre lucrurile gravide de semne. Anotimpul lui este iarna, sentimentul cel mai fidel e singurătatea, animalele lui sunt iepurele și șoarecele, fecioara în poemele sale pășește printre lucruri ținând între dinți o floare cu petale stropite de sânge, starea în care s-a instalat este o anxioasă așteptare... Poezia este, în fine, în această tălmăcire orfică „o vertebră de aer"... Legea ei spirituală și morală trebuie căutată într-o celebră propoziție filosofică. Nicolae Băciuț o citează într-un poem și schimbă ordinea termenilor: „Cerule în noi, legea morală deasupra noastră". Schimbarea începe să aibă un sens și biografia să se individualizeze liric în versurile în care limbajul este mai aspru și accentele existențiale mai puternice. Iată această reușită parafrază după Blaga: „Numai poemul îți poate prevesti moartea / Numai el îți poate scrie zilnic scrisori / amimindu-ți că mai ești în viața, / că undeva, la sfârșitul cărții, / e frig / e atât de frig / că se aud cuvinte-le-nghețând", sau meditația mai dramatică despre relația dintre text și existență, dintre scriitură și ceea ce este în afara scriiturii: „stai și scrii, / dar vine ea și te-ntreabă / în ce

cuvinte se poate muri? / Marele Scrib n-a mărturisit / Dar oare gura ta? / Dar Marele Zid înconjurând o Mare Moartă, / o tăcere mai ascuțită, / decât o limbă abandonată, / decât o cultură în scufundare / decât un frig amânat? / Cârțița alunecă pe sub zăpadă, / alte cuvinte dezvelind. / Oare ea va mărturisi?"

Aș cita, pentru a ilustra stilul poetic al lui Nicolae Băciuț, și *Lecția despre cerc*, unde se simte și o vagă notă nichitiană : „Poemul se întoarce în cuvinte, / cuvintele se-ntorc în sânge / sângele-n iarna ce ne minte, / iarna-n poemul ce ne ninge". Alte poeme din *Memoria zăpezii* sunt mai puțin originale. Ele sporesc, cu noi exemple, cunoscuta reverie echinoxistă: o reverie a mirării și, zice într-un loc Nicolae Băciuț, *a mătăsoaselor așteptări...*

*)Nicolae Băciuț, *Memoria zăpezii*, Ed. Cartea Românească, 1989.

(România literară nr. 23, nr. 1/ 6 ianuarie 1990, p. 10)

PETRU SCUTELNICU, INTELIGENȚA METAFOREI

Poemele lui Nicolae Băciuț sunt construite la lumina cuvintelor care poartă idei prin lumea exterioară.

Cuvintele participă la o punere în scenă grandioasă, cuvintele populează lumea ca un miracol. „Frica scrie pe geamuri cuvinte mari / când iarna zăpezile / înalță ziduri (de pace)/ la marginea imperiului. / Scriu pe geamuri cuvinte / păsările își frâng / aripile izbind înghețate în ele./ Și peste anotimp rămân cuvinte mari... / (se văd din depărtare!)/ amenințări/ în vârfuri de catarg / prin care depărtările / se împing tot mai departe. / Până-n cenușa (imperiului) de cuvinte ”.

Se remarcă inteligența metaforei care domină discursul liric. Poetul apelează la conotație. „Stai și scrii, / dar vine ea și te-ntreabă / în ce cuvinte se poate muri?”, „doar surâsul Henrietei / dezvelind”.

Nicolae Băciuț își construiește un univers poetic original, în care cuvintele au respirația lor secretă: „O tăcere mai ascuțită, / decât o limbă abandonată / decât un frig amânat? / Cârțița alunecă pe sub zăpadă, / alte cuvinte dezvelind”.

Poetul privește viața prin intermediul metaforei, cuvântul are menirea de a schimba lumea: „scriu pe luciul de ghilotină / al hârtiei”, „câtă singurătate încape în frică. /.../ cuvântului sticlos nu i-am găsit / fereastră pe măsură.”

Universul poetic al lui Nicolae Băciuț se conturează și mai clar din piesa „Poeții”: „Așteptăm împreună iarna,/ o algă-n genunchind la țarm / ca la marginea memoriei. / Cei care nu-ving niciodată. / Așteptăm împreună iarna / ca o lupoaică lingându-și rănilile. / Cei care nu-ving niciodată.”

Poezia lui Nicolae Băciuț este o broderie de cuvinte-metaforă, cuvinte-idei. Poemul adăpostește lumea, reprezintă o mătăsoasă așteptare. „Janek împarte cărțile / ele intră în poem; / și-ncet intrăm și noi în el. / Și jocul nu se mai sfârșește./”

*)Nicolae Băciuț, *Memoria zăpezii*, Editura „Cartea românească”, 1989.

(Ateneu nr. 4/1990, p. 10)

CORNEL MUNTEANU,
**NICOLAE BĂCIUȚ – MEMORIA
ZĂPEZII**

După tentativa de a conserva imaginea existentului în cadrele poemului, din volumul *Muzeul de iarnă* (Editura Dacia, 1986), unde obiectele lumii fenomenale răspândesc ele însele meditații, care circumscriu poezia unui teritoriu epurat de banalități, Nicolae Băciuț revine în noua carte, *Memoria zăpezii*, la actul inițiativ al *poesisului*. Numai că, acum asistăm la o întoarcere a eului poetic spre fazele intermediare care leagă poemul, situându-se pe poziția unei poezii de stare poetică. Poate doar preferința poetului pentru cadrul hibernal al confesiunii, care convoacă anumite structuri și motive, din precedentul volum, ca și parabolele geografiei intime a poetului din ciclul *Nostalgii interzise*, transpar în recenta carte a lui N. Băciuț. În rest, exploatarea până la punctul terminus al cuvântului, un soi de plăcere a lăsării în voia poemului, cel care stăpânește eul creator, nu face altceva decât să deschidă alte perspective ale adaptării motivelor și să lărgescă aria de acțiune a acestora în terenul fragil al ipotezelor plauzibile. Poezia de acum renunță și la sentimentalismul fulgurant, ușor fortuit în ansamblul volumului, înscriindu-se unei stări complementare actului facerii poeziei. Căci impresiile, atât cele directe, cât și cele sugerate de o lectură dinăuntru a fenomenului artistic (*Rimbaud, Insula Paros, Luchian*, oferind o nouă cale a receptării), se întâlnesc într-un punct, de la focarul căruia pornesc alături poetul și cititorul. De la „poemul care mă scrie” din *Muzeul de iarnă*, o excelentă încuibare a poeziei în poet, la dispersia lirismului în experiențe ontologice conservatoare ale psihismului generic, din volumul *Memoria zăpezii*. Cele trei cicluri ale cărții *Liniște, Cinci nostalgii și Memoria zăpezii*, reflexe motivice ale celor din poemele

anterioare, urmează, mai unitar, intențiile primare ale autorului. Însăși condiția actului scrierii, al zămislirii poemului, are privilegiul de a fi numită, fără doza speculativă a începuturilor. Poetul pare să-și împartă vina scrisului prin intermediari, nu în sensul lirismului măștilor, ci direct, prin stările generatoare ale poemului. Frica, uitarea, memoria, dublate de joc, vis și învățătură, sunt stări care contrabalansează extremele, neutralizând eventualele căderi ale eului. Unitatea volumului vine și din această echilibrare de atitudini, una anabasică, alta catabasică, raportate la spațiul poemului. De aici și prezența tot mai vizibilă a interogațiilor ontologice, a supozițiilor, drept șansa ultimă a reazemului existențial, nevoia de urme săpate în poezie, acele răni sângerânde, venind din volumul anterior. Starea jubilatorie se dizolvă acum într-o nostalgie neîmpăcată a eului după o vârstă a copilăriei, „miez al poemului fără nume” din *Vară*. Poate de aceea însăși ființa poetului își lasă o parte din trup în slovele poeziei, ca un semn de uitare și „trecere-n cuvânt”, ca-n *Liniște*, în timp ce memoria și-a pierdut atributele și a devenit o „bibliotecă incendiată”. Senzația dezgolirii, a despovăririi și a zborului eteric din poemele *Abia aștepți*, *Casa cu idoli*, *Seară de seară*, dau măsura gestului martiric scriitoricesc. Fie că e vorba de cuvântul-fereastră, cuvântul-fulg, fie de cuvântul-cerc (posibile vămi ale trecerii spre inima poemului), capcanele poeziei ajung să prindă în mrejele lor poetul, răstignindu-l pe coala de scris, într-o apocalipsă dorită, sperată și recunoscută, ca-n *Sfârșitul acesta*: „Îmi îngrop fața în pagină - / sângele acesta-l mai știu / ... / hai, spune tot, / știm totul despre tine; / îmi îngrop fața în pagină - / sfârșitul acesta mă știe”. Și atunci, poemele însele ajung să nu-și mai recunoască autorul, ironizându-l prin tot soiul de interogații, care-i depășesc puterea de înțelegere, ca-n *Anotimp invers*, *Accident*.

Straniul sentiment al invadării eului, al unei suprasaturații, dar și al separării, după cum fluxul și refluxul

stărilor poetice configurează un relief ondulat al dinamicii discursului liric, alimentează „nostalgiile” poetului, căruia nu-i rămâne altă soluție decât fuga „spre niciodată”, spre un tărâm fără forme. Ele nu mai au nimic din *Nostalgiile interzise*, fiindcă devin ispite devoratoare.

În ce privește poezia din ciclul *Memoria zăpezii*, dacă deunăzi iarna amintirilor contacta un timp al vârstei fericite, aici se ipostaziază glaciațiuni thanatice. Cuvintele par când „uși duble”, deschise, când închise, claustrând eul (în somn, în vis, carte) sau parând într-un transfer de identități, ca-n *Întrebări*, *Anotimp*, *Pasărea din colivie*. Poate de aceea, nostalgia unui spațiu rezervat al fericirii inițiale, din *Insula Paros*, *Copilăria*, șubrezește sentimentul înălțării și cedează tot mai mult locul celui al îngenuncherii, al prăbușirii neputincioase. Acum poetul se postează „la marginea memoriei”, apucă drumul înapoi, iar cuvintele traduc un îngheț afectiv. Zborul lor fulguit rămâne un vis care îngroapă în crusta cuvintelor jocul lui Ianek. Căci cei cărora le sunt adresate ajung ei înșiși să fie locuitorii poemelor și, deopotrivă, mesagerii lor dincolo de copertile unei cărți. „Numai poemul îți poate prevesti moartea. / Numai el îți poate scrie zilnic scrisori / amintindu-ți că mai ești în viață, / că undeva, la sfârșitul cărții, / e frig, / e atât de frig că se aud cuvintele-nghețând” (*Numai poemul*). Tot mai des, în locul florilor de măceș, al fecundității naturii originare, apar simptomele degradării, ale eroziunii și metamorfozelor funeste, șoarecele, viermele, șarpele mitologic, fluturii nocturni. Visul nu e pragul lansării poetului în spațiul protector al imaginației învăluitoare, un avanpost al paradisului prelungind fericirea terestră pentru lucrurile simple, ci sosia care preia funcția originalului, ca-n secvența „Noapte de noapte mă întorc / în același vis” sau *Vița sălbatică*, în care încremenirea (născocirea) ajunge să-și imagineze (să-și numească) autorul. Cuvintele se lasă prea încet așezate în

poem, poezia rămâne fără trup, iar poetul își duce povara unei răni sângerânde, ca un blestem față de forța căruia nu se mai poate feri. Motivelor de mai sus se adaugă *frigul, toamna, fereastra, floarea*, menite să conserve armonia stărilor poetice. Căci până la a da naștere poesisului, cuvintele devoră fructul ales al poemului ori zboară, dând senzația icarică a neputinței, ori îngheață în răceala lor dedalică: „Poemul se întoarce în cuvinte, / cuvintele se-ntorc în sânge, / sângele-n iarna ce ne minte, / iarna-n poemul ce ne ninge”. (*Lección despre cerc*)

Mai decantată în irizări metaforice, cu o mai adâncă pânză freatică în toposul adiacent al poeziei, noua carte a lui Nicolae Băciuț poposește nebănuț de ușor în laboratorul de facere a poemului. În postura unei poezii de stare estetică, ea își arogă dreptul de locuire în perimetrul pe care și-l rotunjește din mers, fără clauza limitelor, un perimetru neutru dar al sinelui poetic. În el încapă toată aventura lirică în care s-a lăsat purtat, ca o ofrandă feciorelnică, poetul dezmiardat al „memoriei zăpezii”.

(*Solstițiu*, nr.7/1990, p.2)

GABRIEL STĂNESCU,
NICOLAE BĂCIUȚ – MEMORIA
ZĂPEZII

Am în față placheta de versuri semnată de un tânăr poet din generația anilor '90, Nicolae Băciuț, de fapt un exemplar autograf al autorului, datat octombrie 1989, în care multe din versurile tipărite sunt șterse și înlocuite cu cele scrise de autor. Mâna străină care a intervenit în textul inițial „îndulcind” conținutul, a comis un act dintre cele mai reprobabile. Se cunosc cazuri în care autorii nu și-au mai recunoscut cărțile, într-atât erau de ciopârțite, de fărâmițate, de maltratate.

Nicolae Băciuț fusese el însuși uimit de tot ce se întâmpla sub ochii noștri, încât, în loc să se bucure de faptul că i s-a tipărit, în sfârșit, cartea, era alarmat și intrigat în același timp. Autorul, aflat la a doua plachetă de versuri, s-a manifestat în paralel ca un bun gazetar, fiind o prezență constantă în paginile revistei *Vatra*, care apare la Târgu-Mureș.

Memoria zăpezii este un fel de jurnal poetic într-o iarnă a cuvintelor rău întocmite, un ultim refugiu (și el nesigur) al autorului mereu în căutare de certitudini. Zăpada sugerează tocmai starea de provizorat, nesiguranța. Refugiul impus într-un fel de singurătate spornică nu face decât să amplifice suferința, rănilor nevindecate despre care vorbește peste tot poetul. La cei treizeci și ceva de ani ai autorului, scrisul devine un act de opțiune matură, lucidă. Memoria este obsesivă. Ea este una de esență afectivă, în sensul că nu tot ce atinge creatorul se preface obligatoriu în cuvinte. Detaliile ne semnificative dispar în neant, se pierd, lăsând loc monologului poetic reținut, echilibrat. Poezia este un fel de măsură a lucrurilor, iar trecerea în cuvânt (care poate însemna o nouă facere a lumii), actul creator ca atare se produce nu fără

înfrângeri, fără trădări, fără rechizitorii de ordin moral.

Cuvintele sunt uneori inutile, neputincioase în fața realității atotcuprinzătoare. De aici și drama limbajului, care, în cazul poeziei lui Nicolae Băciuț, capătă consistență verosimilă. Rămân totuși gesturile, semnele, spaimele și, în sfârșit, zborul. Poetul duce cu sine o memorie colosală. Agresat de existențele mișcătoare care-l înconjoară, este frământat de inutilitatea actului creator. Își îngroapă pentru o clipă fața în pagină, dar nu renunță, nu cedează, întrucât însăși căutarea rodnică reprezintă esența gestului de a scrie. Drama limbajului este și ea prezentă: „Îți arăt mereu locul. / Vorbește tu despre toate câte se întâmplă / și nu le mai ținem minte, / scrie tu despre toate/ câte se pot întâmpla și nu se întâmplă. // Numai tu, / memorie - / ca o bibliotecă incendiată” (*Numai tu*).

Poemul, iată, devine un fel de cântec ce nu poate fi rostit, uitarea – loc de vindecare. Și deasupra tuturor, asemenea unei săbii a lui Damocles deasupra capetelor, stau, într-o iarnă a pătimirii noastre, cuvintele fără de sfârșit.

(*Albina*, nr. 9/ septembrie 1990)

RODICA BERARU DRAGHINESCU, CONTURURI AFECTIVE

Nicolae Băciuț a publicat în 1986, la Editura Dacia, volumul de poezii *Muzeul de iarnă*, în care staticul hibernal oferea impulsuri rememorării poetice, în momente de mare acuitate senzorială. Autorul leagă următorul volum, *Memoria zăpezii* (Editura Cartea Românească, 1989), de mai vechile contururi afective. Titlurile și nu numai titlurile (frecvența unor metafore, simboluri recognoscibile: „moartea”, „poemul”, „cârțița”, „zăpada”, „vulpea”, „oglanda” etc.) ne arată că poetul ardelean se află în posesia unei teme, pe care încearcă să o întrețină cu sinceritatea contradictorie a omului care scrie.

Muzeul de iarnă expunea sub titlu vânătorile primitive ale începuturilor (vezi poemul *O altă vânătoare*), hăituirea primejdiei iminente: „Ai putea chiar singur / să scapi de tine la marginea zidului” (***) , de a semăna tot timpul cu cineva: „Cu cineva care a mai fost, cu cineva care va fi ca un strigăt, ca o mare, ca o altă eliberare de sine” (*Recurs I*). În *Memoria zăpezii*, tânărul poet afirmă: „Cuvântului sticlos nu i-am găsit / fereastră pe măsură; / dar care clinchet, care os / în trupul său fereastră e deschisă?”, lăsându-l în voia „altuia”, a idolului („principiu feminin, ca o confuzie târzie”) care îi impune lecții spre ascultare. Ascultând, negând din când în când, („Dar cel ce se ridică n-are gură!”), poetul nu riscă prea mult (violența concretului lipsește?!), folosind o ușă dublă, un cuvânt pereche: „când cine ești tu, / cine sunt eu”(***) . E nevoie însă de mai mult.

În *Vară*, poemul care deschide volumul *Memoria zăpezii*, copilăria, neatinsa câmpie a verii pierdute, „îngrașă” albul hârtiei din care poetul se chinuie să închege un om, să înalțe un zmeu. Versurile tânărului autor sunt întrebări și

răspunsuri formulate într-o „limbă abandonată”. Metaforele cicatrizează un curaj „cu care altădată descopereai un nou pământ”(***), prezența unei așteptări, a unei treceri „ce creșten vene / ca o mare / mult împingându-și algele / spre țarm”(***)).

Poem fără reguli, ispititor, oglinda se metamorfozează în cârțiță, scormonind, ridicând la suprafață ținuturi uitate. Poetul este conștient de toate câte se întâmplă în poem. Existența persoanei a II-a, a celui „tu” – țintă mișcată, dă oralitate poemelor, ghidând atenția cititorului spre necesitatea unei invocări protectoare. Des întâlnim simbolul mușuroiului, excrescența benignă (plină de furnici „organizate tot mai strict”).

Poemul *Abia aștepți* conține una din stările psihice premergătoare metabolismului poetic: „Abia aștepți să te doară ceva (suferința e minciuna cea bună)”. Observăm predilecția pentru negație: „Eu nu sunt”, „Zborurile nu trec deasupra noastră”, „Nu vezi, nu auzi, nu...”, „Să nu cuvânt”, „și nu le mai ținem minte”, „Nici ziua și nici noapte, nici vară și nici iarnă”, „și nici cuvânt”. Negația nu dărmă concepte, ci le singularizează, le izolează de înțelesul comun. Este o forță intimă, descoperită în lucrurile și fenomenele mișcate de reveria unei voințe auctoriale, constructive. Reprodușă pe pagina albă, din ea nu rămâne decât „l’inerte fossile des coleres creatices” (Gaston Bachelard, *Le droit de rever*).

Negația animă la Nicolae Băciuț un timp care nu cunoaște șocurile exasperate. Mișcările ei sunt suple secunde produse de vitalitate.

„A vedea văzând” – iată funcția stimulativă, teama fină și fericită ce încurajează voința. În ierarhia negațiilor, vederea construiește voința, enigma mobilității imagine.

O lectură în grabă ne-ar face să credem că poetul ezită între tăcere și țipăt, ca să aleagă vibrația, vibrația e însă dezordonată, ecou al încărcărilor pasionale. Dorind să

găsească un ritm profund, o vibrație patologică, ființa poetului se deschide și se închide, crește și scade, găsește și pierde itinerarii prolixе, minuțioase, paralelisme, visuri contradictorii în subterana ideilor devoratoare: „Din ouăle uitate-aici / se naște lumea înc-o dată și își urmează drumul înapoi. / Spre început” (*Anotimp invers*).

Impresia de „deja vu” este o construcție auctorială: „Îmi îngrop fața în pagină - / sângele acesta-l mai știu; / îmi strig numele în numele tău - / zborul acesta îl mai știu; / cineva-mi șoptește cuvinte de purpură la ureche - / spaima aceasta o mai știu” (*Sfârșitul acesta*).

Conceput în trei timpi (*Liniște, Cinci nostalgii, Memoria zăpezii*) volumul recent apărut instalează sentimentul că, personală, poezia lui Nicolae Băciuț este un vast teritoriu impresionist concentrat în versurile „și toate cad în sine / fluturii cap - de - mort, / levănțica, / cuibul furat de ouă; / copilăria!” (*Copilăria*). Bine ascultate, aceste versuri fixează o zonă de percepție cu largi ecouri rimbaldiene.

Ceea ce lipsește este nu numai zona de risc (nu întotdeauna necesară), ci și o anume încrâncenare (legare strânsă) a ideilor, o ducere sisifică a poverilor senzitive – cum însuși scrie poetul: „Cu fața întoarsă, / cu numele strâmb”, (*Vița sălbatică*), o diabolică luptă în dreptul inimii.

Și totuși, metafora este suspectă de a avea ascunse puteri, deoarece neconturate ființe se oglindesc narcisiac în etapa devenirii ei. Nu însă acesta este destinul lor prim, ci tocmai destinul secund. Gradând motivațiile, ne folosim de excelentul poem *Iepurele șchiop* (ce iese din cercul „inexorabilului plictis”) „Iepurele șchiop mă duce, / blana lui îmi crește mie, / îi simt fuga în spinare, / învăț frica argintie”. Călărind aceeași moarte, iepurele și omul, istoria rațiunii poetice, acea ciudată metaforă a săgeții (a ideii) care țâșnește din arc și se înfige în țintă. Să ne amintim că Dante în *Divina comedie* ne sugerează faptul că totul se petrece invers: săgeata

intră în țintă (în sfârșit), părăsește arcul și coarda (ființarea), alegând începutul: „I-am crescut și eu în carne, / umbra nu ni se desparte - / om și iepure, deodată, / călărim aceeași moarte”.

Fostul echinoxist îmbină cuvinte în umorile timpului, renunță la cuvânt din dragoste de cuvânt, îngrădind într-o criză erotică fenomenele ce anticipă poezia: („înălțăm un morman de hârtii / (ghemotoace de aur, ghemotoace de aur!)” / respirând aerul înroșit de obraji / domnișoarei Henrieta, / care singură sta în fața noastră și ne privea; / o priveam doar noi, o vedeam în oglindă, / mâinile ei o flacăra / îngropându-i fața, / o umbră fără nume” (*Domnișoara Henrieta*).

Foarte rar, pronumele personal de persoana a III-a singular, feminin, denuște o *femeie*, ci mai întotdeauna un principiu feminin („Cârțița alunecă pe sub zăpadă, / alte cuvinte dezvelind. / Oare ea va mărturisi?” (*Stai și scrii*)) Femeia este absentă în versurile lui Nicolae Băciuț, nefiind decât o fecioară încă barbară, ce „ține între dinți o floare. / Petalele-i sunt / stropi de sânge” (***) O absență în care evoluează prezența.

Poetul are un vocabular preferențial; el pune preț pe imagine, mimează pe raporturile clasice dintre culoare, formă, sunet.

Volumul pe care ni l-a oferit acum Nicolae Băciuț se menține într-un proces de problematizare semantică a revelațiilor corporale, a tensiunilor nerezolvate, în care cuvintele conțin încă coșmarul rostirii, proces inițiat de materia poetică din *Muzeul de iarnă*.

(Manuscris)

IOAN MILEA,

AGONIA TEXTULUI

Se știe că una dintre trăsăturile cele mai bine precizate ale literaturii, scrise de tinerii autori afirmați în preajma anului 1980, mai numiți de aceea și optzeciști, a fost textualismul. În vogă cu două decenii înainte în Franța, poate tocmai ca o deviație literară a materialismului marxist care era încă foarte influent pe atunci, această tendință a ajuns la noi cu o întârziere de douăzeci de ani, ceea ce nu a împiedicat-o să aibă un impact deosebit. Înțeles ca obsesie a actului însuși de a scrie, ca preocupare de a reflecta în text chiar facerea lui, textualismul s-a manifestat puternic mai ales în proză, dar nu numai. Și poezia a fost atinsă din plin de valul acestui minicurent literar ce părea să trădeze, simptomatic, nu doar un fenomen mai general de alexandrinism, de vlăguire spirituală, ci și, în condițiile românești, o încercare a scriitorului tânăr de a se refugia în text din calea unei realități sociale aberante și deznădăjduitoare. Iar de acolo, din acel exil textual, el căuta să divulge uneori, pe cât îi îngăduia cenzura interioară și cea exterioară, originea și mecanismul răului totalitar. Așa se face că poeți din cei mai importanți ai generației '80 nu au scăpat tentației textualiste. Întâlnim textualism în acrobațiile metaforice ale lui Mircea Cărtărescu, îl găsim în poezia cu accente tragice a Marianeii Marin, îl descoperim, oarecum surprinzător, la Matei Vișniec, poet înclinat de fapt mai mult spre sinteza poemului-parabolă, ca să nu mai amintesc de B. Ghiu, la care devine unica sursă de lirism.

Aparținând aceleiași generații, dar aflat cu unul sau două etaje valorice mai jos, deci acolo unde trăsăturile de grup sunt și mai evidente, Nicolae Băciuț nu face nici el excepție de la regulă ce vrea să spună: dacă ești optzecist, ești și textualist. Dimpotrivă, *Muzeul de iarnă*, cartea sa de debut (1986),

aducea la iveală o neconținută invocare și evocare a poemului, a cuvintelor, a literei chiar, ca și când, fracturat, gestul liric s-ar fi oprit la ele și nu ar mai fi putut culege, dinăuntru sau dinafară, ceva de sus. Un exemplu: „Aerul înghețase între noi, / Sloiurile ne-atingeau fierbinți pe gât - / să rostim cuvinte, să rostim poemul, ziceai, / care-amână acest frig. Atât”. (*Atât*). Și un altul din multele posibile: „Citește-mă invers, precum / și timpul se petrece-n mine, / precum cuvintele se rup / în ochii fără de retine”. (*Orbire*). În ciuda tonului melancolic, pe alocuri convingător, impresia globală este aceea că ne aflăm aici în mijlocul unui pustiu textual lipsit de măreție. Întrebuințând o imagine din propria-i sferă, aș spune că acest mod de a scrie despre scris e ca o paranteză goală : ( ), care ar putea simboliza foarte bine și un fruct fără miez. În locul miezului, adică al unei legături vii și nemediate cu lumea, textualismul exprimă fie un moment prepoetic, când încă nu s-a ajuns decât la aspirația spre poem, spre poemul care întârzie să prindă ființă, fie un moment postpoetic, când poemul însuși nu mai există decât pentru a fi desființat prin specularea lui, prin oglindirea analitică în oglinda aneantizantă a lucidității.

În bună măsură, cele spuse mai sus sunt confirmate și de al doilea volum de versuri al lui Nicolae Băciuț. Într-adevăr, în *Memoria zăpezii* (Ed. C. R., 1989), întâlnim aceeași înclinație de a scrie despre actul scrisului ca atare, de a veghea la căpătâiul unui poem ce nu se mai naște sau care se află deja în agonie. Și aici, cu excepția micului ciclu *Cinci nostalgii* și al altor câtorva poezii, predomină un textualism ajuns parcă la limitele sale, la ultimele lui consecințe. El mediază totul. Mediază candoarea copilăriei: „Vorbește-mi tu despre nestinsele câmpii ale vieții / când prin albul hârtiei / privesc în copilărie” (*Vară*). Mediază și risipește inefabilul erotic: „doar surâsul Henrietei, / într-o grămăjoară de cuvinte” (*Domnișoara Henrieta*). Și mediază până la dependență totală aproape orice

sentiment, de la singurătate la disperare, de la tandrețe la bucuria de a fi. „Cenușa (imperiului) de cuvinte”, cum notează într-un loc, acoperă și reprimă de cele mai multe ori lirismul. Nu însă întotdeauna. Când și când pot fi intuite, la Nicolae Băciuț, clipe în care autorul e gata să scape de obsesia propriului text, clipe în care cuvântul însuși se vrea „cuvânt zburător”. Atunci, o anumită luminozitate transtextuală se iscă, dând deodată, o transparență a versurilor, ca în *Contur transilvan*: „Numai tu, ca o depărtare albastră, spui: / cuvântule, cu fața de pământ,/ cuvântule zburător, / mirabilă sămânță e inima ta.// Doar cel care ară sângele, / doar cel care știe înaltul / e asemenea ție în limpezimea luminii”. La fel se întâmplă în *Limba română, Istorie* sau *Insula Paros*, unde, dacă nu lipsesc, metaforele și imaginile textuale sunt totuși mai discrete și nu mai parazitează, cu prezența lor abuzivă, vocea poetică. Cred că e un semn bun acesta și el indică faptul că, asemenea altor poeți din aceeași generație, Nicolae Băciuț a făcut un pas spre eliberarea de textualism. Dacă la începutul anilor '80 maniera textualistă de a scrie era explicabilă prin cauze sociale și prin dorința de a experimenta ceva nou, la sfârșitul lor ea pare a fi depășită. Ca un subterfugiu subversiv, nu mai are sens după eliminarea dictaturii, iar ca experiment literar pare să-și fi epuizat resursele. Un nou lirism stă poate să se nască la răscrucea unui real reintrat în matca lui firească și a unui omenesc regăsit. Va fi unul dezbatut de diversele medieri ce tind să uite verticala care leagă pământul de cer și omul de lume. Va fi unul al simplității recucerite? Timpul va răspunde.

(Tribuna, nr.15/ 12 aprilie 1991)

VIOREL CHIRILĂ, NICOLAE BĂCIUȚ, MEMORIA ZĂPEZII

Bibliografia lui Nicolae Băciuț, poet format la revista clujeană *Echinox*, numără trei volume de versuri: *Muzeul de iarnă* (1986), *Memoria zăpezii* (1989) și *Nostalgii interzise* (1991). Versurile din *Memoria zăpezii* îl situează pe Nicolae Băciuț mai degrabă în vecinătatea primei generații echinoxiste (Adrian Popescu, Ion Mircea, Dan Damaschin), prin caracterul reflexiv al textelor, printr-o accentuată aplecare spre esențele lor, prin familiaritatea cu sensurile grave ale lumii și, mai ales, cu moartea altoită în trunchiul vieții. El practică o poezie a presentimentului extincției lumii. Impulsul cognitiv nu se consumă în cercurile multiplicare ale aparențelor, dincolo de ele se conturează revelația morții (*Sfârșitul acesta*). În dosul formelor perisabile veghează omniprezentă „marea moartă”. Toate obiectele se apropie temătoare de această limită și apoi se prefac într-o vamă în drum spre neant: „până când totul devine o poartă, / până când intră / prin valuri în tine, / până când apa / e fără retine”. „Iepurele șchiop”, „pasărea albă”, ce bate la geamul înghețat, bunicul cu istoriile lui, „domnișoara Henrieta” etc. sunt figurații poetice anticipând sfârșitul. Aici ceasul se aneantizează, bătând „secunda de pământ”. Poetul înscenează alegorii ale morții, precum baciul mioritic: „Cândva și eu voi adormi în păsări / sau poate-n solzi de pește / zăpezilor le voi fi frâu”. În acest context, poemul nu poate fi altceva decât o cale de acces spre moarte, ce amintește cititorului „că undeva, la sfârșitul cărții, e frig, / e atât de frig / că se-aud cuvintele-nghețând”. Pretutindeni ființa poetului întâlnește semnele obstrucției: întregul, totalitatea nu-i mai sunt accesibile, rugăciunea nu vindecă frustrările, erosul e stânjenit de „câte-o vară, / dulce-amară”, înălțarea pe frânghiile lianelor, pe nervii întinși către cer relevă abisul,

obstinația de a da valoare gesturilor – pentru a le salva din gratuitate – eșuează, ficțiunile se reifică, zborul devine lingușire: „visul se gudură lângă mine / asemenea unui câine rătăcit”, buzele nu pot rosti decât adevăruri trecătoare. Frica devine personaj liric ce-și scrie mesajele pe geamuri înghețate, mereu sunt percepute „amenințări” ce se împing până în „imperiul de cuvinte”. Volumul are coerență, tensiunile neîmplinirii, limitările ce frâng dureros elanurile ascensionale ale ființei își găsesc materializarea în metafore, alegorii, corespondențe integrate într-un discurs elegiac bine cumpănit.

(*Familia*, nr. 6/1995, pp. 75-76)

TRAIAN T. COȘOVEI,
FRICA SCRIE CUVINTE MARI PE
GEAMURI

Nicolae Băciuț a debutat sub semnul geometriilor arctice. Poetul de atunci găsea în spațiul „hibernal” un loc de reclusiune ale cărui contururi se desenau în poeme de o severitate a expresiei proprie nordului transilvan. Un poet *nordic*, pentru care livrescul nu era decât un mod de raportare la marile modele culturale, iar nicidecum un suport al lirismului.

De altminteri, această poezie „nordică”, transilvană, are – în ce privește autorii consacrați ai generației ’80 – trăsături ce o individualizează în contextul unui lirism urbanizat, excedat uneori de sugestii ale citadinismului în varianta munteană dominată de poezii Cenaclului de Luni. Aurel Dumitrașcu, dispărut prematur, Ion Mureșan, Marta Petreu și Ioan Morar sunt exponenții acestei școli de poezie caracterizată prin rigoarea construcției, expresia apoftegmatică alternând cu o discursivitate controlată (Ion Mureșan) și cu un cerebralism tragic, cu nuanțe expresioniste (Marta Petreu), până la ceea ce aș numi un cehovianism hibernal (Ioan Morar).

Nicolae Băciuț este și el unul din exponenții acestei școli de poezie, opusă celei muntene: cea școală munteană de poezie ce poartă amprenta spiritului lui Nicolae Manolescu, dar purtată de degetele lui Ion Stratan, Mircea Cărtărescu, Florin Iaru, Alexandru Mușina, Matei Vișniec, Doru Mareș (și, probabil, dacă aș fi ispitit de zelul lui Ion Bogdan Lefter, i-aș aminti pe toți, inclusiv, da!, mai ales pe subsemnatul), o școală de poezie lacomă de realitate, epatând nu burghezul ci, vai!, activistul, discursivă și ironică, sarcastică și cinică, mimând uneori o tristețe excitată, o melancolie virilă înzdrăvenită de senzații lexicale tari, cu un ochi la „slănina” lui Mircea

Dinescu și cu altul la „făina” lui Nichita Stănescu, o școală ce *procură* poezie din aroganță, plictis, dezgust, uimire, exclamație și erotism eșuat în text.

Încă de la debut, un debut mult întârziat de vigilența cenzurii, Nicolae Băciuț se anunța un poet important, al cărui talent (care în variantă ardeleană înseamnă și încrâncenare) se remarcă și în ultimul volum apărut, *Memoria zăpezii*, Editura Cartea Românească, 1989. Și cu acest volum, Nicolae Băciuț rămâne un poet al reclusiunii, un spirit retractil, dar cu virulența metaforei accentuată în versuri în care *biografia* plutește ca o ceață peste decoruri înfrigurate de sentimentul tragic-temperat. De altminteri, tocmai această transparență îl individualizează pe autor: „Numai tu, ca o depărtare albastră, spui: cuvântule, cu fața de pământ, cuvântule zburător, / mirabilă sămânță e inima ta. / Doar cel care ară cu sângele, / doar cel care știe înaltul / e asemenea ție în limpezimea luminii. / Cerul în noi, legea morală deasupra noastră, / Dă-mi mie fața ta, dă-mi mie cuvântul tău, / pasăre netrecătoare! / Dacă-mi vei spune că sunt singur, / dacă-mi vei spune: oasele tale sunt moi, / oasele tale sunt iarba, / toate acestea pre limba mea vor învia. / Un anotimp își știe amiaza / când trează inima e-n ascultare. / O subterană a câmpiei, un anotimp / al firii mele fără margini. // Eu nu sunt decât prin tine, dar ție, trup al meu, / alt loc de vindecare nu-ți mai sunt. Deschide cartea lumii. Vezi. / Pasărea se va înălța și te va cuprinde / nu doar cu-n cânt, nu doar cu-o fluturare. / Aripa ei mai luminează-n anotimpul ce-i mai aproape / când tot ce nu spun sunt. // Ai grijă cum m-atingi. În strălucirea nopții, / cuvântul meu e-un curcubeu. / Asemenea lui îmi deschid brațele în seară. / Un început. O adâncime-n care cerul se revarsă. / Bun venit! Cu tine e cuvântul cel de taină”. (*Contur transilvan*)

Poezia lui Nicolae Băciuț este, în acest ultim volum, o poezie scrisă cu frică. Nu, nu e vorba de frica de a fi cenzurat (a și fost!), ci de frica textuală: cea rigoare transilvană care,

căutând *amănuntul*, uită esențialul. De unde ambiguitatea poetică a acestui autor care se zbate – cu rezultate remarcabile – între cămilele concretului și ale cerebralității. Între aspirația către expresivitatea diamantină și nostalgia rigolei din care confrății săi munteni extrag baril după baril de senzualitate textualizantă. Frica lui Nicolae Băciuț este funciară; este capitalul motivației umane a actului său creator și, totodată, forma sa resentimentală de a se raporta la o realitate interioară în care socialul și politicul se lipsesc de senzualitate și emoție ca și cocoșatul de gard. Din această „incompatibilitate” (ce include și acea greutate etică, morală, caracteristică scriitorilor din Ardeal), între conjunctural și intimitate *afectată*, se naște tensiunea poemelor lui Nicolae Băciuț: „Frica scrie pe geamuri cuvinte mari / când iarna zăpezile / înalță ziduri / (de pace) / la marginea imperiului. // Scriu pe geamuri cuvinte - / păsările-și frâng / aripile, / izbind înghețate în ele. // Și peste anotimp / rămân cuvinte mari pe geamuri / (se văd din depărtare!) / amenințări / în vârfuri de catarg / prin care depărtările / se-ping tot mai departe. // Până-n cenușa (imperiului) de cuvinte”. (*Vechi imperiu*)

Retractilitatea din volumul *Muzeul de iarnă* devine în *Memoria zăpezii* spectacolul poetic al lucidității agresive; obiecte și străzi, anotimpuri și siluete sunt placate cu metalul neliniștii. O spaimă de concretețe lasă umbre peste întreg decorul acestor poeme al căror ecou are ritmul pulsului sângelui în hibernare: „Iată, îmi spui, o parte din tine / uitată într-un poem de iarnă, / o cicatrice în care stă adunat curajul / cu care altădată aruncași cu pâine, / cu care altădată descopereai un nou pământ // sau / câtă singurătate încape în frică” (p. 13)

Într-o tristețe sălbatică, Nicolae Băciuț își smulge, în oglindă, mărturisirile unei sensibilități ultragiutate.

(Traian T. Coșovei, *Hotel Urmuz*, Editura Călăuza, 2000, pp. 100 – 102; text publicat inițial în *Contemporanul* nr. 42/ 18 octombrie 1991)

ALEXANDRU PINTESCU,
NOSTALGII INTERZISE

Vorbind despre declinul retoricii, Paul Ricoeur desemna traiectul retorică – semantică – hermeneutică drept etapele acestui „declin”. Între retorică și poetică se situează și poezia lui N. Băciuț, poet cu „antecedente” echinoxiste, consumate nu doar la nivelul liricii ci și de cel al eseisticii (o eseistică nu „supraetajată”, ci, dacă mi se permite, de „subsol”, versus profunzime, criticul nefiind interesat de o privire „de sus”, ci de una de apartenență, de intimitate, furișată în laboratorul creației).

Cele două plachete care ne-au parvenit de-a lungul anilor de la acest remarcabil poet (prima, *Muzeul de iarnă*, Ed. Dacia, 1986) anunță, la superlativ, câteva din obsesiile Clujului literar postbelic: obsesia provinciei cărturarului, orgoliul devenirii spirituale „la marginea Imperiului”, dar și privirea spre un Centru care nu este atât spiritual, cât politic, dar mai ales conștiința întemeierii prin cultură, prin asceză spirituală, prin racordare la un întreg care este acela al civilizației mediteraniene, mit prefigurat de grupul de la *Steaua*, receptat apoi de *Secolul 20*, vehiculat cu orgoliu juvenil de *Echinox*-ul anilor de formare ai tânărului scriitor.

Ardelean prin ascendență și temperament, refuzând arguția verbală și miticismul suficienței existențiale, repudiind însă neoașismul, mai mult, pariind pe experiențele ținând de confluențele culturale, înșcolit fără ostentație, interesat de real, avid de realitate până la privirea acidă a reporterului impenitent, Nicolae Băciuț parcurge stadiul de la discursivitate la metafora revigorată de un sens moral, civic ori *chiar* (*de ce nu?*) civilizator.

Nicolae Băciuț își mână, cu alte cuvinte, bidiviii inspirației peste roțile Istoriei, demontate asemenea mecanismului unui ceas orb (de iarbă, va zice Poetul) ca într-

un final de western sau, mai bine, ca într-o cunoscută proză a lui Poe. Deși în volumul de față poetul înregistrează ca un seismograf impulsurile realității, el nu este, după expresia lui J. P. Richard, un scriitor „epidermic”. Realul, la Nicolae Băciut, este recuperat și reinvestit cu valoare de simbol: „Acum văd. Totul. Prin pâcla alburie / umbra fără contur. Liniștea înaltă / a fricii, / curajul tău mărunț și fără ochi, / săptămâna patimilor / mici și dese - / animale scăpate din cușca metaforelor / fără scop./Fără scop în sine” (*Epistolă 1*). Este o privire „vie”, transfigurată de o metaforă „vie”, repudiind calofilia, deci „metafora fără scop în sine”. Un *ce* tragic, o reacție retractil-repulsivă în fața realității, prezidează acest lirism ușor dezabuzat, cuvios cinic, vizibil în scriitura epistolelor scrise dintr-un exil interior spre o viitorime adesea ingrată: „Cât de puțină moarte îți trebuie/ca să amintești altora de viața ta,/ câtă politică la ceaiul de la ora cinci / ca să fii suspect / (cu viața ta să se ridice un mușuroi pentru gloria / furnicii” (*Epistolă 2*). O durere convulsivă, viscerală, oricum autentică (*greața* nu poate fi trucată, o dovedește Sartre). Relația este de la *real* (politic, efemer) la *ideal* (nu glorie, ci aneantizare). Ideea de *joc* sau *bufonadă tragică* ridică raza de penetrație a acestui lirism dincolo de blindajele „sicielor de plumb” convenționale: „Istoria alunecă pe săniile de pământ. / O nouă pace, alt război / pe tabla fără piesele de bază. / Acolo suntem noi. Doar noi. / Nebunii, caii, turnurile / și pionii. Pionii cei de bază. / Sacrificații. / Și-n fața tablei nu e nici un jucător” (*Șah-mat!*).

Tragică nu este atât lipsa de coerență a jocului, cât faptul că el este determinat de *hazard*. Poți muri eroinic pentru o idee greșită, dar e absurd să mori văduvit de orice idee. Gândul subiacent al poetului merge încă și mai departe: este absurd să mori *oricum*, fie moartea *pe credit*, fie pura risipire în elemente este la fel de absurdă invocând *greața*. Lipsa „conducătorului” trimite la „metafora” post-industrială a lui Raymond Aron, privind trenul civilizației care aleargă în

beznă, fără nici un mecanic! Poetul, în schimb, denudează și ceea ce numește „sintaxa iubirii”, iubirea ca recuperare a identității trimite și ea, aidoma unui „ocean întors” (întors dinspre Târgoviște, aș zice!), neantrenând decât un „munte de iluzii”. Magia cuvântului este întoarsă și ea spre sine, realul este mai ușor de suportat, de receptat, de perceput, în lucida tăcere: „Descoperă tu o limbă moartă, / cuvintele vii / în gura de pământ, / descoperă gura care ne vorbește, / gura care ne iartă” (*Și nu mai vorbi*). Dacă Bacovia își conjura iubita să turuie-ntr-una, discipolul își întrece maestrul în disperare, conjurând-o să tacă, să tacă, să tacă, aidoma blagienei invocații adresată însă teluricelor izvoare. Nu o dată, în literatură, un motiv literar a fost dus în ultimele consecințe fără ca neapărat actul să capete un plus valoric (vezi și relația Dostoievski – Andreev). Cel care afirmă că biografia lui e „praf și pulbere” – motiv pentru care mărturisește că nu ține un jurnal! – are, totuși, pe lângă „viața provizorie” și o „biografie comună” reprezentată de micile gesturi coagulate în faptul serii într-un murmur de voci, de mici întâmplări, de senzații olfactive sau vizuale, eșuând apoi în convențional („sărutul casnic”), tot astfel cum s-a întâmplat și cu aventurile „himerice” ale lui Ulise. Poetul nu este însă un retirat abulic. El experimentează ori a experimenta înseamnă a acționa, este o atitudine de refuz al formei agnostice *ne varietur*. Ați ghicit ce experimentează – suferința, renunțarea, dragostea „într-un pat străin” (chiar și înstrăinarea în propriul pat). Experimentăm spre a fi mai înțelepți, dar rezultatul e ineficient: „Atâta istorie experimentăm la marginea orașului. / Și istoria ne ia încet locul. / Gramatica” (*Nici amintirea*). Iată că „nici amintirea” nu ne consolează, suntem siliți să orbecăm aidoma aceluia Ioan fără de Țară evocat de Shakespeare după cronica lui Holinshed, „fără nici un cuvânt de sprijin”, cum afirmă într-un poem „gravid de idei”: „Nici un cuvânt de sprijin, nici o reformă. / Paloarea ierbii nu anunță un anotimp în schimbare, /

în aerul verii, / cât mai degrabă siguranța / între două anotimpuri ce-și rânjesc în față. / Cum fuga nu e semn al conștiinței voluntare / nici anotimpurile nu se pot privi în oglindă. / (Reflexia nu înseamnă adevăr)” (cf. *Nici un cuvânt de sprijin*). La început o fi fost cuvântul, dar apoi au urmat cuvintele („după Babel”). În *Muntele de sare*, imaginea emblematică a muntelui este sinonimă cu a „cuvântului / ce ne ține aproape”, tot așa cum în *Schimbarea la față* muntele de sare (biblic-sorescian) este concrescut Ființei.

Sugestiile livrești nu se opresc însă aici, ele trec dincolo de dialectica solidar-solitar din *Solidaritate* în *Yorick sau Lecția despre frică*, în care moartea (ca și viața) se învață, deși este înscrisă în spirala evoluției, în codul genetic. Poemul are o tăietură fină, exactă, aidoma unei măiestre suduri autogene: „Iau zăpada în pumni: / acesta e creierul tău roditor - / nu pasărea ci zborul, / nu arcu-ntins, ci vânătoarea, / gâtul cuvântului – spânzurătoarea”. Poetul care nu caută „punctul de fugă” dibuie „o farsă”, dar când „corectează” tablouri, eroarea îi scapă. Altfel zis, e mai ușor să transformăm realitatea (*horibile dictu!*) decât arta. Poate tocmai fiindcă arta nemurește realitatea pietrificând-o: „Că doar lumina blitz-ului, reală, / mai mușcă uneori din carnea moartă” (cf. *Paznic fără turn*) aidoma fotografului din *Blow-up*. „Paznic fără turn”, Nicolae Băciuț preferă, cum spuneam, privirii supraordonate, o privire „ordonată”, „așezată”, contemplativă și nu orgolioasă sau, mai bine, orgolioasă subiacent. (Dacă la Nichita pietrele aveau ochi zeiști și erau chiar zei, la Nicolae Băciuț, eroul liric „născut în fiecă lucr” ne privește cu „ochii pietrei”). Dar se invocă și „somnia” blagian ca un tărâm mirific, dar și ca o pavăză, ca un scut împotriva realului.

Dacă în prima secțiune, *Mănușa de gheață*, poetul ne familiarizează cu o nouă ipostază lirică (poezia de strictă notație, în care realul este absorbit, îngurgitat, aidoma pruncilor lui Cronos, dar și convertit la înțelesuri metafizice),

În ciclul care dă titlul volumului sunt evocate câteva din obsesiile *Muzeului de iarnă : simbologia obiectuală* (oglanda, vâlul, firul de iarbă, dimoviana lucarnă), obsesia Mnemosimei, a Vânătorii, a Timpului, a Imaculării (zăpadă, alb). De altfel, ultimul ciclu al *Muzeului de iarnă* era titrat otova: *Nostalgii interzise*. Virtuțile poetului autentic sunt aici mai palpabile, rigoarea versificației mai vizibilă, lapidaritatea apodictică, limpiditatea sentențioasă mai pregnantă, fapt vizibil în distihurile finale evocând contrapunctul dodecafonic sau, dacă vreți, secțiunea ghilotinei: „Zăpadă tu, singurătate, / în tine-un ceas de iarbă bate” (*Ceas de iarbă*), „sunt mielul care / se preschimbă-n lup” (*Vizuină*), „Este toamna, este iarna / Care-nchide-n noi lucarna” (*Numai tu*), „Pe buze sângele-i fără culoare / ca-n fiarele ce-amân-o vânătoare” (*Vânătoare amânată*). Să nu ne înșele însă această părelnică transparență! Ea poate ascunde în orice moment un rapt, este o tentație furtivă designată prin versul frumos timbrat și articulat. Deși poeticul este aici reprezentat direct și nu prin ricoșeu, cu toate că semnele realului sunt aici abstruze, meditația metafizică salvează poezia de versificație.

Nicolae Băciuț apare în acest din urmă volum mai preocupat de configurarea unui statut aparte, propriu, al poeziei sale, decât de creionarea unui lirism cantabil și desuet, izvorât din directetea simțirii. Este un lirism de notație directă, frustă, supus interogației tragice de sorginte metafizică de natură a-l converti spre o poezie a realului, neaglutinată de melos, dar având o remarcabilă stringență logică și o rezonanță deosebită pe planul reflexivității. Temele și motivele vechii sale identități lirice, deși sunt prezente, sunt chemate la un efort de esențializare prin raportare permanentă la real. Poezia, paradoxal, devine mai apropiată de lucruri, dar și mai umană, printr-o dialectică subtilă, subiectiv-obiectivă, sub privirea înghețată a Conceptului.

(Poesis nr. 11 – 12 / 1991, p. 5, și nr. 1 / 1992, p. 5)

GAVRIL MOLDOVAN,
**PROFIL DE SCRITOR – NICOLAE
BĂCIUȚ**

Un prieten mereu grăbit și foarte ocupat. Deși s-a născut în plin Ardeal, la Chintelnic, pare mai degrabă un scoțian, uscățiv, cu alura lui nonșalantă de reporter frenetic, mereu în căutarea faptului cotidian. Un tânăr care din această toamnă nu va mai fi atât de tânăr, dar care și-a probat talentul în mai multe direcții. Cu succes, am putea spune. Este absolvent al Facultății de Filologie din Cluj-Napoca, secția română – engleză, în 1982. Debutul în literatură și-l face în 1975, cu poezie, în revista Liceului „Liviu Rebreanu” din Bistrița, *Zări senine*, iar debutul editorial în 1986, cu volumul *Muzeul de iarnă*, Editura Dacia, Cluj-Napoca. În timpul studiilor, la Cluj, este redactor, apoi secretar responsabil de redacție la revista studentescă *Echinox*, în perioada 1978 – 1982. A fost o perioadă profesor, apoi redactor la revista de literatură și artă *Vatra*, ce apare la Târgu-Mureș. Fondează, tot în acest municipiu, revista *Alpha*, din care au apărut 12 numere. Este redactor-șef al Editurii Tipomur și corespondent al Televiziunii Române, Departamentul „Actualități”. În timp ce beneficia de o bursă în America, editează publicația *Noul pământ*, în limba română. În afara celor două volume de poezii asupra cărora ne vom opri mai jos, Băciuț mai scrie *Jocuri încruciate*, versuri pentru copii, *Nostalgii interzise*, Editura Columna, 1991, *America, partea nevăzută a lunii*, Editura Tipomur, 1993. A tradus, a realizat multe interviuri cu personalități ale vieții noastre, desfășurând o activitate meritorie în plan literar – cultural.

Dar, cea mai fecundă și mai statornică preocupare a sa este poezia. Încă de la debut, se presimțea o personalitate meditativă cu implicații nostalgice în lumea ideilor. Lucrul

acesta a fost semnalat de Traian T. Coșovei, într-o cronică la volumul de debut *Muzeul de iarnă*. În acest prim volum, Băciuț abordează o tematică curioasă oarecum, plină de semnificații. Raportul dintre cuvânt și realitate este acela al raportului dintre oglindă și realitate, oglindă ce poate „să mărească lucrurile cele mai mărunte...”, altele fac să apară imagini răsturnate sau oblice sau arată două obiecte în loc de unul ”... În această multiplicare de imagini, în această răsturnare a realității crede poetul care pentru a-și susține crezul ne aduce în față un citat drept motto din *Numele trandafirului*, de Umberto Eco. Cu toate acestea, cuvintele din poemele lui Băciuț redau destul de fidel realitatea emotivă, sufletească. Poezia sa are tensiune, putere evocatoare, miez liric, așa cum este această *Ars poetica*: „Vine o zi când rânjetul e asemenea unui zâmbet / peste care se scrie sentința / numai c-un cuvânt, numai cu bucuria că odată, odată ca niciodată, / în poemul tău ca-ntr-un baston / se va sprijini un orb”.

Memoria zăpezii, al doilea volum de poezii, a apărut la Editura Cartea Românească, 1989. Deși Alina Cuceu, în *Echinox*, nr. 1,2,3/1994, este de părere că noul volum „nu aduce schimbări majore în viziune”, totuși schimbările sunt evidente. Se simte o notă mai percutantă, mai îndrăzneată, de-a sonda universul liric. Experiența acumulată îi dă poetului șansa de-a schimba viziunea, de-a o îmbogăți cu accente noi: „Nu-s de prisos aerul care ni-l strecoară noaptea / în gură, / vulpea care-și vinde pielea / ca pe-un lucru inutil / și vechi. / Cârțița ridică un mușuroi în zăpadă, / nu-i de prisos, nu-i de prisos, / străbate ținuturi uitate, / cântecele pe care le-ai știut, / lupi hămesiți / în care se aud și acum urletele prăzii”...

Poet discret și rafinat, Nicolae Băciuț are toate atributele și posibilitățile de a atinge etape noi în poezia sa, de-a fi un exponent major al generației sale.

(Răsunetul nr. 1214/28 septembrie 1994)

ADRIAN MĂNARCĂ,
SUFLETUL POETULUI ȘI
NOSTALGIILE

În Editura Columna a văzut lumina tiparului a patra carte de poezie a talentatului poet pornit de pe aceste meleaguri: NICOLAE BĂCIUȚ.

Noul volum, *Nostalgii interzise*, se deschide cu un ciclu ce poartă, simbolic, titlul uneia din poezii, *Mănușa de gheață*, ce continuă, peste ani, volumele *Muzeul de iarnă* ori *Memoria zăpezii*.

Dar în pofida întâlnirii, obsedante poate, a poetului cu acest anotimp al hlamidei imaculate, inima lui topește totul, fapt ce răzbate cu prisosință din epitete ori metafore, din surprinzătoare „însemnări zilnice”, este caldă, deschisă, atrasă mai ales de puritate, de nevinovăție, de naștere, de moarte, ori de îngeri, așa cum în mintea noastră asociem această culoare cu toate ce ni le-a lăsat Dumnezeu, din potirul înțelegerii și cunoașterii.

Și peste toate aceste profunde și de nezdruccinat înțelesuri, poetul poartă, neliniștit și firesc, dialoguri cu poezia, cu muza, cu stările atât de omenești ce se cheamă ori frică ori politică ori bucurie ori zbuciumări lăuntrice generate de „doamna din vis”, ori de spaime care până mai ieri erau atât de palpabile și cu care fiecare ne-am întâlnit.

Poetul își reunește în acest volum câteva „nostalgii interzise”, vreo 93 la număr, în care a căutat și adesea a găsit răspunsuri la multe și profunde întrebări. Și asta poate și pentru că Nicolae Băciuț a știut, foarte adesea, să nu se ascundă după deget și mai ales a avut dintotdeauna presentimentul și conștiința că tremurul genunchilor nu are nimic, nici cu albul imaculat al iernii, nici cu susurul izvoarelor, nici cu marile întrebări ori cu nebănuitele

răspunsuri, și acest tremur este foarte departe de nemoarța stejarului...

Salutându-i, din acest colț de pagină, noul său volum și urându-i să-și continue drumul spre mirabila frumusețe a anotimpurilor, fără a se opri în vreo „vizuină falsă”, reproduc pentru cititori *Anotimp de vamnă*: „E anotimpul care urcă-n ierburi / până la frig, până la floare, / până la fluturii uciși, / pân' la zăpada care doare, până la gura care strigă / fără cuvinte, fără răni, / pân' la poemul fără vină / la trecerile fără vâmi”.

Și aș adăuga doar gândul că numărul volumelor de ieri ori de mâine cu numele lui Nicolae Băciuț pe copertă să se adune și să însemne tot atâtea trepte în drumul spre stele... În fond, toate poeziile lui se vor lega de suflet și vor avea iar și iar nostalgii.

(Răsunetul, 7 august 1993, p. 3)

TRAIAN T. COȘOVEI,
O DIORAMĂ A FRIGULUI

După două volume de versuri ce-și găseau suportul lirismului și al meditației într-un fabulos peisaj hibernal transilvan (*Muzeul de iarnă*, 1986, și *Memoria zăpezii*, 1989), Nicolae Băciuț tipărește un nou volum de versuri, *Nostalgii interzise*, Editura Columna, 1991, care pare a continua – în special în prima parte, *Mănușa de gheață* – linia poemelor publicate anterior.

Avem de a face și aici cu un peisaj încremenit, captiv în banchiza de gheață a unui spirit cerebral, sever cenzurat în accesele de senzualitate melodioasă, pe care poetul preferă să le preschimbe în stalactite transparente ale reflexivității. O *dioramă* a frigului, o fișă „clinică” a pulsului încetinit de o temperatură lirică mai degrabă potrivită meditației decât artei descrierii: „Noi stăm în fața unei pâini de gheață -/ se spune, / o pâine rumenă și arătoasă - / în timp ce-n aburul privirii / cenușa grâului refuză coacerea, / câmpia își alungă propriul deal, / pădurea se retrage în copac, / iar mâna dreaptă crește / chiar din mâna stângă / cu care vine cineva / și taie pâinea. // În fața noastră însă nu-i / decât un strop de lacrimi licărind.” (*Pâinea de gheață*)

Meritul incontestabil al lui Nicolae Băciuț consistă în felul în care „premeditează” să creeze o atmosferă. Modul în care își „învață” cuvintele să sugereze. Poemele sale evocă atmosfera „rece”, hibernală, fără să uzeze de recuzita descriptivismului de suprafață. Este o realitate interioară pe care poetul o așterne pe suprafața paginii de hârtie cu știința rafinată a acuarelei. Biografismul, pagina de jurnal par topite laolaltă în nuanțe ale resemnării: „Îmi faci cu degetul din această pagină / la care am uitat deschis / carnetul meu de însemnări zilnice: / de ținut minte, de efectuat, / cumpărături,

taxe, / costumul de mire de dus la curățat, / aniversări, / de verificat temele de casă, / de fiert laptele (fără să dea în foc) – dar chiar în clipa aceasta/ un nor de fum, plutind deasupra camerei, / își scutură pe-această pagină / mici stropi alburii, / care se-opresc pe degetul / cu care mă ameninți / că nu țin și eu jurnal, / că n-am însemnări zilnice // că, la urma urmei, / biografia mea e praf și pulbere!” (*Însemnări zilnice*).

Există, totuși, în versurile lui Nicolae Băciuț o distanțare, o răceală funciară; nu este vorba de sângele rece al poetului ce încearcă o obiectivizare a viziunii în „răspărul” romantismului care juca pe cartea exacerbarii subiective a eului, înscenând grandioase peisaje – decoruri spre a-i susține „monologul” intempestiv – narcisist, ci de o detașare ce poate merge, uneori, până la pierderea motivației actului creator de care poetul pare conștient: „Stau și mă-ndepărtez de toate acestea, / ceața se strecoară pe sub ușă / cu veștile ei proaspete,/ cu singurătatea ei zdrențuită. // Dacă eu sunt cel care sunt / nu sunt eu cel care vă minte, / nu strigătul meu stă chircit / în lacrimi de puf...” (*Unul câte unul*)

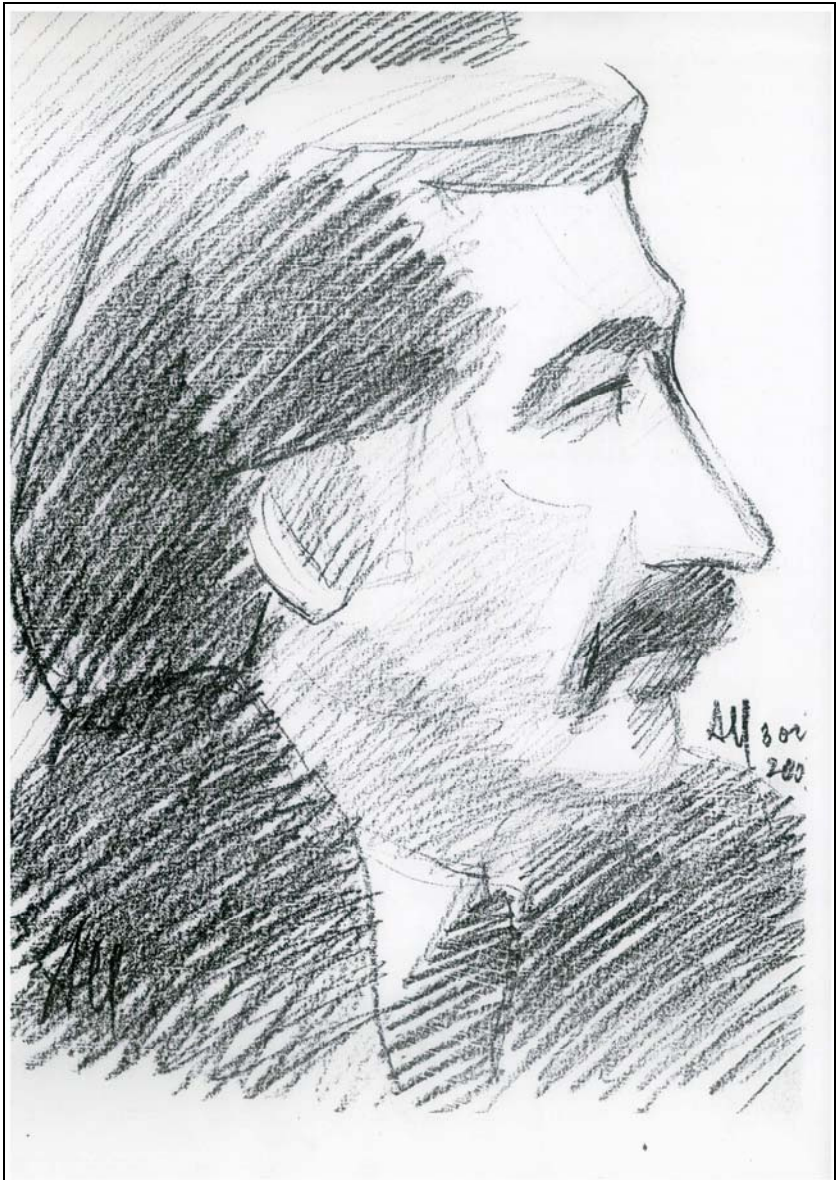
Cu toate acestea, și în recentul volum, *Nostalgii interzise*, Nicolae Băciuț menține constantă tensiunea interogativă a poemelor sale în care autorul își caută înfrigorat „conturul” propriei identități: „Ce faci tu, poezie, când nu mă mai găsești acasă? / Pe cine-ntrebi de viața mea? / Cui i-o mai dai în grijă? / În cine-ți risipești tăcerea? / Iar așteptării cine-i pune coarne? // Ce faci când gările sunt goale, / când trenuri lungi trag friguri după ele? // Când nu-ți ajunge ora, nici secunda, / viața, veacul? // Când clorofila ți-e oglindă strâmbă?! / Când ochelarii și bastonul / nu pot să traverseze strada singuri / ca-n visul unui orb? // Ce faci tu, poezie, când nu primești nici un răspuns?” (*Ce faci?*) Avem de a face tot mai insistent, în poemele recent publicate de Nicolae Băciuț, cu încercarea de a realiza un autoportret cu o cretă sensibilă, imaterială, a poeziei. De unde și riscul *literaturizării* excesive,

al captivității în cușca unor convenții textuale cărora poetul pare dispus să li se subordoneze necondiționat. Cu acest volum, poezia lui Nicolae Băciuț a căpătat patină; nu e vorba numai de consacrarea unei formule ci, mai curând, de lustruirea unor *motive* ce încep să acuze oboseala și, câteodată, suprasolicitarea.

Deși sunt – după notațiile autorului - scrise la New York, Emmaus, Katowice ori San Francisco, versurile lui Nicolae Băciuț nu reușesc să se desprindă de o realitate interioară, opacă la lumina altor spații culturale. Avem de parcurs un discurs pe care conjunctura l-a plasat pe alte coordonate geografice, dar numai atât. Iată un frumos poem scris la San Francisco, dar reluând șirul meditațiilor de la Târgu-Mureș: „Pisica ne privește dintre vămi, / dărâmături și străzi îngenuncheate, / dintr-un oraș îndepărtat / sub pielea neatinsă-a ceții - // ca din oglindă ne privește, / ca dintr-o insulă a fricii / în care nimeni nu adoarme-n întuneric / și nici sub ploile ce se amână hăituite. // Mari steaguri încă-i flutură-n priviri, / steaguri de carne și de cârpe, / mușchi ai tăcerii - / mai mici ca amintirea / din lumina unui orb”. (*Mușchi ai tăcerii*).

După trei cărți de poezie apărute, Nicolae Băciuț pare a-și fi consolidat o formulă poetică care devine interesantă în contextul a ceea ce, mai demult, numeam Biblioteca din Nord, folosind sintagma lui Aurel Dumitrașcu; este vorba de o grupare poetică transilvană ce și-a dobândit în timp individualitatea. Nicolae Băciuț face parte din noua școală ardeleană de poezie, rămânând, deocamdată, doar unul din poeții ce o ilustrează convingător.

(Contemporanul nr. 42/1992 și în volumul Traian T. Coșovei, *Hotel Urmuz*, Editura Călăuza, 2000, pp. 97 – 99)

CORNEL MUNTEANU,
**NICOLAE BĂCIUȚ, NOSTALGII
INTERZISE**

Convocate să rotunjească profilul unui poet hibernal și un traiect liric consecvent în imagistica unui topos denivelat după parabolele existentului, poemele din recentul volum al lui Nicolae Băciuț, *Nostalgii interzise*, recuperează retușările condeiului din celelalte cărți, înăsprind liniile cu forța numirii unui mesaj liric mai aplicat condiției poetului. Receptată ca atare, de la *Muzeul de iarnă* (1986) la *Memoria zăpezii* (1989), poezia lui Nicolae Băciuț construiește unitar metafora iernii și a zăpezii, într-un soliloc al conștiinței lirice provocată să-și (re-)scrie starea ființială. Căci, dacă în *Muzeul de iarnă* poetul inițiase scrierea unui ghid liric după stările eului pendulând între închis-dechisul spațial, în care obiectul liric miza pe jocul simultan al inocenței și gravității. *Memoria zăpezii* iese de sub incidența ludicului obiectivat și poposește în arealul ozonat al poeziei în stare lirică, în punctul fragil dintre chemarea existențială și numirea acestei chemări pe calea poemului scris. Această tendință de închidere a orizontului liric, venită dintr-un soi de conservare a eului poetic, care nu dirijează materia lirică pe căi false, nici nu se așează comod la ieșirea din poem, are în simetria volumului din urmă o motivație estetică mult mai solidă. Cartea e scrisă cu patima inițială a celui frustrat de lumina orfică a ieșirii în largul esențial. De aici, absența jubilației nici măcar în tiparele lumii interioare, în schimb, acțiunea sisifică a construirii unei lumi suficientă sieși, cu prerogativele lumii exterioare, chiar dacă, pe alocuri, pe canalele de comunicare cu preajma, sunt palide semne luminoase. Alternanța între aici și dincolo, primul ținând de cotidianul minor, al doilea, de sensul adânc, diriguitor al acestora la nivelul prestat de poemul care-i înnobilează

fenomenele, are echivalent în textul poetic o retorică a concretizării abrupte a abstractului.

Circumscrie unei poezii glaciale, care aduldmeacă fie obsesia letală a frigului existențial, ca-n poemele *Evul mediu înconjurător*, *Însemnări zilnice*, *Nici amintirea*, *Pedeapsă*, fie un somn aleatoriu care, în absența unei soluții recuperatoare, adâncește criza ontologică, ori roade pe dinăuntru, convertind sensibilitatea și inocența într-o promisiune etern amânată și înșelată, ca-n secvențele *Nici un cuvânt de sprijin*, *Epistolă 2*, *Numai în somn*, *Vis cu cal*, *La alt mal*. Pentru prima deschidere, metafora gradează infuzia concretului în abstract („pâinea de gheață”, „mănușa de gheață”, „cuvânt de zăpadă”, „conștiința înghețată”, „zid de frig”) intrând în ecuație lirică cu cele ale nimicului, ale prefului ontic („cerul de cenușă”, „fluture de cenușă”, „insulă a fricii”, „mușchi ai tăcerii”, „bulgăre de lacrimi”). De aici, sentimentul fricii care închircește insul uman, într-o tăcere oarbă, și cel al căderii neputincioase sub greul unei memorii care-i refuză ora de răgaz. O zădărnicie în orice act de acțiune voluntară, când oamenii și-au pierdut orice semn de identitate, asimilați fiind unei temeri corozive (*Șah-mat*) ca și monotonie cotidiană, acceptată drept firescul anormal al lucrurilor (*Biografie comună*, *seara*, *Program de dimineață*, inversează raportul obiect – numele obiectului, într-o speculație heideggeriană a raportului existent-poezie). Poemul se încheagă pe drumul invers, de la logos la obiect, de la efect la cauză: „statuile sunt mai rare decât realul” (*Ioan fără...*), libertatea e apanajul constrângerii ei, colivia, cadrul fericit al înțelegerii și acceptării ei (*Punctul de fugă*, *Scurtă vizită la Zoo*), minciuna trece drept adevăr (*Sisif*). Chiar și reacții spontane (*Revoluție*, *Mușchi ai fricii*, *Viața merge mai departe*), care ar provoca-o din interzisul dreptului la locuire în umanitate, se soldează cu acceptarea ilogicului și irealului ca normalitate (în sensul originar derivativ de la *normă*).

Erotica volumului stă sub aceeași zodie a existenței fără noimă, a „nostalgiilor interzise”. Afectul este sortit să aducă o povară, nici măcar știută, dar care întârzie ceasul dorit între două anotimpuri (reflexe ale vârstei afective), între zăpada care peticește tabloul casnic și iarna care în durata ei conservă îmbătrânirea, ninge greu și împovărător. Tăcerea devine, nu semnul complicității, ci efectul neputinței. Rana afectivă deschide și o rană în poem („cuvântul / țipăt / uitat / într-o rană” – *Ars poetica*), preluând destinul perechii sortite să-și ducă povara unor sentimente terne, alunecând spre renunțare resemnată: „Pe gheața unei bălți de sânge / alunecă sentimentele noastre de iarnă, / sărbătorile învechite de atâta purtare, / de atâta nevinovată renunțare” (*Închis pentru renovare*).

Farsa pe care o joacă existența, între răs și plâns (*Fără de sfârșit*), aduce și în poetica scrierii poemului o inversare de roluri. Suprasaturat de cuvinte, când existentul a transformat totul, inclusiv umanul din obiecte, eul traversează el însuși o criză a incompatibilității dintre sine și poem. Cuvintele nu provoacă o realitate, solidaritatea („cine e-n acest cuvânt / și cine înafară?”), pe care ar trebui să se regăsească semenii, transferă sensul într-o solidaritate care îndepărtează (*Solidaritate*). Cineva din afară rostuiește destinele, desfigurându-le de omenesc, ca-n bucata *Pe terasă*. Peste cuvinte suflă boarea târzie care îngheață lumina din ele. Scrisul devine orbire (*Intermundii*), *cuvântul* își amână intrarea în poem până la cuminecarea ritualică a unei vânători care prelungește calvarul victimei. Și aici relația care salvează din gratuitatea tautologică (ninsoare – iarnă) transpune în ludic raportul dintre vânător-vânător, o boală venind dinspre efect spre cauză: „Cuvintele-mi fac răni pe buze / dar le și simt ca pe un frig în oase / ca pe-o ninsoare fără sfârșit / din iernile în noi rămase. / Pe buze sângele-i fără culoare / ca-n fiarele ce-amân-o vânătoare” (*Vânătoare amânată*). Visul devine el

însuși o încremenire a realului în tăcere, reflex existențialist ce amintește de însomnirea blagiană. *Testul Pneumonia*, pretextul liric care odată cu *Lecția despre retorică* se așează în cartea poetului, se soldează cu o depășire a poemului de poet. Secvențele *Seară înaltă*, *Mult zgomot*, *Back Home*, *Omul de zăpadă*, *Dicționar de obiecte*, acutizează conștiința separării, într-un joc al întrebărilor fără răspuns.

Cu aceste recuperări, care prelungesc meditațiile poetului din volumele anterioare, Nicolae Băciuț intră în noua vârstă lirică a poeziei care să-l locuiască, absolvindu-l de orice teamă a rupturii într-un traiect poetic care și-a asumat riscul aventurii lirice.

(*Steaua*, nr. 3/1992, p.41)

VIOREL CHIRILĂ,
NICOLAE BĂCIUȚ, NOSTALGII
INTERZISE

Volumul *Nostalgii interzise* este segmentat în două cicluri inegale ca valoare: *Mănușa de gheață*, mai unitar și mai substanțial, și *Nostalgii interzise*, în care selecția este mai îngăduitoare. În prima secțiune, poezia este emanația unui spirit insurgent care se răzvrătește împotriva unei ordini absurde, dar care în același timp își contemplă neputințele și căderile. Spațiul poetic e conturat de o temporalitate bolnavă: „Încă un anotimp Pneumonia stă cu noi / la masă”, de spectrul terorizant al fricii ce anulează orice elan spre normalitate, de o figurație care se încarcă de conotațiile înstrăinării și mimării existenței: „o pasăre de cârpe / îngropată într-un zbor fără amintiri”. Lumea e când joc de șah absurd, pentru că în fața tablei nu e nici un jucător, când spectacol-experiment: „Experimentăm suferința, / ea experimentează pe noi. / Fiecare la locul lui își repetă monologul” (*Nici amintirea*). În acest univers se produce o gravă scindare între ideal și real, între cuvânt și sens: „nu sunt eu cel care vă minte, / nu cuvintele mele fumegă deasupra așteptării voastre / cumiți”. Pervertirea își împinge hotarele până în dogmele fizicii: „Reflexia nu înseamnă adevăr. / Frumuseții îi surâde prostia”. E invocată „schimbarea la față”, anotimp care „ne uită” mereu. Între reveriile poetului figurează și „somnul” conotat cu supraviețuire prin absență la nivelul faptei: „Cu câte vieți plătește fluturele care doarme-n noi?” Existența e golită de elevație, deruta își adâncește ravagiile. Scenariile de recuperare a sinelui și a sincerității eșuează în convențional (*Program de dimineață*) sacrul se înstrăinează, e pus în „cămașa cu gratii”. În scara pervertită a valorilor, minciuna capătă greutatea *aurului*. Mitul lumii pe dos se înfiripează

frecvent în rostirea ironic – elegiacă a poetului (*Fondul principal de vise*). Poetul invocă momentul trezirii din „sommn” cu vădită intenție de a îndemna la disidență. Refugiul din existențial în învelișurile aparent ocrotitoare ale interiorității este sancționat, biografia imaginară nu cumulează decât eșecul multiplicat (*Alchimie*).

În acest spațiu al alterării progresive, e invocat „muntele de sare”, echivalent al cuvântului transfigurator al poeziei, ca unică șansă de salvare: „Se mai aud cristalele de sare doar / crescând pe limba ce ne-ngână somnul”. Aceeași semnificație dobândește și „mănușa de gheață”, la care se adaugă conotația sfidării (poetice) eșuate: „O mănușă cu greieri / în care și cântecul a înghețat”. Ca o contrapondere la orizontul angoasei, ciclul înglobează și câteva texte legate de tărâmul complementar al nașterii poeziei: *Nimic nu mai stă, Să stărui* etc.

Ciclul *Nostalgii interzise* materializează ispitele de început ale poetului spre discursul încătușat de normele prozodiei, aici prospețimea percepției este limitată de migala cu care este priticit versul, lexicul e mai restrâns, aduce o impresie de sterilitate, emoția e mai puțin convingătoare. Se identifică aici o voință de conotare a zăpezii, cu performanțe în *Pește în zăpadă, Falsă baladă*, o dramatizare a realului în *Vizuină, Călăreț și cal, Călătorie*.

(*Familia*, nr. 6/ 1995, pp. 76-77)

CRISTIAN STAMATOIU,
MĂNUȘA CHIRURGICALĂ... DE
GHEAȚĂ

Conform liniilor de forță, și în plină forță, ale operei lirice aparținând lui Nicolae Băciuț, putem aprecia ca pe o subtilă capcană alegerea ca titlu al celui de al patrulea său volum a sintagmei *Nostalgiei interzise*. Să nu se creadă cumva că mă contrazic cu o afirmație anterioară prin care susținem că titlurile discutate aici constituie a treia generație de carte a celor doi poeți. Matematic adevărat în cazul lui Lazăr Lădariu, lucrurile stau altfel la Nicolae Băciuț, fiindcă între volumele sale *Muzeul de iarnă* (Editura Dacia), *Memoria zăpezii* (Editura Cartea Românească, 1989) și cel actual, mai există și *Jocuri încrucișate* (Editura Alpha, 1990), asupra căruia m-am pronunțat în *Vatra* nr. 8/1991 la pagina 4, și pe care nu îl pot înscrie în tipologia diacronică de aici, el fiind un volum de versuri pentru cei oarecum copii. În virtutea primelor două titluri și a obsesiei hiperborealului, ce dădea mugur de gheață în atmosfera rarefiată a abstractului, s-ar fi putut ușor presupune că din cele două plachete ale *Nostalgiilor interzise* (*Mănușa de gheață* și cel ce dă titlul volumului) ar fi fost logic să fie aleasă prima dintre ele datorită consonanței criogene cu... tradiția. Se pare însă că evoluția poetică a lui Nicolae Băciuț implică acum o evaluare de criterii, axate pe îndulcirea intransigenței combinate cu rotunjirea asperităților programatice ale echinoxismului. Contextul saint-beuvian își adaugă și el tonalitatea prin orientarea cu precădere spre acele poeme impublicabile sub cenzură, dar scrise și mai ales trăite atunci. Aria lor temporală se situează aproximativ între 1986-1990, iar cea geografică îmbrățișează o deschidere spectaculoasă de meridiane, de la cel mureșean prin cel polonez al Solidarității, la cel american, al noului pământ. Cu

toată apăsarea acestor determinări exterioare, în care intră ca subtext și stress-ul din preajma revoluției '89, filonul poetic – asemenea unei coloane vertebrale a verticalității scriitorului – nu acceptă tasarea „vertebrei ca o stea”.

Nostalgiile altădată interzise sunt o răfuială suavă cu toate conturile lăsate deschise de un trecut având un deficit de... zăpadă. Acum e momentul de întemeiere a unor ierni ce nu au auzit încă de primăvară și nici de industria extractiv-energetică.

Volumul lui Nicolae Băciuț stă ca entitate sub stema, sau chiar anatema, livrescului care întâi e asumat pentru ca ulterior să fie eludat printr-o scriitură proprie. Abandonându-se modalitatea de dispunere a poemului în pagina din *Muzeul de iarnă*, unde textul era dublat și de subsolul paginii, se face apel în *Mănușa de gheață* la un alt procedeu din labirintul bibliotecii: bibliografia. Aceasta este asimilată corpului poetic sub forma unei pseudobibliografii care trimite la nonexplicație, amplificând efectul de halou liric cu mijloace dimpotrivă. În consecință, sub titlul *Seară înaltă*, întâlnim referirea la *Testul Pneumonia* în *Manualul de seară* și *Lecția despre retorică*, iar în *Omul de zăpadă* se adaugă *Cartea lucrurilor și a altor întâmplări*. O altă formă a perdelei de praf ridicat de pe rafturile bibliotecii este și citarea unor fragmente recognoscibile „anotimpuri în infern” (*Ioan fără...*) sau a unor așchii din mitologia cotidiană, în care ajungi să stai cu un „nou citat la masă”.

Ciclul liric urmând, și care dă titlul cărții (am văzut în ce condiții), este o debarcare a tuturor strategiilor livrești pentru a ni se defățișa Poemul în suprema lui stilizare (*Amânare, Firul de plumb* sau *Tocmai acum*), fără excepțiile de rigoare. În schimb, acum, fiorul liric (de gheață) însăilează între coperte unele modele tot la fel de sublimate și subminate în cele din urmă: algoritmul barbian (*Din ceas dedus...*) imaginea bacoviană a zăpezii pătate de sânge (*Alb, Pește în*

zăpadă sau *Închis pentru renovare*), totul într-un cadru urbanoid ce tânjește spre lumea europolisului tentacular și dezarticulat din *Corabia nebunilor* a lui A. E. Baconsky, ca în *Mușchi ai tăcerii*. Manifest e și un tribut adus lui Romulus Guga prin modul aluziv – metaforic de referire la *Evul mediu întâmplător* care, în procesul sincronizării cu prezentul, cam execută un proces de încercuire a noastră (*Evul mediu înconjurător*).

Starea de urgență degajată și din acest nou titlu al lui Nicolae Băciuț este cauză/efect al încolțirii eului nevoit astfel să se retragă în fața unei perpetue ofensive a realului. Modalitatea de regresivitate în fața agresiunii este aceea de vivisecție asupra sinelui, extrapolată apoi în mod necesar și obiectiv asupra lumii înconjurătoare. Obiectul și subiectul acestei lumi este *cuvântul* în viscerele căruia se caută, dar cu mânuși chirurgicale de... gheață, nostalgia sensului primordial.

(Manuscris)

ION ȘEULEANU,

NICOLAE BĂCIUȚ – FILE DE DICȚIONAR

Poezia lui Nicolae Băciuț a fost, în general vorbind, întâmpinată favorabil de critică, volumele sale intrând în atenția unora dintre cei mai avizați comentatori ai fenomenului literar contemporan (Nicolae Manolescu, Eugen Simion, Constanța Buzea, Nicolae Steinhardt, Gheorghe Grigurcu, Petru Poantă, Cornel Moraru, Marian Papahagi, Al. Cistelean, Radu G. Țeposu, Traian T. Coșovei, Lucian Vasiliu, Iulian Boldea etc.). Aceștia au subliniat faptul că ne aflăm în fața unui poet „bun” (Constanța Buzea), talentat, înzestrat „ce merită a fi urmărit în continuare” (Nicolae Manolescu) și care, format la prestigioasa școală a *Echinoxului* clujean, se înscrie hotărât pe traseele lirice ale generației sale și, totodată, într-un plan secund și mai anevoie sesizabil, pe acela al poeziei transilvănene dintotdeauna. De altfel, Traian T. Coșovei îl și socotește pe Nicolae Băciuț ca făcând parte „din noua Școală ardeleană de poezie, rămânând deocamdată doar unul din poeții ce o ilustrează în mod convingător”.

În *Muzeul de iarnă*, Nicolae Băciuț cultivă o poezie a sensurilor grave, a esențelor, o poezie de reflecție privind poziția omului în lume, a agresărilor pe care acesta e nevoit să le suporte la impactul cu o realitate, de regulă, ostilă. Două din cele trei cicluri ale volumului sunt consacrate, după observația lui Nicolae Manolescu, în bună măsură, poieticului, facerii poeziei și procesului de elaborare a poemului, care, la rândul lor, ca într-o complicată alchimie, îl scriu ele însele pe poet. Pe urmele textualiștilor, încrederea lui Nicolae Băciuț în puterea întemeietoare, recuperatoare și în valoarea ordonatoare de lumi a Cuvântului este copleșitoare. Pentru Poet, cuvântul nu este doar un substitut al realului, ci el este chiar acest real,

anunțând ivirea unor stări limită, tensionate, insinuarea unor momente de criză existențială. În asemenea clipe, poetul se simte trădat de cuvinte: „Locuiesc în aceste cuvinte, / ele atârnă la gâtul meu / amenințând suferința mea de recrut. / Litere vopsite, litere camuflate. / Luteop le cumpără în fiecare zi conștiința. / Azi noapte literele l-au trădat” sau „Dacă sărutul e doar / cuvântul fierbinte oprit în cerul gurii, / care înălțare, care despărțire de sine / poate fi un sfârșit? / (...) / înțelepciunea de a nu da glas / cuvântului oprit în cerul gurii / ca un sfârșit”.

Un metaforism (și alegorism) discret asigură o anume distincție a discursului liric, un anume inefabil tensiunilor, arătându-ni-l pe Nicolae Băciuț ca pe un poet delicat ce mai crede în mântuirea prin Poezie de Frigul din noi și din afara noastră.

Memoria zăpezii reia câteva din temele, motivele și stările lirice din *Muzeul de iarnă*, dar asistăm la o adâncire a meditației poetice și la o mai accentuată prezență a existențialului în interiorul textelor. Poetul se abandonează „în voia poemului”, care are forța de a acapara „eul creator”, cum notează Cornel Munteanu. Cuvintele joacă și acum un rol semnificativ în definirea de sine a Poetului, iar poemul, numai el, „îți poate prevesti moartea, / Numai el îți poate scrie zilnic scrisori / amintindu-ți că mai ești în viață, / că undeva, la sfârșitul cărții, e frig, / e atât de frig / că se aud cuvintele înghețând”.

Cu *Nostalgii interzise*, Nicolae Băciuț pare a intra, cum s-a scris, într-o nouă vârstă lirică în care formula poetică din volumele anterioare se consolidează și se rafinează în mod evident. Cele două cicluri, *Mănușa de gheață* și *Nostalgii interzise*, ne dezvăluie un poet ce „își contemplă neputințele și căderile” cu amară luciditate într-o lume derutată de angoase și frică, unde ființa și-a pierdut de mult puritatea originară. Pe un asemenea fundal sufocant, se prefigurează o detașare, zice

Traian T. Coșovei, ce merge „până la pierderea motivației actului creator de care poetul pare conștient. Șansa de salvare nu poate veni decât tot dinspre Cuvânt și Poezie.

Volumul aduce un spor vizibil pe linia elevării limbajului poetic, a grijii cu care, de cele mai multe ori, e cizelat versul.

În sfârșit, în *Casa cu idoli*, (1996) revin, pe fondul unui univers liric limpede conturat, mai vechile motive-obsesii ale frigului, cenușei, cuvântului, poeziei, memoriei (Iulian Boldea), stările atitudinale situându-se undeva pe traiectul dintre „disperare și speranță”, dintre „certitudine” și neliniște interogativă”. Avem de a face și aici cu reflecții asupra condiției dramatice a Poetului, pentru care rațiunea de a exista rămâne încrederea în miracolele iscate de Cuvânt: „Eu sunt cel ce sunt, / născut într-o limbă, / locuind în cuvânt, / Fără moarte, fără viață, / eu sunt cel ce sunt, / față pierdută-ntr-o față; / sunt un timp, / sunt un loc / murind într-o limbă / precum apa în foc. // Ființa-mi trece curată, / locuind în cuvânt, / spre niciodată”.

Volumele de convorbiri – interviuri, jurnalele de călătorie, cartea de publicistică ne arată alte fațete ale talentului și ale personalității lui Nicolae Băciuț, acela de intelectual atent la viața cetății și la dinamicile dinlăuntru fenomenului literar – cultural.

(*Cuvântul liber*, 1997)

I. S. MOIȘA,
NICOLAE BĂCIUȚ, CASA CU IDOLI

Autor a cinci cărți de poezie, Nicolae Băciuț este un poet oarecum singularizat în acest spațiu. Retractiv până la claustrare, destinul său poetic se consumă într-un univers unipersonal, de unde poetul ia atitudine împotriva tentativelor de intruziune în acea „singură singurătate” – spațiu de convertire a obsesiilor sale în concept.

Cărțile lui Nicolae Băciuț conturează un destin poetic de reținut și datorită zestrei sale echinoxiste, repartizată egal în cărțile sale.

Cea mai recentă carte, *Casa cu idoli*, publicată la Tipomur, este o „lecție de ascultare” a ecoului întrebărilor poetului, dar și constatarea efemerității demersurilor poeticești, „câțcăitul acela firav / ca un firicel de sânge” în acea *Casă cu idoli*, care „intră în noapte”.

Organizată în două secțiuni, *Casa cu idoli* și *Elegii din orașul de iarbă*, - cartea propune două momente majore de percepție entropică și replicare în poem, cu foarte puține elemente de interferență.

În prima parte, poetul este absorbit, până la obsesie, de artele poetice, cu care, nu de puține ori, se identifică, pe care le convertește în simboluri ontologice: „Nu despre metaforă e vorba, / ci despre viața mea”.

Vidul cotidian, imposibilitatea de a stabili o relație acceptabilă cu preajma, obligă poetul să se retragă și să se izoleze în universul cuvintelor, cu tot ce presupune aceasta; cu „pustiul sentimentelor” și chiar cu retorica imperativelor (parafrazelor) biblice: „Lăsați cuvintele să vină la mine”. Ordonatoare și semnificantă este noțiunea care înglobează paradigmatic spațiul căutărilor poetului: „*Memoria* ca un pământ reavăn” în care se dezvoltă cuvintele, prin care poetul

conferă sensuri transfiguratoare vieții, relației dintre elementar și conștiință, „într-un alt manual al întâmplărilor”. Există și o „memorie îndepărtată”, ancestrală, absconșă, unde se bănuie răspunsurile marilor întrebări. Memoria în care accede poetul este o „memorie hăituită”, astfel încât momentele de insatisfacție ale acestui univers, în care „totul se termină cu un cuvânt”, deviază căutările poetului spre o limită vagă, spre „o margine” evanescentă, dincolo de care „un câmp negru respiră”. Condiția poetului presupune o Golgotă: „Îmi port poemul la gât”, prin extensie, îmi port crucea spre împlinirea destinului poetic. Mai spune poetul: „locuiește poemul în mine”, constatare din care decurge certitudinea amară: „Nici eu nu mai sunt / decât privirea răstignită a unor litere”.

Când ia atitudine împotriva cuvintelor, poetul o face conștient că nu se va putea lipsi de acestea, dar și că există o semnificație superioară a cuvintelor.

Suprasubstanța rezultă tocmai din certitudinea limitei cuvintelor: „Asfixiate, cuvintele vor ieși pe ochi înafară; / despre moarte viața lor nu va ști aproape nimic”, astfel, perspectiva demersurilor revelatorii presupune o renunțare, poetul „nu mai are nevoie de cuvinte”, pentru că „la toate acestea se va găsi un alt răspuns”. Instruirea metafizicului, ca model ontic, care întrunește satisfacții majore, se exprimă prin constatări de felul: „Nu există decât o singură frumusețe”. Momentul acesta se impune de la sine, ca un dat, ca revelație, când, pentru o clipă, se evidențiază, în „ceața neagră”, suprasubstanța: „Nu am cuvinte, nu am tăcere, / am doar albastrul, curgând prin artere”.

Dar situația în acest univers presupune un alt mod de percepție a existenței, altfel alunecarea în livresc este inevitabilă.

Secvența reflexiv-elegiacă se pune uneori în evidență în poemele lui Nicolae Băciuț, dar în textul acesta verbios nu putem vorbi de o natură reflexiv-elegiacă, ci doar de pasaje

izolate. O stare propusă inițial se întrerupe, ori se dezvoltă pe mai multe idei. De la nuanța de atmosferă, de cuminenție: „Dar eu, eu voi săruta rănilile tale, / lemnul alb, crinii, păpădia / în amiaza unei duminici”, poemul este deturnat spre atitudinea etică: „Cum să particip la toate acestea, / la muțenia celui priceput / care-și numără arginții?” Unele poeme sunt probe de destin, cu trimiteri subiacente la condiția provincialului, concret, la „cei care nu-nving niciodată, / dar nici nu sunt învinși”. Singurătatea, moartea („desenată cu liniile albe / ale unei zăpezi / roșii, roșii, roșii...”) sunt teme care subordonează atenția poetului și care înscriu în registrul reflexiv-elegiac, când nu deviază în retoric, momente de poezie: „Ploaie, vânt, singurătate / - uite-așa începe o viață (...) / Ploaie, vânt, singurătate, / uite-așa poate începe o moarte”. În unele pasaje, sintagma suportă o întoarcere neașteptată spre metaforă: „Un cuib căzând printre crengi / până la iarba / firav crescută-n palmele tale”. Coroborând elementele acestea, putem situa poezia lui Nicolae Băciuț între „memorie și sentiment”.

Procedeele de care uzează poetul sunt cele ale unui postmodernist. Sunt texte care se constituie în doar definiții, cu încărcătura specifică unor astfel de concentrări de substanță poetică, când nu disjunctează. În ansamblu, însă, Nicolae Băciuț nu este un eliptic, ci doar un cerebral inconsecvent.

Știința scrisului se observă imediat în topica poemului, în asocierile subțiri. Poetul cunoaște capcanele textului, ale textualizării, așa încât caută mereu să transfigureze sintagma în emoție. Uneori reușește, alteori intenția sa, elegiacă bunăoară, se estompează în retoric, așa încât starea mimată se alătură adesea stării de grație.

În secțiunea a doua a cărții, *Elegii din orașul de iarba*, tonul poemelor se schimbă. Poetul descoperă „o vară nesfârșită în cuvinte”, însă ritmul clasic, ușor romantic, îl asimilează marilor voci ale genului, astfel încât, deși poetul are știința exploatării acestei formule, inevitabil, nu reușește să

evite pasaje de felul : „Ninge, ninge, ninge, / doar dinspre meninge (nichitastănescian) sau versificația. În ansamblu, secțiunea a doua trebuie înțeleasă ca un respiro, ca o exigență minoră. Reținem în *Casa cu idoli* și disponibilități maxime, dar și momente de relaxare și chiar căutare. Nicolae Băciuț are de-acum un univers poetic conturat, poezia sa poate întruni cele mai înalte atribute.

(24 ore mureșene, 5 iunie 1996, p. 4)

IULIAN BOLDEA, VIZIONARISMUL ABSTRACT

Muzeul de iarnă, Memoria zăpezii, Nostalgii interzise, Casa cu idoli, Alb pe alb sunt cărțile de poezie cele mai notabile ale lui Nicolae Băciuț, poet echinoxist cu o indiscutabilă sensibilitate la real, ce cultivă un vizionarism abstract și discret alegoric, placat pe o conștiință lucidă a convențiilor liricului. Păstrând, adesea, o cumpănire justă între etic și poetic, eul liric distinge, în confuzia unui real polimorf, binele de rău, iluzia de renunțare, expunându-și propriile neliniști și interogații, într-un regim al confesiunii obiectivate, resorbită în versuri lapidare, purificate de exces metaforic sau de sentimentalism, precum în poemul *Singura libertate*: “Dar eu, voi săruta rănilile tale,/ lemnul alb, crinii, păpădia,/ în amiaza unei duminici/ când fuga ta mai aproape-mi va fi/cu un țipăt, cu o spaimă, /cu o lumină.// Aș vrea să ascult toate acestea; în spatele meu, șoptit/ se repetă/ descrierea libertății ca necesitate înțeleasă.// Cum particip la toate acestea/ la mușenia celui priceput/ care-și numără arginții?/ După singura libertate:/ singurătatea ca necesitate înțeleasă”.

Frigul, cenușa, cuvântul, poezia, memoria – sunt termenii ce definesc spațiul liric al lui Nicolae Băciuț, încorporând în semantica lor o dialectică a participării și abuliei ce desemnează suficient de convingător un temperament poetic fragil, sensibil la agresiunile realității, lucid și măsurat în reacții. Tema cuvântului – obsesivă – trădează tentația autoreflexivității, ca și viziunea conceptual-explozivă, definitorie pentru acest tip de discursivitate lirică. Angajat într-un intensiv act de cunoaștere a lumii, poetul își întemeiază o biografie ficțională, situată “între disperare și speranță”, savurând, senzual și abstract în egală măsură, sensurile lucrurilor și situându-se, într-un fel, în spațiul de

complementaritate al certitudinii încrezătoare și al neliniștii interogative (“Supune-te umbrei în absența ta,/ frigului acela îndepărtat,/ plapumă caldă între memorie și sentiment/ între disperare și speranță.// La marginea cuvântului,/ ca la marginea oricărei întârzieri/ fața își preschimbă sângele,/ ipocrizia își uită oglinda talgerelor,/ fiara își uită prada,/ vindecarea își uită rana.// La marginea cuvântului,/ un câmp negru respiră/ prin firele de iarbă/ legile fixe ale naturii,/ morala unei/ democrații abandonate”).

Metaforele existenței, ale lui *a fi* sunt concurate de simbolurile livrești ale lecturii, ale descifrării lumii textului, după cum nostalgia concretului își află în poem elementul de necesar echilibru. Limpede mai curând decât ambiguă, mizând pe transparența expresiei prin transpunere directă, poezia lui Nicolae Băciuț are timbrul metaforelor succinte, convertite auster în ideograme lirice ale trăirii. Un autoportret liric, sugestiv în austeritatea notațiilor sale, transcrie limpede (trecând peste ușorul aer nichitastănescian) condiția dramatică a poetului ce trăiește jumătate în lumea reală, jumătate în lumea cuvântului: “Eu sunt cel ce sunt/ născut într-o limbă/ locuind în cuvânt.// Fără moarte, fără viață/ eu sunt cel ce sunt/ față pierdută-ntr-o față.// Sunt un timp, sunt un loc/ murind într-o limbă/ precum apa în foc.// Ființa-mi trece curată/ locuind în cuvânt/ spre niciodată”.

Expresivitatea poemelor lui Nicolae Băciuț rezultă, astfel, mai degrabă din claritate și concizie a transcrierii avatarurilor eului sau a metamorfozelor cuvântului, decât din caligrafieri somptuoase, abundente ale înfățișărilor lumii. Interiorizată, fără a fi crispată, conservând totuși în structura sa o tensiune lăuntrică problematizantă, fraza poetică e, cel mai adesea, concisă, sobră, scuturată – uneori – de retorism sau de emfaza discursivității excesive. Unele poeme se hrănesc, s-ar zice, dintr-o sensibilitate elegiacă; în acestea, umbra timpului se prelungește printre lucruri iar enunțul liric își travestește

vehemența în suavitate a reveriei melancolice (“S-auzi cum ninge și să simți/ căldura fulgilor pe limbă/ ca pe-un mesaj de la părinți/ ce-n fulgi de lacrimi se preschimbă./ Să simți cum iarna crește-n tine/ și cum zăpezi în tine cresc, /să fii chiar omul de zăpadă/ în care anotimpuri se-ntregesc”–*Alt decembrie*).

Corectitudinea viziunilor și abstracția calofilă a expresiei par a fi elementele definitorii ale poeziei lui Nicolae Băciuț. Mitologia lirică a lui Nicolae Băciuț se concentrează asupra avatarurilor cuvântului, domeniu imponderabil căruia autorul caută să-i sesizeze conotațiile și semnificațiile ultime. Tonul adesea aforistic, sentențios, indică în persoana poetică a lui Nicolae Băciuț o ființă retractilă, cu un limbaj economic și o viziune de maximă austeritate. Naturalitatea gesticii și echilibrul arhitecturii poemelor, precizia cu care sunt circumscrise trăirile fac parte dintr-un scenariu liric în care spontaneitatea și artificul se întrepătrund, ca în acest *Ars poetica*. “Visez o zi când rânjetul e asemeni unui zâmbet/ peste care se scrie sentința/ numai c-un cuvânt, numai cu bucuria// că odată, odată ca niciodată,/ în poemul tău ca-ntr-un baston/ se va sprijini un orb”.

Versurile lui Nicolae Băciuț se impun, însă, și prin tematica lor, aceea a poetului și a condiției poeziei, a avatarurilor logosului într-un real proliferant și entropic. Autorul posedă o tehnică bine precizată, în care stau în cumpănă irizările melancolice și anecdotica expresivă, imponderabilul visului și urgența realului configurat estetic. Expresivitatea poemelor lui Nicolae Băciuț decurge în primul rând din acuratețea stilistică pe care o dovedește autorul, astfel încât, în creațiile sale este foarte greu să distingem stridente de tonalitate, imperfecțiuni ale viziunii, curențe de compoziție. Ceea ce se mai poate sesiza în versurile lui Nicolae Băciuț e faptul că naturalitatea, spontaneitatea imaginilor lirice e elaborată, oarecum *tehnică*. Dedesubtul acestei spontaneități se

întrevede, suficient de limpede, efortul elaborării, cerebralitatea viziunii, dar și o incontestabilă voință de autodefinire prin intermediul verbului poetic.

Universul hibernal, sugerat chiar de titlurile unor volume de versuri (*Muzeul de iarnă*, *Memoria zăpezii*) cu lipsa lor de determinație, cu uniformizarea sumară a coordonatelor sale, contribuie la crearea și conservarea impresiei de acută austeritate a versurilor și de sobrietate a trăirii pe care această scriitură ușor ermetică, sumar eliptică o evocă. Poezie în care referențialitatea pare să fie dominată de autoscopie, de demersul autoreflexiv, lirica lui Nicolae Băciuț resimte obsesia memoriei și a legitimității cuvântului de a rosti, de a restaura lumea, precum în această *Lecție despre cerc*: “Poemul se întoarce în cuvânt/ cuvintele se întorc în sânge/ sângele-n iarna ce ne minte/ iarna-n poemul ce ne ninge”. Indiscutabil, vocația autoscopiei e parte integrantă dintr-un mai amplu proiect cognitiv, ale cărui imperative autorul și le însușește impecabil, sub specia unui lirism în care textul și referentul se întâlnesc într-un spațiu rememorator, nu cu totul eliberat de aluzii livrești, de aromele Bibliotecii.

Nu de puține ori, criza de identitate a lirismului este rezolvată într-un vers concis, autotelic, de aspect monadic, ce-și consumă existența în implozii ale sensibilității, după cum, pe de altă parte, în unele poeme recursul la interioritate se efectuează sub semnul afectelor, al unor sentimente transcrise cu o peniță nostalgică, delicată.

Poeziile din *Alb pe alb* (2003) sunt o expresie suficient de limpede a unei viziuni lirice în care se îngemănează, cu egal avânt, impulsul spre lume, spre lucrurile cu un grad sporit de reprezentativitate, și reculul în interioritate, în trăirea de anvergură afectivă pronunțată. Titlul volumului ne trimite, aproape involuntar, la seria de tablouri *Alb pe alb* aparținând pictorului Kazimir Malevici, în care autorul tindea să redea

sensibilitatea pură, renunțând la orice referință contextuală, fenomenală.

În cazul lui Nicolae Băciuț, este evident că realul este prezent în filigranul poemelor în mod mediat, elementele universului intrând în arta combinatorie a versului printr-un soi de reducere a lor la imagini esențializate, printr-o strategie a nuanței, printr-o tehnică a sugestiei abstracte ori a reveriei aplecate asupra marginii de taină a lumii: “Alb pe alb,/ Viață pe viață,/ nimic n-a fost spus,/ totul se știe,/ pe față,/ fără trecut, fără azi -/ o noapte abandonată/ ca o fiară/ nevânată;/ nici o atingere/ nu ajunge/ până la sânge,/ nici o lacrimă/ nu-și ascunde marea.// Eu și tu./ Altfel spus -/ Nu”.

Întâlnirea dintre cerebralitate și senzitivitate, dintre reverie și meditația lirică, dintre elanul afectiv și retransarea în cercul propriului sine îmi par reperele ce definesc demersul liric al lui Nicolae Băciuț, lucru remarcat și de Radu G. Țeposu în *Istoria tragică și grotescă a întunecatului deceniu literar nouă*: “E limpede că poetul e un cerebral și din lecturile sale, ce par temeinice și eficiente, el a învățat anecdota superioară, surpriza, tăietura precisă, echilibrul fabulei. Irizările elegiace, când apar, au o notă cultă, înaltă, fiind mai degrabă efectul unui joc de abstracții, deși recuzita împrumută mult din materialitatea realului”. *Correspondență* e, de exemplu, un poem al amintirii reculese și al nostalgiei de tandră solemnitate încadrată într-un scenariu al dragostei, al vieții și al morții, spus în surdină, redus la imponderabilul șoaptei. Cuvintele se resorb, aici, în flux și reflux al memoriei, în vraja aproape muzicală a timpului trecut, imposibil de fixat în repere sigure: “Ne scriam tot mai des,/ eu îi trimiteam flori presate,/ ea îmi scria cu nisip/ fierbinte,/ până eu am rămas fără ierbar,/ marea ei fără plajă,/ iar ea mi-a trimis un minutar/ în care timpul/ își numără rar,/ clipele,/ ploile/ ierbile/ dintr-un alt calendar...// Acum încep să se-audă/ cuvinte -/ nu ne mai scriem însă,/ nu

ne mai aducem aminte;/ dincolo/ de flux și reflux,/ a rămas/ o păpușă de cârpe/ cuminte./ Fiat lux”.

Unele poeme sunt și exerciții delicate ale ființei ce-și găsește refugiul în vers în fața demoniei timpului, caligrafii în tonalități clasicizante ale unui eu liric predispus și la jocurile limbajului, la galanterii lirice, la registrul ludic al lirismului (“A înnebunit caisul,/ Nu mai vrea să aibă flori -/ vântul nu-i mai este mire,/ roua-i e la subsuori.// Nu mai vrea să fie fruct,/ nu mai vrea să fie frunză,/ cât i-e rădăcina rug/ doar din ramuri ne acuză.// A înnebunit caisul -/ l-a ajuns din urmă visul” – *Vis cu cais*). Prin volumele sale de versuri, Nicolae Băciuț ne face martorii unei “ieșiri din labirint”, poemele fiind, în aceeași măsură, tot atâtea autoportrete în mișcare, răsfrângeri ale chipului propriu în oglinda aburoasă a versului, urme ale scrierii în palimpsestul timpului. Grav și melancolic, geometru abstract al trăirilor, de un senzualism rece, ușor livresc, Nicolae Băciuț se înscrie, prin expresie, formulă și tematică, în cea mai bună tradiție a poeziei echinoxiste.

(2007)

N.M.(IOAN SUCIU MOIȘA),
LINA LUMINA

O surpriză plăcută mi-a făcut poetul și publicistul Nicolae Băciuț, cu cele două cărți de poezie pe care mi le-a trimis. Prima, *Jocuri încrucișate*, publicată de Casa de Editură Alpha (1990) și despre a cărei existență, spre ignoranța mea, aflu de-abia acum, și a doua, *Lina lumina*, publicată la Editura Tipomur în colaborare cu Editura Noul Pământ (1999). Așadar, autorul are serioase preocupări în ce privește acest gen de poezie, dar trebuie să constatăm că nu-i sunt străine nici publicistica, jurnalul sau interviul. Dar să parcurgem acta editorială a autorului: în 1986 îi apare la Editura Dacia cartea de versuri *Muzeul de iarnă*, în 1989, *Memoria zăpezii* (versuri), Ed. Cartea Românească, 1991 – *Nostalgii interzise* (versuri), Ed. Columna, 1994 – *America, partea nevăzută a lunii*, (jurnal), Ed. Tipomur, 1994 – *Între lumi. Convorbiri cu N. Steinhardt*, Ed. Tipomur, 1995 – *Anotimpul probabil*, (interviuri), Ed. Tipomur; 1996 – *Casa cu idoli*, (versuri), Ed. Ambasador, 1996 – *A doua Americă*, (jurnal), Editura Tipomur, 1997 – *Curs și recurs*, (interviuri), Editura Tipomur, 1997 – *Și așa mai departe* (publicistică), Editura Arhipelag, 1998 – *Oglinzi paralele*, Editura Ambasador, și cel două cărți de poezie pentru copii amintite mai sus.

Noua carte, *Lina lumina*, este „interzisă copiilor peste optzeci de ani”, după cum anunță provocator poetul și se prezintă în condiții grafice deosebite, cu o ilustrație specifică pe prima copertă, iar pe a doua cu o caricatură de Ștefan Popa Popa's. În ce privește conținutul, acesta se înscrie în exigența enunțată de autor, putând fi o lectură plăcută pentru orice categorie de cititori.

(24 ore mureșene, din 19 februarie 1999)

CRISTIAN STAMATOIU,
POEZIA LICURICI

În cadrul Bibliotecii pentru cei mici, Editura Alpha și-a făcut debutul cu multă ingenuitate și profesionalism, prin cartea lui Nicolae Băciuș, *Jocuri încrucișate – poezii licurici pentru cei mai mici* – 1990), grafică de Radu Ciontea și reproduceri după Constantin Brâncuși, Ștefan Câlția, Eugen Drăguțescu; coperta I aparține autorului, iar pe coperta IV se află un portret al scriitorului realizat de Nichita Stănescu. Un adevărat regal, explicabil însă prin antecedentele poetice ale autorului în contextul (ne)optzecist: *Muzeul de iarnă* (Dacia, 1986), *Memoria zăpezii* (C. R., 1989). Joaca uceniciei la minunile inițiatice ale vieții este pusă în pagină printr-o muzicalitate a asonanței, care, pe măsura acumulărilor de situații și sonorități, conduce la un halou de suprasemnificare, ironică și nu prea. Sfera de afluire a procesului poetic e una singură, doar căile sunt diferite în redefinirea destinului arhetipal al vârstei ingenuie. Acest proces e urmărit în dinamismul integrării *subiectului* în lume și aceasta în *sine*, prin *livresc*. Cunoașterea devine un fel de abecedar de bunăvoie în care semnele dresate de condei nu sunt mai puțin absurde decât în viziunea elevului Nichita Stănescu. Universul e de amploarea „boabei și a fărâmei” cu mișcări minore de volume, dar cu implicații definitive, potențate de mentalitatea unui copil, așa cum își mai aduce aminte poetul a fi fost și cum crede că sunt fiii lui. Pentru toți aceștia, povestea fiecărui cadru conduce la desen, de-semn și în cele din urmă la scriere, poezia având mereu un punct de sprijin în comentariul stabilit de ilustrații alese nu pe baza ilustrării, ci a metaforizării. Ritmul general al cărții e cuceritor, amintind de răsfoirea rapidă a unui album de către un mic pictor.

(*Vatra*, nr. 8/1991, p. 4)

N.M.,

MANUALUL DE CEARĂ

Cunoscutul poet și publicist Nicolae Băciuț publică la Editura Academios, o nouă carte de poezie, *Manualul de ceară*. Scriitor de extracție echinoxistă, Nicolae Băciuț abordează cu autoritate o foarte largă paletă de genuri literare, începând de la poezie, publicistică, jurnal și extinzându-se până la interviu sau „convorbiri”. Cartea de față este a cincisprezecea publicată de autor și are un caracter selectiv, cuprinzând poeme scrise de Băciuț din '87 încoace. Este o carte ce conturează o imagine destul de clară despre activitatea autorului, despre percepția critică a operei sale și a locului pe care-l ocupă în spațiul literaturii române contemporane. Alături de poeme, regăsim în această carte parcursul operei scriitorului, referințe critice și o foarte cuprinzătoare bio-bibliografie.

„Absorbția dramei ontologice în câmpul poetic și stringența autoreflexivă și autoreferențială a poemelor estompează și ele indicele de implicare existențială, închizând suferința într-un cerc și privilegiindu-i componenta profesională. Drama poiesisului îi e, într-adevăr, intimă lui Nicolae Băciuț și revelațiile sale din interior sunt tulburătoare. Diagrama așteptării, a pânzei, a eșecului victorios, a amânării și provocării este tema sa de mare productivitate relevantă în nuanțe și în profunzime. Spectacolul poetic e, firește, unul implicit existențial și sub acest unghi el cumulează o funcție confesivă mult mai amplă”, observa, referindu-se la poezia lui Nicolae Băciuț, unul dintre cei mai importanți critici literari ai momentului, Al. Cistelean.

Lectură plăcută!

(24 ore mureșene, 15 decembrie 2000, p.4)

NESEMNAT,

PODURI DE UMBRĂ

A apărut la Editura Tipomur, în colecția „Poeții orașului”, antologia de poezie *Poduri de umbră*, semnată de Nicolae Băciuș. Este vorba de o antologie bilingvă română-maghiară, în traducerea poetului Toth Istvan. Pentru a avea o imagine mai clară asupra antologiei de față, vom prezenta argumentul autorului din deschiderea cărții: „Selecția poemelor din această antologie e una de stări. Una a autorului, cealaltă a traducătorului, într-o întâlnire a intrării în rezonanță. Autorul a oferit sugestii, dar traducătorul a decis.

Nu există nici un alt criteriu al acestei selecții – nici tematic, nici axiologic, oricâte tentații de acest fel ar fi fost.

Poemele pentru care a optat traducătorul, distinsul poet Toth Istvan, reflectă formația clasică a sa, binecunoscut atât pentru echivalențele în limba maghiară a tuturor timpurilor, cât și traducerile din poezia de expresie latină, maghiară, franceză.

Oricând, orice altă selecție poate fi complet diferită de aceasta, dintr-o ofertă care include volumele *Muzeul de iarnă*, Editura Dacia, 1986, *Memoria zăpezii*, Editura Cartea Românească, 1989, *Nostalgii interzise*, Editura Columna, 1991, *Casa cu idoli*, Editura Tipomur, 1996, *Manualul de ceară*, Editura Academos, 2001, precum și volumul în manuscris *Poduri de umbră*, care dă și titlul acestei antologii de... traducător.

Îi mulțumesc poetului Toth Istvan pentru pătrunderea cu care s-a aplecat asupra poeziei mele. Oricâtă 'trădare' ar presupune traducerea poeziei, ea rămâne un pod. Măcar de umbră”.

(24 ore mureșene, 26 mai 2001, p. 5)

ADRIAN ALUI GHEORGHE,
**NICOLAE BĂCIUȚ, MANUALUL DE
CEARĂ**

Nicolae Băciuț – *Manualul de ceară*, Editura Academos, Târgu-Mureș, 2001. Poezia lui Nicolae Băciuț, din ultima sa carte, *Manualul de ceară*, reprezintă o întoarcere a poetului la stările sale inițiale, cele semnalate de critică încă de la debut, atunci când era mai atent la ce spune decât la cum spune. Discursul poetic este grefat pe o sensibilitate de tip autarhic, care nu se supune decât închipuirilor datorate inspirației și experienței cu care s-a îmbogățit, în timp, sentimentul: „Doar tu, care amâni mereu ceva,/ care duci o povară într-o altă povară,/ care-ntorci linia zilei pe dos,/ care ești iarnă în fiecă vară,// Care ești început fără sfârșit,/ limbă fără de țară,/ doar tu naște-mă încă o dată,/ doar tu, iar și iară.// Naște-mă tu, în fiecă noapte,/ mai naște-mă cu o moarte”. Deși pare mai preocupat de aspectul „jurnalier” al spunerii poetice, datându-și și localizându-și textele, Nicolae Băciuț e, în fapt, martorul care dă seamă despre implozia clipei într-o interioritate care se supune, fără nici o revoltă, implacabilului: „Uși robinetul deschis -/ și-n lipsa ta/ din el curg greieri/ unul câte unul;/ ești gata să sucești/ acestei muzici în cădere/ tu, prea bunul,/ gâtul,/ dar se întinde peste toate/ ceața veche/ precum un steag/ pe care nu-l poți ridica.// În Capitala norilor/ doar o fereastră s-a deschis -/ prin ea curg una/ după alta/ păsări -// și niciodată zborul,/ zborul niciodată!”.

(Convorbiri literare, ianuarie 2002)

TIT LIVIU POP,
PODURI DE UMBRĂ

Versurile "în închisoarea mea de jucărie - / restanța unui ger / din copilărie", de pe coperta a IV-a a prezentului volum, defînitorii pentru acesta, copilăria implicând timpul, temă majoră, obsesivă; închisoarea e locul privilegiat al unei vârste revoluate, rămas doar imaginar însă cu semnificația recloziunii meditative, iar jocul semnifică temperatura unei distanțe irecuperabile, visate, nostalgice. Este un final emblematic al volumului *Poduri de umbră* (nu sunt de omis nici semnificațiile energetice ale unui astfel de loc geometric) semnat de un nume binecunoscut celor care frecventează acest univers al poeziei române, Nicolae Băciuț, și apărut la Editura Tipomur, Târgu-Mureș, 2001. Mai trebuie menționat faptul că este o ediție româno-maghiară, reprezentând o selecție din volumele apărute, traducerea aparținând unui poet de formație clasică (selecția însăși o spune), Toth Istvan, dar care cuprinde și versuri ale manuscrisului intitulat tot *Poduri de umbră*. În fața unei instanțe supreme, eternul copil din om își recapătă chipul și perspectiva convertește timpul într-un poem, *Altă facere a lumii*, în care cuvântul (tot obsesiv) e decisiv prin concretețe și sugestie; același timp, într-o haină baladescă acum (*Iepurele șchiop*), semnifică această eternă goană în concurență cu sine însuși. Ea este acut resimțită în *Calendar*: "Nu mai am umbră, / minuți-i prea scurt / (...) Vin anotimpuri pe mare - / valurile sunt calendare" și aduc depresii bacoviene stilizate: "Puntea lacrimii se rupe, / (...) și-s zăpezile înec". Avem aici și o inevitabilă evocare (o contopire) a locurilor natale (*Sărmaș*), care-l vor urmări perpetuu: mână în mână / să coborâm / din tărâm în tărâm / din lumină-n lumină". Eternitatea este învingătoare sau învinsă și rămân doar însemnele ei, "doar carapace mută, / doar val de mare". Un

optimism puțin convingător încheie tematica acestor poezii: "Mereu aproape, / aproape departe, / n-ajunge viața / până la moarte".

Pentru Nicolae Băciuț, cuvintele sunt "animale scăpate din cușca metaforelor / fără scop" sau metaforă chiar a zborului liric, dens exprimată ("Fluturile și-a depus larva / în pagină / și ea începe să zboare"). În încercarea de a-l defini, cuvântul nu mai este "o patrie", e mai mult un "modus vivendi" ("Eu sunt cel ce sunt / născut într-o limbă, / locuind în cuvânt") într-o însingurare potențând expresivitatea tăcerii: "Pustiul intră în mine - / (...) și-n cădere doar tăcere descriu". Intensitatea trăirilor poetului culminează cu o comparație simbol suprem al durerii: "ca un cui / bătut / în palma altui Christos". Cuvintele poetului sunt dense, pline prin ele însele și simbolurile abundă într-o exprimare rezultând din responsabilitatea textului scris. Durerile supreme, paroxistice, poartă un veșmânt tragic-suav: "Să uiți cuvintele, / toate, / asemeni unui pom / care uită / să-nflorească". Sunt versuri care exprimă și apetența pentru deosebit de scilpitoare metafore ale inefabilului, bijuterii lirice, măsuri ale valorii autorului, precum *Fulg*: "Ca / o / vertebră / de / aer / poezia"; "O gură / plină / de zăpadă - / Poezia" sau *Poemul II*: "O / lacrimă / de / ceară / pe / obrazul / ferestrei". Acestea sunt doar o parte din argumentele aduse de sensibilitatea și autenticitatea lui Nicolae Băciuț, poet clasic în exprimare și sentiment și netributar experimentelor moderniste. El convinge și îmbogățește, iar colaborarea cu traducătorul este benefică și simbolică pentru aceste atât de rodnice (liric) pământuri ale țării, redeschide un drum uman.

(*Poesis*, nr. / 2001, p. 26, și în volumul TiT Liviu Pop, *Ex libris, scriitori contemporani*, pp. 112 – 114)

VALENTIN MARICA,
CINA DIN CUVÂNT

Călătoria orfică a lui Nicolae Băciuț, „printre lucruri gravide de semne”, cum ar spune acad. Eugen Simion, continuă într-o „carte cu prieteni” – *Solstițiu la Echinox*, un adagiu al *anului poetic*, cel cu 13 luni, căutându-se și regăsindu-se în 13 comentarii plastice.

Nicolae Băciuț își întâlnește 13 poeme cu 13 artiști plastici pe care i-a „sărbătorit” în Galeria Fortuna din Târgu-Mureș: Lucia Călinescu, Adrian Chira, Mariana Șerban, Mircea Moldovan, Vasile Grama, Ion Șulea, Maria Gliga, Victor Datu, Radu Ceontea, Florin Strejac, Ion Petru Pop, Gheorghe Mureșan și copilul Costina Zehan; „conviețuirea” este inevitabilă. Anul 2001 a fost pentru Nicolae Băciuț unul al inițiativelor culturale și plastice.

În *Solstițiu la Echinox*, Nicolae Băciuț comprimă și, în același gest, dilată timpul – coincidentia oppositorum. „Cobor din timp în anotimp”, spune poetul; anotimpul, în citirea noastră, fiind *echinoxul* clujean, iar timpul – *solstițiul*.

Și *echinoxul* și *solstițiul* sunt *nașteri*; „cum iar și iarăși m-aș mai naște”; cu aceeași „memorie a zăpezii”, Nicolae Băciuț a publicat un volum intitulat *Memoria zăpezii*.

Trezirea de sine a poetului se repetă. Acum este *altceva*; iar acest *altceva* este luminescența în memorie, în sedimentul amintirii. *Echinoxul* e „foarfecele de iarbă” (o altă metaforă pentru *Echinox* e „ziua de Paști”), ajustând, fără clamare, *solstițiul* – „foarfecele de iarbă taie în zăpadă table de legi” – pentru *o nouă ordine*: „Legi pentru pietre, / pentru regi, / pentru păpușa fără ochi”.

Poetul descoperă alte sensuri. Poate chiar le ridică într-o stare latentă pe cele primordiale. Actul poetic așează lumea într-o juxtapunere eliberatoare: „De-aici încolo moartea e un

fulg, / de-aici încolo ora ninge”. Între „zi” – viață și „noapte” – moarte, poetul este mai aproape de *noapte* (vezi și poemul *Jumătate*)

Trezirea de sine, aici, e durerea de a fi, nu strigată, cât răbduriu interiorizată: „Mă mai uită o zi / și-aduce aminte de mine Înaltul...”.

Dicțiunea lirică e ca piatra de râu. Expresivitatea poetică, înaltă, e la unison cu tensiunea lirică: „Mă mai uită o zi, / și-aduce aminte de mine o noapte / Cifra unu / în somnul lui șapte”. Versurile sunt ale poeziei pure.

Dinspre echinox spre solstițiu, timpul are disjuncții: „Cineva aruncă un zar, / Cineva ghicește în iască...” sau „Nimic nu mai începe, / totul se desparte, / Jumătate de zi, / În jumătate de noapte”.

Poetului îi rămâne, ca gest autoritar, degetul arătător; originală și surprinzătoare metaforă: „Degetul tău cel de temut, / Mie z în coaja oului mut”.

Ordinea lumii inițiată, „iar și iară” de poet, e periclitată. Lucrurile trec în opusul lor: „iată că e iarnă vara”. Sublim, poetul alege invocația divină: „Înfiază-mă, tu, Doamne, / până dincolo de toamne”.

Periplul poetului adastă metafora iernii: „Voi închide ușile / și voi scrie toată dimineața/ despre ierni și oglinzi retrovizoare”.

Finalul volumului ține de *biografia poeziei*, de poemul ca întruchipare a idealului absolut, cum îi comenta N. Steinhardt poezia în *Tribuna* din 1986. Poetul nu-și leapădă cununa cu spini, ci cu ea se așează la „Cina din cuvânt”, pe când timpul se sparge și firav apucă din el ce poate...

(Cuvântul liber, nr. / 2001, p.6)

TIT-LIVIU POP, SOLSTIȚIU LA ECHINOX

Cartea de față, (*Solstițiu la Echinox*, de Nicolae Băciuț, Editura Tipomur, Târgu-Mureș, 2002) este una din primele încercări de a asocia plastica poeziei, până acum plastica fiind, într-un fel, doar subordonată acesteia; Nicolae Băciuț vrea să împlinească horațianul "Ut pictura poesis", iar ceea ce a rezultat se citește, dar se și privește, fiind o punte, după cum însuși mărturisește, între anul poetic și anul plastic, ambele având același număr de luni, iar valențele lor excesive sunt îngemănate. Titlul ne amintește de anotimpul poetic reprezentat la Cluj de revista *Echinox* și mentorul ei Ion Pop, la o tinerețe ajunsă acum la deplina maturitate. Fiecare poezie (treisprezece, câte una pe lună) este însoțită de o reproducere din plastica mureșeană, plus cele două coperte exterioare. Autorul a realizat astfel o carte delicată și complexă, pe care o îndrăgești într-un alt fel decât cele obișnuite, prin autor și prietenii acestuia, coautori justificați.

Peste versurile cărții planează expresivitatea unei liniști superioare aduse de împăcarea cu viața și orânduierile ei ("De-aici încolo moartea e un fulg, / de-aici încolo ora ninge") împlinite, conștiința unei desfășurări calme dincolo de timp și spațiu. Rememorările: "dezgrop copilăria / pierdută, / ploaia încremenită - / într-un nor" includ detașări "ce bine că acum nu sunt eu, / ce bine că acum sunt altul" - care te trimit în tărâmurii imaginare, dar concrete în realitatea visului (*Lege albă, (În)altul*), ca apoi să cadă într-un timp oprit de o stranie aspirație a neclintirii: "Nu mai am amintiri, / stau la perete / cu fața îngropată în var / ca într-o mască" (*Șase - șase*).

Considerăm că două sunt poeziile care se detașează, *Paște* și *Degetul arătător*, viețuirea în ele și prin ele, contopirea cu adevărul și timpul: "Mă-mbrac în vineri și

duminici, / mă-mbrac în moarte și în viață, / cobor din anotimp în timp / și-ngrop schimbările la față".

În acest sens, sunt exploatate și virtuțile plasticii renescentiste, transfer circumscris tematic putându-se porni de la facerea lui Adam (Michelangelo, Capela Sixtină) sau celebrul ou de început brâncușian: "Degetul tău blând - / ca un început de lume, / cuvânt din sânge curgând / risipit într-un nume". Sunt imagini și cuvinte prin care Nicolae Băciuț atestă că rostul și rolul poetului este și să ne spună și să ne arate ceea ce există dincolo de aparențe: "o altă osândă / a unei lumi ce se stinge, / anotimpul / atingând cu bolta de cer / în bolta de pământ" (*Meridianul zero*), este o contopire a universului într-un tot, a înaltului cu terestrul, o unitate atotcuprinzătoare între zenit și nadir, ca o Corespondență edificatoare: "iar ea mi-a trimis un minutar / în care timpul / își numără rar / clipele, ploile, / ierbile / dintr-un alt calendar". Sunt cuvinte care încearcă săucidă tăcerea: „Dar acum încep să se-audă / cuvinte - / nu ne mai scriem însă, / nu ne mai aducem aminte", răpind farmecul și timpuri ale naturalului și purității presimțit ireversibile.

În *Jumătate*, Echinoxul se transformă în echinocțiu, privit ca un moment de cumpănă între diurn și nocturn, între efemer și etern, cu trimiterea vădită la cumpăna vieții: "Nimic nu mai începe, / totul se desparte - / jumătate de zi / în jumătate de noapte, / jumătate de viață / în jumătate de moarte". Poetul se scrie pe el însuși. *Paparudă* și *Dincolo de toamne* sunt incantații cu acoperământul și amara complexitate a sentimentelor, iar în *Din egal în egal*, se regăsesc ploile și sensurile lor, aflate de o sensibilitate de excepție: "ascult ploaia / și tac / ca o pleoapă a zilei / dintr-un veac / în alt veac". Finalul este mereu previzibil, al unei vieți trăite între aparențele cotidiene și concretetea scrisului, între ficțiune și o concretete a cuvântului (*Fiu și tată, Portret în pădure*).

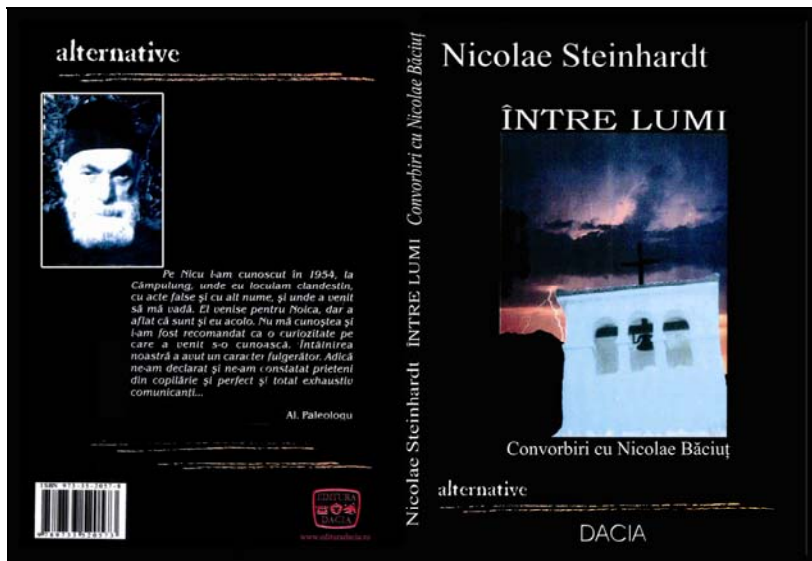
Solstițiu la Echinox este individualizarea prin poetul

Nicolae Băciuț a unei liniști supreme (aparent), în care o conștiință de sine puternică îmbină meritoriu plastica și lirismul, susținând și justificând adagiul menționat, "Ut pictura poesis". Încă o carte de "suflet și gând", mult îndrăgită.

(*Mesagerul literar și artistic*, nr. 1(28), ianuarie 2002, p.2)

IULIAN BOLDEA, ÎN TRE LUMI

Mai mult decât lăudabilă inițiativa lui Nicolae Băciuț de a aduna într-o carte convorbirile sale cu N. Steiunhardt, ca și unele scrisori primite de la acesta, alături de altele care îl aveau ca destinatar. *Între lumi* (Editura Tipomur, 1994) e o carte tulburătoare, în primul rând prin anvergura artistică și morală a spiritului ce se oglindește în aceste pagini, transmițându-i cititorului părelnice adieri de duh dintr-o lume transcendentă, cu arome ale dumnezeirii.

Existența, ca și opera lui N. Steinhardt transcriu deopotrivă o linie de conduită axată pe probitatea morală, pe respectul adevărului, pe fermitatea opțiunilor și repudierea oricărei forme, fie ea oricât de voalată, de compromis, dar sunt și mărturia unui tainic imperativ al credinței, al voinței de dez – mărginire prin exercițiul exorcizant al devoțiunii. De aceea,

faptul că un publicist de talia lui Nicolae Băciuț reușește să provoace și să ne restituie gânduri, idei, reacții ale marelui „sihastru” de la Rohia nu poate fi îndeștul lăudat. De altminteri, tensiunea ideatică pe care o dezvoltă dialogurile e declanșată nu de puține ori de dinamismul întrebării, mereu incitantă, aflată sub regimul urgenței morale și al evaluării ontologice.

Caracterul autobiografic al spuselor lui N. Steinhardt este evident uneori, însă alteori accentul cade asupra unor probleme estetice, etice sau filosofice. De fiecare dată, opiniile lui N. Steinhardt sunt tranșante, ferme, lipsite de orice echivoc. Iată, spre pildă, câteva considerații, de o extremă pertinentă și valoare estetică, despre talent: „talentul nu-i o marfă bună de pus în circulație și destinată vânzării; talentul nu-i un bun interschimbabil; drept vorbind, nu-i proprietatea celui talentat; e un depozit; nu e o marfă, e o taină, un *sacrament*, cum spuneau catolicii. Trebuie dat la rodire cu grijă și multă cuviință. Sau, ca să vorbim în termeni mai puțin făloși, talentul e în situația militarului în uniformă: se cere să se supravegheze când iese în oraș”.

Din paginile acestei cărți, al cărei ton este patetic și grav, N. Steinhardt și mai tânărul său interlocutor desprind o etică superioară a profesiunii de scriitor. Mesajul pe care ni-l transmite N. Steinhardt nu doar prin această carte, prin toate cărțile sale, este de o tulburătoare vitalitate, un optimism tonic; credința criticului, eseistului și gânditorului N. Steinhardt în atotputernicia scrisului, în imperativul estetic, în magia cuvântului care poate învinge timpul este pe deplin edificatoare.

Riscul standardizării care pândește, aproape inevitabil, orice schimb de replici, este evitat cu grijă de Nicolae Băciuț. Dimpotrivă, întrebările au rostul de a ațâța interesul, de a întreține verva marelui eseist. Nu ne este prezentată aici, în aceste pagini, decât o altă lecție despre fericire, văzută ca

sentiment al demnității și bucuriei de a trăi.

De aceea, existența lui N. Steinhardt „între lumi”, între concretitudine și transcendent este exemplară. Scrisul său recuperează un interval al desăvârșirii prin cuvânt și rugăciune, prin credința atotbiruitoare și prin practica – ce-și are umilințele și beatitudinile ei – a scrisului.

(*Cuvântul liber*, 1994)

CRISTIAN STAMATOIU, EPISTOLARUL STEINHARDT – BĂCIUȚ

Cea mai nouă apariție a Editurii Tipomur (aprilie, 1994) din Târgu-Mureș este o carte care are darul de a ne revela o altă față a fericirii de a mărturisi. *N. Steinhardt, Între lumi, Convorbiri cu Nicolae Băciuț* este o alcătuire editorială pentru spiritul socratic al marelui om de conștiință culturală, carte pe care nimeni nu bănuia că o va vedea vreodată întrupată.

Momentul *incipit*-ului are valențele unui roman de colaj, cu voce auctorială confesivă, în care eroul este *celălalt*: „N-am fost niciodată până la Rohia. N-am dus niciodată acest gând până la capăt – am amânat, deopotrivă din teamă și din sfiiciune, împlinirea lui de mai multe ori. Și, cu toate acestea, l-am simțit aproape pe N. Steinhardt. În primul rând prin scrisul său”. (p. 5) Pe măsură ce odiseea se desfășoară labirintic, în și mai labirintica perioadă, anii 1986 – 1988, a unui sfârșit de *sezon în infern*, inițiatorul cărții scoate toate atuurile înainte de final, părând că după primele două pagini materia „conflictului” este deja epuizată. Și iată contextul: inițial, ceea ce numim acum volum trebuia să fie o introducere (complexul Odobescu) la un florilegiu de dialoguri cu Sihastrul de la Rohia, duse de Nicolae Băciuț, un flagrant optzecist în afara... „modelelor”, dar și autor al unor antologice dialoguri publicate în revista *Vatra*. Dar „n-a fost să fie!” (p. 5), așa că în urma unor întâlniri pe tărâmul Republicii Literelor, reporterul inițiază o corespondență asiduă, acceptată chiar cu bucurie de N. Steinhardt. Deci, junele poet trimitea serii bine coagulate de întrebări la care olimpiantul spirit răspundea din liniștea mănăstirii, fără nici o derogare de la incomod, chiar căutând situațiile dificile ca un exercițiu pilduitor pentru mândria și umiliința unui suflet rațional și

mistic. Bineînțeles că în scurt timp pe firul dialogului s-a infiltrat „cititorul interpus” (primul lector al cărții!), care se pare că s-a și manifestat, îngreunând prin tot felul de șicane poștale acest demers îngrijorător prin sinceritate. În realitate, ambii interlocutori (prin scris – sic!) apelează la această modalitate de comunicare descoperită, ca un recurs la absurditatea – totuși constructivă cultural – a actului provocator și gratuit. După ce tot acest anecdotic dur este asumat, avem o altă surpriză: adevăratele tensiuni de aici încolo încep, dar într-un plan mai puțin evident.

Pe fondul unei aprecieri, ce se vede a fi reciprocă, dar și a unei „invidii” – într-un sens față de experiența totală a istoriei – religiei – culturii în cel mai auster sistem moral, și în celălalt sens față de tinerețea creatoare ce „nu așteaptă numărul anilor” – cei doi (se) comunică. Sensul acestui transfer este, pe lângă cel al emiterii de informație, acela al autodefînirilor interioare față de un element referențial neașteptat de incitant pentru fiecare dintre noi doi. În această *interlume*, nimic nu aduce cu subțirimea dosnică a jurnalului paideic sibian, pentru că aici atmosfera degajată de cele două caractere, colțuroase dar cooperante, este una a curajului bărbătesc. Se află însă printre rânduri o grijă nemărturisită ca în nici un caz, în virtutea unui avantaj de context, să nu se aplice principiul comportamentist conform căruia și în cea mai neînsemnată conversație este vorba de un *eu* ce vrea să spună alt *eu* (apud Spitzer și Bally).

Datorită „calupurilor” de întrebări, concepute tematic divergent ori convergent, apoi adevărate capitole, al căror elocvent titlu este un extras ulterior al „reporterului” din corpusul răspunsurilor, între aceste capitole sunt diseminate intermezzo-uri aproape textualiste, conținând schimburile de scrisori „de serviciu”, prin care cei doi se țineau la curent cu soarta articolelor, a scrisorilor și cu soarta, în general. Referitor tocmai la acest destin exemplar numit N. Steinhardt

va realiza Nicolae Băciuț un contrapunct final, prin exercițiul de admirație, dus împreună cu un apropiat al acum regretatului „Nicu”, cu Al. Paleologu, în dialogul ce poartă ca titlu un citat al acestuia din urmă: „Tu ești un mare scriitor, cel mai mare din generația noastră...” În același mod sunt utilizate și câteva din spunerile antologice din N. Steinhardt, devenite însemne ale credo-ului său și obsesii existențiale, așa cum este cazul încrederii în cuvântul scris („Opera în sine stă dincolo de biografia cea mai amănunțită, mai exactă ori mai picantă”), în libertate („Omul fără libertate e un nenorocit, o fantoșă de om, o caricatură”), în curaj („Nu-i compromisul un soi de pact cu diavolul, iscălit cu sânge?”), cât și în puterea rostirii adevărului oricât ar fi fost acesta de nedorit („Sunt un admirator entuziast al romanelor *Groapa și Săptămâna nebunilor*”).

Momentul de încununare a epistolarului îl constituie *Scrisoare către un tânăr poet*, adică o scrisoare deschisă care oricum ar fi ajuns să fie deschisă înainte ca domnul Băciuț (pe atunci, ca noi toți, estic și tovarăș) să o citească și să-i încerce publicarea, pentru că încă din acel moment caracterul ei testamentar era evident. Cu atât mai mult astăzi, când unele tiraje sunt „Superficiale, conformiste, ușuratece, false, scrise la repezeală, publicate fără a fi atent revăzute și regândite, (și) reprezintă o uriașă masă de rebuturi” (p. 37), dar și când mai observăm ca reală aserțiunea: „La generația '80, mi s-a părut a vedea talent și probitate” (idem). Neîndoios, volumul de față face parte din această ultimă categorie spre cinstea moralității în artă. Despre moraliști, cu altă ocazie!

(Vatra 276/1994, p. 4)

DARIA COROȘ,
**ÎN TRE LUMI, CONVORBIRI CU
N. STEINHARDT**

Între lumi se încearcă a fi, așa cum însuși Nicolae Băciuț mărturisea, „convorbiri despre ceea ce am dori să fim: ziditori de spiritualitate românească”. Este un act justițiar, restituind cititorului acea piesă lipsă în completarea viziunii asupra individualității celui ce a fost N. Steinhardt, asupra acestei existențe numite de Alexandru Paleologu „între sacru și sfânt”. Nu este, totuși, și nici nu se dorește o biografie în adevăratul sens al cuvântului, căci e așezată sub semnul afirmației: „Opera în sine stă dincolo de biografia cea mai amănunțită, mai exactă ori mai picantă”.

Volumul, incluzând dialoguri, scrisori și opinii ale apropiaților lui N. Steinhardt, precum Al. Paleologu, Mircea Oliv și Ioan Pinteă, Nicolae Băciuț, se mărturisește încă de la început a fi o încercare de reflectare a celui ce „a trăit voluptatea vieții prin voluptatea lecturii, voluptatea trăirii prin voluptatea credinței”. În nici un caz, nu poate fi vorba despre o simplă descindere în biografia unei existențe, cu scopul bine definit al descifrării raportului între semnele destinului și suflul inspirației, căci, pe măsură ce parcurgi paginile, dispăre senzația de convorbire strict între autor și biograf și apare discuția între discipol și admiratorul spiritual, convorbire pe tema prețuirii omului.

E de ajuns să numești *Între lumi* carte a iubirii de oameni și apoi să te oprești...

(Clipa cea repede, nr. 3/1994, p. 10)

FLORIAN ROATIȘ,
UN DIALOG EPISTOLAR STEINHARDT
– N. BĂCIUȚ

La șase ani de la trecerea la cele veșnice (29 martie 1989), N. Steinhardt, monahul de la Rohia, continuă să fie o prezență discretă pentru noi, așa cum, de altfel, i-a fost și viața. O viață plină de paradoxuri, încercări și seisme atât de tulburător evocate în *Jurnalul fericirii*. Cărțile sale, unele reeditate deja (mai ales *Jurnalul fericirii* și *Dăruind vei dobândi*), ni-l readuc în minte și în suflet prin deloc ostentativa sa cultură, altitudinea intelectului și spiritului său, bunătatea interioară și, nu în ultimul rând, umilința sa, poate prea orgolios mărturisită.

Este neîndoielnic faptul că, în ultimii ani, Steinhardt a fost unul dintre cei mai citați, admirați și comentați scriitori români, alături de colegii săi de generație: Cioran, Eliade, Noica. Surprinde, în acest context, faptul că o carte despre N. Steinhardt a trecut aproape neobservată și nicăieri semnalată, printre atâtea apariții editoriale cu coperte lucioase și intens colorate care inundă librăriile și tarabele. Cartea a apărut la Editura Tipomur din Târgu-Mureș, în 1994, și se intitulează *N. Steinhardt. Între lumi. Convorbiri cu Nicolae Băciuț*, reprezentând materializarea unui dialog epistolar, din păcate neterminat, între poetul optzecist și monahul de la Rohia, desfășurat pe parcursul a mai bine de doi ani (februarie 1986 – aprilie 1988) cărticica (79 p.) cuprinde, pe lângă răspunsurile, de multe ori lapidare, dar extrem de sugestive și bogate în idei ale lui N. Steinhardt la o serie de întrebări puse de tânărul poet, și câteva scrisori schimbate între cei doi, atestând și complicând fracturile acestui dialog, considerate explicabile, dat fiind statutul de „fost pușcăriaș și client statornic al Securității”, cum însuși Steinhardt se caracteriza.

Întrebările și răspunsurile sunt încărcate cu o nedisimulată politețe și sfială, vizibile nu numai la tânărul discipol, ci și la monahul-eseist, aflat atunci la zenitul vieții. Provocat la mărturisiri privind biografia sa, (să recunoaștem, puțin cunoscută în acei ani), debutul literar, lecturile, colegii de generație etc. Toate marcând devenirea sa întru cultură, dar și opinii vizând atmosfera literară interbelică și cea actuală, statutul criticului literar și, nu în ultimul rând – având în vedere statura sa de moralist – păreri despre curaj și eroism, toleranță și iubire, fraternitate și libertate etc. Răspunsurile, deși încărcate de modestie, dau seama nu numai de rectitudinea ființei sale morale, ci și de vastitatea lecturilor literare, filosofice și patristice ale lui N. Steinhardt care, așa cum scrie N. Băciuț în Prefață, „a trăit voluptatea vieții prin voluptatea lecturii și voluptatea trăirii prin voluptatea credinței”. Un om care a citit între 8 și 12 ani (!) capodoperele literaturii universale și a stat apoi toată viața sub fascinația Cărții și a Bibliotecii, fascinând și iradiind la rândul său cultură, fertilizând conștiințe.

Fiecare răspuns al lui N. Steinhardt este memorabil, fie că e vorba despre sinceritate („bună în toate domeniile, nu și în morală”), sentimentele pe care trebuie să le cultive tinerii („ai libertății și a respectului de sine”), libertate („Omul fără libertate e un nenorocit, o fanteză de om, o caricatură și un locuitor al iadului”), compromis („un soi de pact cu diavolul, iscălit cu sânge”) etc. Carte neterminată, mai degrabă o Prefață la ceea ce ar fi vrut să realizeze Nicolae Băciuț, *Între lumi* constituie o necesară și reconfortantă întâlnire dintre lumea noastră, atât de bulversată și de însetată de modele spirituale, și lumea de valori circumscrisă de viața și opera lui N. Steinhardt.

(*Graiul Maramureșului*, 31 martie 1995 și în volumul *Caietele de la Rohia, N. Steinhardt sau fericirea de a fi creștin*, Editura Helvetica, 1999, pp. 25 – 27)

MARIANA CRISTESCU,

N. STEINHARDT – ÎNTRE LUMI: CONVORBIRI CU NICOLAE BĂCIUȚ

A apărut, în colecția „Alternative” a Editurii Dacia din Cluj-Napoca, volumul *N. STEINHARDT – ÎNTRE LUMI: CONVORBIRI CU NICOLAE BĂCIUȚ*, născut într-un mod mai aparte, potrivit spuselor autorului cărții aflate la cea de a doua ediție: „Cum n-am avut șansa să mă apropiu prea mult de N. Steinhardt – erau toate locurile ocupate, aș spune acum, cu amărăciune – am recurs la un mod mai puțin obișnuit de a-l cunoaște, dincolo de scrisul său, pe acest Sfânt: am început să-i scriu și apoi să-l „provoc”, scrisoare după scrisoare, cu câte „un lot” de întrebări. Și astfel, încet încet, s-a născut această lume „Între lumi”. (...) Pentru a-i da mai multă viață cărții, am inclus și scrisoriile lui N. Steinhardt și, în final, și câteva din scrisorile pe care i le-am adresat eu. Este, cred eu, sper, totuși, o carte recuperată, pe care N. Steinhardt nu ar fi scris-o dacă n-ar fi existat „provocarea”. Ea completează, cât de puțin, imaginea celui care a fost pentru generația mea (optzecistă) un model, un model care, mai mult decât oricare altă generație, aveam nevoie”.

O carte superbă în conținut, splendidă și în rotundul ei vizual (coperta Liliana Bolboacă), girată inclusiv de Al. Paleologu (coperta IV): “Pe Nicu l-am cunoscut mult mai târziu, în 1954, la Câmpulung, unde eu locuiam clandestin, cu acte false și cu alt nume, și unde a venit să mă vadă. El venise pentru Noica, dar a aflat că sunt și eu acolo. Nu mă cunoștea și i-am fost recomandat ca o curiozitate pe care a venit s-o cunoască. Întâlnirea noastră a avut un caracter fulgerător. Adică ne-am declarat și ne-am constatat prietenii din copilărie și perfect și total exhaustiv comunicanți”. A se citi neapărat!

Cartea va fi lansată miercuri, 18 iulie, la Librăria Editurii Dacia din Cluj-Napoca. Va fi prezentată de prozatorul Radu Mareș, directorul editurii și de poetul Valentin Marica.

(**Cuvântul liber**, iulie 2001)

N. STEIHARDT ÎNDRĂGOSTIT

(...)

Singur Nicolae Băciuț, în micul, dar interesantul său volum de convorbiri cu N. Steinhardt, *Între lumi* (1994), îndrăznește să-i pună discretului eseist și călugăr (cum altfel se cuvine să fie un călugăr dacă nu discret, reușind să înăbușe în sine cele lumești?) cea mai indiscretă întrebare care i-a fost pusă vreodată în public: “ - Ați iubit? Ați fost iubit de - iată, am rețineri, sficiune, mi se pare că e impudic să pun o astfel de întrebare - o femeie?” Merită să reproduc în întregime răspunsul, care nici nu e prea lung: “ - Cer voie să tac. O mărturisire, totuși, să fac: am cunoscut, aveam vreo douăzeci de ani, iubirea, am știut și eu ce înseamnă a ți se părea că lumea e a ta, că tu începi lumea, a pluti în euforie și în fericire absolută. A. G. și eu nu ne-am căsătorit. Astăzi, când ni se întâmplă să ne întâlnim, ne privim cu atenție, acoperiți de praful abraziv, de funinginea și de noroiul anilor, ne privim și cred că amândurora ne pare foarte bine că nu ne-am căsătorit. Ei, fericirea, cum zice Proust, e, cel puțin pentru unii oameni, o eroare” (p. 35, în volumul *Între lumi*). (...)

(România literară) Preluat de revista Democrația, Chișinău, 2005

VALENTIN MARICA

SEMPER FIDELIS

Despre talentul ca taină și despre pericolul de moarte al depersonalizării scriitorului; despre oribilitatea suspiciunii în viața literară, puterea discernământului în critică, semnele însingurării și ale fricii scriitorului; despre curaj, bunătate, lașitate, cuviință, denunț, invidie, inteligență, luciditate; despre fenomenul poetic optzecist sau „țâșnirea spre libertate”; despre teroarea în literatură, batjocorirea valorilor literare, primejdia compromisului; despre aderarea la comunism, prin grabă și necunoaștere; despre comunism ca generator de lașități, șmecherii, năpaste; despre dogma în literatură, cuvioșia fățarnică, prostia biruitoare, răbdarea convulsiilor istoriei care înfrigurează, irită și îmbolnăvesc; despre libertatea încăpută pe mâna nerozilor, premergătoare de haos, făcându-l pe om fantoșă și locuitor al iadului; despre scrisul ca plăcere și caznă; despre memoriile ca literatură, discreția literară, „parantezele” în evoluția unei culturi, posteritatea lui Noica, integrarea lui M. Eliade în cultura română, experimentul literar, poezia ca muncă *negrăbită*; despre soarta *sinei*; despre a nu te teme de moarte; despre declinul Occidentului sau hotărârea acestuia de a se sinucide; despre amestecul, în scrisul literar, a lucrurilor remarcabile cu cele ca „apa de ploaie”, când lipsesc: strunirea, reflecția, respectul și guvernează: clișeele, fleacurile, repezeala, ciornele, lozincăriile și capcanele modelor ; despre a fi treaz în literatură.

Un altar de idei, în litera și legea **Monahului de la Rohia**; în (și din) sfințenia sa; în convorbirile cu **Nicolae Băciuț** din volumul *Între lumi*, ediția a 3-a, revăzută, Editura Dacia, 2006. O carte a devoțiunii. Pentru ideea de sfințenie, Steinhardt avea, cum mărturisește Al.Paleologu, „o devoțiune, o închinare pe care, de fapt, ar trebui s-o avem și noi...”

Nicolae Băciuț așează această „închinare” în *dreaptă socotință*. Intervievează un spirit protector, credința ca fericire, exigența ca valoare umană, risipirea de sine a Sfântului „ocrotitor pentru cei care trebuiau ocrotiți”, dându-ne, cu bucurie și religiozitate, cartea prețuirii. Îi citești paginile, îi asculți vocile, îi respiri vecernia..., învățând, pe de rost, *Scrisoarea către un tânăr poet*, din *bătrânești-copilăreștile* spuse ale Sihastrului. Adresându-i-se lui Nicolae Băciuț, „cu statornică, aleasă și devotată afecțiune, al d-tale semper fidelis”, Steinhardt reia, la *26 mai 1987*, ideea lui Maiorescu și a lui Păstorel Teodoreanu, că scrisul e *boierie*, apropiind enunțul, cu probitate, de tărâmul poeziei. „Dar ea nu este numai boierie, ci și produsul unei munci neplictisite, negrăbite, intense. E inspirație, desigur, dar și îndelungată trudă. Am citit multe volume de poezie în ultimii zece ani. Și am putut constata că, în ciuda bunăvoinței și prieteniei care au stat la baza lecturii mele, foarte multe nu-s cătuși de puțin vrednice a se numi poezie. Superficiale, conformiste, ușuraticе, false, scrise la repezeală, publicate fără a fi atent revăzute și regândite, reprezintă o uriașă masă de rebuturi...” Aceeași idee este exprimată în interviul din *28 iulie 1987*, despre „apărarea și prezentarea omului modern” și despre autenticitatea ca sinceritate și curaj, *nefățarnicie* și *nesimulacru* : „... autenticitatea nu se definește, ea se simte. Oricare cititor cătuși de puțin avizat își dă imediat seama dacă scriitorul scrie (conștient sau inconștient) după șablon, indicații, modă ș.a.m.d. ori de la sine...” Nicolae Băciuț simte, cu respect și dragoste, autenticitatea vieții și operei Monahului; în căutarea căii spre sine. Nu „justețea” destinului vieții și operei în cultura română e invocată în *gestul editorial*, ci smerenia și veghea lor. Cu atât mai mult, cu cât Nicolae Băciuț i-a cerut Monahului binecuvântarea ca dialogurile și paginile de corespondență să se transforme într-o carte, neîngăduind, precum ilustrul său Interlocutor, minciuna și

compromisul. „Nu admit pentru nimic în lume adaosuri ori schimbări de sens”, scria Steinhardt, cel, de altfel, obișnuit cu opreliștile. Cel care, consemnează Nicolae Băciuț, ar fi mâhnit de tabloul receptării literare de azi. Steinhardt aprecia „lumea de bună calitate”, îi admira pe oamenii civilizați, în genul lui Eugen Lovinescu, manierați, iscusiți și serioși.

Interviurile și scrisorile, adunate cu ardere și eleganță, sunt însoțite, în această ediție 2006 a volumului *Între lumi*, de un jurnal scris de Nicolae Băciuț între 21 august 1986 și 6 iunie 1988, la fel de răspunsurile la ancheta literară *N. Steinhardt și generația 80*, inițiată de revista „Mișcarea literară” din Bistrița. Sunt paginate și 3 dialoguri cu apropiați ai Monahului, Al. Paleologu, Mircea Oliv și Ioan Pinte, autentificând rafinamentul cărții. Abilitatea publicistică a lui Nicolae Băciuț îi face reverență cititorului. Parcurgem o carte vie, despre cel care trebuie să aibă, acum, ca altădată, un public viu, în stare să *dobândească, dăruindu-se*; fără vicleșug, precum Natanail...

Frecventa Cenaclul „Sburătorul”, Camil Petrescu i-a fost primul cititor, avea pseudonimul *Antisthius*, folosea des cuvântul *indelebil*(cu valoare „de neșters”), îl cita mereu pe Gide, făcea urări de genul: „Dumnezeu să-i roueze sufletul!”

Am reintrat în aura textului. Conspectul de lectură încă nu are punctul final...

(Cuvântul liber, 2006)

IULIAN BOLDEA,
PARTEA NEVĂZUTĂ A LUNII

Un jurnal de călătorie, cum este cel publicat de Nicolae Băciuț sub titlul *America, partea nevăzută a lunii* (Editura Tipomur, 1994), este de două ori revelator: o dată, pentru că ne oferă imagini, decupaje, dintr-o realitate fascinantă peste măsură, tulburătoare – aceea a Americii și, pe de altă parte, interesul cărții rezidă în medierea autobiografică, în pactul memorialistic, regizat cu rigoare, fără o reprobabilă idolatrie a eului, de către autor.

Orice călătorie își întemeiază miza sa pe beatitudinea descoperirii pe cont propriu a unui spațiu nou, pe mirajul contactului direct, imediat, cu peisajul văzut în nuda sa prospețime. E de înțeles de ce jurnalul lui Nicolae Băciuț ne oferă spectacolul descoperirii unei „lumi noi” în care ochiul disponibil surprinde detalii semnificative, relații inedite, aspecte noi, fără retorism ori emfază, într-un stil sobru, economic, lipsit de ostentație și, în cea mai mare măsură, pliat pe „obiectul” comunicării. Jurnalul lui Nicolae Băciuț reprezintă însă, în egală măsură, nu doar o mărturie, ci și o mărturisire. Nu de puține ori, reporterul avid de senzații, de imagini, de forme și culori, se întoarce asupra-și, căutându-se cu fervoare pe sine în această aventură existențială a descoperirii Americii, filtrând în mod constant peisajul în retortele propriului său temperament, a propriei sale viziuni asupra lumii.

Titlurile capitolelor cărții sunt deosebit de elocvente: *America înainte de America, De la Est la Vest, Undeva, în America..., O altă Americă?, America după America*. Sunt titluri ce mărturisesc o certă vocație a apropierei de concret, instaurând fascinația unui teritoriu jumătate real, jumătate fictiv: America. Aceasta deoarece, spune autorul, „A rosti

America e, pentru cei mai mulți europeni, aproape un drog.. După ce-l iei o dată nu te mai poți despărți. America nu poate fi însă nici rezumată, nici nu poate fi povestită. America trebuie trăită”.

Interesul major al cărții lui Nicolae Băciuț, un jurnal de călătorie de un tip cu totul special, constă în frenezia concretului, surprins în cele mai intime dar expresive detalii, în mobilitatea privirii, mereu atentă, mereu disponibilă la nou, la inedit, la fascinantul spectacol al unei realități bulversante. Nu pot fi deloc trecute sub tăcere accentele livrești ale jurnalului lui Nicolae Băciuț. Impactul realității se sprijină de multe ori pe o sugestie culturală, imaginea de intensă concretețe căpătând semnificații noi prin relația livrescă („Prima imagine a Americii a fost mai degrabă una dantescă” etc. etc.) sau prin inserarea unor texte poetice în jurnalul propriu-zis.

Imperativele subiective ale confesiunii, dar și sugestivitatea evocării unor peisaje alcătuiesc un scenariu memorialistic în care verva, ironia și autoironia, frenezia reconstituirii afective, grație descrierilor se contopesc.

Cartea lui Nicolae Băciuț ne relevă un scriitor matur, pe deplin stăpân pe mijloacele sale, deloc inhibat, cu o scriitură alertă și dezinvoltă. Cuvintele sub auspiciile cărora poate fi așezat acest jurnal sunt sugestive: „Fiecare își are o Americă a lui. Una reală sau una care nu reușește niciodată să spargă granițele visului, rămânând mereu acolo, și căreia febra imaginației îi sporește neconținut dimensiunile, tainele”.

(*Cuvântul liber*, 1 octombrie 1994, p.3)

S.P.A. (SILVIU ACHIM),
UN ARDELEAN ÎN AMERICA

Publicistul și poetul Nicolae Băciuț a adunat între copertile unei cărți – *America, partea nevăzută a lunii* – apărută la Editura Tipomur din Târgu-Mureș, însemnările sale dintr-o ședere de mai bine de două luni în Statele Unite ale Americii. Sunt notații, mărturisește autorul, „făcute cu religiozitate și îndărătnicie zilnic, deși mereu sub presiunea timpului și cu spaima că nu pot cuprinde întreaga complexitate de trăiri, toate experiențele prin care am trecut. Am fost mereu în criză de timp. Dar nimic nu putea fi amânat pentru a doua zi, care urma să reverse peste mine alte torente de imagini și trăiri intense”.

Drumeția prin America a început la New York și s-a încheiat la Washington, după străbaterea statelor California, Ohio, Pennsylvania, New Jersey, New York, Virginia, Maryland. A cunoscut regiuni în care „prudența e legea supraviețuirii”, dar și locuri stăpânite de o atmosferă patriarhală, de capăt de lume. Pe toate, peregrinul transilvan le-a observat atent, le-a studiat chiar, dornic mereu să pătrundă, să înțeleagă acel specific american ce imprimă societății de peste ocean, caracterul unei lumi aparte și fascinante. Rodul acelor observații – un jurnal de călătorie plin de prosepțime și savoare.

(Adevărul nr. 1381 / 6 octombrie 1994)

CRISTIAN STAMATOIU,
AMERICA ÎN LOC DE AMERICA

Complexul lipsei de tradiție, combinat cu o extraordinară foame de spațiu, a dus în perioada pionieratului american la asumarea unor teritorii cărora barem prin nume li se căuta o filiație „onorabilă”. Pe de altă parte, infatuarea provocată de conștiința faptului că noii cuceritori erau mesagerii Civilizației, iar aceasta nu avea nevoie pentru a se înstăpâni de dialog cu civilizația (de altă natură) a locului, ci de dominare, a condus la o serie de toponime care reiau celebre denumiri europene (chiar dacă au existat și destule cazuri de preluare a numelor băștinașe, de cele mai multe ori „după ureche”). Astfel, cu mândria cuceritorului, descendenții celor debarcați de pe *My Flower* au „găsit un nou York (New York), un nou Orleans (New Orleans) sau alte țări noi (Terra Nova). Un astfel de exemplu este și orașelul Emmaus, unde în vara lui 1990, un ziarist și un scriitor român ajunge printr-o bursă a unui program al *United States Information Agency* și al *Magazine Publishers of America*, pentru Europa de Est. Nici vorbă de biblicul Emmaus (la care face referire și un celebru tablou), în această lume în care axul existențial este pentru călătorul nostru, Nicolae Băciuț, Compania „Rodale Press” (Pennsylvania) prin una din revistele sale, *The New Farm – Noua Fermă*.

Toată această experiență se concretizează livresc în o nouă apariție, cu titlu a la Pink Floyd, a Editurii Tipomur: Nicolae Băciuț – *America, partea nevăzută a lunii* (Târgu-Mureș, 1994). Încă o carte pe vechile... memorii de călătorie, ar putea spune cusurgiii, la prima vedere (acestora, totuși, li se recomandă... o carte poștală!). Ineditul scrierii de față constă nu atât în anecdotică suculentă și surprinzătoare a unui șirag de aventuri adapționale, cât mai ales datorită punctului de vedere

foarte specific din care America este privită înspre o zonă la fel de particulară: dinspre ziarist spre lumea ziaristică, adică la nivelul esenței pulsului cotidianului. Nimic aici din „clasicii români vizitând America”; nimic din impresionismul Anei Blandiana, din teroarea cunoașterii pe muchia cuțitului epic (Radu Tudoran), din eseistica spumoasă a lui Dan Grigorescu, din glosarul de întâmplări ciudate al lui Viorel Sălăgean ori din academismul Giurescului. Tonul memoriei americane al lui Nicolae Băciuț este unul al sincerității crâncene, provenită din „prospețimea retinei” – cum zicea „americanul” Marin Sorescu – tocmai ieșite din înghețul libertății de mișcare impus de instituirea cenzurii economice, acum de către țările de primire, ce au uitat subit și interesat de dreptul de a călători.

Preluând parodic (?) o celebră zicere a lui Nicolae Iorga, autorul își începe excursul și excursia cu *America înainte de America*, adică cu o inventariere a schemelor mentale achiziționate anterior despre acest mit contemporan. În fața iminentei scufundări în Lumea Nouă, se constată că nimic nu își mai păstrează preeminența și singura reprezentare valabilă rămâne un interviu dat de autor, în aprilie 1990, colegei sale Elena Velisar de la VI-O-EI (V.O.A.) postul de radio *Vocea Americii*). După ce se referă fără complexe la „chestiunea zilei” (Martie negru de la Târgu-Mureș), evidențiind mai ales implicarea externă, „frățească”, Nicolae Băciuț afirmă clar, doar pentru a-și fi făcut datoria morală până la capăt, că SUA ne-ar putea ajuta și prin modernizarea tipografiilor. I se va întâmpla tocmai lui să fie chemat de soartă/baftă să participe mai întâi la o înnoire de viziune și percepție, „descoperind paradisul” lui Columb. Anecdotică americană a lui Nicolae Băciuț nu trebuie povestită și nici măcar comentată, decât în măsura în care suntem dispuși să vedem de-a lungul periplului său prin California, Ohio, Pennsylvania, New Jersey, New York, Virginia și Maryland, o călătorie inițiativă a ucenicului la Mecca eficienței maxime, fie

ea și în domeniul jurnalisticii. Această descoperire, prin antiteză la spiritul latin din Levant, conduce în cele din urmă la o acută paralelă a civilizațiilor, cartea devenind un eseu de două ori critic. Reperul față de care se raportează realitatea, de ACOLO și de AICI, este acela al sincerității bunului simț creștin, care bine aplicat nu iartă nici în cazul splendorii și decadenței Molohului american și nici în celălalt, al imposibilității unei dezvoltări eficiente, datorată balcanismului.

Oricum, America... lui Nicolae Băciuț este până acum singurul document livresc în care avem o mărturie de primă mână asupra fiziologiei receptării informației (deformate) în Occident despre România anului 1990. Ajungând în SUA la puțin timp după Martie negru și chiar în timpul Pieții Universității, autorul a trăit tragedia punerii la zid ca român, de către o informație autentică dar unilaterală. Faptul resimțit dureros de către el era preluat cu mare naturalețe de consumatorul de informație american sau chiar ignorant. Dar cine să-și facă o problemă din asta, ACOLO sau AICI!?!

În manieră sintetică, Nicolae Băciuț își încheie cartea Americii cu un capitol în aceeași manieră apud Iorga: America după America, moment al descrierii readaptării la realitățile autohtone, etapă ce poate mai durează și astăzi, dacă nu cumva călătorului i s-a făcut iar de ducă... pentru că America poate fi înlocuită doar prin ea însăși.

(Vatra 278/1995, p. 14)

ION MOISE,
NICOLAE BĂCIUȚ SAU PARTEA
NEVĂZUTĂ A AMERICII

După mai multe volume de poeme, *Memoria zăpezii*, *Nostalgii interzise*, la care am adăuga pe cele editate la propria sa editură, TIPOMUR, Nicolae Băciuț, originar din Chintelnic, județul Bistrița-Năsăud, și-a încercat condeiul și în proză memorialistică, scoțând în regie proprie un *Jurnal de călătorie – America, partea nevăzută a lunii* (Târgu-Mureș, 1994). Evident, cartea e și rodul unei activități publicistice, reportericești, Nicolae Băciuț fiind deopotrivă redactor la Televiziunea Română pentru județele din Nordul Ardealului și recent membru în Consiliul de Administrație al acestei instituții naționale de informație. Așadar, după aceste sumare date despre autor, să vedem cum reușește un poet să nareze o sumă întreagă de situații și întâmplări prin care a trecut în scurta sa ședere în țara pe care Romulus Rusan o numea „... a ogarului cenușiu”. O carte memorialistică este în fapt un jurnal mascat (adevăr pe care Băciuț nu ezită să-l recunoască), în care impresiile, în funcție de aplicație, de orizontul cunoașterii și cel cultural, pot ridica realul și faptul brut la nivel de sensibilitate artistică. Așa a făcut Bogza pe bicicleta sa, așa a făcut Hogaș pe „Pisicuța” sa, așa a făcut mai recent Alexandru Căprariu în impresiile sale despre țara lui Ibsen. Dar Nicolae Băciuț are ambiția, să-i zicem manifestă, de a depăși modelele, încercând să descopere în America mai ales acele zone umane, mai puțin reperate de alții înaintea sa. De fapt, și titlul e o sugestie în această direcție. Pe de altă parte, plecând de la o serie de definiții și observații ale unor scriitori americani, dar și de pe alte meridiane, Nicolae Băciuț dezvoltă notele semnificative ale acestora și le îmbogățește în funcție de contextul experiențelor prin care însuși trece la un moment dat.

Metodă întâlnită și la Odobescu în al său *Pseudokinegetikos*, unde un motiv declanșează în lanț alte motive ce converg spre susținerea unor concepte, idei, păreri sau, în cele mai multe cazuri, impresii care la Băciuț sunt de un subiectivism prudent. Indiscutabil, Băciuț e mult mai calculat, influențat de „matematica” stilului american, unde chiar și sentimentele sunt cântărite, tăiate felii și băgate în programator. În fine, nu renunță la poezie (poetul din el nu doarme) și multe capitole scrise la ceasuri târzii din noapte sfârșesc cu poeme ce transmit stările de peste zi integrate fericit în context. Dar, să vedem, pe scurt, ce se întâmplă în America lui Nicolae Băciuț? Beneficiar al unei burse din partea unor companii americane de presă, autorul ajunge în Țara Făgăduinței odată cu alți 14 ziariști din Estul Europei, între care se mai afla și un coleg de breaslă din România – Cristian Teodorescu. Sincer până la dezarmare, N. Băciuț ne mărturisește încă de la început că „afacerea” se datorează Elenei Velisar, reporter la Vocea Americii, care în 1990, după evenimentele de la Târgu-Mureș, i-a luat un interviu în calitatea sa de poet, redactor și editor al revistei *Alpha*. După câteva peripecii (pierdut și regăsit), e preluat în New York, de o anume doamnă Silvia Bosak, ce-l plasează într-un excelent cămin studentesc și, după o conferință de presă și o noapte strașnică de chef, cu Cristian Teodorescu, află că, nu se știe cum și de ce, el singur a fost repartizat la o societate de presă din statul Pennsylvania. Astfel ajunge la Allantown, în camera unui hotel al cărui lux și servicii ireproșabile îl paralizează, după care se va stabili la 5 km de metropolă, într-un loc departe de lumea dezlănțuită, Emmaus, un orașel de circa 20 000 de locuitori. Jumătate din aceștia sunt angajații firmei „Rodale Press”. Face cunoștință cu redactorul-șef al revistei *The New Farmer (Noul fermier)* – George DeVault, și cu Chuck McCullagh, vicepreședintele companiei. Ocupă parterul unei vile închiriată de firma amintită și de aici face drumuri într-o parte și alta a Americii.

În același timp, se împrietenește cu localnici, între care cu un preot ortodox, cu reporterii ai publicațiilor firmei „Rodale Press” și mai ales, cu familia lui George DeVault, care este și fermier. Aici, la Emmaus, loc ce constituie „cheia de boltă” a acestui memorial, N. Băciuț urmărește schimbările care au loc în țară, vede cum și în ce condiții grafice și tipografice se editează reviste și cărți, se deplasează în metropolele din jur, încearcă să descifreze și să noteze cu minuție, în cele aproximativ trei luni (iunie, iulie, august – ’90), tot ceea ce ține de interesul și sensibilitatea sa de poet și reporter român, adică venit dintr-o țară europeană, așa cum îl consideră majoritatea cunoștințelor americane, pentru care continentul nostru se identifică cu naționalitatea. Cartea e scrisă alert, cu nerv, cu forță epică, ceea ce ne determină să întrevădem în poetul Nicolae Băciuț un virtual prozator.

(*Minerva*, nr. 46-47/1995, p. 13)

CORNEL MORARU,
SCRIITORI ÎN INTERVIURI

Mulți dintre criticii formați în faimoasa școală a *Echinox*-ului clujean au și vocația dialogului, chiar dacă au fost îndrumați, de-a lungul anilor, către o formulă de poezie și proză prin excelență hermetică. Este o constatare personală. Nicolae Băciuț nu face excepție, dovadă ultima sa carte, *Anotimpul probabil*, apărută recent la Editura Tipomur. Mai mult, ne dăm seama din *Prefață (Viața ca dialog)*, el a înțeles că cercul trebuie mereu lărgit, că un tânăr scriitor – îl citează pe Cehov, scriindu-i lui Gorki – nu se formează decât printre scriitori, cunoscând cât mai mulți scriitori, dacă e posibil chiar pe toți scriitorii cu care ești contemporan. Așa s-a născut ideea de a lua interviuri scriitorilor, desigur, și din necesități strict publicistice, Nicolae Băciuț, fiind, pe rând, redactor la revistele *Echinox* și *Vatra* din Târgu-Mureș. Ba, la drept vorbind, ar trebui să subliniem și de această dată, cum am făcut-o și în alte împrejurări, dubla vocație a scriitorului: aceea de poet, autor până acum a cinci volume de versuri, dar și de publicist, foarte înzestrat pentru toate genurile de ziaristică (scrisă și audiovizuală). *Anotimpul probabil* reflectă numai o parte, ce-i drept reprezentativă, din publicistica sa literară, dialoguri cu șapte scriitori de primă mărime, dispăruți, între timp, dintre noi: Ștefan Băciu, Eugen Barbu, Mihai Beniuc, Romulus Guga, Florin Mugur, Nichita Stănescu și N. Steinhardt. Sunt dialoguri de vădită amploare și incisivitate, autorul nu-și cruță interlocutorii. Vrea să afle cât mai mult și cât mai multe de la ei, dar mai ales nu ocolește aspectele delicate, unele chiar de scandal (literar, firește), care fac, în fond, deliciul dezvăluirilor picante sau de senzație. Îndeosebi interviurile cu Eugen Barbu și Mihai Beniuc nu puteau ocoli tocmai asemenea momente confesive, așteptate de cititorul

avizat cu sufletul la gură. În acest sens, chiar și după atâția ani, asemenea dialoguri își păstrează intact farmecul provocator și incitant, fără concesii și fără compromisuri. Cu *Anotimpul probabil*, autorul scrie, într-adevăr, un capitol de istorie literară, așa cum își propusese singur în *Prefață*. Este un capitol substanțial, de contribuție serioasă, profesional vorbind, impunându-se de pe acum ca o sursă bogată și sigură de informații utile specialistului. Cartea nu se adresează, deci, numai publicului larg, interesat cu precădere de partea senzațională a vieții scriitorilor, ci și cititorului de meserie, cu preocupări literare constante. Fără a supralicita talentul indiscutabil al autorului și nici valoarea în sine a acestor documente de viață și creație, cred că succesul volumului e asigurat deja în ambele direcții.

Dar mai este și un alt aspect, nu mai puțin relevant. Toate aceste interviuri au apărut, unele amputate, în timpul cenzurii deceniului trecut. Nu a fost simplu pentru N. Băciuț nici să obțină aceste colaborări pentru revistele unde lucra și nici, mai ales, să le publice. Ambele operațiuni și-au avut riscul lor, asumat și plătit de autor adesea pe propria piele. Ca unul care am participat, cel puțin din umbră, la această aventură, pot spune că fiecare text în parte, restituit abia acum integral, își are povestea lui. S-ar mai putea scrie o carte, poate și mai senzațională, numai cu dosarul care s-a adunat pentru fiecare caz, începând cu corespondența însoțitoare și terminând, bineînțeles, cu reacția mereu iritată, până la intoleranță, a factorilor de decizie care acordau sau nu acordau, în ultimă instanță, bunul de tipar pentru orice text imprimat. Or, în aceste condiții, nu tocmai prielnice adevărului și nici curajului de a-l rosti pe față, condiții pe care nu vreau să le exagerez acum în nici un fel, a existat, totuși, o demnitate a scrisului românesc de a rezista ispitelor, abil întinse, de compromis moral și spiritual. Această demnitate, câtă a fost și fără a face neapărat din ea un *merit* pentru unul sau altul,

trebuie recuperată și evidențiată, așa cum se cuvine, adică cu bun simț și numai cu armele credibilității. Considerăm că *Anotimpul probabil* se constituie într-un asemenea gest editorial recuperator, pe deplin benefic și necesar. Chiar dacă n-o făcea până acum Nicolae Băciuț, cineva tot ar fi trebuit să strângă odată aceste mărturii ale trecutului într-o carte de sine stătătoare. Recunoaștem în volumul de față un aspect esențial al personalității autorului său, dar și un episod, de-acum defunct (să sperăm!), al conștiinței noastre captive a tuturor, într-o „epocă” de tristă și dureroasă amintire.

(Cuvântul liber, 1995)

BIANCA BOGDAN,
NICOLAE BĂCIUȚ, ANOTIMPUL
PROBABIL

Pagini de istorie literară, cele 7 interviuri incluse în volumul *Anotimpul probabil* prezintă scriitori care nu mai sunt în viață, personalități marcante ale lumii literare, precum Romulus Guga, Florn Mugur, Nichita Stănescu, N. Steinhardt, dar și personalități controversate, precum Eugen Barbu și Mihaiu Beniuc.

Ele depun mărturie, după cum se exprimă însuși autorul, „despre un timp și o epocă (cu sclipirea aurului fals!), așa cum au fost surprinse acestea, în plină desfășurare și din interiorul lor”.

De la poetul a cărui poezie este „colac de salvare” (Ștefan Băciu), până la cel mai bun polemist, „cel care-și nimicește adversarul prin logică, prin cultură, umor și chiar printr-o milă față de victimă”, Nicolae Băciuț își abordează interviuații printr-o exhaustivă cercetare a personalității lor din punct de vedere cultural, social și politic. Și, în măsura în care scriitorii prezentați în *Anotimpul probabil* au interferat cu alte personalități literare românești, Nicolae Băciuț inserează în lucrarea sa și alte aspecte ale vieții culturale postbelice, cum ar fi *Cazul Blaga*. Cele mai multe pagini au fost dedicate lui N. Steinhardt, rătăcitorul printre oameni, Sihastrul de la Rohia. Pe lângă nenumăratele interviuri realizate între anii 1986 – 1988, N. Băciuț ne prezintă și corespondența pe care a avut-o cu marele om de cultură, precum și opiniile celor care l-au cunoscut și iubit: Al. Paleologu, Ioan Pinteau.

Într-un cuvânt, o carte care merită să fie în biblioteca oricărui intelectual român.

(24 ore mureșene, 1995)

IULIAN BOLDEA,
ANOTIMPUL PROBABIL

Orice autor de interviuri are, într-un fel, o condiție ingrată: aceasta deoarece accentul interviului se deplasează întotdeauna pe cel interviuat, cel care pune întrebările rămânând, într-un fel de penumbră, vocea sa estompându-se până la impersonalitate, anonimizându-se în acest flux neîntrerupt întrebare / răspuns. Miza unei cărți de interviuri stă în prestanța dialogului, în modul în care întrebarea pregătește și declanșează răspunsul, printr-o maieutică neostentativă, spontană. Ca să știi să întrebi, e necesar să știi *cum* și *când* să pui întrebarea justă, pentru ca aceasta să aibă impactul adecvat în conștiința interlocutorului și să provoace un răspuns edificator. S-ar părea, așadar, că excelența răspunsului e în raport strict de directă proporționalitate cu relevanța semantică a întrebării.

Din această perspectivă, *Anotimpul probabil*, cartea de interviuri tipărită de Nicolae Băciuț la Editura Tipomur, ne prilejuiește o lectură incitantă, reconstituind imaginea dinamică, mobilă, a unor scriitori de primă mărime ai literaturii române contemporane, precum Ștefan Baciuc, Eugen Barbu, Mihai Beniuc, Romulus Guga, Florin Mugur, Nichita Stănescu, N. Steinhardt. Demersul lui Nicolae Băciuț își are sursa și motivația în „simpla nevoie de adevăr”, în „dorința de a lumina zone mai întunecate ale unei zbuciumate vieți literare și ale unei, adesea, mistificate istorii literare”.

Unul dintre dialogurile cele mai relevante prin verva întrebării și fascinația răspunsurilor e cel cu Nichita Stănescu; aceasta, poate, și pentru că Nichita răspundea în modul cel mai fidel imaginii de poet pe care tradiția literară a consacrat-o, imaginii unui scriitor „ideal”, „a cărui biografie nu se desparte cu nimic de opera sa”. Portretul autobiografic al lui Nichita

Stănescu, așa cum se configurează din acest dialog, confirmă, fără nici o îndoială, imaginea consacrată, „oficializată” a poetului, dar ne oferă, în același timp, și datele unei poetici nichitastănesciene, cu privire la cuvânt, la finalitatea verbului poetic, la raportul fluctuant, paradoxal, dintre existență și cuvânt: „Cuvintele nici într-un caz nu pot îmbătrâni, ele au o natură eternă prin faptul că ele nu au timp. Timpurile pe care ele le acceptă – trecutul, prezentul și viitorul – sunt un fel de piei, forme, trupuri, înfățișări, priveliști și manifestări ale cuvântului. Cuvântul nu are natura timpului, el se petrece în timp, dar el are o natură statică. Timpul are o natură perisabilă. Locul petrecerii timpului e trecător, nu cuvântul”. De asemenea, extrem de relevante sunt și observațiile poetului cu privire la relația, contradictorie până la echivoc, dintre *eul biografic* și *eul profund*: „Intimitatea unui poet adevărat nu este totuna cu propriile sale amintiri. Noi nu suntem totuși ceea ce ținem minte că suntem, cum am crezut adeseori. Intimitatea lui este ceea ce este el, este simultaneitatea lui cu orice și oricând. Este intimitatea cuvintelor, iar viața personală a poetului este avatarul verbului care se vorbește pe o orbită spațială în jurul subiectului său, în jurul unui nume, în jurul unui substantiv”.

Dacă, în fond, „caratele” rostirii și ale gândirii poetice ale lui Nichita Stănescu transpar cu limpezime din acest dialog, la fel de pasionant e, din perspectiva formării de sine a unei personalități, dialogul cu Romulus Guga, în care scriitorul evocă în tonuri nostalgice, Clujul adolescenței sale studențești, dascălii ce i-au marcat devenirea, prietenii, colegii de generație literară. O frază a lui Romulus Guga devine, în contextul evocator în care a fost rostită, emblematică pentru condiția dramatică a scriitorului, suspendat în precaritatea lumii concrete și mirajul transcendenței cuvântului: „Scriitorul e, din păcate, o catedrală în care spiritul său se răstignește mereu, este acuzat, judecat și, după ce tot ritualul se încheie, creatorul

acestei forme a cunoașterii este obligat să scrie în cântări și psalmi, despre tot ce se întâmplă de fapt cu el”.

Spațiul cel mai larg e acordat în acest volum lui N. Steinhardt. De fapt, Nicolae Băciuț integrează aici dialogurile apărute anterior în volumul *Între lumi*. Nimic mai relevant pentru descifrarea adevăratei vocații de scriitor decât așezarea într-un izbitor contrast a profilului lui N. Steinhardt – generos, de o noblețe și o demnitate întreținute și de o subtilă „artă a suferinței” – cu acela a lui Mihai Beniuc – meschin, cultivând orgolii și frustrări vane sau arborând iconoclastii de mucava. Intoleranța și disprețul față de evidențele adevărului și ale moralității, pe care le dovedește Mihai Beniuc în dialogurile sale și în textul infamant *Cazul Blaga*, ne pun în fața chipului autentic al acestui vajnic reprezentant al realismului socialist, a cărui ranchiună față de Blaga a mers până la denunț și mistificare.

Cartea lui Nicolae Băciuț, *Anotimpul probabil*, e un document viu, în mișcare, al unei epoci literare complexe, mărturisind despre fluctuații morale și imorale, despre condiția scriitorului și despre un climat literar desemnat în liniile sale cele mai caracteristice, cu acuratețea și sinceritatea proprii doar mărturiei netrucate.

(Cuvântul liber, 24 februarie 1996, p.3, și în Zburătorul nr. 4 – 10/1996, p. 26, și în Ambasador nr.6/1996, p. 6)

CRISTIAN STAMATOIU, INTERVIURI FĂRĂ REPORTOFOANE

Filologii generației optzeciste, printre care și Nicolae Băciuț, au cunoscut una dintre cele mai vitrege repartiții în „tarlaua muncii”, ei ajungând să beneficieze doar de subsolul celebrului *sistem Ce-Fe-Re*, care acorda posturile în localități cap de linie și apoi în altele, în care trenul nu oprește, prin care doar trece și – în final – erau localitățile în care se auzise de un tren... Desigur că „îngroparea” într-o văgăună (gen Emil Brumaru) ar fi putut constitui un model, dar datele genetice ale noii generații (pe atunci) presupuneau neapărat o cameră de ieșire spre mediul citadin, puțin boem, puțin *underground* și foarte livresc.

Ajuns într-o situație inacceptabilă pentru propria viziune asupra sinelui, Nicolae Băciuț alege o lăudabilă cale de ieșire din impas: apropierea de revista *Vatra* și redactorul ei șef, regretatul Romulus Guga, căruia tocmai îi suscitase interesul după ce îi luase un deosebit de incitant interviu pentru *Echinox*. Stagiul aspirantului la statutul de redactor al *Vetrei* a presupus îndeplinirea unor misiuni „absurde”: „Te duci și-i iei un interviu lui Mihai Beniuc!” (sau te miri cui), așa, pur și simplu! Cum de fiecare dată Nicolae Băciuț venea cu „tema făcută”, redactorul-șef a intrat la idei și l-a primit pe noul ziarist în redacție. În consecință, serii întregi de numere ale revistei *Vatra* conțineau la rubrica *Vatra dialog* interviuri de impact realizate de „tânărul lup” cu o pleiadă atât de vastă de personalități încât iarăși se verifică paradoxul conform căruia extremele se ating. După aproape cincisprezece ani de asemenea întâlniri privilegiate cu oameni ce ne-au definit contemporaneitatea, iată că se conturează o lume *apud* Băciuț. Ființarea ei se relevă în două planuri: unul psihologic, cel al propriei deveniri, și altul livresc, reflectat în colecția revistei

Vatra (până prin 1991), iar în ultima vreme prin volumul *Anotimpul probabil* – interviuri cu Ștefan Baciu, Eugen Barbu, Mihai Beniuc, Romulus Guga, Florin Mugur, Nichita Stănescu și N. Steinhardt (Editura Tipomur, Târgu-Mureș, 1995).

Selecția capitolelor-interviu din multitudinea de variante posibile a vizat, în afara aportului de informație inedită – ba chiar explozivă pe alocuri – criteriul impactului afectiv. Astfel, anumite chipuri ale „balaurului” numit literatură sunt propuse aici ca trofee vii din panoplia culturală a reporterului. Pornit cu armele și bagajele specifice imortalizării clipei, Nicolae Băciuț a încercat o serie de aventuri epice în care nu sunt descrise, ci mai mult sugerate, momente ale inefabilului legat de aura unor personalități (pozitive sau negative... după voia dumneavoastră). Cum tehnica salvării fiecăruia din aceste momente de uitare este mereu alta – din cauza contextelor diferite în care interlocutorul s-a lăsat abordat -, rezultă o structură narativă cu geometrie variabilă și îndeaproape adaptată la profilul surprins. Intuind acest *atu* al cărții sale, unul dintre autori, și ne referim aici la reporterul provocator de *situație*, s-a gândit să personalizeze și mai mult fiecare capitol cu un titlu, extras dintr-un segment memorabil al interviului, urmat de un *corpus* care explică natura demersurilor de apropiere față de *subiect* și față de subiectele lui.

Interviul cu Ștefan Baciu din 1991 este în realitate răspunsul acestuia la un chestionar trimis de un reporter neliniștit tocmai la Honolulu – Hawaii; în aceeași sferă, dar pe alt plan, se înscrie și epistolarul paideic dintre *maestrul* N. Steinhardt și *ucenicul* Băciuț, între 1986 – 1988, conținutul său palpitant făcând până acum obiectul unei cărți de sine stătătoare intitulată *Între lumi*, Editura Tipomur, Târgu-Mureș, 1994. Un pas hotărâtor spre interviul de tip clasic îl marchează *capitolul* Mihai Beniuc (din 1982), în care, pe lângă discuția directă, avem și un eseu „anexat” de interviuat

la câteva luni distanță, cu scopul de a-și nuanța – își închipuia el – viziunea infamantă și autodescalificantă asupra lui Lucian Blaga. În fine, cartea cuprinde și mult-așteptatele interviuri în priză directă, cu mențiunea că și aici avem destule elemente personalizante. Așa este interviul-trambulină cu Romulus Guga (din 1981), interviul în rate cu Florin Mugur sau interviul intermitent, provocat de capriciile unui banal casetofon care când înregistrează, când nu, „limba poezescă” a lui Nichita Stănescu (1982). Momentul „ratat” tehnic devine surprinzător unul antologic pentru (re)definirea acestei specii literare: din interviuat, Nichita se transformă el însuși în reporter, după ce la masa de tip Bonanza se așază o întâmplătoare (și nu prea) vizitatoare: Maria Luiza Cristescu; răsturnare de situație care-l transformă pe dinamicul reporter în martor vrăjit.

Portofoliul reportericesc al lui Nicolae Băciuț se arată a fi foarte bogat în fond și form(e), el conținând, publicate în presa literară sau doar la nivelul *sertarului*, o serie de alte *întâmplări* care, chiar dacă nu vor schimba percepția asupra literaturii române, vor contribui la împlinirea acestei imagini. Această virtualitate o așteptăm bine motivați de argumentele prezentului volum, părănd că interviul probabil anunțat de barometrul editorial va viza... optzeciștii.

(Luceafărul nr. 36/2 octombrie 1996, p. 10.)

ION MOISE,
NICOLAE BĂCIUȚ, ANOTIMPUL
PROBABIL

A apărut în acest an la Editura Tipomur din Târgu-Mureș, noua carte a lui Nicolae Băciuț, cu titlul de mai sus, care cuprinde șapte incitante interviuri cu tot atâția scriitori care azi nu mai sunt printre noi. E vorba de Ștefan Baciuc, Eugen Barbu, Mihai Beniuc, Romulus Guga, Florin Mugur, Nichita Stănescu și Nicolae Steinhardt.

A scrie însă despre o carte de interviuri e un demers pe cât de riscant pe atât de dificil. E riscant pentru că, vrei nu vrei, te lași cuprins de simpatia sau antipatia subsidiară autorului pentru un scriitor sau altul. Pe urmă, ești tentat să faci ierarhizări valorice după cele impuse de autorii intervievați, care adesea sunt de un subiectivism exacerbat, încercând, la modul categoric, să statueze o anume ierarhie a gusturilor. Vezi, spre exemplu: Ștefan Baciuc sau Mihai Beniuc. Și, rămânând la acești doi scriitori, deruta merge mai departe, când răspunsurile ating cote de-a dreptul suburbane. Să spui despre un scriitor ca Adrian Păunescu că e un „poetastru” și îți inspiră silă, așa cum o face M.B. (p.10), e cam mult. Sau că Blaga e „Marele imbecil” pentru că a crezut în victoria nemțească pe frontul de Vest, cum afirmă M. Beniuc (p. 45), e pur și simplu un scandal. Ca să nu mai punem la socoteală că domnului Mircea Zăciu, distinsul profesor universitar de la Cluj, același autor îi aplică în repetate rânduri calificativul de „hienă”. Totuși, în acest hățiş de întrebări și răspunsuri, desigur, lectorul rămâne cu indubitabile câștiguri pe linia întregirii imaginilor unor scriitori, pe care i-am cunoscut mai mult din scris. E adevărat că modul pragmatic de a dialoga cu o seamă de personalități îi oferă tânărului Nicolae Băciuț (pe vremea sa echinoxistă) să

facă, așa după cum singur mărturisește, veritabile pagini de istorie literară. Pentru că aflăm, prin incitantele sale întrebări, o serie de amănunte extrem de prețioase pentru istoricul literar: că Eugen Barbu consideră critica și polemica iscate de romanul său *Incognito* un „asasinat”, că Nichita Stănescu are două poeme sfinte eminesciene, *Kamadeva* și *Odă (în metru antic)*, că, după Romulus Guga, cheile porților de mâine ale romanului românesc sunt în Ardeal, că Florin Mugur avea complexe față de valoarea celor pe care îi citea, că N. Steinhardt nutrea admirație dusă până la entuziasm pentru romanele lui Eugen Barbu, *Groapa* și *Săptămâna nebunilor*, și același scriitor a nutrit o viață întreagă să ajungă romancier. În același timp, întâlnim frecvent excepționale străluminări de spirit atât la nivelul interogației cât și la cel al răspunsurilor. Iată o mostră din multele convorbiri avute cu N. Steinhardt: - „Critical e cucul instalat în cuibul autorului”. (G. Poulet, *Conștiința critică*). „Ce e criticul în opinia dumneavoastră?” – „Formula lui G. P. e excelentă, grozavă (Am spus și eu mai demult că: orice critic lucrează cu materialul clientului).” Și tot din discuțiile cu N. Steinhardt, aflăm o serie de date interesante despre unele evenimente culturale petrecute în Bistrița unde, la „Saloanele Rebreanu”, marele sihastru i-a întâlnit pe M. Șora, Al. Paleologu, Gabriel Liiceanu, Sorin Vieru. „Tare ne-a lipsit Noica, zice N. Steinhardt. Luasem, Oliv Mircea și Ioan Pinte, hotărârea de a-l chema pe Noica la Bistrița în octombrie – noiembrie '88 la un „seminar” dedicat lui și operei lui. Eu mi-am rezervat subiectul *Rostirea filosofică românească*. Am și scris textul, se cheamă *Noi cuvinte din bătrâni*. Poate că ne vom reîntruni la Bistrița, dar, vai fără Noica. Îi simt lipsa din ce în ce mai dureros”. De fapt, la cei șapte scriitori se mai adaugă interviurile cu bistrițenii Mircea Oliv și Ioan Pinte, celui din urmă, N. Steinhardt rămânându-i recunoscător că l-a sprijinit la bătrânețe.

Se știe că avantajul e de partea celui care întreabă,

interviul fiind mai mult o specie gazetărească, dar care la Băciuț, dovedește o calitate superioară, de ordin literar-artistic. Merită să notăm în acest sens aprecierea lui N. Steinhardt, personalitate care ocupă un spațiu, probabil deliberat disproporționat comparativ cu ceilalți scriitori – apreciere prin care i se recunoaște, într-o scrisoare, lui N. Băciuț, capacitatea de a incita spiritele pe baza unei largi suprafețe informativ culturale și, am adăuga noi, a unui real har al introspecției și sintezei cu care reușește să dezvelească sau să descopere sintagmatic esența unui anume univers spiritual.

(*Minerva*, 1996, p.12)

N.M.

NICOLAE BĂCIUȚ, A DOUA AMERICĂ

Jurnalul de călătorie, în special cel ce conține însemnări, din perindările dincolo de spațiul mioritic, se transformă dintr-un capriciu în „modă”. Dincolo de valoarea artistică, aceste „jurnale” sunt și o potențială sursă de informații.

Din altruism, Nicolae Băciuț vrea să împărtășească trăirile provocate de întâlnirea cu America. Visul unei „vizite” în țara tuturor posibilităților capătă contururi mai precise după lecturarea primei cărți de impresii, *America, partea nevăzută a lunii*. Iată că aceeași editură Tipomur ne permite să vizităm din nou America, având ca ghid, din nou, filtrul emoțional al domnului Băciuț. Lucrările celui de la XX-lea Congres al Academiei Americano-Române de Arte și Științe, de la Reno, Nevada, îi permit autorului și nouă, cititorilor, să facem cunoștință cu *A doua Americă*. Dacă prima „descoperire a Americii” a autorului mureșean „a însemnat descoperirea americanilor americani”, de această dată avem un „meeting” cu „elementul românesc, deloc de neglijat, numeric vorbind, și ajuns la peste un secol și jumătate de existență, cu o contribuție semnificativă la colorarea etnică a Americii”.

Atunci când jurnalismul este mai mult decât o profesie, inserarea de interviuri în propriul „jurnal” e un gest firesc. Ioana Ieronim, George Emil Palade, Elena Velisar, Olga Porumbaru, Mihai Craioveanu, Ovidiu Hurduzeu, Maria Popa Schoeffler, Monica Grecu și Cornel Todeasă sunt cei care, prin răspunsurile lor, ne introduc în diasporă.

Ar mai fi multe de spus despre cartea domnului Băciuț. Dorim însă să vă lăsăm plăcerea de a descoperi singuri *A doua Americă*.

(24 ore mureșene, 10 iulie 1996, p. 3)

MARIUS ÎNSURĂȚELU, NICOLAE BĂCIUȚ – A DOUA AMERICĂ

Nicolae Băciuț nu este nicidecum un autor ce mai caută încă formula „magică” a consacării. Alături de prozatorul Mihai Sin este cel mai titrat scriitor mureșean în viață. Bineînțeles, nu putem să-l uităm pe marele Romulus Guga, al cărui zbor impresionant a fost curmat mult prea devreme de un destin ce nu a auzit vreodată de clemență. Înainte de 1989, Nicolae Băciuț a publicat mai multe volume de poezii, foarte bine primite de critica literară. Dintre acestea, nouă ne-au reținut în mod deosebit atenția mai ales *Muzeul de iarnă* (Ed. Dacia, 1986) și *Memoria zăpezii* (Ed. C. R., 1989).

După 1990, el a abordat și alte teritorii literare, precum jurnalul de călătorie ori cartea de interviuri. Astfel, în 1994, a apărut *America, partea nevăzută a lunii*, un excelent jurnal, născut în urma unei călătorii în Statele Unite. Dacă în volumul din 1994, ochiul autorului se deschide doar spre americanii din America, *A doua Americă* (Ed. Tipomur, 1996) este o mărturie unică despre românii ce trăiesc pe pământ american. Pretextul întâlnirilor din acest jurnal, deloc surâzător ori suficient sieși, pare a fi al XX-lea Congres al Academiei Americano-Române de Arte și Științe, de la Reno, SUA. Notația este precisă, laconică, strânsă, preocupată mai mult de verb și de substantiv, decât de adjectiv, într-un demers artistic ce urmărește explicit accesul spre recuperarea integrală a evenimentelor și senzațiilor și mai puțin departajarea sau nuanțarea lor prin convocarea tropilor. Dincolo de ea, putem vedea pe autor, care, cu carnețelul pe genunchi și șezând pe geamantan ori pe scaunul tare al autocarului ce străbate America, așterne febril puzderie de rânduri pe filele albe, resemnate. Iată, spre exemplu, New York-ul la orele serii: „Urcăm la *etajul* autobuzului, scurt ca de regulă – și începem periplul de la

Empire State Building, prin Greenwich Village, China Town, Little Italy. Din mersul mașinii, totul se derulează ca într-un film. Dar, paradoxal, deși ar fi serioase temeuri să privim în jur cu înfrigurare, străbatem New York-ul fără a-i simți tensiunea, fără a-i putea ridica vălul strălucirii”. Situația diasporei românești din America, dar mai ales problema exilului sunt privite lucid, onestitatea retinei nu poate fi alterată de jocurile de lumini ale metropolei, parada bunăstării ori siguranța dolarului. Românii din America sunt departe de unitatea și de eficiența altor comunități, chiar mai puțin numeroase, sentimentul de „acasă” nu reușește să prindă contur, nici măcar în ospetie la părintele Cornel Todeasă din Bridgeport. Exilul e înțeles ca o ruptură gravă, ca un traumatism cu consecințe de cele mai multe ori ireparabile: „Nu regret deloc că am ratat 'șansa' de a fugi și nu-i invidiez deloc pe cei care au avut tăria să o facă. Pe cei care au avut puterea divină de a renaște prin proprie voință într-o altă țară”. Poetul nu e reprimat în totalitate. În câteva rânduri, la sfârșitul unor însemnări, din carnea zvântată a prozei cresc poeme pline de încrâncenare. *Urme în deșert, Degetul arătător, Celălalt*, dar, mai ales, *Alt exil* induc o aproape insuportabilă tensiune lingvistică și senzorială: „judecată, închisoare, exil,/ libertate. / Spânzurată limbă în cerul ce vine peste noi/ca o iarnă-n april./ / Cel bun, cel rău, / cel care iartă, / când gura lui, năclăită de sânge, / e singurul hău”. Singurele reproșuri ce se pot aduce cărții sunt fragmentarismul ei, uneori steril și derutant, ca și îngroșarea, în câteva rânduri greu de justificat, a „pastei”. Cu precizarea că acest jurnal a apărut în foileton în pagina culturală din fiecare sâmbătă a *Cuvântul liber*, coordonată de M. Cristescu, căreia de altfel îi este dedicat, vă recomandăm cu căldură *A doua Americă*, o carte numai în aparență ușor de străbătut, dar care oferă, fără îndoială, nu doar bucuria simplă și înaltă a lecturii, ci și destule subiecte de reflecție.

(Cuvântul liber, 17 august 1996, p. 3)

VICTOR ȘTIR, AMERICA, AMERICA

A doua Americă (Jurnal de călătorie) este cea mai proaspătă apariție editorială a cunoscutului poet și ziarist Nicolae Băciuț (Editura Tipomur, 1996).

Redactor în presa literară (*Echinox* și *Vatra*), autorul s-a bucurat de primirea unei burse pentru America în anul 1990. Jurnalul stagiului american s-a „valorificat” în cartea *America, partea nevăzută a lunii*, publicată în 1994. *A doua Americă* este jurnalul călătoriei făcute cu ocazia celui de al XX-lea Congres al Academiei Americano-Române de Arte și Științe (A.R.A.) ținut în 1995, la Reno, în Nevada.

Cartea face, pe lângă istoria călătoriei, și pe cea a A.R.A. Aflăm astfel că A.R.A. a fost fondată în 1975 de monseniorul Octavian Bârlea și că a reunit marile personalități culturale ale diasporei române, ca Eliade, Cioran, Ionescu, V. Horia, G. E. Palade.

În economia cărții intră interviuri cu membri ai diasporei, între care preotul ortodox Cornel Todeasă, care vorbește despre dificultățile de organizare a comunității românești, despre biserica ortodoxă în care slujește și slujba se face jumătate în română, jumătate în engleză. Intervievată, ziarista Elena Velisar, de la *Vocea Americii*, este de părere că nu există o cât de vagă coeziune a diasporei românești din S.U.A. (pag. 36). Sunt prezente în carte măiestre descrieri, sugestii ale peisajului citadin american, contrapunctate de considerații, discuții ale „congresmenilor”. Aflăm despre optzecistul Ovidiu Hurduzeu (dintr-un interviu cu acesta) că pregătește la Stanford un doctorat, având ca temă exilul în opera lui Cioran.

Sunt amintiți profesori universitari ca Virgil N., C. Corduneanu, Maria Manoliu-Manea, Toma Pavel și mulți alții

care, de mai era nevoie, ne întăresc credința în vocația pentru cultură a neamului. Un scurt interviu cu G. E. Palade, românul laureat cu Premiul Nobel pentru medicină. Găsim în carte curiozități, ca de pildă: „...primul român ce a pus piciorul în America a fost un ardelean, Samuil Damian, în 1775, pe care, după cum mărturisea B. Franklin, l-a inițiat în tainele electricității pe care el o descoperise. Sau, în războiul de secesiune a luptat și românul George Pomuț, ajuns general în armata americană.

Cartea este scrisă „cu nerv”, autorul vizibil contaminat de dinamismul american, oferă nu numai certitudinea unei lecturi agreabile, dar și proba unor reale virtuți de prozator, sigur pe dreapta sa. După cărțile de poezie, interviuri, N. Băciuț ne descoperă o altă față a artistului care, iată, așează America (iluzia) înaintea ochilor noștri.

P.S. Nouă, celor care nu o vom vedea niciodată, nu ne rămâne decât să băgăm degetul în gură și să pronunțăm câteva minute ză.

(Mesagerul, 1996)

M. PIȘTĂNILĂ, A DOUA AMERICĂ...?

Semnul întrebării adăugat voit după titlul cărții recent apărută a scriitorului târgumureșean, poetul și publicistul Nicolae Băciuț, conține o undă de răutate din partea mea. Cititorul îmi va găsi poate circumstanțe atenuante dacă voi explica de unde provine unda. Oare de ce n-or fi venit americanii atunci, prima dată, când au fost atât de așteptați? Îngustă judecată, veți spune. Și, totuși, insist să cred că ar fi putut să nu ne dezamăgească, ea – America, într-atât, încât să trebuiască să mergem noi la ea! Și iată că un român a știut să ne aducă imagini, gânduri și trăiri din acele vremuri râvnite ale „Țării Făgăduinței” pentru mulți. Chiar dacă această prezentare a cărții *A doua Americă* vine după succesele ei de la lansare și după prezentarea ei în fața națiunii făcută de Televiziunea Română, rămân cu plăcerea de-a o prezenta reghinenilor care n-au putut fi prezenți la lansarea ei. Editura Tipomur a făcut minuni în ultima vreme. A încurajat și dat la iveală oameni și Cărți care fac pâinea, sarea și apa de izvor atât de căutate și rar întâlnite la alte neamuri.

Ce este *A doua Americă*? Un jurnal de călătorie (pe urmele pașilor lăsați de o primă călătorie...) precum se menționează în subtitlu. Intrând în posesia definiției speciei literare căreia-i aparține cartea, îndrăzniți și pătrundeți în „Prolog la o călătorie adevărată”, primul capitol al cărții, călătorie pe care autorul a verificat-o cu maximum de exigență în cartea *America, fața nevăzută a lunii...*

Cum poți organiza sau participa la un Congres? Întrebați-l pe Nicolae Băciuț, iar dacă nu-l găsiți ușor, continuați lectura cărții, al cărei capitol II poartă titlul *Un Congres numit dorință*. *A doua Americă* se găsește descrisă între paginile 11 și 15 ale cărții, pagini care oferă un

monument de reflecție asupra rostului emigrației sau mai degrabă asupra rostului „dezlipirii de glie”.

Cel de-al treilea capitol, *New York, încă o dată, iar și iară*, se dovedește a fi o consolare la semnificația noțiunii de „rău”, ajungând la veșnica formulă „păi n-o fi dracul atât de negru”, deși autorul susține, pe bună dreptate, că nu-i același lucru să vezi New York-ul noaptea sau ziua, precum nu-i deloc același lucru să-l vezi întâia sau a doua oară.

Pentru a afla întregul „jurnal de călătorie” cuprins între frumoasa dedicație, discret adăugată primei pagini a jurnalului și adresată, citez: „Distinsei ziariste Mariana Cristescu” și ultima pagină scrisă „Cuprins”, las cititorilor călătoria imaginară pe urmele autorului și îi îndemn la răgazul de a citi cartea și la liniștea necesară aprecierii ei. Imposibil să nu fiți atrași de mirajul vizualului. În finalul cărții vă așteaptă imaginile: „Lacul Tahoe”, cu Olga Porumbaru sau Maria Popa Schoeffer și John Iliescu. (Nu, nu al nostru, cel de aici!!). Sau cu Ovidiu Hurduzeu sau... atât pentru a vă stârni curiozitatea și interesul pentru *A doua Americă* ce se închide pe imaginea autorului la New York, consemnându-și „primele pagini de jurnal”. Doresc cititorilor o bună lectură cu minte și cu inimă.

(Gazeta Reghinului, nr. 7 – 8/1996, p. 2)

CRISTIAN STAMATOIU,
AMERICA DUPĂ AMERICA

Incipit-ul volumului de memorialistică și călătorie (spirituală) *A doua Americă*, de Nicolae Băciuț (Editura Tipomur, Târgu-Mureș, 1996) ar putea oricând să facă parte dintr-o exemplară teorie a retoricii romanului – gen Wayne Booth – prin asumarea unui complex deconcertant de virtualități temporale: „Am refuzat orice estimare a unei posibile revederi a Americii” (p. 5) În ciuda unui difuz presentiment că evenimentul va fi cu repetiție, autorul își va fi spus „Adio, America!” Aceasta se întâmpla în 1990, când el părăsea S.U.A., după o intensă experiență jurnalistică facilitată de o bursă oferită de *Magazine Publishers of America*, în cadrul unui *program* mai vast de „aerisire” a mentalităților Estului de după căderea „cortinei de fier”. Semnul cultural al acestei despărțiri a fost întâiul volum al unei epepei care atunci părea a fi doar un intermezzo: *America, partea nevăzută a lunii* (Editura Tipomur, Târgu-Mureș, 1994). Imaginile de atunci, de la fața/fețele locului, ale mitului modern „made in S.U.A.”, au fost marcate de „condiția naratorului”: singur printre americani! Adică *eu* și *ei*! De aici o perpetuă suprapunere, confruntare și decelare („discriminare” nu sună bine!) a modelelor și mentalităților, ceea ce a încărcat jurnalul cu aroma unei fine meditații asupra civilizațiilor umane.

De data aceasta, realitățile întâlnite au fost și mai complexe, chiar confuzionale, pentru că mediul a fost unul... familiar. Invitat, împreună cu alți 64 de români... europeni la lucrările Congresului al XX-lea al Academiei Româno-Americane de Arte și Științe (A.R.A.), Reno, Nevada, august 1995, poetul optzecist, editorul, jurnalistul și teleastul Nicolae Băciuț a fost pus de această dată în fața relațiilor care (re)animă nișa culturală românească din S.U.A. Desigur că ea

nu se putea arăta altfel decât chipul și asemănarea noastră, adică oscilând amețitor între sublimul regăsirii și blestemul zăzaniei.

Din toate grupurile pornite din județele României spre aventura americană, grupul mureșean a fost cel mai numeros, complex și cel mai marcant, el lansând și propunerea (la concurență cu târgoviștenii) ca ediția XXI-a a Congresului A.R.A. să se desfășoare la Târgu-Mureș! Acest grup este un adevărat personaj colectiv, din spatele căruia autorul își desfășoară artileria epică (narațiunea la trecut sau în priză directă, flash-back-ul, interviul, autointerviul). În interiorul grupului târgumureșean se individualizează careul de prieteni: Nicolae Băciuț, părintele protopop Gheorghe Șincan, părintele Silviu Negruțiu și pictorul Dorin Handrea, în care autorul e doar un personaj nevoit să obiectiveze mereu și să uite de mai vechiul american din el.

Traseul urmat este, în același timp, unul geografic dar și spiritual, meridianele și fusurile orare dobândind consistența unei goane spre Vest, de-a lungul căreia se dzvăluie cele mai spectaculoase peisaje geografice și psiho-intelectuale. Acestea constituie adevărate capitole ale memoriei și, dincolo de titlul metaforic, ele au numele lor „civile” Traseul New York, Chicago, Reno, Las Vegas, Bridgeport, Vera Cruz, New York este umanizat astfel de nume „de-ale noastre”, precum poeta Ioana Ieronim, laureatul premiului Nobel, celebrul Emil Palade, o voce a... „Vocii Americii”, Elena Velisar, pictorița Olga Porumbaru, muzicianul Mihai Craioveanu, fostul optzecist SLAST-ist Ovidiu Hurduzeu, preotul Cornel Todeasă și fără a mai pomeni de revederea cu omul de presă George DeVault (un adevărat protagonist al primului volum). Între timp, americanul se aranjase de o vizită la Târgu-Mureș, iar entuziasmul său față de realitatea vieții cotidiene românești fusese atât de intens încât îi spusese soției sale că-l bate gândul să lase Vera Cruz pentru Târgul de pe Mureș. Acum, fiind din

nou pe teren propriu, mister DeVault își exprimă nostalgia pentru sejurul său românesc, fără a mai pomeni de gândul mutării; e bine să rămână omul cu părerea bună..., nu-i așa? Căci, iată, este de ajuns să te duci a doua oară pe un țărm ca să vezi „nodul în papură” și să te întorci la „acasa ta”, „spre creșterea limbei românești”, mai ales dacă ți-ai asumat acest risc și înainte de 1989, întorcându-te dincolo de „cortina de fier”, unde cei trecuți erau bun/rău rămași.

A doua Americă este un dar al activității culturale prin care Nicolae Băciuț și-a argumentat față de sine, mai întâi, gestul „absurd” al întoarcerii; într-o primă formă, acest text a constituit un palpitant serial în cotidianul local *Cuvântul liber*, pentru ca apoi foiletoanele să se coaguleze aproape singure într-un volum „american”, adică destinat succesului de gen.

(*Luceafărul* nr. 36/2 octombrie 1996, p. 10, și în *Ambasador* nr. 12/1996, p. 26)

M.C. (MARIANA CRISTESCU),
CURS ȘI RECURS

Poetul, ziaristul, omul de televiziune, editorul etc. etc... Nicolae Băciuț nu contenește să ne uluiască prin excepționala-i forță de muncă și profesionalismul demersurilor sale. O nouă carte de publicistică, interviuri cu personalități ale istoriei literare contemporane (Gabriela Adameșteanu, Ioan Alexandru, Ana Blandiana, Augustin Buzura, Ion Cristoiu, Mircea Dinescu, Al. Dobrescu, Mircea Iorgulescu, Mircea Ivănescu, Cornel Moraru, Marian Papahagi, Adrian Păunescu, Ion Pop, Adrian Popescu, Mihai Sin, Marin Sorescu, Al. Ștefănescu, Laurențiu Ulici), incitantă, plină de nerv și sensibilitate, prezentată în excelente condiții grafice, cu o superbă copertă, incluzând o grafică de Valentin Tănase, a apărut recent sub auspiciile Editurii Tipomur.

„Am urmărit CURSUL unei vieți literare – mărturisește autorul, în *Prefața* intitulată *O altă față a istoriei literare* – pentru a oferi, peste timp, posibilitatea oricărui RECURS, atunci când istoria o va permite. Și cred că acum a sosit ceasul în care RECURSUL unei epoci nu e doar posibil ci și necesar, atât din perspectiva adevărului literar, cât și din rațiuni axiologice. Am convingerea că a fost trecut și barajul psihologic al încrâncenărilor politice și că există suficientă detașare și posibilitatea asumării reevaluării unei jumătăți de veac de istorie literară românească cu responsabilitate, luciditate și simț critic.”

(Cuvântul liber, 15 februarie 1997, p. 3)

N.S.,

NICOLAE BĂCIUȚ – CURS ȘI RECURS

O nouă carte de interviuri publică Nicolae Băciuț la Editura Tipomur (1997). Alături de poezie și publicistică, N. Băciuț abordează cu succes interviul, gen literar în care autorul se simte în elementul său.

Având în vedere personalitățile de marcă intervievate, demersurile acestea se constituie în adevărate documente de istorie literară, a unei perioade în care se simțea nevoia unor clarificări. După cum afirmă autorul în *Cuvântul înainte* al acestei noi cărți, *Curs și recurs*, interviul este pasiune mai veche a sa: „M-am lăsat prins în mrejele interviului încă din perioada echinoxistă (1978 – 1982), cu sentimentul participării și implicării în viața literară, cu dorința de a cunoaște cât mai mulți scriitori și a converti confesiunile lor în interesul formării unei noi generații, aflată în căutarea propriei identități”.

Vă recomand, aşadar, spre lectură o carte interesantă, scrisă de un profesionist al genului.

(24 ore mureșene, 20 februarie 1997)

M. PIȘTĂNILĂ,

REAȘEZAREA VALORILOR

...presupune limpezirea apelor tulburate, un proces reevaluativ reclamând, însă, nu numai literatura opteciștilor, ci întreaga literatură postbelică, descotorosită de cântarul ideologic" (Băciuț Nicolae, *Și așa mai departe*, p. 7)

Lansarea de carte, aflată în programul cultural al orașului Reghin pentru ziua de 15 martie 1997, a readus în actualitate o problemă care a devenit o boală a românului de după 1990 – dezamăgirea. E drept că boala nu este nouă, dar este gravă! Și cum să nu fie gravă dacă cineva care a trudit la facerea și lansarea unor cărți, ce țin de „cärticică de seară”, își exprimă, mai întâi dezamăgirea și mai apoi bucuria rodului muncii sale? Faptul în sine poate fi trecut în catalogul modalităților de prezentare sau expresie ale autorului și nu este grav, dar poate da de gândit. Susțin acest lucru, deoarece o lansare de carte cred că este și ar trebui să rămână un triumf asupra timpului și asupra propriei tale ființe care a traversat acele timpuri și anume experiențe.

Totodată, o lansare de carte rămâne o lansare de idei, de puncte de vedere, de punți de trecere la capătul cărora încăpățânarea căprească poate periclita trecerea zilei de 15 Martie 1997 - Ziua Internațională pentru Protecția Consumatorului (de apă, aer, artă, cultură, literatură) și Ziua Națională a Republicii Ungaria. La Reghin, la Biblioteca Municipală "Petru Maior", această zi a fost marcată de lansarea a două lucrări ale poetului, publicistului, reporterului TV Nicoale Băciuț.

Zi de vineri, zi de post și de rugăciune pentru mântuirea sufletelor tuturor creștinilor ce-și vor serba Paștele la sfârșitul lunii martie, unii, și la sfârșitul lui aprilie, alții. Întâlnirea cititor-creator s-a desfășurat pe durata a trei ore și a

dovedit că dezamăgirea, ca efect al actului politic, nu poate lua locul actului de creație, nici aprecierilor lui din partea cititorului avizat. Sentimentul că au fost înșelați, de unde și senzația de dezamăgire, a dominat întâlnirea dintre cititori și autorul Nicolae Băciuț, dar aceste stări sufletești s-au risipit din momentul în care a început dialogul cu publicul, provocat atât de către cel care a prezentat pe omul Băciuț și creația sa, d-l Dimitrie Poptămaș, directorul Bibliotecii Județene, cât mai ales, de autorul însuși care, deși purta în voce o rană sufletească nevăzută, a reușit să antreneze tineri și vârstnici spre o comunicare pe tărâmul artei scrisului și a respectării ei. Am remarcat marea larghețe sufletească cu care a fost prezentată publicului personalitatea, pentru mulți, de invidiat a poetului, publicistului, reporterului și omului N. Băciuț. M-am întrebat chiar, de ce să nu fie invidiat N.B.?

Doar coloana sa vertebrală nu a suferit, din 80 încoace, decât modificări anatomice datorate implacabilului timp care ne macină oasele, nicidecum alte modificări de influență conceptuală-atitudinală. Marea durere a autorului nu pare a fi aceea de a fi fost martorul activ al schimbărilor, la care am fost și suntem cu toții supuși, ci durerea de a asista aproape neputincioși la amputarea ființei noastre umane implicit naționale. Și această amputare nu este decât un mijloc terapeutic ca odată și odată să putem intra în „lumea bună”. Că doar n-om fi pregătiți prin această terapie pentru „lumea de apoi”, care oricum ne este rezervată atât celor drepți (buni) cât și celor nedrepți (răi). Domnul Băciuț nu părea dezamăgit de marele efort intelectual, fizic sau moral pe care l-a reclamat creația sa literară, ci de imensa, uneori incomensurabila, opacitate a percepției, cum se cuvine a realității socio-economice morale a ființei noastre naționale. Dezamăgirea din vorbele, glasul și privirea celui care ar fi trebuit să jubileze la un triumf personal m-a făcut să-mi spun că binomul ca sumă algebrică a două monoame “rămâne valabil în cazul celui de

reporter interviu" , dar cu nuanțele pe care acesta le îmbracă" (N. Băciuț, *Curs și recurs*, p. 6).

Cititorul s-ar putea întreba, după lectura celor de mai sus, care sunt cele două cărți lansate. Iată-le: *Curs și recurs*, Ed. Tipomur, 1997, și *Și așa mai departe*, Ed. Arhipelag, Tg. Mureș, 1997. Ambele tratează subiecte care țin de om-epocă-generații. Și ca să folosesc o expresie de sfârșit de „Știri PRO TV" ale unei prezentatoare, vă spun: „lectură excelentă". Luați-o ca urare și apreciere în același timp".

(Gazeta Reghinului nr. 4/1997, p.5)

ȘTEFAN COVRIG,
ORIGINALELE OFERTE ALE UNUI
POET

Lectura celor 25 de interviuri, strânse de Nicolae Băciuț în volumele *Anotimpul probabil* (1995), respectiv *Curs și recurs* (1997), ne oferă tot atâtea fragmente de orizonturi literare, necunoscute și nebănuite, unul mai interesant și mai original decât altul, deci cu atât mai ispititoare pentru cititorul dornic să răzbată dincolo de imaginea mai mult sau mai puțin cunoscută a autorilor intervievați, în tainițele concepțiilor literare și străduințelor impuse de procesul creației. Invitându-ne să fim părtașii curiozității sale animată de setea cunoașterii, temeinic înarmat cu date referitoare la viața și opera celor 25 de poeți, prozatori și critici literari, N. Băciuț își joacă cu naturalețe cuceritoare rolul de ghid și regizor, orientându-și mănunchiul razelor detectoare spre separeurile lăuntrice, temeinic ferecate ochilor indiscreți, bogate în intimități de tagmă și puncte de vedere personale, invitându-i stăruitor, cu respect și eleganță, la destăinuiți așteptate cu jind de cititori. Causeur destoinic, fin și manierat, la zi cu problemele și nenumăratele substraturi ale vieții literare, poetul pledează continuu, pe bază de chestionare întocmite diplomatic, pentru afirmații și argumente personale, noi și nemairostate, veridice, sigure, convingătoare, menite să completeze pe direcția dată de imaginile partenerilor de dialog, nu doar ca mănunchi ai condeiului, ci și ca individualități inimitabile, strălucind prin originalitatea lor firească, nedisimulată, credibilă tocmai prin sinceritatea confesiunilor și relatărilor despre ei și, bineînțeles, despre apropiați sau adversarii de opinii, idei și curente. În pas cu poetul investigator, cititorul trăiește surprize inimaginabile, plăcute, descoperind destine înrobite benevol și definitiv de pasiunea scrisului și, încântat, trăiește bucuria nevisată de a

recepta averse informative referitoare la necunoscutele trudei scriitoricești, cu motivațiile opțiunilor, exigențele travaliului creator în singurătate, etapele încercărilor și șansele reușitelor, iar în plan mai general, are prilejul deducțiilor privind atmosfera diverselor activități literare din centre culturale, precum și din cele ținând de psihologia specifică climatelor din cercuri, cenacluri, redacții și edituri, cu accent pe confruntările orale sau scrise, destinate lărgirii orizontului literar, cizelării de concepții, generării de ambiții și de avânt concurențial, favorabil tuturor.

Cunoscător pe dinăuntru al vieții literare, el însuși participant direct și activ în procesul de creație, N. Băciuț probează calități de invidiat pe direcția sociologică a succesului individual. Subliniind meritele intervievaților, înconjurându-i cu admirația sa neprefăcută, poetul îi convinge să-și dezvăluie anumite părți din biografie și să-i încredințeze reportofonului ceea ce nu poate găsi la alții. Ca urmare, destăinuirile nebănuite, instructive și etice, răsar mereu din texte, când sănătoase și plauzibile, când presărate cu amărăciuni iscate din eșecuri, neîmpliniri sau din situații exterioare, ținând de stările din breaslă. Totuși, mărturisirile încântă, aruncă punți între autori și cititori, prin ineditul celor declarate, iar relatările stârnesc admirația și setea de cunoaștere a creațiilor care le poartă numele. La îndemnul poetului, autorii se lasă văzuți mereu din alte unghiuri, încât N. Băciuț ne aduce pe ecranul imaginației o succesiune de portrete literar – morale, ivite din autocaracterizări, ceea ce ni-i apropie pentru atașamentul lor, confirmat prin scrieri, față de idealurile literaturii naționale de azi și de totdeauna.

Recolta strânsă de poetul N. Băciuț pe parcursul celor zece ani (1981 – 1991), înregistrată lună de lună în revista *Vatra*, la îndemnul regretatului Romulus Guga, înmănunchată în volumele amintite, ne dă dreptul să-l socotim pe autor un pasionat cercetător al lumii literare, demn de invidiat pentru

cantitatea imensă de învățăminte scoase la iveală din sfera creatorilor de literatură. Adevărate filoane de aur profesional și moral, cărțile poetului pot fi socotite veritabile îndreptare în munca scriitorilor tineri, iar pentru amatorii de literatură un motiv în plus pentru respectul meritat de cei care și-au legat destinul de masa de scris, dăruindu-ne pauze de înălțare sufletească. Cât privește autorul, spre mândria lui justificată, se poate considera unul dintre scriitorii care a reușit să ne cucerească și să ne ajute la completarea omenescului din noi.

(Cuvântul liber, 1 noiembrie 1997, p. 3)

VICTOR ȘTIR,

RECURS 1997

Din perspectiva operei (Nicolae Băciuț este la a unsprezecea carte), *Curs și recurs* (Tipomur, 1997), cartea de interviuri cu scriitori aparținând promoțiilor '70, '80, poate fi „cursul” de istoria literaturii, scris de poet; un curs subsidiar, în măsura în care interviul, cu puterile sale, dă seama de viața literară, de spiritul timpului literar, ca dimensiune.

Aproape în întregime, interviurile cărții au fost publicate în revistele literare *Echinox* și *Vatra*, la care Nicolae Băciuț a fost (*Echinox*) sau este (*Vatra*) redactor.

Cu întrebări care nu și-au pierdut cu nimic prospețimea, după zece – cincisprezece ani, autorul „ispitește” pe Ioan Alexandru, Ana Blandiana, Mircea Ivănescu, Marin Sorescu și alții, ajunși între timp personalități de calibru greu ale literaturii române.

De la raporturile scriitorului de roman cu proza scurtă (ca treaptă necesară), așteptarea în edituri (la modă când erau realizate interviurile), lecturi formative, puse în chestiune cu Gabriela Adameșteanu, contactul cu grecii prin occident, valorile noastre, poetul patriot, cu Ioan Alexandru, sau relația scriitor – operă, societate – cultură, cu Augustin Buzura, autorul își atrage „convivi” în ale cuvântului în perimetrul unor dezbateri echilibrate, dar „fierbinți” pentru viața literară.

Agresiv, în sensul bun al cuvântului, - până la „extragerea” adevărului, Nicolae Băciuț exersează o maieutică proprie, sugerând o individualitate conturată, în aria manierelor de a face interviu literar.

Pe lângă poezie și roman, este reprezentată la vârf, critica literară, prin Alex. Ștefănescu, L. Ulici, Cornel Moraru, M. Iorgulescu, Marian Papahagi, Ion Pop, ultimii doi fiind și „bătrâni” echinoxști. Prin întrebări „aplicate” personalității

fiecărei metode critice, din arsenalul celor enumerați, aflăm din „secretele” celor care „taie și spânzură”, aflăm despre proiecte de istorii literare, din care au ieșit până acum doar cea (*Literatura română contemporană*) a d-lui Ulici. D-l Cornel Moraru, exigent și minuțios cu metodă, este pentru o critică fără prejudecăți: „Am considerat întotdeauna că un scriitor are dreptul la existență, indiferent de relațiile pe care le cultivă sau de locul unde muncește și scrie. Firește, în limitele criteriului valoric și al unei ierarhizări critice realiste”.

Despre limitele criticii, critica universitară, se pronunță Marian Papahagi. Pentru dânsul, criticul „...nu este o mașină de pronunțat verdicte infailibile”.

Alex. Ștefănescu, magician al cuvântului (într-o amintire din copilărie relatată ironic) și în aceeași vreme cititorul profesionist, capabil de un imens travaliu, Ion Pop, „sfășiat” între poezie și critica poeziei. Sorescu, stăpânit de bucuria scrisului, Laurențiu Ulici, exhaustiv și lucid, constant preocupat de fenomenul literar contemporan, Mircea Ivănescu, poetul și traducătorul monstruos, și chiar d-l Ion Cristoiu, singurul, puțin și militant. Recurs-ul din titlu face trimitere, probabil, la posibilul impact al textului, cu năravurile literare de acum, (după zece – douăzeci de ani de la publicare), chitite pe inevitabile reevaluări.

În întrebări de critică, istorie, teorie literară, Nicolae Băciuț se mișcă dezinvolt, conducându-și interlocutorii ca unul care cunoaște „tunelele” științei literaturii, ba o face cu pasiune și în însoțirea unei anumite elocvențe, foarte benefică pentru gazetarul literar, care nu poate fi prins în aceste câteva rânduri.

(Viața azi, 1997)

MARIANA CRISTESCU,
**NICOLAE BĂCIUȚ – „ȘI AȘA MAI
DEPARTE”**

Aflat la cea de a 11-a carte, Nicolae Băciuț publică, la Editura Arhipelag, încă la sfârșitul anului 1996, deși anul de apariție menționat este 1997, un volum de referință pentru critica literară (și nu numai), adunând sub un titlu generos și incitant, demersuri jurnalistice personale, situate sub acolada deceniului 8 al literaturii românești, cu întregul său arsenal de întrebări și controverse. Un *Cuvânt înainte – Generație și/sau creație* - deschide seria unor întrebări și răspunsuri, variațiuni pe o temă dată, pe parcursul a două decenii, vizavi de condiția existențială a creatorului de poezie / literatură, în relație cu „criticul de profesie” și mai ales în contextul neiertător și implacabil al (non)posterității. Nicolae Băciuț întreabă și contemporanii săi, scriitori și critici (Mircera Cărtărescu, Dumitru Chioaru, Magdalena Ghica, Emil Hurezeanu, Marta Petreu, Virgil Mihai, Virgil Rațiu, Eugen Suciu, Lucian Vasiliu, Liviu Antonesei, Patrel Berceanu, Gellu Dorian, Ion Simuț, Gheorghe Grigurcu, Mariana Codruț, Traian T. Coșovei, Bogdan Ghiu, Ligia Holuță, Marian Odangiu, Radu Săplăcan, Mircea Scarlat, Constantin Sorescu, Liviu Ioan Stoiciu, Radu G. Țeposu, Matei Vișniec) răspund fără menajamente, în dialogul având ca temă „Dreptul la timp” al fenomenului optzecist, constituind substanța anchetelor din *Echinox* (1979) și *Vatra* (1983) cu reverberații în 1992 („Generația '80, ultima a acestui mileniu?!” – *Vatra* nr. 6 – Nicolae Băciuț).

Caiete botoșănene, Steaua roșie, ale anilor '85 – '87, sunt, de asemenea, prezente cu inserții, sub forma interviului, a anchetei, a comentariului vizavi de fenomen.

La 40 de ani (ce vârstă frumoasă!), Nicolae Băciuț, în

plină maturitate creatoare, nu pregetă să privească înapoi, „fără mânie”, reparatoriu, confruntându-ne iar cu lectura unor „texte” inseparabil legate de însăși devenirea intelectuală a mai multor generații (de fapt!). „Una dintre cele mai pertinente și exacte radiografii ale literaturii optzeciștilor, sub toate aspectele, a făcut Radu G. Țeposu, deși de o cuprindere la zi, integrală, sistematică, generația optzeci nu a beneficiat încă. Un posibil moment al bilanțului, anul 1990, a fost complet bulversat de evenimente, deturnarea scriitorilor și criticilor spre alte teritorii, în special ale politicului și gazetăriei, a făcut imposibilă „judecata de acum” a optzeciștilor. Reșezarea valorilor presupune și limpezirea apelor tulburate, un proces reevaluativ reclamând însă nu numai literatura optzeciștilor, ci întreaga literatură română postbelică, descotorosită de cântarul ideologic”.

(Cuvântul liber, 22 ianuarie 1997, p. 2)

LUCIAN VASILIU,
TOT MAI DEPARTE, GENERAȚIA

Am primit, de Moș Crăciun, de la Târgu-Mureș, cartea congenerului, poet, ziarist, redactor, Nicolae Băciuț, intitulată *Și așa mai departe* (Editura Arhipelag, 1996).

Nicolae Băciuț a fost (și a rămas) unul dintre fervenții intelectuali din gruparea revistei *Echinox*, apoi ai revistei *Vatra*. Deși prima carte i-a apărut târziu (*Muzeul de iarnă*, Editura Dacia, 1986), autorul răbdurii și tenace, și-a construit, inteligent, o operă diversă și incitantă, cuprinzând, pe lângă poezie, cărți pentru copii, convorbiri și interviuri, jurnal de călătorie.

Volumul de acum e o însumare inspirată de documente literare pe tema „scriitorul tânăr”, adunate din presa vremii (*Echinox*, *Vatra*, *Caiete botoșănene*, dar și din *SLAST*), o carte a fidelității autorului față de generația optzeci. Regăsim răspunsuri la anchete, interviuri, alte intervenții semnate de Nicolae Băciuț sau de parte din confrăți (de la Magdalena Ghica la Mariana Codruț, de la Emil Hurezeanu la Matei Vișniec, de la Marta Petreu la Ioana Crăciunescu, de la Mircea Cărtărescu la Gellu Dorian, de la Radu G. Țeposu la Liviu Antonesei, la Traian T. Coșovei sau Nichita Danilov).

Ș.A.M.D. (Și așa mai departe) este, într-un fel, partea de contribuție a lui Nicolae Băciuț, pe parcursul, aproximativ, al unui deceniu literar, în încercarea de a sprijini, de a atrage atenția, de a clarifica mișcarea literară căreia îi aparține, pornind de la conceptele de generație, discutate și disputate de interbelicii Mircea Vulcănescu și Tudor Vianu sau de contemporanii Mircea Martin, Ion Pop, Marin Mincu, Laurențiu Ulici, Constantin Schifirneț.

Scrisă de un „colectiv” de scriitori foarte tineri (începând de prin 1980, când mulți nu debutaseră editorial),

dezinvolți, insurgenți, „serioși”, cartea e și un fel de *bildungsroman*, reper important, credem, al literaturii noastre tensionate, la final de secol.

Un eventual indice de nume ar fi făcut-o și mai plauzibilă. Oricum, ea oferă material interesant, divers, ipoteze de lucru și puncte de vedere semnate de poeți prozatori, critici literari din Cluj, Timișoara, Craiova, București, Iași ș.a.m.d., astăzi nume consacrate ale literaturii române contemporane. Astfel culegerea de texte *Și așa mai departe* se adaugă celorlalte titluri care și-au asumat, cu maximă civilitate culturală, tema optzecismului: *Antologia poeziei generației '80* (Al. Mușina), *Competiția continuă* (Gh. Crăciun), *Arta anilor '80* (Magda Cârneci).

(Convorbiri literare nr. 1/1997)

ALEX. ȘTEFĂNESCU,
OGLINZI PARALELE

Nicolae Băciuț, *Oglinzi paralele*, interviuri, Târgu-Mureș, Editura Ambasador în colaborare cu Editura Noul Pământ, 1998, 164 pag., 5999 lei.

Poetul și publicistul Nicolae Băciuț îi are drept interlocutori pe Alexandru Balaci, Augustin Buzura, Dan Culcer, Gheorghe Grigurcu, Monica Lovinescu, Teohar Mihadaș, Petru Poantă, Aurel Rău, Valentin Silvestru, Mihai Sin, Grete Tartler, Mircea Tomuș, Eugen Uricaru, Ion Vartic, Ion Vlad.

Deși nu practică un stil agresiv, autorul interviurilor reușește, datorită competenței sale, să obțină răspunsuri demne de interes.

(România literară, 1998)

RĂZVAN DUCAN,

ȘTIINȚA (ȘI CONȘTIINȚA) FORMULĂRII ÎNTREBĂRILOR*

În epoca modernă, și cu predilecție în ultima jumătate de secol, oamenii au învățat, poate din motivul excesului de informație proliferat în progresie geometrică sau, poate, și de ce nu?, din superficialitate, să evalueze, estimativ oameni, industrii, sisteme, civilizații etc. Afirmății de genul “Gradul de civilizație a unui popor este direct proporțional cu cantitatea de săpun și apă folosită pe cap de locuitor” sau formularea în vogă în anii 60-70, și anume “Gradul de dezvoltare industrială al unei țări se evaluează după cantitatea de acid sulfuric produsă”, până la, să zicem, un arhicunoscut proverb “Spune-mi cu cine te împrietenești, ca să-ți spun cine ești”, pot într-adevăr, în lipsă de alte date, să creioneze într-un fel, sintetic, respectivul subiect. “Portretul robot” al subiectului ar fi poate relevant, din punct de vedere al direcțiilor directe și aspectelor generale, în ansamblu, și mai puțin prin aspectele particulare, care dau, de cele mai multe ori, specificitatea.

Dacă nu l-aș fi cunoscut pe prietenul și harnicul făuritor de slovă scrisă și vorbită Nicolae Băciuț, cu multiplele, cu complexe și uneori, datorită diversificării, a epuizantelor sale preocupări, din sfera literaturii și publicisticii și mass-media audio-video, și aș fi constrâns să-mi exprim o părere, să formulez un punct de vedere, referitor la acesta și la scrisul acestuia, doar după o carte de interviuri, precum aceasta în cauză, l-aș evalua, evident, sintetic, după...”felul” și relevanța întrebărilor puse. Desigur, mult mai comod ar fi fost să-l descifrez după “felul” răspunsurilor la o sumă de întrebări, răspunsuri în care acesta ar fi putut să mă și să ne convingă mai bine, deversându-și infinit mai neîngrădit modul de a simți, relevând și, în niște limite mai largi, profunzimea

gândirii și cumulara culturală. Însă, din lipsa acestui privilegiu, datorită genului literar ca atare, în care el, Nicolae Băciuț, e cel ce interviează și nu-i cel interviuat, trebuie să mă mulțumesc și cu austerul mod de al percepe, prin... întrebări. A răspunde bine este uneori un meșteșug. A întreba este, tot uneori, o... artă! Și este mai ales în a întreba într-un anumit fel, astfel încât să se dea posibilitatea unui răspuns convingător, meșteșugit. De aceea, în cazul de față, nu zic: Spune-mi ce răspuns dai ca să-ți spun cine ești !,ci, inversând fraza: Nu după răspunsul la întrebare pot să-ți spun cine ești, ci îți spun cine ești după felul cum întrebi! E o percepere mai subtilă și de aceea mai puțin accesibilă minților ce se complac în suficiență. E nevoie de puțină străduință, căci întrebarea bine pusă ascunde și știință și conștiință, cultură și disponibilitate, penetrare și acces, posibilitate de evaluare și punere în lumină, fiind sinonimă uneori cu arta.

Cine știe manevra cum trebuie reflectorul din culise poate dezvălui, prin “pata” de lumină de pe scenă, veleitățile excepționale ale actorului, așa cum, din contră, prin neprofesionalism sau rea intenție, îl poate plasa (la propriu și la figurat) într-un con de umbră al interesului general (sau poate într-un con de lumină al dezinteresului general). Nicolae Băciuț, mânuitorul de verb incitant, e și aici acasă așa cum e în poezie și critică și-n pertinentele sale reportaje TV. Cu reflectorul întrebărilor sale pătrunzătoare (și de aceea mobilizatoare), puse în lumina preocupărilor lor, într-ale scrisului, la 16 personalități le sunt extrase cu inteligență și sensibilitate sâmburii zbaterilor, incitându-le prin reamintirea momentelor definitorii din viețile lor culturale, sondând viziuni și preocupări prezente, scrutându-i prin viitoarele proiecte. Întrebări precum: “Pot exista culturi mari și culturi mici așa cum se vorbește despre popoare mari și popoare mici?” sau “Ce înseamnă prejudecata pentru critic?”, “Care sunt sensurile responsabilității actului critic?”, puse lui

Alexandru Balaci, sau cea pusă romancierului de succes Augustin Buzura: ”Cum vedeți dumneavoastră normalitatea literaturii române?”, sau cea pusă eminentului critic Gheorghe Grigurcu: “V-aș ruga să ne povestiți despre metode în critică. Despre mode în critică”. Sau întrebarea pusă, printre atâtea altele, criticului clujean Petru Poantă: ”Pot exista (apărea) mari scriitori, fără mari critici? Dar mari critici fără mari scriitori? Sau întrebarea pusă regretatului poet, chiriaș al pușcăriilor comuniste, Teohar Mihadaș: ”Care e cea mai frumoasă risipă a scriitorului Teohar Mihadaș?”, obligându-l pe acesta să și dea un răspuns aproape scontat – poezia, sau întrebarea pusă poetei Grete Tartler, despre “riscurile precocității”, sau cea pusă criticului sibian Mircea Tomuș, despre împrejurările în care “trebuie să se manifeste curajul criticului” și despre justificarea “dacă se justifică lașitatea lui” etc. și multe alte întrebări de forță dau culoare și interes pentru ulterioarele răspunsuri, creionând, în final, interlocutorii lui, prin succesive dialoguri model (dacă poate fi vorba de model), despre actul de cultură și creație.

Între aceste feluri ale “arătării cu degetul”, sinonime cu împingerea în față, ale descoaserii literare și ale punerii în valoare, Nicolae Băciuș se arată, involuntar, nepremeditat, pe sine, îmbogățindu-se prin împuținare (și prin împuținarea numărului de cuvinte folosite), mânuind, în cel mai bun sens al cuvintelor, firele discuției în sensul dialogului substanțial.

Cu alte cuvinte, perimetrul *Oglinzilor (sale) paralele* e suma fericită a tuturor laturilor aptitudinilor, disponibilităților, științei și conștiinței, talentului și, nu în ultimul rând, generozității sale. Parafrazându-l pe Blaga, îi spun: Felicitări, Nicule, pentru această nouă “piatră” pentru templul tău !
(“Gazeta Reghinului”, Anul IX, Nr.4 (87), aprilie 1998, Patrafir peste cuvinte, Edituran Nico, 2007)

(*Reflecții pe marginea cărții de interviuri **Oglinzi paralele**, de Nicolae Băciuș, Editura Ambasador, Târgu-Mureș, 1997)

RĂZVAN DUCAN, RECIDIVĂ ÎN LUMEA CANDORII

Cu un titlu polisemantic, ce vizează atât un joc naiv de cuvinte, dar și un spațiu sacerdotal, “Lina Lumina”, noua carte a acestui “copil teribil al jurnalisticii mureșene”, și nu numai, cum îl caracteriza just doamna Mariana Cristescu pe Nicolae Băciuț (căci despre el este vorba), apărută recent la editura târgumureșană TIPOMUR, în colaborare cu Casa de Editură NOUL PĂMÂNT, este o benefică recidivă a autorului în lumea candorii, în universul ingenuu al copilăriei, al “grijii de a nu avea nici o grijă”, abordat cu ani în urmă și în cartea de versuri “Jocuri încrucișate”, Casa de Editură ALPHA, Tg. Mureș. Și, după cum o demonstrează cronologic aparițiile sale editoriale, printre cărți de poezie, publicistică, de interviuri etc. etc., de cunoscută valoare estetică, intelectuală și emoțională, în număr de 12, publicate din 1986 încoace, și colateral între alte preocupări, apropiate în esență, precum cele de editor, ziarist, Nicolae Băciuț găsește timp, din când în când, și pentru o carte pentru copii. Este o incursiune reconfortantă și revigorantă, într-o lume a purității veșnice, pe care și-o permite, fie ca urmare a unei chemări, fie a unei premeditări (și nu e rea nici una din aceste variante), ca un refugiu din lumea uneori atât de ingrătă a celor mari. ”Interzisă copiilor peste 80 de ani” sau, cu alte cuvinte, celor care au încetat de a mai fi copii, ca o bucurie a rentoarcerii autorului (ocean întors) într-un tărâm neîngrădit, al tuturor posibilităților visului, al...”hârtiei de zăpadă”, al “fulgilor mari ce se prind în joc”, al “mugurilor de răchită moi”, al “ghemotocului gălbui-soarele”, al zânelor, al zmeilor, al feșilor-frumoși și al cosânzenelor, al insulei robinsoniene “plină doar cu jucării”, “mașinuțe, călușei,/vaporăse, avioane,/ și păpuși și cubulețe,/ zeci și sute, milioane”. Așadar, o lume a unor minunății,

pierdută prin maturizare! Cu o copertă sugestivă, în care se recunoaște (și) mâna genialului Ștefan Popa Popa`s, cu o caricatură făcută autorului mureșean, aceste noi POEZII PENTRU COPII sunt ghiocei de spirit, pe care Nicolae Băciuț îi împarte excesiv de modest, dar cu mare generozitate, acum la început de primăvară, “copiilor mari și mici, pentru acum sau pentru când vor fi bunici”.

(“Cuvântul liber”, 18 martie 1999, Patrafir peste cuvinte, Editura Nico, 2007)

N.M. (IOAN SUCIU MOIȘA),
BABEL DUPĂ BABEL

Cunoscutul poet și publicist Nicolae Băciuț publică la Editura Tipomur o nouă carte de interviuri, *Babel după Babel*. După cum, foarte exact și obiectiv observa Ion Șeuleanu pe coperta cărții, „volumele de convorbiri – interviuri, jurnalele de călătorie, cartea de publicistică ne arată alte fațete ale talentului și personalității lui Nicolae Băciuț, acelea de intelectual atent la viața cetății și la dinamicile dinlăuntrul fenomenului cultural”. E de ajuns să aruncăm o privire asupra numelor intervievaților din această carte pentru a realiza că ne aflăm în fața unei cărți document: Al. Cistelecan, Anton Cosma, Anghel Dumbrăveanu, Gh. Grigurcu, Mircea Ivănescu, Radu Mareș, Achim Mișu, Ioana M. Petrescu, Cornel Regman, Mihai Sin, Lucian Valea, Ion Vlasiu, Paul Bailey, Alan Brownjon, Nicu Caranica, Gabriel Stănescu.

Reținem în final, din pagina patru a cărții, motivația autorului pentru acest gest editorial: „Am mai selectat câteva din sutele de interviuri realizate de-a lungul timpului, cu același sentiment al restituirii istoriei literare, fără prejudecăți și fără discriminări. Am ales pentru această carte scriitori români (din țară și diaspora) și scriitori englezi apropiați literaturii române. Credința mea e că, dincolo de aparențe, nu există scriitori incompatibili, ci doar situați pe trepte diferite în ierarhiile literare. Din punctul meu de vedere, un peisaj literar fără toate formele de relief nu e doar monoton, ci și plictisitor. Buni sau răi, fiecare are ceva de spus și fiecare merită să fie ascultat. Judecata vine mai apoi.”

(24 ore mureșene, 17 martie 2000)

IULIAN BOLDEA,
**LITERATURA TÂRGUMUREȘEANĂ
POSTBELICĂ
FILE DE DICȚIONAR**

Nicolae Băciuț (n. 1956) scrie, mai ales în primele două volume (*Muzeul de iarnă* – 1986, *Memoria zăpezii* - 1989, *Nostalgii interzise* – 1991) o poezie în care referențialitatea se estompează în beneficiul autoscopiei, al demersului autoreflexiv. Această vocație a limpezirii de sine face parte dintr-un amplu demers cognitiv, ale cărui imperative autorul și le însușește în mod limpede, sub specia unui lirism în care textul și referentul se întâlnesc într-un spațiu rememorator, încărcat de aluzii livrești. Nu de puține ori, criza de identitate trăită de autor e transcrisă într-un vers auster, autotelic, ce-și consumă existența în implozii ale sensibilității, după cum recursul la interioritate stă sub semnul afectelor, al unor sentimente precizate cu o peniță nostalgică, delicată.

(24 ore mureșene, 30 iunie 2000, p.5)

MARIANA CRISTESCU,
BABEL DUPĂ BABEL

Tipărit și editat de TIPOMUR, noul opus purtând semnătura lui Nicolae Băciuț, *Babel după Babel*, este a patra sa carte de interviuri, care, venind după *Anotimpul probabil* – 1995 (Premiul Asociației Scriitorilor), *Curs și recurs* – 1997, *Oglinzi paralele*, 1998 (Premiul Asociației Scriitorilor), după două jurnale de călătorie *America, partea nevăzută a lunii*, 1994, și *A doua Americă*, 1996, și după *Între lumi. Convorbiri cu N. Steinhardt*, confirmă „alte fațete ale talentului și personalității lui Nicolae Băciuț, acelea de intelectual atent la viața cetății și la dinamicile dinlăuntrul fenomenului cultural” (Ion Șeuleanu, *Dicționar*); pentru că Nicolae Băciuț iubește, în egală măsură poezia, fiind autor a șase volume de versuri (*Muzeul de iarnă* – 1986, *Memoria zăpezii*– 1989, *Jocuri încrucișate* – 1990, *Nostalgii interzise* – 1991, *Casa cu idoli* – 1996, *Lina lumina* – 1999, versuri pentru copii).

Șaisprezece sunt interlocutorii săi din Babel..., critici literari, scriitori din țară și diaspora (unii trecuți deja dincolo de Styx), ori confrăți de pa Tamisa, dialogurile, realizate pe parcursul a 15 ani, constituind deja istorie literară: *Al. Cistelean, A. Cosma, Anghel Dumbrăveanu, Gh. Grigurcu, M. Ivănescu, R. Mareș, Achim Mișu, Ioana M. Petrescu, C. Regman, Mihai Sin, Lucian Valea, Ion Vlasiu, Paul Bailey, Alan Brownjohn, Nicu Caranica, Gabriel Stănescu*, pentru *Prefață și Postfață*, autorul transformându-se în interviuat.

„O boală învinsă e orice carte”, spunea Nicolae Băciuț, citând un clasic, mulțumit că și al 14-lea opus al său a pornit către cititori. Și are toate motivele să fie mulțumit, pentru că este bine scrisă, cu nerv și sinceritate, și se prezintă frumos și din punct de vedere al „ținutei”, dovadă a profesionalismului autorului și a echipei sale de colaboratori de la TIPOMUR.

(În Cuvântul liber, 18 martie 2000, p. 3)

VALENTIN MARICA,

APROAPE DEPARTE

Într-un timp, credem, al deprecierei interviului literar, Nicolae Băciuț susține, printr-un nou volum, *prestanța* acestui gen publicistic. Corpusul de interviuri din *Anotimpul probabil*, 1995, *Curs și recurs*, 1997, *Oglinzi paralele*, 1998, și, recent, din volumul *Aproape departe*, definesc reporterul în accepțiunea călinesciană: „...este un *intelectual*, un *scriitor* și totodată un *om de studiu*.” „Rolul” de *a întreba* în cărțile de interviuri ale lui Nicolae Băciuț, capitol dintre cele mai ilustrate într-o posibilă istorie a interviului, urmează celui de *a cunoaște*, a dori să comunici ceva semnificativ și necesar. Reporterul știe că George Călinescu a scris despre poezia lui Aurel Rău și interviul cu mentorul de la *Steaua* începe cu acest detaliu (p.64); știe că Ioan Pinteza își ia măsura vieții și a cărților din exemplaritatea lui N. Steinhardt și întrebările de reporter se apropie de această realitate (p. 61 – 62); știe că Ion Vlasiu l-a întâlnit pe Lucian Blaga și interviul se desfășoară și pe această idee (p.88).

Prin studiu și talent, prin consecvență („câtă viață atâta gazetărie”, spunea undeva Nicolae Băciuț) este unul dintre cei mai inspirați descoperitori ai subiectelor de interviu literar. În *Aproape departe*, prin cele 17 interviuri, merge, din nou, în vârful piramidei: Augustin Buzura, Mihai Cimpoi, Nicolae Manolescu, Aurel Rău, Mihai Sin, Ion Vlasiu, Vasile Andru etc., atestând date esențiale din biografia culturală a 17 ani, între 1982 – 1999, panoramă a gândului civilizator și a cordialității scriitoricești. Interviul, în opinia noastră, este cordialitate literară, căci, altfel, cum ar stârni frumusețea *povestirii*. Nicolae Băciuț își captează ingenios, neprecipitat, îngăduitor, interlocutorii, prin dialoguri dense, fluide, învieri ale cuvintelor, în care nu este doar reporterul, ci și comentatorul, criticul, cititorul avizat. *Mizanscena* se

desfășoară după știința și abilitatea întrebărilor, însumând inspirație, bun simț, relevanță, opinie personală.

Nicolae Băciuț nu-și măgulește, prin jocuri demagogice, interlocutorii. Este sobru și, detaliind deontologia severă a valorii, nu se autoplăgiază în registrul interogativ.

Volumul *Aproape departe* s-ar putea numi „Cartea celor 170 de întrebări”, rânduite suplu, cu ritm, de unde viabilitatea interviurilor. Axul reporterului nu este nicidecum conjunctural. Interviurile trăiesc prin subiecte esențiale, *permanente*, nedevalizate. Dacă ar reface acum interviurile din anii 1980, reporterul ar adresa aproape aceleași întrebări, ce țin tot de *moralitatea interviului și pilda lui de limba română*. Nicolae Băciuț este, în interviuri, cum ar spune Ion Caraion, înconjurat „doar de aluatul imaterial și misterios al conștiinței; o conștiință, socotim, care se înmulțește prin ea însăși. Între *cel care întreabă* și *cel care răspunde*, nu pot semnala, în volumul *Aproape departe*, nici un dezechilibru al comunicării, nici o factologie. „*Le style c'est l'homme*”. Dictonul se verifică în întrebări de genul „Când considerați că un poet s-a rătăcit în viață și în literatură?” (din interviul cu Nicu Caranica, p.38), „Ce poate însemna prejudecata, prudența, în poezie?” (din interviul cu Aurel Rău, p.67), „Cine și ce poate atenta la timpul de scris?” (din interviul cu Mihai Sin, p.74), „Se poate vorbi de o 'gâlceavă' a prozei cu lumea?” (din interviul cu Grigore Zanc, p. 108).

Aproape departe este, în domeniul interviului, *invincibile argumentum* și prin modul iscusit prin care reporterul reverberează amănuntul biografic al interlocutorului. Faptul că Viorel Mărginean este născut în același an, 1933, cu Nichita Stănescu, îi sugerează reporterului întrebarea : „Se poate vorbi și în arta plastică de o generație '60?” Un asemenea demers de ramificare ideatică, deloc sofisticată, doar surprinzătoare, ține de *arta interviului*.

(Cuvântul liber, nr. / 2001)

TIT-LIVIU POP,
APROAPE DEPARTE

Interviul este în primul rând un apanaj al ziariștilor, dar Nicolae Băciuț fiind în primul rând scriitor, întrebările acestuia vor avea un plus de interes și prin domeniul în sine, cunoscut, pe care evoluează. După cum declară la început, este un singuratic, un independent care nu a avut în scris decât modele morale, puncte de plecare pentru propria independență manifestată prin curajul suprem de a scrie. Face parte din generația așa-numită optzecistă și în cartea sa (*Aproape departe*, Editura Tipomur, Târgu-Mureș, 2001), găsim un adevărat caleidoscop de opinii, constatări, concepții și confidențe, cu un interes sporit de neapartenență la perioada ante sau post acestui an, jalon artificial, dar marcant.

Reușita unui astfel de volum este în funcție de cine și cum pune întrebările, dar și de personalitățile cărora li se adresează, disponibilitatea avută și răspunsurile primite. Scriitorii cu care s-a discutat sunt orânduiți alfabetic, criteriile valorice, specializarea (poezie, proză, critică literară dar și pictură, sculptură) sau timpul calendaristic fiind neglijate. Întrebările sunt formulate cu inteligență și tact, evitând posibilele capcane ale timpului sau de conjunctură, prin ele se caută esențele și o altă "cunoaștere" a intervievaților, confesiunile lor formulate acid, penetrant, calm, convențional; cititorul rămâne interesat cel mai adesea de perenitatea, de obiectivitatea (dorită) și de valoarea critică a afirmațiilor.

Temele care pot fi regăsite cel mai adesea se raportează la ideea continuării generațiilor, la relațiile literaturii cu cititorul, cu societatea și cu viața, cu rolul însuși al literaturii; nu vor lipsi referiri la relația scriitorului cu satul, la traduceri și rolul lor creator și cognitiv, la discutata delimitare între patriotism și naționalism, degradarea actuală a noțiunilor,

mergând până la concepția despre artă, și în sens maiorescian. Opera celui cu care discută este foarte bine cunoscută de Nicolae Băciut, cărui contextul politic și angajarea scriitorilor îi par a-i îndepărta de reala lor menire.

În ceea ce privește dialogul propriu-zis, sunt notabile câteva răspunsuri, interpretări, formulări rezultate din întrebările puse cu competența celui care-l domină pe ziarist. Alexandru Andrițoiu subliniază necesitatea unor traduceri care să fie "capabile să transpună înalt originalitatea poeziei românești", "O generație trebuie să fie arcul voltaic al timpului ei de 'afirmare'", iar evoluția poeziei, viitorul ei corelat cu civilizația (uneori sufocantă) este susținută, argumentat, de afirmația "Poezia nu numai că a primenit, dar chiar a susținut civilizația". Vasile Andru vede în cultură o "catedrală a omului laic", Ion Brad este convins că datorează totul "Tradiției legate de satul românesc și lumea lui, în fireasca evoluție și devenire istorică" și îl acceptă pe Eugen Simion ("poezia patriotică e poezia cea mai frumoasă"), iar Augustin Buzura scrie: "dintr-o necesitate profundă, dureroasă, de a mă exprima pe mine, pe cei în mijlocul cărora trăiesc". Interesantă este o observație a lui Cornel Moraru: "Lovinescu, primul care a văzut în critică o modalitate de creație, un gen literar (...) Vedem în critică un gen de expresie suficient sieși, neîndatorat altor genuri", iar după câteva pagini, Aurel Rău mărturisește: „socotesc interesul autorului față de critic justificat și, respectiv, ipocrită masca de indiferență abordată uneori". Mihai Sin se izolează: "nașterea unor opere mari, puternice, e mult mai complicată și nu e totdeauna legată de contextul politic și social", Mircea Tomuș este susținătorul criteriului valoric în realizarea menirii sociale a literaturii, a culturii", Ion Vlasiu, artist complex, are, pe măsură, parte de întrebări complexe și, în fine, Grigore Zanc, care susține că în fața hârtiei de scris nu stă conjunctura, "ci conștiința scriitorului, singura instanță care decide angajarea lui pentru valoare (...) sau o magnifică reputație...

de conjunctură". Mai sunt prezenți în volum Nicu Caranica, Mihai Cimpoi, Nicolae Manolescu, Ioan Pinteș și alții, nu mai puțin interesanți în gândire și expresie.

În finalul cărții, întâlnim un Nicolae Băciuț meditativ, dar și cu o luciditate acidă într-un "autointerviu" nu rupt de preocupările din volum; el răspunde unei anchete a *Zburătorului* și apoi, ușor amar, conchide: "S-a creat confuzie în devenirea și definirea fenomenului cultural românesc, tocmai prin ignorarea criteriilor fundamentale ale evaluării culturii", neomițând obstacole cum ar fi cele puse de consumatorii de timp și altele, financiare, între care cumplita "cenzură economică". Făcând o retrospectivă a volumului, pentru autorul pe care l-ai simțit ești tentat a-ți permite să-i spui, parafrazând: "Câtă luciditate, atâta dramă".

(*Mesagerul literar și artistic*, nr. 24, octombrie 2001, p.II, și în Tit Liviu Pop, *Ex libris. Scriitori contemporani*, Editura „George Coșbuc”, 2003)

DUMITRU MIRCEA BUDA,
CEASUL POETILOR

Apărută recent în colecția „Poezii orașului” a Editurii Tipomur, „Antologia de poezie târgumureșeană” a lui Nicolae Băciuț, intitulată simbolic *Ceasul de flori*, se prezintă drept un veritabil act de identitate pentru dimensiunea poetică a vieții culturale din „orașul trandafirilor” (sintagmă la care aderă autorul în prefață).

Cei 32 de poeți ale căror profiluri (sumare, ce-i drept) alcătuiesc substanța antologiei ies la rampă fiecare cu câte 2-3 poeme reprezentative. Deși nu impune o selecție critică a autorilor sau a textelor (inclusiv scurtele prezentări fiind personale), antologia izbuteste să ofere cititorului o imagine de ansamblu a fenomenului poetic târgumureșean, reunind voci lirice care sunt (în mod firesc) adeseori antinomice ca tonalitate sau anacronice reciproc ca manieră de expresie și tematică. Există, desigur, și un pronunțat dezechilibru valoric, consecință directă a riscului (curajos asumat) de a pune pe același palier (foarte) tineri debutanți, personalități consacrate (unele chiar pe scena națională) sau nume deja canonizate în literatura română contemporană. Paradoxal însă, impresia pe care nou-născuta *Antologie*... o lasă e una de unitar, de rotund, atestând parcă pulsațiile unui spirit liric ardelenesc autentic, surprins în avatarurile sale contemporane. Totemicul *Ceas de flori* din Piața Trandafirilor în jurul căruia Nicolae Băciuț închipuie gravitația lirismului târgumureșean pare să vegheze perenitatea acestui ritm inefabil. Instrument neprețuit pentru cercetătorul literar, *Ceasul cu flori* e o busolă pe care autorul (*Antologiei*) o acordează către un veșnic Nord poetic, esențial punct de reper al vieții culturale a orașului.

(Jurnalul de Mureș, nr. /2001)

CAMELIA CRĂCIUN,
POEȚII ORAȘULUI

Antologiile literare au libertatea de a-și alege tot felul de criterii de grupare pentru materialul pe care îl cuprind: să ofere o imagine asupra unei perioade artistice, asupra unui curent literar sau a unei teme, o idee de ansamblu despre creația unui scriitor în diversele sale etape, o perspectivă asupra literaturii unei țări sau, ca în volumul de față, să grupeze în volum poezia unui spațiu geografic restrâns.

Ceasul de flori este o antologie de poezie târgumureșeană, realizată de Nicolae Băciuț și publicată în 2001 la Editura Tipomur, care tocmai asta își propune încă din titlu și chiar asta și face.

Pentru a ne lămurii asupra criteriului de antologare, prefața afirmă încă de la început că nu este o *antologie critică*, ci una subiectivă până la capăt. Mai întâi s-a făcut un *inventar* al poezilor târgumureșeni; acestora li s-a făcut oferta editorială și cei care au acceptat să trimită poeme au prezentat între 1-3 poezii pe care le-au considerat reprezentative pentru lirica lor.

În materia strânsă nu s-a făcut vreo ierarhie, totul a rămas în voia autorilor – tocmai pentru a oferi *imaginea unui fenomen în mișcare*, un *pașaport cultural* pentru poezia locală.

Antologia nu este completă (unii poeți nu au răspuns ofertei, alții poate au fost voluntar omiși), iar extinzând criteriul geografic la nivel județean ar apărea cu siguranță noi nume, însă acest demers se oprește deocamdată aici.

Este greu de format o opinie în cazul fiecărui poet; de cele mai multe ori – dat fiind spațiul redus (1-3 poezii), autorul alege cele câteva poeme aflate la polii creației sale, în încercarea de a oferi o imagine cât mai variată asupra posibilităților sale creatoare, însă cititorul este pus în poziția

dificilă de a nu putea identifica notele caracteristice ale respectivei creații.

Ca urmare a formulei relaxate de antologare, poezii și creațiile incluse în volum sunt de o varietate deconcertantă. Sunt prezente aici vocile care au apărut în ultima jumătate de secol, variind ca vârstă biologică și poetică de la septuagenari la adolescenți, de la publiciști, critici și profesori până la liceeni, și de la creații din epoca în care influențele stănesciene erau încă la modă până la produsele optzecismului (sau nouăzecismului, după caz) aproximativ contemporan.

Deschiderea unui astfel de demers este mai mult decât generoasă atât în ceea ce privește pe antologați, cât și în cazul cititorilor care au libertatea de a-și stabili propriile ierarhii afective, neîngrădiți în nici un fel de subiectivitatea realizatorilor acestui proiect cultural.

Rămânând consecvenți cu dorința antologatorului, preferăm doar să semnalăm apariția acestui volum, lăsând loc de aici încolo cititorilor, singurii îndreptățiți la permutările afective și critice necesare unui astfel de volum.

(Vatra, / 2001, p. 119)

SILVIA OBREJA,
INVITAȚIE ÎN „ZONA LIBERĂ”

Chiar dacă interviul este perceput undeva la periferia literaturii, el rămâne un gen aparte, un „fragment de timp”, un „document al epocii”, și aici nu mă refer la interviul popular, ci la interviul cultural, la acel dialog, convorbire între oameni cu aceleași mobilități spirituale. Un mod de a-l descoperi pe celălalt și totodată pe tine însuși, lucru ce depinde în parte de „vraja” care se creează între cei doi, într-un spațiu de confidențialitate, intimitate mimată, pentru că, la urma urmei, cel care întrebă încearcă să scoată la iveală opiniile, gândurile, speranțele, accentele poate de revoltă în fața determinismului social, cultural sau politic, al celui interviuat.

Interviul mai este și o modalitate de a investiga realitatea, „de a afla în ce lume trăim”, cum spunea cineva. Este un „joc” acceptat de ambele părți, unde este foarte important să-ți „seduci” interlocutorul, să reușești să spargi acea scoarță de protecție, de vanitate, atingând astfel omenescul, atunci aceste „documente” nu mai rămân aride, rescrise ele devin „povești”, interesante povești.

Am făcut acest preambul pentru a vă incita interesul, a vă recomanda spre lectură volumul de interviuri și publicistică recent apărut la Editura Tipomur, semnat de Nicolae Băciuț.

Aparițiile editoriale semnate de Nicolae Băciuț alternează între volumele de poezie și cele de interviuri. De astă dată, autorul ne invită într-o „zonă liberă”, la întâlniri de suflet, minte... cu artiști plastici, scriitori, oameni politici, cum ar fi Radu Ceontea, Ion Vlasiu, Matei Vișniec, Mihai Sin, Adrian Păunescu, Doina Cornea, și mulți alții. Autorul însuși, în postura de interviuat, definește astfel interviul: „Interviul, dialogul – iată formule care acoperă un drag al meu de a fi în priză directă cu contemporanii. Pentru mine interviul a fost și

terapie și refugiu”.

Interesante opiniile autorului în articolele de publicistică, scrise cu vervă, la concret și nu rareori bânuite de poezia care nu-i dă pace: „Amintiri dintr-un testament de iarbă”.

Nicolae Băciuț și-a făcut din scris un mod de viață. Săptămâna lui de lucru e „o duminică”, pentru că atunci când scrie (fie poezie, jurnal, publicistică, interviu), mărturisește el, „e sărbătoare”.

Vă propun, aşadar, să intrați în *Zona liberă* creată de Nicolae Băciuț.

(*Jurnalul de Mureș*, 18 ianuarie 2002, p. 3)

CRISTIAN STAMATOIU,
**ZONA LIBERĂ DE DINCOLO DE
HOTARELE ÎNCHIPUIRII**

Așa cum spunea Valentin Marica într-o carte de interviuri la fel de tânără ca și *Zona liberă* (Editura Tipomur), Nicolae Băciuț ar fi „scriitorul cu cele mai multe cărți de interviuri”. O astfel de caracterizare nu trebuie înțeleasă în sensul disocierii dintre condiția de scriitor și cea de reporter la curțile realității contradictorii ci, dimpotrivă, ca afirmare a fericitei complementarități. Și, de fapt, interviurile sau epistolariile lui Nicolae Băciuț nu sunt decât urma grafică a întâlnirii poetului cu diverse spirite neliniștite de persoane numite convențional: scriitori, pictori, sculptori sau, mai simplu, dar generalizat, intelectualii încă unei generații de sacrificiu.

De vreme ce e pusă sub zodia *Zonei libere*, cartea lui Nicolae Băciuț este, evident, eliberată de prejudecăți, singurul criteriu al selecției fiind capacitatea naturală a interlocutorilor de a naște mirarea. Cuprinsul *Zonei libere* este structurat în mod pragmatic într-o unitate a diversităților publicistice, dar și caracterelor chestionate. Astfel, aici coexistă interviuri și talente jurnalistice de dinainte sau de după campania anilor '90 a zonelor libere... de tot felul, îmbinarea și litera lor parcă sfidând timpul.

Lecturând aceste interviuri și note ale clipei ce sunt montate după o tehnică cinematografică, ai senzația acută a unui travelling asupra realității altfel perisabile. Personajele vor fi deci compuse din „voci” și, parcă, din imagini, în cazul personalităților cunoscute nouă din spațiul târgumureșean; în ceea ce privește pe acelea cu o altă extracție spațio-culturală, ele beneficiază de o scriitură reportericească foarte ofertantă: pornind de la tonalitatea spirituală a discursurilor lor, cititorul

are posibilitatea de a le da un chip ce s-ar putea potrivi cu acela al unui Matei Vişniec, de exemplu.

Indiferent dacă toți aceștia împreună își cumpără acum brazii de Crăciun de prin piețele Târgu-Mureșului provincial, ale Clujului echinoxist, ale Bucureștiului (capitalist” (apud I. L. Caragiale) sau de prin „marche-urile” pariziene, ori chiar dincolo de „hotarul închipuirii”, cu toții aparțin culturii române și datorită *Zonei libere* a lui Nicolae Băciuț.

(*Cuvântul liber*, 2003)

VALENTIN MARICA,
**VITRALIU SAU ÎMPĂRȚIREA CU REST
A... POEMELOR NOASTRE**

Antologia de poezie *Îmblânzitorul de timp*, realizată de Nicolae Băciuț intră cu adevărat în *chestiunea zilei*, fiind dovada cordială a apărării poetului; o apărare la timpul potrivit, căci atunci când gloria vine prea târziu e cenușă...

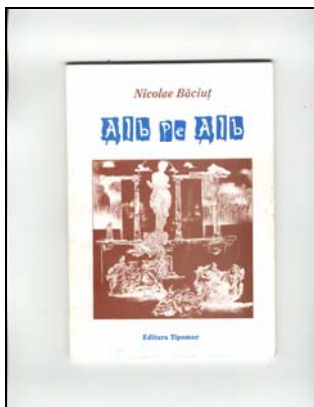
Noua carte a Editurii Tipomur are ca *primum movens* actualizarea actului poetic. Cei 16 poeți mureșeni antologați își prezintă ultimele creații, acele versuri de dată recentă, prin care înduplecă timpul, întreținând (ca pe un concept operatoriu) *ziua poeziei*. Antologia, cu excepția câtorva trădări, mărturisește concomitența între inefabilul foii de manuscris și al celei tipărite, acele *viețuiri în ultimele texte* ce vorbesc despre edificarea biografiilor literare. Din acest punct de vedere, antologia de poezie mureșeană *Îmblânzitorul de timp* (cu numele de grație și de asanare, după numele unui poem al Danielei Cecilia Bogdan) își asigură date certe de originalitate. Suplețea antologiei și credibilitatea ei pot veni, de asemenea, din această idee de *cenachu*. Prin *forma mentis*, antologia este și o carte împotriva urii. Energii pseudo-culturale se zbat să prolifereze ideea nimicirii unor biografii poetice, în chiar momentul autorității lor. Ultimele poeme ale lui Zeno Ghițulescu, Iulian Boldea, Cristian Stamatoiu, Lazăr Lădariu, Aurel Hancu, Silvia Obreja, Mariana Cristescu, Magdalena Dorina Suciuc sau Nicolae Băciuț, cuprinse în antologie, alături de cele aparținând ultimelor volume ale mai tinerilor sau mai înțelepților Răzvan Ducan, Sorina Bloj, Dumitru D.Silitră, Mugurel Pușcaș, Viorica Feierdan și Daniela Cecilia Bogdan reprezintă aria curriculară a efuziunii lirice, respingerea egolatrismului și a emfazei, a expresiei ștregărești atât de lipită de sufletul unora. Poeții antologați nu conciliază cu

zgomotul poeziei, este adevărat, nici cu absența lirismului profesat astăzi sau standardizarea strâmbătății cuvântului. Antologia *Îmblânzitorul de timp* atestă, fără ierarhii rigide și păguboase (mai bine o împărțire „cu rest” a poemelor), insurgența *școlii de poezie mureșeană* în numele bunului-simț. Cu centrii tensionali la Târgu-Mureș, Reghin și Târnăveni, școala de poezie mureșeană, în viziunea și disponibilitățile ei, *nu ucide nici flori, nici ochi, nici buze, nici morminte...* Un punct de reper este antologia *Îmblânzitorul de timp*, proiect al Direcției pentru Cultură, Culte și Patrimoniul Cultural Național Mureș, prin consecvența faptei culturale pe care scriitorul Nicolae Băciuț o încredințează timpului.

(*Cuvântul liber*, nr. 251 / 23 decembrie 2003, p.6)

AUREL HANCU,

ALB PE ALB

Autor a peste zece cărți de poezie, interviuri, jurnale de călătorie, antologii, Nicolae Băciuț revine în peisajul literaturii mureșene cu o nouă carte de poezie: *Alb pe alb*, Editura Tipomur, Târgu-Mureș, 2003, 76 p.), care ar putea fi prefătată de versurile: „Mă-mbrac în vineri și duminici, / mă-mbrac în moarte și în viață, / cobor din timp în anotimp / și-ngrop schimbările la față. // Și iar și iarăși m-aș mai naște / în ziua zilelor de Paște” (*Paște*).

Se pare că din experiențele lirice încercate, „sonurile” clasice îl reprezintă cel mai substanțial și convingător.

Căutăm obsedant noutatea în toate, dar de multe ori ceea ce pare nou, sau credem noi că este nou, nu este susținut de o autentică valoare. Așa ne aflăm mereu într-o luptă perpetuă cu ce „a fost” și, în ultimă instanță, cu noi înșine.

Volumele anterioare de versuri, *Muzeul de iarnă* (1986), *Memoria zăpezii* (1989), *Nostalgii interzise* (1991), *Casa cu idoli* (1996), stau toate sub semnul modernității, adică sub imperativul căutării febrile a noului, cel puțin în plan estetic.

Poetul a ajuns la convingerea secretă că poezia nu

poate fi despărțită de „melos”, fără a fi păgubită, fără a nu pierde interesul nemărturisit al cititorului. Chiar și textele, care par total rupte de prozodia tradițională, au o cantabilitate difuză, discretă, care le sporește farmecul: „Alb pe alb, / viață pe viață, / nimic n-a fost spus, / totul se știe, / pe față, / fără trecut, fără azi - / o noapte abandonată / ca o fiară / nevânată; / nici o atingere / nu ajunge / până la sânge, / nici o lacrimă / nu-și mai ascunde marea.// Eu și tu. Altfel spus - / Nu”. (*Alb pe alb*).

Nicolae Băciuț scrie, prin excelență, o poezie de meditație, o poezie de factură intelectuală, care pretinde o anume „așteptare” pentru a fi receptată cu folos.

Dacă urmărim *portretul* său pe coperta din spate, realizat de Vasile Gheorghiuță, apare în fața ochilor „omul căzut pe gânduri”, cu privirea îndreptată spre interior, deși ochii sunt deschiși spre lume. Este portretul unui creator ajuns în miezul vieții, într-un spațiu temporal al echilibrului, în care lumina și umbra (ca să nu spun întunericul) se află în echilibru. Este, cum spune însuși poetul, un *Solstițiu la Echinox*. Este omul trudit și hotărât, omul răbdător și tare, din plaiul înalt ... „mușcat” oarecum de amarul vieții, în ciuda bucuriilor sale abia bănuite. Trecerea prin vreme înseamnă pentru poet un plus de limpezire, de profunzime, înseamnă iertare: „Trec iar din anotimp în anotimp, / mereu prin algele de frunze, / să-mi fie lacrima pe buze / moneda care-o las în schimb”. (*Schimb de anotimpuri*). Timpul este trăit problematizant, dramatic, cuvintele întoarse cu fața spre apus ajung „cuie în palmele / altui Isus”. (*Răstignire*). Chiar între un cuvânt și alt cuvânt puntea poate deveni „mormânt” (*Limite*). Asemenea lui Socrate, îi este rezervat „paharul de cucută”. O atitudine similară poetului de la Lancrăm are Nicolae Băciuț în fața cuvântului, în sensul că el deschide o poartă spre transcendent, spre neființă. În felul acesta, poezia lui Nicolae Băciuț primește accente existențiale, chiar și atunci când se mișcă în

spațiul erosului, fixând imagini memorabile, în manieră picturală: „Ca o rană vie, / femeia, pe umărul meu - / plânge fără lacrimi, / din lacrima lui Dumnezeu” (*Autoportret cu femeie*).

Chiar mediul cel mai intim poate fi asaltat de „gânduri”: „Acum stau cu mine - / fără cuvinte - / sunt acasă?” (*Acasă*). Chiar trecutul poate deschide o rană: „O, amintiri, cum v-aș mai duce, / cu viața peste mine cruce” (*Răs-cruce*). Metafora „albului” reține din anotimpul hibernal doar puritatea infantilă: „Sunt un om de zăpadă, / de la alb / până la alb / vârsta mea e curată...” (*Omul de hârtie*). Exigențele societății se impun prin „legi”. Ele pot fi „albe”, atingând în chip diferit, sau fiind inofensive pentru „pietre”, „regi”, „păpușă fără ochi, urechi, fără gură”... Totuși, există o lege care „ninge” egal peste toți: „De-aici încolo *moartea* e un fulg, / de-aici încolo ora ninge” (*Lege albă*).

Valorificând sugestii folclorice sau nichitastănesciene, fie chiar argheziene, poetul se lasă vrăjit de cuvânt: „Cucuruz de cucuruză, / vara-n iarnă e lehuză, / până când se face mâine / într-o margine de pâine” (*Paparudă*).

Volumul *Alb pe alb*, ilustrat cu grafică de Ion Petru Pop, din ciclul *Perenitatea pietrei*, este poate unul dintre cele mai realizate din poezia sa de până acum și cred că este reprezentativ pentru poezia ce se scrie astăzi la noi, lucru pentru care aducem autorului felicitările noastre!

(Cuvântul liber, nr. 1/2003, p.3)

IULIAN BOLDEA,
URMELE SCRIERII

Poeziile adunate de Nicolae Băciuț în recenta sa carte *Alb pe alb* (Editura Tipomur, 2003) sunt o expresie suficient de limpede a unei viziuni lirice în care se îngemănează, cu egală îndreptățire, impulsul spre lume, spre reprezentările cu un grad sporit de concretitudine, și reculul în interioritate, retragerea în trăirea de anvergură afectivă pronunțată. Titlul volumului trimite, aproape involuntar, spre seria de tablouri *Alb pe alb*, aparținând pictorului Kazimir Malevici, în care autorul tindea să redea sensibilitatea pură, renunțând la orice referire contextuală, fenomenală.

În cazul lui Nicolae Băciuț, este evident că realul este prezent în filigranul poemelor în mod imediat, elementele universului intrând în arta combinatorie a versului printr-un soi de reducere a lor la imaginea esențializată, la figura spirituală pură, printr-o strategie a nuanței, printr-o tehnică a sugestiei abstracte ori a reveriei aplecată asupra marginii de taină a lumii: „Alb pe alb,/Viață pe viață,/nimic n-a fost spus,/ totul se știe,/pe față,/fără trecut, fără azi - / o noapte abandonată/ca o fiară/nevânată; /nici o atingere/nu ajunge / până la sânge, / nici o lacrimă/nu-și ascunde marea.// Eu și tu. / Altfel spus, / Nu”.

Întâlnirea dintre cerebralitate și senzitivitate, dintre reverie și meditația lirică, dintre elanul afectiv și retransarea în cercul propriului sine îmi par reperele ce definesc demersul liric al lui Nicolae Băciuț, lucru remarcat și de Radu G. Țeposu în *Istoria tragică și grotescă a întunecatului deceniu literar nouă*: „E limpede că poetul e un cerebral și, din lecturile sale, ce par teme nice și eficiente, el a învățat anecdota superioară, surpriza, tăietura precisă, echilibrul fabulei. Irizările elegiace, când apar, au o notă cultă, înaltă, fiind mai degrabă efectul unui joc de abstracții, deși recuzita

împrumută mult din materialitatea realului”.

Corespondență e unul dintre poemele cele mai reprezentative ale acestui volum, un poem al amintirii reculese și al nostalgiei de tandră solemnitate încadrată într-un scenariu al dragostei, al vieții și al morții, spus în surdină, redus la imponderabilul șoaptei. Cuvintele se resorb, aici, în flux și reflux al memoriei, în vrajă aproape muzicală a timpului trecut, imposibil de fixat în repere sigure: „Ne scriam tot mai des, / eu îi trimiteam flori presate, / ea îmi scria cu nisip / fierbinte, / până eu am rămas fără ierbar, / marea ei fără plajă, / iar ea mi-a trimis un minutar / în care timpul / își numără rar / clipele, / ploile, / ierbile / dintr-un alt calendar... // Acum încep să se-audă / cuvinte - / nu ne mai scriem însă, / nu ne mai aducem aminte; / dincolo / de flux și reflux / a rămas / o păpușă de cârpe / cuminte. / Fiat lux”.

Unele poeme sunt exerciții delicate ale ființei ce-și găsește refugiul în vers în fața demoniei timpului, caligrafii în tonalități clasicizante ale unui eu liric predispus și la jocurile limbajului, la galanterii lirice, la registrul ludic al poeticității: „A înnebunit caisul, / Nu mai vrea să aibă flori - / vântul nu-i mai este mire, / roua-i e la subsuori. // Nu mai vrea să fie fruct, / nu mai vrea să fie frunză, / cât e rădăcina rug / doar din ramuri mă acuză. // A înnebunit caisul - / l-a ajuns din urmă visul” (*Vis cu cais*). Punând în scenă, în versurile sale contrase, de amplitudine restrânsă, contemplarea lumii, dar și rescrierea propriului destin, poetul își asumă, în fond, mereu, propria condiție, cuprinsă în conturul atât de fragil al verbului, mască și trup al visului himeric al omului dintotdeauna.

Prin *Alb pe alb*, Nicolae Băciuț ne face martorii unei „ieșiri din labirint”, poemele fiind, la rândul lor, tot atâtea autoportrete în mișcare, răsfârțări ale chipului propriu în oglinda aburoasă a versului, urme ale scrierii în palimpsestul timpului.

(Cuvântul liber, nr. / 2003, p.3)

VALENTIN MARICA,

„...**VIAȚA NI SE-MPARTE**” **SAU DESPRE NOBLEȚEA EXPRESIEI**

Alb pe alb este astralul unei biografii poetice; al acelui moment în care lucrarea prin cuvânt își deslușește, generic, despovărarea: „Nu e nici viață, nu e nici moarte, / totul rămâne închis într-o carte”. Versul e în ordinea lui sacră. Irepetabila biografie a poetului intră în respirațiile Marelui Tot: „viața mea nu mai este viața mea...” (Într-o elegie, dintr-un alt volum, Nicolae Băciuț dizertează despre felul în care putem să-l respirăm pe poet).

Venind dinspre învolburarea ființei, dinspre esențialul ei, *Alb pe alb* este numele lucidității poetului, fluxul și refluxul cuvintelor care, în călătoria orfică printre lucrurile grave de semne (cum ar spune Eugen Simion), știu să semnifice: „doar cuvântul, doar cuvântul / îmi deschide iar mormântul...” Versurile sunt confraterne rugăciunii austere a gândului. *Alb pe alb* îl așază pe poet la cina cuvintelor, căci „ni se mai dă un anotimp, ultimul...”, în desenul întrepătrunderii engramelor vieții și ale morții. Viața multiplică moartea, iar moartea este o altă viață: „Alb pe alb, / viață pe viață” sau „moartea este dimineață”. Albul aglutinează metaforic viețile (o viață și cu a morții două, spune proverbul), întruchipând, în biografia poetului, punctul de plecare și punctul de sosire: „Sunt un om de zăpadă / de la alb până la alb”. Reverbul dureros al fragilității ființei ampretează volumul, fiind și firul intim de legătură cu celelalte volume de versuri din creația lirică, remarcabilă, a poetului Nicolae Băciuț.

Poetul așteaptă Judecata de Apoi. Introspectiv, acesteia îi premerge Judecata de Acum: „Sunt un fel de a ierta / fără-a mai păcătui”. (Într-o altă pagină a liricii sale, Nicolae Băciuț numește poezia *păcat* „cu voie, fără voie...”). În acest „schimb

de anotimpuri”, frustrările nu sunt pe deplin eludate. Poetul are „aripă de ger”, iar „iarba încă e rugină”. *Alb pe alb* este și transcripția imposibilității lumii de a înlătura contrariile, a suferinței în dezbateră interioară a ideilor – „din ce cenuși să mă ridic?” – , a tragicului ființei de a nu putea fi doar ea, fără celălalt, fără raportarea la demiurg, om, zenit ș.a.m.d.

Poetul vestește, în arpegiul albului pe alb (volumul a fost editat în decembrie 2002, cu solemnitatea tainei colindului, și, credem, nu este întâmplătoare data nașterii unei cărți), într-o profesiune de credință, cea a *încărunțirii cuvântului*, a „tablei înmulțirii”, prin care, stilistic, semnele poetice intră într-un joc grav, al permutărilor (Nordul e Sud, noaptea e zi etc.) sau în cel paulinic, al înjumătățirii întregului (jumătate de viață, jumătate de zi etc.) probând noblețea expresiei poetice: „Cu o jumătate de gură / îmi spui adevăruri, / cu o jumătate de viață mă minți, / cu o jumătate de zi îmi spui noapte, / soare cu dinți, / îmi spui oră de iarbă, / secundă de lut, / cu o jumătate de moarte îmi spui început”.

Volumul *Alb pe alb* are și o addenda, 13 poeme dintr-un alt volum de versuri, *Solstițiu la Echinoc*, invitație subtilă pe care autorul o face cititorului de a-i fi citite noile versuri în relație cu cele publicate anterior. Biografia poetului se definește prin întregul operei, mai ales că, „din când în când, câte un monstru înghite poezia...” – scrie Nicolae Băciuț în volumul de publicistică *Zona liberă*.

(Cuvântul liber, nr. 1/ 2003, p.3)

LAZĂR LĂDARIU,
„TATĂL NOSTRU, CARELE EȘTI ÎN
CUVINTE”

„Numai tu nu te-ntorci, / numai tu nu ești vară, /
toamna e-n tine un vis, / iarna e încă povară; // numai tu ești /
ce ești, / viața mea, ca o seară, / numai tu nu te-ntorci, / oglinda
mea, / primăvară”.

Am ales, deloc întâmplător, tocmai poemul de început, *Întoarcerea din labirint*, pentru a aduce și a încredința și tiparului câteva gânduri despre recenta sa carte de poeme *Alb pe alb* (Editura Tipomur, ilustrația graficianului Ioan Petru Pop) a poetului Nicolae Băciuț. „Alb pe alb, / viață pe viață, / nimic n-a fost spus, / totul se știe, / pe față”, spune poetul prin versurile – introducere în labirintul sensurilor aparte, prin perimetrul codificărilor în care „nici o lacrimă / nu-și ascunde marea” (*Alb pe alb*). Alteori, saltul dintr-o stare în alta, stăpânit cu abilitatea talentului de acea emoție individualizată de trăirea macrocosmică, este surprins prin acea modernitate aparte a versului alb, căruia i se imprimă o fericită muzicalitate internă: „Zilele mele – cearceafuri subțiri, / primăvară rătăcită în vară / ca un copil / printre femei străine, / ca o ceață-n april”. Aceeași senzație stranie, a parcurgerii unui teritoriu accesibil doar unor inițiați în tainele și în magia metaforei, o trăiești parcurgând versurile de sfârșit ale poemului *Răstignire*: „cuvintele mele, / cu fața spre-apus, / cuie în palmele altui Isus”.

Cartea *Alb pe alb*, prin naturalețe lirică și dezinvoltură, este o plăcută promenadă a sentimentului benefic spre inițiere, pe teritoriile poetice cândva confundate cu trăirea terestră pierdută, apoi recucerită cu sabia ascuțită a metaforei și a sensurilor filosofice, așa cum reiese din poemele *Judecata de Apoi* și *Unda*: „Să mai rămân câte puțin, / cum strugurii în

lacrima de vin”. Echinocțiul dobândește parcă, în poezia lui Nicolae Băciuț, prin acea „mișcare a sentimentelor”, alt sens decât cel strict astrologic: „Ca și cum mi-ar ninge-n trup, / ca și cum aș fi de gheață, / nopțile se sting în mine, / moartea este dimineață, // cifrele sunt litere, / albul este ghilotină / și fereastră-mi este roșul, / aerul îmi e rugină. // Ca și cum mi-ar ninge-n trup, / umbra-n mine e un lup” (*Mijloc de iarnă*). Un „alter ego” răzbate din jocul răsturnat al interpretărilor, dublate de experiența lirică din poemele *Portret*, *Prânzul cel de taină*, *Întoarcerea poemului risipitor* (în care celebra, biblica „cină” și pilduitorul „fiu rătăcitor” dobândesc sensuri noi) sau în „viziunea ludică” din *Lacul lebedelor* („Lebădă albă, lebădă neagră - / lista mea de bucate, / foamea mea fără dinți, / ca un lac înghețat / într-o vară cu zimți / trasă la mal”. O filozofie existențială transpare din versurile „Înmulțim în zile / și împărțim la moarte” (*Tabla înmulțirii*), „Tatăl nostru, carele ești în cuvinte, / mai dă-ne o viață când moartea ne minte” (*Tatăl nostru*), „Ni se mai dă o toamnă, / o mașină de socotit - / cine cu cine se-adună, / cine cu cine-a murit?” (*Anotimp mut*).

Azi, când nu se mai folosește sintagma „poet mesianic”, versurile din poezia *Autoportret cu femeie* („Ca o rană vie, / femeia, pe umărul meu - / plânge fără lacrimi, / din lacrima lui Dumnezeu”) și din *Înviere* („Îmi ești mai aproape, / acum, / nu oricând, / dar nu-ți pot întoarce, / arzând, / și cealaltă față – cu moartea /pre moarte călcând”), te situează în preajma unei surprinzătoare viziuni coșmarești, prin schimbarea de voce în registru tragic: „Un foarfece de iarbă / taie în zăpadă table de legi” (*Lege albă*), prin acea cifră „unu”, „în somnul lui șapte”.

Cel care se îmbracă „în vineri și duminici”, cel care se roagă „Înfiază-mă tu, Doamne, / până dincolo de toamne”, poetul care zice „mă despart de cuvinte”, cu gândul la „moartea multiplicată”, doar poetul cetății, care-și face „cină

din cuvânt”, poate rosti, ca într-o întoarcere ancestrală, poemul: „Cucuruz de cucuruză, / vara-n iarnă e lăuză, / până când se face mâine / într-o margine de pâine, / până când se-ntoarce azi / vânătorul din nomazi - / iată că-ngenunche seara, / iată că e iarnă vara, / cucuruz de cucuruză, / marea-i prinsă-ntr-o meduză. // Nu mai este cât mai este / până trece valul peste / și se udă, și se udă / inima de paparudă” (*Paparudă*).

(Cuvântul liber, nr. 1/2003, p.3)

ROXANA OLTEANU - ROȘU,
INSOMNII PE ALB

Lecturând o carte, cititorul descoperă pe parcurs un "eu", un "tu", o "stea", un "fir de iarbă", în fine, descoperă *ceva*. Acest proces, conștient sau nu, îl implică nu doar pe receptor ci și pe creator. Scriind, autorul are certitudini, ale intuiției, are semne de întrebare, rămâne consecvent cu sine însuși sau cu propriu-i univers, sau, din contră, se delimitează mai mult sau mai puțin brutal de aceste realități. Orice persoană onestă ar recunoaște în fața oricărei instanțe că titlul ales de Nicolae Băciuț pentru cartea sa *Alb pe alb* (Editura Tipomur, Târgu-Mureș, 2003) e în același timp derutant și expresiv. Interpretat prin contrast cu binecunoscutul "negru pe alb" (sugerând certitudinea, prezența, concretul), sintagma lui Nicolae Băciuț ar putea reprezenta o permanentă încercare de a da consistență, de a stabili sensuri, raporturi între elementele universului, între sine și alte realități, o încercare ce va rămâne în acest stadiu atâta timp cât autorul există și se menține interogativ. Trecând la un alt nivel al interpretării, am putea considera că autorul scrie cu un tuș incolor, dar scrie, totuși, iar rolul nostru este ca, în momentul în care citim și gândim, la rândul nostru, să facem cerneala să prindă culoare (sau culori) astfel încât să ia naștere un sens sau să potențăm misterul poeziei. În completarea acestui punct de vedere, ar putea fi menționat și un concept din teoria literaturii, și anume acela de "spații libere", poate prin strategia autorului de a-și orienta cititorul, dar în același timp de a-i oferi posibilitatea să umple golurile cu tot ceea ce rezultă din impactul operei cu imaginația fiecăruia.

În ansamblu, poeziile din *Alb pe alb* indică încercări de a capta prin intermediul gândirii esența lumii, de a descoperi neîntrerupt raporturi între elemente, de a le defini sau doar

aproxima, dar și zbaterea pentru regăsirea sinelui, pentru descoperirea sau redescoperirea lui. Demersul este destul de interesant, dar, ce este admirabil, parcurge un traseu evolutiv, în sus, reușind să se închege, să se coaguleze în ceva palpabil. Am putea apropia stilul lui Nicolae Băciuț de symbolism, bazându-ne pe corespondențele existente în poezii și pe motivele ce se constituie în axul creațiilor sale: anotimpurile (cu toate cele patru reprezentări: primăvară, vară, toamnă, iarnă) și culorile: regele alb (încărcat cu multiple valențe existente și cu altele posibile), apoi roșu, verde și chiar negru, acesta din urmă fiind doar sugerat, niciodată numit.

Semnificativă este plasarea în fruntea volumului nu a poeziei *Alb pe alb*, ci a alteia, care se numește *Întoarcerea în labirint*, simbolul labirintului reprezentând, parcă, o altă punere în temă. Dacă întoarcerea, echivalentul cunoașterii în acest caz, se produce sau nu, rămâne un echivoc sporit de imaginea oglinzii. Un vers al poeziei: "numai tu nu te-ntorci" oferă, totuși, sugestia că totul se află în stadiul de refuz (deocamdată). *Alb pe alb* vine pentru a întări ideea, fiind evident structurată pe negație, care își atrage un întreg câmp semantic, o serie de cerințe ce aparține aceluiași registru (nimic, "fără trecut", "fără azi"), culminând cu un foarte sugestiv "nu". *Alb pe alb* exprimă inexistența, absența, neființa. *Echinocțiu* confirmă precedentele. E suficient să citim că "lumina-i sub lăcate de argint / dovadă-s ierbile înalte" pentru a înțelege dorința poetului de a descoperi sensurile lumii ricoșează ca la un impact cu granitul, izbindu-se de refuzuri ale realității de a se circumscrie odată pentru totdeauna, de a-și ridica vălul pentru a permite privirii să pătrundă "dincolo". Constatăm aici un contrast agresiv cu celelalte certitudini, cu ceea ce a lăsat "la vedere".

Limite, poezia care te învăluie prin prezența rimelor perfecte, dându-ți impresia exactității, își dezvăluie adevărata intenție prin conexiuni abstract-concret de tipul piatră, nisip -

umbră, miez - crez. În *Mijloc de iarnă*, dezechilibrul e total și în afara oricărui dubiu: "Ca și cum mi-ar ninge-n trup, / ca și cum aș fi de gheață, / nopțile se rup în mine, / moartea este dimineață, / cifrele sunt litere / albul este ghilotină". Aceste aspecte deosebit de sugestive ne permit să construim imaginea unui poet devorat de setea de cunoaștere, aflat sub imperiul focului creației, preocupat intens de actul său, dominat de verbul "a ști".

Demersul nostru s-a bazat până în acest moment pe imagini pe care noi le-am compus prin însumarea unor impresii personale. Conștienți că acestea sunt inexacte, incomplete, recurgem acum la o nuanțare, la adaosuri ce ar putea fi considerate mai plauzibile dintr-un motiv simplu: ele reprezintă ceva comunicat în modul direct de autor (deși nu sunt eliminate sugestiile, presupunând în continuare un efort al lecturii). Să urmărim, așadar, concepția lui Nicolae Băciuț despre autor și poezie. De remarcat este și faptul că și pe această coordonată (centrată pe "eu") se urmează același traseu ascendent.

Răstignire este, privită din acest unghi, o artă poetică, având ca temă creatorul și poezia. Există aici câteva imagini deosebit de transparente, în pofida impresiei de "dificil": "Cuvintele mele / cu fața spre apus", "Zilele mele - cearșafuri subțiri", "Noaptea mele - /.../ ca o lumină / într-un fum de țigară", "Orele mele /.../ secunde uscate". Observăm aceeași încleștare. Ca o continuare, apare *Portret*; evident, portretul autorului. Și aici, aceeași tehnică, încercarea de a găsi repere pentru a cristaliza un întreg; "căderea unei frunze", "cuvântul nerostit", "o lacrimă pe buze", "privirea unei pietre", "iarba unor ceruri nalte", "curcubeie" - sunt elemente echivalente a tot ceea ce reprezintă subiecte de poezie. Percepem un portret ambiguu, o evidentă imposibilitate de a se fixa în tipare precise. În *Prânzul cel de taină* (corespondent pentru "Cina cea de taină") ne întâmpină imaginea creatorului identificat cu

"flămânda casei" (unde casa are sens metonimic), un individ care-și "alege bucatele", un ins selectiv deci, care beneficiază de capacitatea de a se răsfrânge asupra a tot ceea ce e cu adevărat esențial, pentru a extrage semnificații absolute. Sursa care alimentează acest proces este, deloc surprinzător, "fructul mâniei" sau "paharul de cucută" (ceea ce trimite imediat la T. Arghezi sau la V. Voiculescu). *Celălalt* este o poezie centrată pe ambiguitate, pe incertitudine, alăturarea dintre pronumele personal "eu" și pronumele nehotărâte redând fără dubii o permanentă căutare a identității deși, aparent, această idee este negată: "dar nu vrea să știe nici de sine". Apar, concomitent, impresia regășirii sinelui și infirmarea ei. Paralelismul eu - celălalt ar putea sugera o scindare, motiv suficient pentru ca misterul să se însinueze ușor, dar sigur. Faptul că "eu" nu reprezintă un "altcineva" ci un "alt cineva" (de sesizat nuanța), întărește ideea de imprecizie, "cineva-ul" acesta fiind universal, în tot și în toate, nelimitat. Suntem îndreptățiți în aceeași măsură să credem că acel "cineva" ar putea reprezenta o singură individualitate antrenată într-o permanentă schimbare de ipostaze. Deși pare un joc de cuvinte, de unități gramaticale, ce altceva ar putea fi mai potrivit pentru redarea figurii poetului? Un text cu aspecte elegiace este *Acasă*: "Acum stau cu mine - / fără cuvinte - / sunt acasă?" Identitatea sa este neclară chiar și în absența cuvintelor perturbatoare, a creației, iar poetul constată că și-a pierdut propria persoană sau, cel puțin, nu e convins că se recunoaște. "Acasă" este sufletul; el s-a risipit, s-a împărțit și sacrificat în relația cu lucrarea sa, cuvintele, s-a pierdut în univers. În *Pasărea Phoenix*, apare copleșit de tristețe: "nimic n-a mai rămas de spus /.../ Zăpada unde ni s-a dus /.../ Spre ape nu mai am acces /.../ pe iarnă scrie interzis /.../ din ce cenuși să mă ridic?" Să fie oare toate sursele epuizate? Zăpada - simbolul albului - iarna - al anotimpului -, apa - al cunoașterii - se refuză. Toate aceste elemente fără de care nu poate exista creația determină,

implicat, o anulare a creatorului.

Ciclul *Solstițiu la Echinox* beneficiază de o denumire plină de înțeles, aducând în prim plan două momente ce i-au inspirat întotdeauna pe inițiați. *În(altul)* reprezintă un fel de intermediar între poezia de până acum și cea care va urma. Se menține încă vălul de ceață: "Ce bine că acum nu sunt eu, / ce rău că acum sunt altul", dar în același timp transpare regretul provocat de trecerea într-un alt stadiu al conștiinței de sine. Poemele *Corespondență*, *Jumătate II*, *Dincolo de toamne* ar putea fi încadrate într-o clasă unitară, liantul lor fiind determinantul "cuminte", comun celor trei. Ni se oferă acum sugestia unei maturizări, a unei alte etape; tonul diferă, fiind unul calm, liniștit, adecvat noii ordini.

Faptul că "păpușa de cârpe e cuminte" face vizibilă trecerea într-un alt registru, care permite o altă atitudine, o nouă perspectivă, descifrabilă în *Fiu și tată*, unde apare iarăși simbolul oglinzii, de data aceasta purtătoare a unor semnificații noi. Schimbarea a fost pregătită; oglinzile sunt acum "retrovizoare" ("în care toate se întorc / gata trăite"). Experiența devine productivă, poetul își asumă propria imagine, dar acest lucru e posibil drept consecință a faptului că devine conștient de sine. El însuși avansează această ipoteză, afirmând: "Mă despart de oglinzi / de argintul lor de-nceput". Metamorfoza s-a încheiat și, odată cu ea, volumul de versuri. Aceasta nu este însă un motiv pentru ca impactul dintre poeziile lui Nicolae Băciuț în sensibilitatea cititorului să-și stingă ecourile. Dimpotrivă, odată parcursă, cartea va rămâne vie și va avea reverberații în timp, deoarece seria de simboluri și semnificații nu s-a încheiat.

(Revista *Meandre*, Anul VI, nr.1 (10)/2003, pp. 20 - 21)

LAURIAN STĂNCHESCU,
ÎMBLÂNZITORUL DE TIMP,
Antologie de poezie mureșeană de Nicolae Băciuț

Valoarea unei poezii se regăsește în intensitatea și înmulțirea stărilor de percepție în alte naturi decât ale Creatorului, Cuvântul fiind cel care alege ivirea sa acolo. Am simțit un astfel de lucru în clipa în care mi-a fost dăruit un volum de antologie de poezie mureșeană. Poeții din această carte parcă se află la începutul primelor descoperiri făcute de om, sunt singuri în Univers și de ei depinde soarta lumii în care s-au născut. Au găsit în ființa lor sensul primordial al existenței umane, încă nepierdut în băjbâieli metafizice contrare oricărei naturi contrare Creației, acest sens fiind poezia, prima natură a Universului. Au lăsat lucrurile în voia lor, comunicarea făcându-se prin simțuri reciproce, așa cum lumina își transmite sieși propria-i existență, prin reflectarea sa în tot ce atinge și este atinsă. N. Băciuț, Sorina Bloj, Daniela Cecilia Bogdan, I. Boldea, Mariana Cristescu, R. Ducan, Viorica Feierdan, Zeno Ghițulescu, Aurel Hancu, Lazăr Lădariu, V. Marica, Silvia Obreja, M. Pușcaș, D. D. Silitră, C. Stamatoiu, Magdalena Dorina Suciu știu și cred că atunci când gândesc acest lucru, pe loc devin centrul lui, și cu cât gândesc mai multe lucruri, acest miez se micșorează nu paradoxal, ci firesc, până le cuprind pe toate, dând naștere unui univers în chip de nod gordian, care plutește și se desface singur. Minunații poeți din această antologie mureșeană nu ies nici o clipă din planul Creației, care le conferă aura sa până la sacralitate, astfel, în urma lor nu se mai poate schimba nici un cuvânt din lumea asta sau din lumea cealaltă. Poezia din această antologie nu este altceva decât surâsul unui înger care stă înafara sa, risipit printre lucruri, intrând și retrăgându-se din ele odată cu umbra lor. Cât despre poeți am un singur gând: lumina este formată din mai multe aure.
(Cuvântul liber, 17 ianuarie 2004, p.3)

AUREL HANCU,

MAI APROAPE DE DUMNEZEU

Ca să fii mai aproape de Dumnezeu, nu neapărat trebuie să urci un munte, fie el Muntele Sfânt. Ca să fii mai aproape de Dumnezeu, trebuie să faci **liniște** în jurul tău și în ființa ta, să intri în acest munte întors. Care este **inima** ta, **să te smerești, să te cutremuri** și să te pătrunzi de **iubirea** imaculată și jertfitoare, **să te rogi și să crezi**, să te eliberezi de orice păcat, prin **taina mărturisirii**, și **să te împărtășești**, și astfel ești nu numai aproape, ci **chiar cu Dumnezeu**, căci Dumnezeu este pretutindeni și, cu atât mai mult, în Sfânta Cuminecătură.

Dumnezeu este pretutindeni, dar preferă îndeosebi anumite locuri. Un astfel de loc privilegiat este și **Muntele Athos**, Muntele Sfânt.

„N-am visat niciodată să ajung pe Muntele Athos. Nu m-am gândit vreodată că Muntele Athos e pe pământ. Să fie oare atât de aproape Athosul? Atât de curând?”. Cuvintele sunt luate din cartea scriitorului Nicolae Băciuț, **Muntele Athos din Muntele Athos** (Ed. Tipomur, Târgu-Mureș, 2004, 96 p.). **Athosul** este o „republică” monastică, situată în masivul muntos cu același nume, din nord-estul Greciei, având capitala **Kariés**. În veacul al X-lea, după Christos, adică în anul 963 – când Biserica lui Christos nu era divizată, nu cunoscuse încă marea schismă – **Sf. Părinte Benedict al V-lea**, dă binecuvântarea sa pontificală pentru întemeierea acestui „spațiu” monahal, cu devoțiune „specială” pentru **Maica Domnului**. Unul dintre principalii monografi ai Sf. Munte, Porfir Uspensky, constată că **nici un popor nu a făcut atâta bine, cât au făcut românii**. Mulți voievozi români între care Ștefan cel Mare, Neagoe Basarab, Alexandru Lăpușeanul, Matei Basarab, Vasile Lupu, Constantin Brâncoveanu au

dăruit mănăstirilor atonite importante odoare, bani, pământuri, le-au reparat, le-au restaurat în ansamblu. Aflăm că aici, în Sf. Munte, sunt astăzi **douăzeci de mănăstiri**, fără a lua în calcul schiturile, peșterile și colibele. Din circa 3.000 de călugări, cam 300 sunt români.

Având singulara bucurie să însoțească un ales grup de pelerini la Muntele Athos, timp de o săptămână, în septembrie 2003, Nicolae Băciuț, se simte dator să fie „cronicarul” acestei experiențe spirituale, într-un „jurnal de călătorie”. **Lectura** atrage, fiind un gen de scriere care face legătura între vis și realitate, între pământ și cer, între om și Dumnezeu. Cum văd eu lumea? Cum mă mișc eu în lume? Ce cred despre lume? Care este relația mea cu Dumnezeu? Ce spun prietenii lui Dumnezeu despre ei și despre oameni? Sunt întrebări pe care ți le pune autorul, implicit sau explicit, eventual întrebări pe care și le poate pune cititorul, parcurgând textul.

„Aș fi vrut ca odată ce pun piciorul pe Muntele Sfânt să îngenunchez și să sărut pământul (...). E prima oară când dorm într-o mănăstire adevărată (...). Toaca de lemn bate a patra oară, scurt, apoi se aude cristalin și sunetul de toacă metalică (...). După o săptămână, constant că se poate trăi și fără TV, radio, gazete – cât oare? – fără nici un fel de informații. N-am simțit nici lipsa cărnii (...). Nicăieri, în viața mea, cerul nu mi s-a părut mai aproape ca acum, aici la Prodromul. Stelele sunt atât de mari, de parcă toate ar fi în cădere spre pământ. Și e **liniște** ca la începutul lumii (...). Negreșit, **aici cerul a coborât pe pământ**. Se simte în astfel de însemnări vibrația sufletului, „priveliștea” lumii devine o „fereastră” a eului. Parcă ne întâmpină un **text de graniță** în care își dau fericit mâna elementul ficțional și nonficțional. Formula „jurnalului” face deschidere spre **literatură**, autorul (re)descoperindu-și vocația de prozator, de aici venind un plus de interes și farmec al scrierii, de autenticitate.

Pelerinajele ne înviorează viața, ne aduc mari daruri, încercând memoria afectivă cu momente de neuitat. Trebuie să ni le dorim și, cât depinde de noi, să le și săvârșim. Cartea este un îndemn la călătorie. Să ne dorim **unitatea inițială a credinței**, să fim **uniți în Christos**, să fie „o singură turmă și un singur păstor”.

(Cuvântul liber, 24 februarie 2004, p. 6)

VALENTIN MARICA,
OMILII LA MUNTELE ATHOS

Firul Ariadnei în călătoria spre Muntele Athos este înfrângerea Minotaurului; ființa călătoare (homo viator), răscolită în năvala transcendentalului (ce greu e să te mistui în Ființă, spunea Emil Cioran) se despovărează de ispită, pătrunzând în scenografia cerului; căci cerul este, aici, criteriul evaluator al binecunoscutului și necunoscutului. De data aceasta, Muntele Athos nu mai e visul, simbolul de dincolo de orice realitate, ci, în relații de semnificație cu „lumina din lumină” sau „Dumnezeul adevărat din Dumnezeu adevărat”, devine „Muntele Athos din Muntele Athos”. Astfel se poate rezuma jurnalul de călătorie la Muntele Athos al lui Nicolae Băciuț, o carte scrisă la „cald”, sub patrafirul unde spovedania iese din înfloriturile stilistice (notațiile lapidare pe care și le impută autorul sunt justificate), pentru a fi linia de cursivitate și de reverberație într-o experiență unică. Autorul jurnalului (sau al documentarului?) este mai mult decât cronicarul unui pelerinaj. Într-o „carte de stări”, visul premergător își estompează febrilitatea unduirii, ca apoi să irumpă, Muntele Sfânt din evaziunile gândului și cel din realitate unindu-se, coexistând în numele unui timp deasupra celui fizic; numit de autor al „îndepărtării și liniștii”. Nicole Băciuț filtrează locurile fără de egal ale Athosului, unicitatea spirituală a acestora, în arderea interioară a unei inițieri fundamentale, vegheate cu bună știință de inocența și smerenia care duc spre un Munte Athos al eului ca spre o opera aperta; căci pelerinul constată, cu uimire, că abia a reușit să ridice vălul de pe Muntele Sfânt, că acesta „are multe să-mi spună, eu am mai multe să-l întreb.”

Pelerinul este scriitorul, mireanul, laicul, dar cu privilegiul de a avea la stânga și la dreapta lui teologi ai Alba –

Iuliei, al căror glas e diriguitor; cuvintele IPS Andrei au, pentru cel copleșit la Athos de cerul căzut pe pământ, netezimea brațului îndoit sub cap pentru starea de odihnă. Cu atât mai mult cu cât laicul se află mereu la răscrucea neofitului: „Merg eu oare pe Muntele Athos ca un răzvrătit sau doar ca un nedumerit?”

„Muntele Athos din Muntele Athos” are curgerea epică a romanului și acel captatio benevolentiae al genului. Află, în crescendo, cum în timpul domniei Sfântului Împărat Constantin cel Mare începe istoria Athosului cu primele sale mănăstiri, Vatopedu și Xeropotamu, care este punctul de plecare al monahismului în forma sa organizată, prin întemeierea în anul 963 a Mănăstirii Lavra de preacuviosul Atanasie Athonitul, cum de peste un mileniu republica monahală cu Careia și Dafne, lucind de umbrelul pelerinilor, cu uscăciunea pietrei, vegetația pitică dar și roditoare, cu cele mai multe icoane făcătoare de minuni din lume și cu cele mai multe moaște ale sfinților, întruchipează dimensiunea interioară copleșitoare a ortodoxiei, redescoperirea iubirii aproapei într-un timp al însingurării și rătăcirilor cum este timpul nostru prezent. Peisajul geografic și cel spiritual este văzut de jurnalist prin ochiul interior scrutător înspre păpăstia păcatului. Un evantai al întrebărilor domină eul neabsolvit de răul lumii, dar căutător de izbăvire; este biserica o ființă vie? Pierderea esențialului va putea fi atenuată prin modele de credință? De ce femeile nu au voie să calce pe Muntele Athos? Presiunea turistică evidentă pe Muntele Sfânt nu va amenința sensul esențial? Au fost înregistrate ratări ale ascezei de tip athonit? Nu este periclitat mediul spiritual al Athosului tocmai prin reorientări ale Uniunii Europene? Există o teamă a zdruncinării ortodoxiei la Muntele Athos?

Cartea lui Nicolae Băciuț este una a întrebărilor, venind din anvergura trăirilor princeps, din colocviul interior ce le amplifică acestora relieful, dar și din neliniștea celui ce

caută mereu sensul: „Cât poate reține un jurnal din trăirea unei astfel de călătorii?”

Jurnalul individualizează, între superlative absolute, locul în care cuvântul românesc este cel mai aproape de Dumnezeu, Schitul Prodromul, numele marilor slujitori ai ortodoxiei la Muntele Sfânt, între aceștia Părintele călugăr Iosif și Părintele călugăr Dionisie de la Chilia Sf.Gheorghe din Colciu, român de 94 de ani, tezaurele culturale, între care cele 17 mii de manuscrise de la Mănăstirea Vatopedu, documentele care atestă rolul lui Neagoe Basarab, Mihai Viteazul, Ștefan cel Mare, Alexandru Lăpușeanu, Vasile Lupu, Constantin Brâncoveanu în zidirea spirituală a Athosului, dar și prefacerile zilei, imaginile postmoderne care încarcă spațiul sacru cu detalii lumești. Nu este de loc întâmplătoare relatarea pelerinului despre hotărârea de a îngenunchea și săruta lespeda de piatră a Muntelui Sfânt la întâlnirea cu acesta, gest nelăsat în voia lui de zgomotul turistic din jur; cel răpitor de intimitate: „Mi-am reprimat pornirea de a îngenunchea, pentru că aș fi părut ridicol și nimeni n-ar fi înțeles rațiunea gestului meu.” Nu este singura undă de tristețe a autorului. Măreția și straneitatea locurilor îi dau celui ce le însumează în cuvânt mărturisitor, euharistic, punct de echilibru, îndoieli metafizice, percepții inedite ale vieții și rostului omului pe pământ, până la reîntoarcerea în vastitatea visului, acolo unde își cere drept de apel revelația: „Muntele Sfânt e mai mult decât Sfânt...”

Părintelui călugăr Iosif numește Athosul locul „cu mai multă credință...” Nicolae Băciuț răsfiră în pericopa sa de la Muntele Athos această reflecție, sugerând că un alt drum spre miezul acela de cer („mistikos”) va desluși mai mult spre dreaptă povață.

(Cuvântul liber, 2004)

AUREL HANCU,
**DE LA SAN FRANCISCO LA MUNTELE
ATHOS**

Cartea lui Nicoale Băciuț, **De la San Francisco la Muntele Athos** (Ed. Reîntregirea, Alba-Iulia, 2004, 366 p.) strânge la un loc – într-un fel de operă definitivă – scrierile sale anterioare despre șederea sa în America, la o bursă de studii, și cele legate de recentul său „pelerinaj” la Muntele Athos.

Impresia noastră este că autorul a știut să găsească tonul cel mai potrivit între confesiune (jurnal) și relatarea care conduce spre reportaj sau spre proza documentară.

Totul este viu, ca și când lucrurile se petrec sub ochii noștri, ca și când nimic nu este inventat, totul este descoperit, ca într-un fel de unică revelație, trecută prin prisma celui care o transmite, încărcată de vibrațiile lui afective, lucide și convingătoare.

Poate că în intenția lui nemărturisită, dar presupusă, Nicolae Băciuț scrie „jurnal” ca un exercițiu necesar pentru o construcție romanescă de mai târziu. Așa a făcut și Marin Preda scriind **Jurnal** (Ed. Ziuă, București, 2004, 562 p.), scopul ultim fiind ficțiunea, nu jurnalul în sine.

Ca un lait-motiv, versurile sunt prinse în paginile cărții, sporind complementar posibilitățile de exprimare, lirismul ei: „Bună ziua, bună seara,/ne ajunge lăcrimarea,// ne ajunge iar și iară: / peste buze o comoară, // peste ochi – o rugăciune / care nu se poate spune. // Bună ziua, bună seara, // sentimentele-s ca vara, / ard și nu lasă cenușă - / sunt o nesfârșită ușă; // ne ajung și ne îngroapă / în fântâni cu ceru-n apă.” (**Bună ziua**, Emmaus, 16 iulie 1990)

Facem cunoștință cu țara tuturor posibilităților și împlinirilor, dar și a contrastelor, ne putem găsi un loc al

nostru în spațiul valorilor, vom putea ști ce avem de făcut în viitor. Există o Americă văzută, dar și una nevăzută – pe care nu o descoperi decât cu foarte multă osteneală, cu veghere, coborând în adânc. Ea e America nevăzută și totuși prezentă.

Pentru noi, dar și pentru americani, ca și pentru oricare neam sau seminție a pământului, Dumnezeu e singura salvare.

Călătoria la Muntele Athos este o încheiere apoteotică, plină de lumină și speranță, un îndemn la cunoaștere și sfințenie.

Am mai spune că această carte este o lume văzută printr-un spirit uman, atent la tot și la toate, sensibil la valori, dar și prudent în a lua totul, fără discernământ.

Cartea va fi un mare câștig pentru oricine o citește.

(Cuvântul liber , 26 octombrie 2004)

VICTOR ȘTIR,
**NICOLAE BĂCIUȚ, PE CĂRĂRILE
VĂZDUHULUI ȘI CREMENEI**

A apărut de curând volumul „De la San Francisco la Muntele Athos”, semnat de poetul și publicistul târgumureșean Nicolae Băciuț, autor provenind din pleiada echinoxiștilor clujeni. Gazetar literar cu vechi stagii la *Vatra*, azi, Nicolae Băciuț conduce Editura „Tipomur” din Târgu-Mureș, cu care a lansat deja câteva sute de titluri, ridicând-o la nivelul celor mai valoroase case de editură din Ardeal.

După revoluție, prin 1991, a beneficiat de o bursă în Statele Unite, acordată unui număr de tineri gazetari din Est, și astfel, Nicolae Băciuț a ajuns să-și facă bagajele pentru America, lumea ispititoare pentru oricare din cetățenii planetei. Sentimentele întâlnirii cu „lumea nouă”, experiența celor câteva luni petrecute peste ocean au apărut consemnate în cartea *America, partea nevăzută a lunii*, tipărită la câțeva vreme după întoarcerea în patrie. Recită azi, ca o parte a unui tom ce include și însemnările altor călătorii, mărturisim că prospețimea relatărilor s-a păstrat, de asemenea și curiozitatea de a afla ce va descoperi scriitorul din Est, mâine, în felul cum lucrează „colegii” din redacția unei reviste consacrată problemelor agriculturii, și ce altă latură a vieții americane îl va impresiona. Descrierea călătoriilor necesare pentru a lua parte la anumite întâlniri profesionale, parte componentă a programului, și noul mod de viață, stau în paginile marcate de un dinamism al unei societăți de mult ieșite din lentoarea similară celei din Balcani sau poate niciodată trecută prin acel ritm existențial. În jocul hazardului care l-a așezat pe scriitor pentru acel stagiul în Emmaus, găsim un rost inițiativ șederii în America, în sensul că o altă lume se arată, se descoperă unei

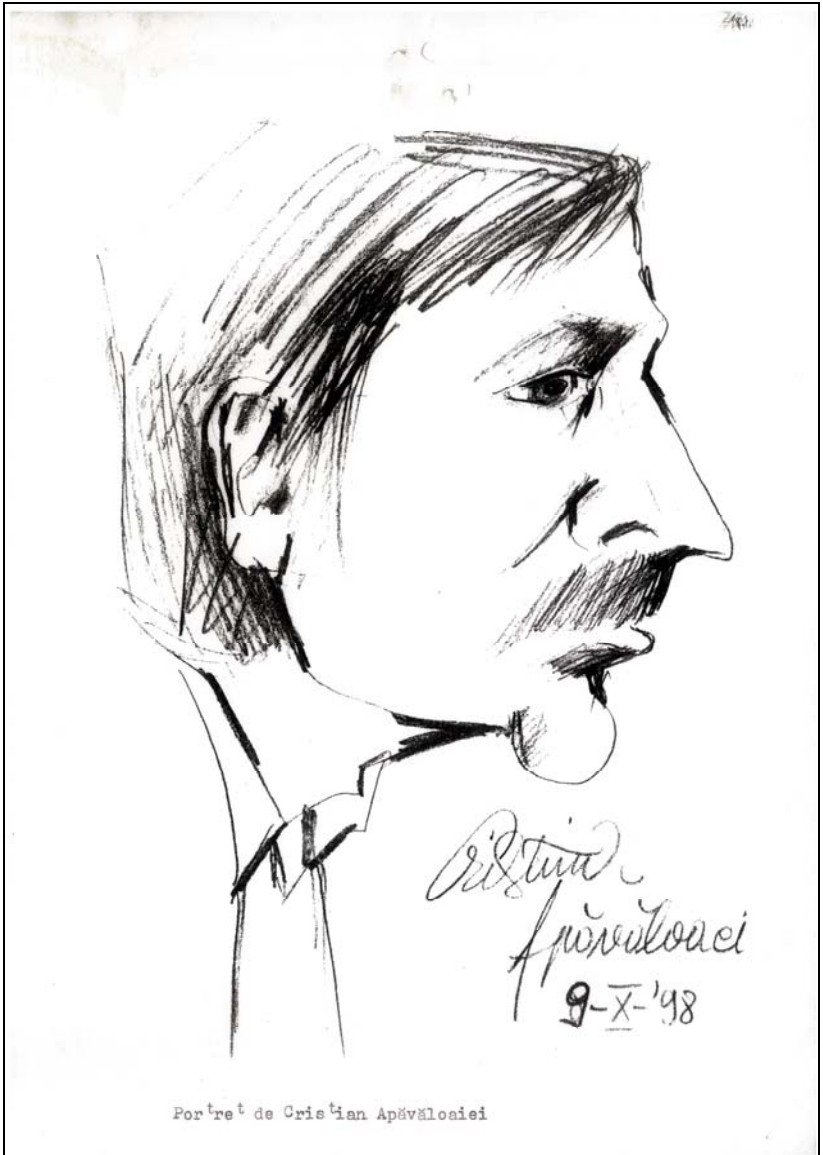
conștiințe care va îngloba partea cea mai bună a acelei experiențe. Paginile jurnalului sunt „bornate” de versuri care dau existențial dimensiunea necesară omului care nu are complexul societății tehnologice și se regăsește pe sine, dar și rostul lucrurilor, în creativitatea în cuvânt.

Nostalgia despărțirii de America a fost adusă peste ani în fața perspectivei reîntâlnirii, prin participarea la Congresul al XX-lea al Academiei Româno-Americane de Arte și Științe, al cărei membru scriitorul târgmureșean este; locul de desfășurare: Reno, în Nevada; tema: „România în viziunea occidentală”. Așa cum spunea Heraclit „...nu coborâm de două ori în aceeași apă” și nici a doua călătorie într-o țară nu mai are prea multe din senzațiile încercate la prima coborâre pe pământul american. „A doua AMERICĂ”, secțiunea a doua a cărții începe sub această impresie: ”New-York, 18 august 1995. Reîntâlnirea cu New-York-ul ziua, în Aeroportul J.F. Kennedy, mi s-a părut banală în comparație cu primul meu New-York, văzut noaptea, de sus. În după-amiaza unui august pârjolitor, Aeroportul e mai degrabă șters”. În continuare, aflăm mici portrete, semnalări ale unor personalități ale exilului care au luat parte la cele treisprezece secțiuni de dezbateri ale manifestării. Un interviu cu laureatul Premiului Nobel, George Emil Palade, este o realizare pe care ar râvni-o orice ziarist, și lui Nicolae Băciuț i s-a „arătat”, într-o discuție scurtă, axată pe problemele Academiei Româno-Americane. Mai pot fi cunoscute prin intermediul rândurilor scrise date despre artista Olga Porumbaru, profesorul Toma Pavel, Mihai Craioveanu, Ovidiu Hurduzeu etc.

Invitat de Î.P.S. Andrei, Arhiepiscopul Alba-Iuliei, Nicolae Băciuț a făcut parte dintr-un grup care a călătorit la Muntele Athos în septembrie, 2003, spre a cunoaște locul de intensitate maximă a ortodoxiei. Arhiepiscopul Andrei a avut o

bună intuiție a ceea ce înseamnă prezența unui scriitor veritabil într-o astfel de călătorie culturală, deoarece Nicolae Băciuț a reușit pe baza însemnărilor zilnice, pagini admirabile despre Sfântul Munte și trăitorii care se nevoiesc acolo în condiții deseori aspre. Încărcătura spirituală a locului, trăirea autentică a întâlnirii cu toposul unde de mai bine de un mileniu se ocrotește lumea prin călugării care au renunțat la existența lor pentru a o asuma pe cea a lumii, rugându-se pentru ea, străbat paginile în care scriitorul folosește cu dezinvoltură și precizie semantică, termenii de specialitate ai spiritualității ortodoxe, lucru nu prea des la îndemâna mirenilor. Mulți dintre cei care au urcat Muntele își vor aminti ca și scriitorul: ”Negreșit, aici Cerul a coborât pe Pământ”, cuvinte care încheie cartea și sugerează că - de la Dinicu Golescu, inauguratorul călătoriilor românești în străinătate - românul este un turist sensibil, atent.

(Mesagerul literar și artistic, august, 2005)

Pr. OVIDIU VINTILĂ,
DE LA SAN FRANCISCO LA MUNTELE
ATHOS

Concepută sub forma a trei secțiuni delimitate doar spațial, dar unite prin coeziunea interioară a spiritului, cartea jurnal a lui Nicolae Băciuț descrie itinerariul propriei deveniri întru ființă, o autobiografie spirituală care se grăiește pe sine și care reprezintă realitatea cotidiană a lumii, filtrată de personalitatea poetică dar și jurnalistică a omului însetat de aventura vieții, dar adesea depășit de surpriza plăcută sau neplăcută a momentului sau a clipei, pe care cu acribie, după cum însuși mărturisește, a încercat s-o cuprindă încă de la început, printr-o conștiință trează care își rezervă dreptul la visare.

Călătoria autorului, proaspăt eliberat din îngustimea unui sistem totalitar, momentul 1989, transformă primul capitol al cărții intitulat simbolic *America, partea nevăzută a lunii*, într-un act de deșteptare dintr-un somn al coșmarului și iluziei visului neîmplinit într-o viață nouă, cu parfum de Paradis dar și cu ispite pe măsura noii libertăți. Astfel, America cunoscută imaginar de autor, din lecturile din timpul studiilor universitare, devine într-un timp extrem de scurt o realitate apetisantă care se înfățișează scriitorului în toată spelndoarea, fără a-l scuti însă de părțile sale întunecate. Această intervenție aproape bruscă în viața sa, acest joc de lumini și umbre, declanșează permanent foamea poetică a poetului Nicolae Băciuț, aflat fără odihnă în lupta cu tumultul vieții.

Privilegiul de a cunoaște și trăi alături de familia tipic americană, deși suntem avertizați că există mai multe tipologii în acest sens, oferă autorului revelația unei lumi cu care gândirea noastră se poate acomoda doar după o vreme. Totul

pare atât de firesc, de „la locul său”, de îngrijit până în cel mai fin detaliu, încât existența și în această lume a cartierelor mizere, a kitch-ului, pare să nu fie veridică. Și, totuși, călătoria sa de la New York la San Francisco demonstrează că în timpul opulenței materiale, trebuie să patroneze supremația spiritului pentru ca omul să depășească utilitarismul societății de consum. Altfel, consumatorul însuși riscă să fie el însuși consumat de progresul din toate domeniile de activitate. De aceea, activitatea gazetărească de dincolo de Ocean a domniei sale e presărată nu doar cu declarații admirative, ci și cu avertismente sub înfățișarea unor oximoroni fini, care amendează discret marile contraste ale societății americane.

Cert e că experiența de a gusta America la ea acasă aduce nu doar spiritului ci mai ales omului Nicolae Băciuț un plus de spiritualitate. Participarea la viața privată și publică sau mondenă a americanilor deschide autorului perspective noi în sondarea propriei vieți și valori. Revenit acasă și marcat indelebil de cele trăite, autorul se dedică gândului de a demistifica imaginea întinată a orașului Târgu-Mureș. Urmează acum partea a doua a cărții, ce cuprinde cea de a doua vizită în America, însoțit de preoți din Târgu-Mureș și încercarea de a aduce aici desfășurarea Congresului al XXI-lea al Academiei Româno-Americane de Arte și Științe. Deși nu se va reuși acest lucru, participarea delegației române la ediția a XX-a a acestui Congres, ca și experiența bisericii române din America vor proclama reușita acestei călătorii.

Și pentru că atunci când drumul vieții se identifică cu cel al credinței și al valorilor spirituale, intervenția providențială a călătoriei spre centrul credinței ortodoxe, Muntele Athos, devine un imperativ care completează definitiv personalitatea omului dornic de aventura duhovnicească a spiritului. Pelerinajul la Muntele Athos îl poartă pe cititor pe aripile Duhului, înălțimea spirituală a mănăstirilor vizitate comparându-se oarecum contrapunctiv cu grandioasele

realizări edilice ale Americii. Este remarcabilă ușurința cu care autorul, ziarist veritabil, reușește să treacă de la un limbaj jurnalistic, propriu experienței americane, la limbajul diafan și mistagogic al experiențelor liturgice trăite în prezența lui Dumnezeu în mijlocul acestui bastion al Ortodoxiei și întregii creștinătăți. Îmbinând istoria cu frumoase remarci ce amintesc de pateric, Nicolae Băciuț face dovada asimilării sale de către duhul poetic al scrierilor athonite, care revelează fundamentele și originile tainice ale ființei sale de bun român și creștin.

(Astra blăjeană, 2004)

GABRIELA MOCĂNAȘU,
DEPARTELE DE APROAPE*

Dacă femeilor nu le este îngăduit cu trupul să acceadă pe Sfântul Munte dintr-o pecete pe care nu se cuvine să o comentăm („Domnul a dat, Domnul a luat, fie numele Domnului Binecuvântat!”), cu ajutorul cărții lui Nicolae Băciuț li se oferă șansa de a privi cu sufletul Muntele prin fereastra larg deschisă de autor.

Odată revenit pe apele Egeei, călătorul cucerit de taine purta în sine, fără singur să știe, o aripă. Un înger, din mila Domnului, i-a hăruiț în suflet o fărâșă de aripă sacră. Transfigurată în condei, scäldată în călimări numai de domnia sa știute, aripa a zămislit o carte ce din preaputiñul ei dăruie tuturor celor răbdători să o parcurgă o adiere cu miresme de cer deschis limpede venită de acolo, de Sus, de pe treptele scării lui Iacob.

Mănăstiri, schituri, călugări, pustnici, devin sub condeiu autorului personaje trăitoare ale unui timp ce „a fost odată ca niciodată” (despre basme știm că sunt povești ale sufletului nostru, ele dau răspuns căutărilor). Dincolo de vreme, de oricare parte a eternității am privi, *Muntele Athos din Muntele Athos* (carte și metaforă deopotrivă) ia în inima noastră „forma” unui miracol. El este învierea lui Lazăr, este leproșul vindecat întors la Mântuitor spre a-i aduce mulțumire, el este fiul risipitor ori bunul samaritean...

Impresia lecturii de ansamblu este copleșitoare, deși pe secvențe, parcursă episodic, nu cucerește, nu convinge. Exceptând calde insule de limbaj didacticist, cartea rămâne o mărturie a unui timp ce nu captivează atât prin cuvânt, cât mai ales prin „aerul” pe care îl aduce de pe Munte... O excursie spirituală în eternitate, o recuperare a tăcerii ziditoare, o nouă înțelegere a locului rugăciunii în viața noastră este acest

fascicul de lumină ce s-a revărsat prin pana vindecătoare de doruri a lui Nicolae Băciuț.

Fie cartea în mâinile a cât mai multe cititoare!...

TIMIȘOARA, 10 MAI 2005

(*Însemnări fugare în urma lecturii volumului *Muntele Athos din Muntele Athos*, de Nicolae Băciuț, Editura Tipomur, 2004, Târgu-Mureș)

ALEXANDRU PINTESCU,
NICOLAE BĂCIUȚ ȘI IMPERATIVUL
ETIC

Cu toate că la finele plachetei *Manualul de ceară* sunt înșirați o sumedenie de comentatori ai creației lui Nicolae Băciuț, nu s-ar putea spune că opera lirică a acestuia nu-și așteaptă încă exegetul. Chiar un congener, coleg de promoție literară (și echinoxistă) precum a fost regretatul Radu G. Țeposu, este destul de sibilinic, dacă nu chiar zgârcit cu laudele: „Nicolae Băciuț are o foarte educată imaginație a scenariului abstract și a discursului liric, încât e aproape imposibil de sesizat granița la care mimetismul superior se desparte de mitologia poetică proprie”. Să mai spunem că un atare incipit la comentariul din *Istoria tragică și grotescă* este, cu adevărat, și tragic și grotesc?! O atare alegație i-ar putea lega în bloc pe mulți optzeciști la care această graniță dintre „mimetismul superior” (incluzând aici venerația pentru imagismul anglo-saxon, poezia *beat* americană, dar și o întregă tradiție autohtonă de la avangardiști la „generația războiului”, ca să nu mai vorbim de recuperarea tradiției clasice ori de poezia onirică, ori de influența de netăgăduit a unor poeți precum N. Stănescu, V. Mazilescu sau L. Dimov) și „mitologia poetică proprie” nu este prea vizibilă. Acolo unde la alți optzeciști de marcă tehnica texturării și orice ține de anticul *tekhne* este la mare preț, aici este suspectat dacă nu chiar pus la index: „E limpede însă că poetul este un cerebral și din lecturile sale, ce par temeinice și eficiente, el a învățat anecdota superioară, surpriza, tăietura precisă, echilibrul fabulei. Irizările elegiace, când apar, au o notă ocultă, fiind mai degrabă efectul unui joc de abstracții, deși recuzita împrumută mult din materialitatea realului. Imaginea ultimă e de ficțiune lirică prin care circulă un sânge rece, incolor”.

Să repetăm aceste afirmații asertorice, precis circumstanțiate și adjectivate, care-i impută (subiacent): cerebralitatea, anecdotică, tăietura frazării, rigoarea fabulei, spiritul elegiac, ludismul abstracționist, butaforia recuzitară, ba chiar și racursul (autorul zice „împrumutul”, ceea ce este un furtism eufemism) la realitate, și ne gândim că ele pot fi aplicate *tale-qualē*, dar cu seriozitate, la un Călin Vlasie sau la oricare optzecist de marcă, de la Liviu Ioan Stoiciu și Mircea Cărtărescu... la Alexandru Mușina sau Adrian Alui Gheorghe.

Iar ca ghilotină cade conclusiva: „Schimbarea expertă a registrului imaginației, alternanța fină a tonului produc imagini de o expresivitate eclatantă, previzibile totuși tocmai prin excesul de corectitudine, ca să nu dea de bănuț că în acuratețea poeziei lui Nicolae Băciuț intră și mult exercițiu superior (...)” Alăturarea oximoronică „exercițiu” și „superior” ne trimite din nou la mimetism (superior, evident), la manierism, la exercițiu, deci la artefact și provizorat.

Cred, dimpotrivă, deși spațiul nu-mi îngăduie s-o demonstrez pe deplin, că Nicolae Băciuț face o figură aparte între congeneri, că este, din contră, autorul unei poezii plină de afectivitate, în care schelele oricărei catedrale poematice sunt îndepărtate la vreme și definitiv, iar cerebralitatea este într-o doză minimă (dacă nu vom confunda știința versului cu *cogito*-ul poetic). Este evident că nu poate fi suspectat poetul de intimism falacios, dar tonul elegiac, direct, frust, atinge coardele unei sensibilități de excepție printre congeneri.

Deși se sustrage cognitivului, ca pandant ilustrativ, poezia lui Nicolae Băciuț nu se derobă de la raționalitate, în sensul că e guvernată de un eticism superior și acest rigorism moral putea părea, până la un punct, lipsă de afectivitate, exercițiu gratuit și/sau mimetic, dând poeziei senzația de a fi inodoră. Acolo unde alții au văzut lipsă de sensibilitate mie mi se pare a fi vorba de responsabilitate, cu toate adjuvantele (nu lipsite de anduranță): rigorism imanentist, asumarea vinei

tragice, „hibricidare” dar și febricitare implicatorie, toate traduse în etologie și creștinism. Sau, prin răstălmăcirea imperativului categoric kantian (sub semnul căruia stă volumul de debut, *Muzeul de iarnă*): „Cerul e-n noi, / legea deasupra noastră”. Sigur, un atare comandament etic nu este lipsit de o anume vocație a normalității în sensul ei benefic de nevoie de ordine, de asceză morală și spirituală, de credință în valorile perene, de refuz al futilității.

Dar, mai presus de toate, de o veșnică auto-evaluare, de un rigorism întors spre sine, în ideea unei veșnice „oglindiri”, dar nu în sensul unei priviri narcisiac devoratoare, ci a unei responsabil expiatoare în care vina, ispășirea (chiar *autodafe-ul*) să cenzureze permanent tribulațiile eului (semnificativ în acest sens este chiar citatul din Umberto Eco din incipitul volumului de debut): „Scriu și rândurile mi se îneacă într-un cuvânt / pe care nu-l pot rosti (...)” Cuvântul este mereu interogat, el dă seama de labilitatea și fragilitatea ființei pieritoare a poetului, el este responsabil de memoria acestuia, având calitatea de martor mut, dar impenitent („Un ghețar se întinde peste amintirile noastre / ... / Ceea ce rămâne nu mai are nevoie de cuvinte, / de sentimente”; „Pentru amintirea ei / nu ne-a mai rămas decât un cuvânt”).

Cuvintele cetluiesc gura („Și cuvintele se preling pe colțul gurii / ca niște petale de trandafiri” sau, cu cuvintele lui Adrian Popescu, autorul celebrului *Poem al trandafirului*: ca un „căluș celest” i-acoperă gura), ele sunt *salv – conductul* urbei („Orașul doarme cu capul pe un vers”) dar mai ales, prin așezarea *per – vers*, ele pot să ne vândă („Mâine voi scrie un poem care ne va vinde”). Ca la paradă, cuvintele sunt interogate în fața oglinzii, ele fiind omnisciente: „Aici sunt toate poemele / cu care te-aș fi putut îmbrățișa - / fiecare poem în fața oglinzii. // Poemele bat ca într-o ușă / în pieptul meu, / intră - / ele știu totul despre trup, / sin- / gu- / ră- / ta- / te. (*Cina cea de taină*). Versuri sentențioase la propriu va colporta

în *Sentință* și în *Ca și cum*.

Pentru cel care ține cuvintele în palmă „ca pe țeasta fierbinte a lui Yorick, limba, organul material al vorbirii este precum limba unui clopot: „Limba mea îngenunchează în gură / nu mă lasă să dorm, / dar nici nu mă lasă să privesc; // ea uită existența mea încet, / cuvânt cu cuvânt, / ea crește, / ea se face de piatră. // E auzul și vederea, / mirosul și pipăitul, / placenta din care mă nasc continuu / ca dintr-o moarte” (*Lingua magna*). Cuvintele, înșirate într-un poem, apoi poemele adunate într-o carte sunt, toate, morți amânate: „Cineva mă ucide în cartea mea, / trece nepăsător prin propria-mi moarte” o carte fiind, nu-i așa, moartea unui copac și, *per contrario*, cu fiecare carte murind câte puțin...

Infinitatea poemului este aidoma peisajului, crede poetul în *Peisaj neterminat*, pentru ca într-un alt poem, fără titlu, ele să sufere de mitomanie, fiind înșelătoare precum oglinzile la care nu te admiri (gest narcisic), ci te examinezi (inebranlabil gest etic): „Cuvintele mele mint, cuvintele mele / intri în ele ca-ntr-o oglindă. / O mașină le târăște zilnic / prin zăpada proaspăt vopsită. // Cuvintele mele, orbitele mele.” Iată și un comandament etic: „Unde începe singurătatea / se termină poezia”, fapt ce ne trimite la ideea responsabilității față de semenii, poezia nefiind un exercițiu, un artificiu, un artefact, o kantiană plăcere dezinteresată, ci o magistratură, o investitură (evident, nu o impostură). Poetul locuiește în cuvinte („Locuiesc în aceste cuvinte”) și este locuit de ele.

În acest bivuac habitual al cuvintelor, în această proximitate vinovată cu acestea, poetul resimte vina tragică, procedează la dezgolirea nervilor, se azvârle în instinctualitate: „Spune tot despre tine, dezvește-te / până la carnea fragedă a buzelor, / până la cuvântul mărunț / rostogolindu-se pe plaja goală / unde îngenunchiate sentimente nu-ți mai aparțin”. Să nu uităm ce ne avertizează poetul și anume că: „Uscatul se leagă însă, mereu, de o mare moartă”.

Evident, poezia poate fi un bumerang sau o simplă cârje simbolică („În poemul tău ca-ntr-un baston / se va sprijini un orb”) O fi Homer? O fi orbul Pan? Ceea ce îl seduce pe autor forma distopică a cuvântului: tăcerea, omisiunea elocventă, „cuvântul ce n-a mai vorbit”, dar și „poemul care mă scrie”. În momentele de îndoială, cuvintele și le păstrează sieși ca adjuvant, alături de credință („Nevoia de credință ca un baston pentru clarvăzători”).

El se simte „aproape de sentimente” în proximitatea cuvintelor, îmbrăcat în ele, precum în cămașa lui Nessus, el presimte gloria dându-i târcoale. Pentru cel care scrisul e sentință, „numele fricii” se înveșnicește pe zăpadă, frica fiind, uneori, acea care face legea, atunci când legea lipsește: „Ai putea fi chiar tu legea / care atârnă într-un fir de ață la marginea zidului / ca o limbă clevetitoare”. Legea, ordinea, înzidirea, este, aici, firul cu plumb al adepților lui Amfion constructorul. El nu face decât să-și plece urechea „ascultând / sentința firului de iarbă”. Fir cu fir – patrafir: „Azi strada mea doar singur o pod duce - / o port pe umeri ca pe-o cruce”. Mai limpede se vede raportul dintre vină, pedeapsă și ispășire în *Manualul de ceară*.

Evident, nu noi vom ridica piatra ca să afirm că autorul mimează doar niște atitudini care, nouă cel puțin, ni se par cât se poate de clar definite: „Ce mult te-am uitat. / Ridică tu piatra / și arunc-o / în geamul / prin care te privesc / și mă întorc la mine”. Veritabil *corsi e ricorsi*... sau „iarba aceasta / e limba mea, vizuina / din care pleacă / orice fiară, / în care fereastra / se preface / în seară, / ca un lacăt / peste frica mea”.

Poemul, devenit piron înfipt în mâna Mântuitorului, este locuit de poetul „putred de sărac / și sfânt” pe când „o viață viitoare” îi spală picioarele „de vini” în vreme ce frica („fuga grațiată / a tăcerii”) „crește în mormane”. Oripilat de spaime, poetul se întreabă, retoric, cine este scribul care se va încumeta să scrie despre scriptori!? Iată acum și autoportretul

sintetic al unui homo universale: „Acesta sunt eu - / fără țară, fără nume, / fără gură și ochi, / cădere de meteorit, / fără lume”.

Deșțărutul adept al libertății absolute își pierde până și această din urmă iluzie: „Ești liber – libertatea / e un bici cu care zilnic / vrei să fii bătut / când vine ea / și-ți strânge cu căldură mâinile, / ca la-nceput, în noi cătușe” (*Exerciții de libertate*) Să fie acestea „exercițiile superioare”? Să ne amintim cuvintele lui Saul Bellow, după lectura unei scrisori din închisoare a lui Havel: „În Est, erați arestați și închiși fiindcă dădeți glas opiniilor voastre, în vreme ce în Vest, poți face câte declarații revoluționare poștești și nu te ceartă nimeni, dar nici nu te bagă în seamă. Aici nu erau pedepse și de aceea nici seriozitate nu e. Libertatea, prin urmare, e un soi de glumă”. În *Dead line*, moartea este umanizată („Mai bine am fi moartea, / mai bine i-am fi copii, // să simtă și ea bătrânețea, / să poată și ea muri”) ce ne amintește de diatriba poetică ce i-o adresează Vieru („Dar ce-ai zice tu și cum ar fi / De-ai avea mamă și ar muri, / De-ai avea prunci și ar muri?”), filipică amintind la rândul-i de lipsa de complexe a humuleșteanului. Dar aici, moartea „se oglindește” în apele oglinzii: „Moartea trece prin fața oglinzii / și fața mea, tot mai tristă, / i-a uitat de mult chipul”. Cochetă nu mai citește ziarul, fiindcă zarurile au fost aruncate... Ruga poetului este aceea de a fi iertat de păcatele necomise, dar înscrise în memoria tribului: „Mă iartă, Doamne, de păcat, / de viață să mă ierți, de moarte, // eu, cel ce vin, cel ce-am plecat, / de care umbra se desparte” (*Despărțirea de umbră*).

Intimitatea cuvintelor produce nu doar o aglutinare, ci chiar o lichefiere a lor („Aerul ei se schimbă brusc în vedere / când litere groase îmi curg prin artere”), asumarea lor fiind o altă Golgotă, ca la Arcadie Suceveanu: „Mai fă-mă, Doamne, fă-mă cruce, / de-or fi și alte răstigniri - / și de-or mai exista Golgote / mai fă-mă piatră pentru miri”, precum în *Lacrimă*. Se pare că poetul resimte angoasa trecerii timpului, dacă ne

referim la metafora scurgerii nisipului clepsidrei: „Azi nu mai scriu nimic. Se pare / că ceasul de nisip s-a spart; / curg ore de nisip în mădulare / și trupul în cuvinte mi-l împart”. Bineînțeles, și această partajare se face în fața oglinzii – martor mut și impenitent, dar „cu-o teamă încă vinovată”. E teama de a muri, teama de a te naște: „Naște-mă tu, în fiecare noapte, / mai naște-mă cu-o moarte” și, ca într-un veritabil *Noli me tangere* din *Fără retine*: „Lasă cuvintele să vină la mine, / eu sunt vederea fără retine”. Ideea de *vină* devine recognoscibilă și pe deplin congruentă în *Jertfă*, *Casa norilor*, *Apocalipsă*, *Pleoapa lui Homer* și altele.

Nu mai puțin normativistă, dar ascultând de legile poeziei, este lirica din *Solstițiu la Echinox*, în care „Un foarfece de iarbă / taie în zăpadă table de legi”, în vreme ce poetul se ascunde într-o pasăre sau zarurile fiind aruncate („Ce zar! Ce zar!”), precum în *Șase – șase*: „stau la perete / cu fața îngropată-n var / ca-ntr-o mască. // Cineva aruncă un zar, / cineva citește în iască”. Aici cuvântul este „o altă osândă”, iar degetul arătător „ca o privire-napoi, / ca o carte de legi / pedepsind Judecata de Apoi”. Și aici, importantă este calitatea de martor, darul mărturiei: „dacă martorii vor vorbi, / cercul va cădea-n echer / în cuvinte fierbinți”.

Poetul se desparte de oglinzi, „de argintul lor de-nceput”, cum afirmă în *Fiu și tată*, simbologia oglinzii fiind complinită de aceea a „ierbii de cuvinte” și a „măștii”. De fapt, poemele sunt aici încorsetate de imagini pictografice, ele sunt ilustrative pentru ceea ce am numi sinestezia artelor, conform cunoscutului adagiu latin : *Ut pictura poesis...*

Nu văd prin ce aș mai putea interveni în propria mea „pictogramă” din *Poesis*, când afirmam: „Ardelean prin ascendență și temperament, refuzând arguția verbală și misticismul suficienței, repudiind însă neoașismul, mai mult pariind pe experiențele ținând de confluențele culturale, înșcolit fără ostentație, interesat de real, avid de realitate până

la privirea acidă a reporterului impenitent, Nicolae Băciuț parcurge stadiul de la discursivitate la metafora revigorată de un sens moral, civic ori chiar (de ce nu?) civilizator”. *Dixit!*

Pe când erau scrise aceste șire, primesc recenta plachetă cu titlul luat parcă din Mondrian: *Alb pe alb* (Editura Tipomur, 2003). Poemele sunt datate pentru a le întregi semnificația momentului revelator al concepțiunii. Cel care dă titlul volumului s-a scris la Strasbourg, dar nu are nimic din conotațiile turistice ale urbei, poate doar comunitara dorință a perpetuării *ad infinitum* a pânzei alb-placide a stindardelor: „Alb pe alb, / viață pe viață, / nimic n-a fost spus, / totul se știe, / pe față, fără trecut, fără azi, - / o noapte abandonată / ca o fiară nevânată, / nici o atingere / nu ajunge / până la sânge, / nici o lacrimă / nu-și ascunde marea”. Este parcă heraldica lui Ioan Fără de Țară sau soarta vreunui președinte lăsat de izbeliște de la împărțirea bucatelor... dar să nu ne batem noi piroane în talpă, de vreme ce sacrificiul suprem câtă să-l facă Fiul Omului: „Cuvintele mele / cu fața spre apus - / cuie în palmele / altui Isus” (*Răstignire*).

Reușitele volumului se numesc *Întoarcerea poemului risipitor, Tabla înmulțirii, Urme în deșert, Triunghi, Puncte cardinale*, dar, mai ales, *Șase – șase*, cu știutul (și tragicul) motiv al zarurilor. Vom releva apoi oximoronica evocare a lebedelor albe și negre din (ați ghicit!) Lacul lebedelor, enjambement-ul din *Tatăl nostru*: „Tatăl nostru, care ești în cuvinte, / mai dă-ne o viață, când moartea ne minte, // mai dă-ne-un pământ sau măcar o apă - / în ea să intrăm și ea să ne ncapă // întregi, vindecați, într-o altă rostire, / în care să ardem ca focul în mire. // Tatăl nostru, carele ești și nu ești, / Mai dă-ne cuvinte, țărături cerești!”

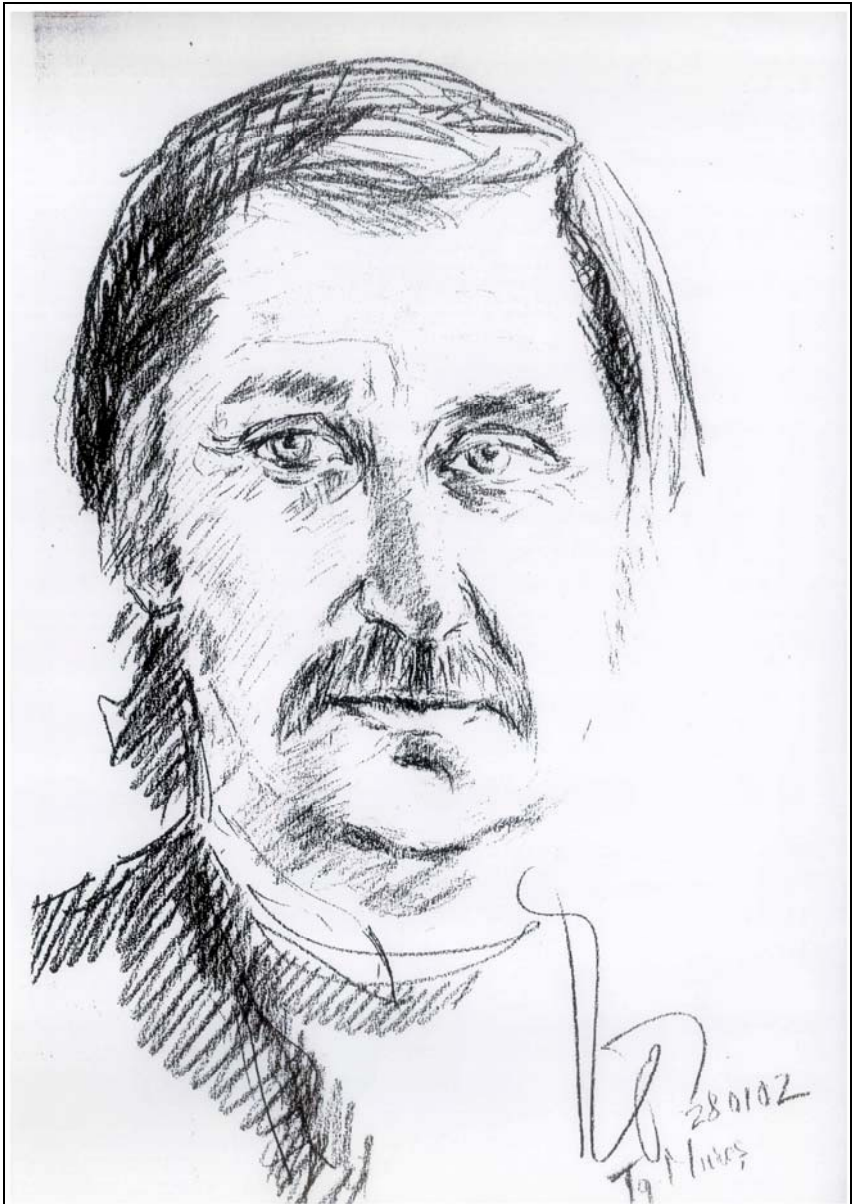
Poetul care afirmă „eu sunt altcineva” vede cuvântul ca pe o raclă a ființei: „doar cuvântul, / doar cuvântul / îmi deschide iar / mormântul”. De altfel, treptat, se insinuează o poezie a vârstelor, a trecerii, în care anotimpurile se

interferează cu cel al glaciațiunii și morbideței, moartea și anotimpurile fiind interșanjabile: „Trec iar prin toamna sângerândă, / să-mi fie iarna moarte blândă”. Intrarea în „anotimpul mut” se face precum într-o statistică bacoviană: „Ni se mai dă o toamnă, / o mașină de socotit - / cine pe cine s-adune, / cine cu cine-a murit?” (*Anotimpul mut*)

O durere rimisivă după coasta Evei îi conferă poetului prilejul și privilegiul unui plâns liric neogoit: „Ca o rană vie, / femeia, pe umărul meu - / plânge fără lacrimi, / din lacrima / lui Dumnezeu”. Același joc al măștilor și al anotimpurilor este reiterat în *Iarnă amânată*: „Alta-i toamna, unde-i iarna / care-nhide-n noi lucarna?” Omologia viață – moarte este și ea vecinic prezeintificată: „Nu e nici viață, nu e nici moarte – totul rămâne închis într-o carte”.

Pe mulți îi va deruta forma jucăuș-săltăreață a versurilor, unele chiar cu inflexiuni folclorice, de bocet popular. Evident, nu vom fi noi aceia care să reproșăm excelența formală, patima calofilă a unui echinoxist de marcă precum Nicolae Băciuț, dar nu putem să nu relevăm sub grima clownescă, grimasa tragică, rictusul amar, hohotul lui Yorick fiindcă (nu-i așa?): „Doar în mare, doar în mare, / moartea e însurătoare”. Lectorul este invitat să vadă dincolo de aceste jocuri („arză-le focu’ ”, vorba Poetului) și futilități, nu doar o neîncredere în Cuvânt, în Poezie, în capacitatea ei de a denuda adevărul ascuns dincolo de aparențe, ci chiar translația spre meta-poezie care să trimită la metafizica lui *Poieion*, cu „bolta de cer / în bolta de pământ” și de aici la disoluția antinomică a ființei: „Ce bine că acum nu sunt eu, / ce rău că acum sunt altul - // mă mai uită o zi, / și-aduce aminte de mine Înaltul”, precum în poemul *În(altul)*.

(Poesis, nr. 148/149/ 2003, p. 56 – 58; Retorica aproximației, breviar de poezie optzecistă, Editura Timpul, 2004)

ION ȘEULEANU,

DICȚIONAR

Băciuț, Nicolae (10. XII.1956, Chintelnic, județul Bistrița-Năsăud), poet, traducător și eseist. Este fiul Mariei (n. Măgherușan) și al lui Grigore Băciuț, țărani. Absolvent al Liceului "Liviu Rebreanu" din Bistrița, face studii universitare la Facultatea de Filologie (secția română-engleză) a Universității Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca (1978-1982). În timpul studiilor universitare este redactor și apoi secretar responsabil de redacție la *Echinox*, unde și debutează în 1980. Mai întâi profesor (1982-1983), devine apoi redactor la revista *Vatra* din Târgu-Mureș, corespondent al Televiziunii Române. Este fondator, redactor-șef și director al mai multor publicații, între care și *Noul pământ*, SUA, precum și redactor-șef la Editura Tipomur din Târgu-Mureș.

Poetul B., format la școala „Echinoxului” clujean, se înscrie pe traseele lirice ale generației sale și, totodată, într-un plan secund și mai anevoie sesizabil, într-o linie de continuitate a poeziei transilvănene. În *Muzeul de iarnă* (1986), volumul de debut, B. cultivă o poezie a sensurilor grave, a esențelor, o poezie reflexivă privind condiția omului în lume, impactul acestuia cu realitatea de regulă ostilă. Două din cele trei cicluri ale volumului sunt consacrate, după observația lui Nicolae Manolescu, în bună măsură, poeticului, facerii poeziei, a poemelor care, la rândul lor, ca într-o complicată alchimie, îl scriu ele însele pe poet. Pe urmele textualiștilor, încrederea lui B. în puterea întemeietoare, recuperatoare a cuvântului și în valoarea ordonatoare de lumi este majoră; cuvântul nu înseamnă doar un substitut al realului, ci este chiar acest real, anunțând ivirea unor stări limită, tensionate, însinuarea unor momente de criză existențială,

când poetul se simte trădat de cuvinte. Un metaforism (și alegorism) discret asigură o anume distincție discursului liric, un anume inefabil tensiunilor, arătându-l pe B. ca pe un spirit delicat ce mai crede în mântuirea prin poezie de frigul din om și din afara lui. *Memoria zăpezii* (1989) reia câteva din temele, motivele și stările lirice din *Muzeul de iarnă*, dar adâncind meditația și accentuând prezența existențialului în interiorul textelor. Poetul se abandonează „în voia poemului”, care are forța de a acapara „eul creator”. Cu *Nostalgii interzise* (1991), B. pare a intra într-o nouă vârstă lirică, în care formula din cărțile anterioare se consolidează și se rafinează în mod evident. Cele două cicluri, *Mănușa de gheață* și *Nostalgii interzise*, dezvăluie un poet ce „își contemplă neputințele și căderile” cu amară luciditate, într-o lume derutată de angoase și frică, unde ființa și-a pierdut de mult puritatea originară. Șansa de salvare nu poate veni decât tot dinspre cuvânt și poezie. Volumul aduce un spor vizibil în rafinarea limbajului poetic, în grija cu care, de cele mai multe ori, e cizelat versul. În *Casa cu idoli* (1996), revin, pe fondul unui univers poetic bine conturat, mai vechile motive-obsesii ale frigului, cenușii, cuvântului, poeziei, memoriei, cum le definea Iulian Boldea, stările situându-se undeva pe traiectul dintre „disperare și speranță”, dintre „certitudine” și „neliniște interogativă”. Câteva volume care includ convorbiri sau interviuri, jurnale de călătorie, o carte de publicistică arată alte fațete ale talentului și personalității lui B., intelectual atent la viața cetății și la ceea ce se schimbă înlăuntrul fenomenului literar-cultural.

(Urmează o listă cu *Scrieri* și una de *Repere bibliografice*).

(În *Dicționarul general al literaturii române*, Academia română, coordonator Eugen Simion, Editura Univers Enciclopedic, 2004, pp. 4004 – 405)

NICOLETA BECHIȘ,
DICȚIONAR ECHINOX
Nicolae BĂCIUȚ

Cum receptăm azi poezia, cum ne raportăm în acest timp, în această epocă, la universul liric? Cum intrăm în jocul cuvintelor? Ca suport pentru un eventual demers spre oferirea unui răspuns la aceste întrebări, nu mai puțin generatoare de alte semne de întrebare, vom lua unele dintre volumele de poezie ale lui N.B. O primă mențiune ar trebui făcută înspre conceptualizarea termenului de poezie. La nivel strict empiric, se poate observa cum ceea ce cititorul obișnuit, al vremurilor acestora, înțelege prin poezie nu e prea departe de concepția romantică asupra aceluiași termen. Subliniez faptul că e vorba de un lector aleatoriu ales, rândurile de literați, critici și teoreticieni fiind excluse. Însă ceea ce observă fiecare dintre noi citind un volum de versuri este în primul rând diferența calitativă dintre un limbaj comun și un limbaj poeticesc, fără a fi nevoie de incursiuni în lingvistică pentru descoperirea acestui dat prim. Așadar, folosind aceleași mijloace de articulare, aceleași formule expresive, poeții ajung a institui conținuturi noționale diferite într-o măsură mai mare sau mai mică. Această operațiune ar putea fi numită și abuz de limbaj, într-un anume sens, și uneori chiar este, mai ales atunci când avem de-a face cu opere nereușite. Dar această nouă retorică n-ar avea nici un sens, nici măcar un oarecare farmec, dacă nu și-ar îndeplini funcția esențială și anume fundamentarea unei noi lumi, construirea unui fel de univers compensativ pentru eul nostru lectoricesc. De aici derivă și relația de interdependență dintre operă și cititorul ei. Spațiul în care se pătrunde, ca alternativă a spațiului fizic (a cărui relativitate este ea însăși cunoscută) are o unică ontologie pe parcursul lecturii. O nouă lectură va potența un nou spațiu.

Irepetabilitatea miracolului. Părăsim aici cadrul lamentațiilor mai mult sau mai puțin teoretice trecând acum la „exemplificări”. N.B., redactor al revistei *Echinox* între 1979 și 1982, debutează, după cum era și firesc, cu un poem, orizontul său scriitoricesc lărgindu-se treptat, în sensul că adoptă și formula criticii literare și pe aceea a interviului, asta pe măsură ce activitatea sa echinoxistă se lărgește ca durată temporală. O bună perioadă de vreme se oprește și asupra unui soi de crochiu literar în care unui anumit scriitor îi sunt conturate trăsăturile, ele însele privite dintr-o perspectivă exclusivistă. Lejeritatea scrisului, ce pare a curge neîntrerupt spre un deznodământ al sensului este, poate, caracterul cel mai pregnant al stilului său din perioada 1979-1982. Desigur că există și neajunsuri, desigur că asupra unor afirmații se pot ridica semne de întrebare, însă acesta e mai mult un neajuns al vârstei, al personalității scripturale încă ne-desăvârșite și nu cred că acest aspect scade prea mult din valoarea globală a textelor. N.B. își manifestă încă de pe acum apetența pentru interviuri și anchete, unele dintre ele (interviul cu Nichita Stănescu sau ancheta *Dreptul la timp*) constituindu-se în pagini, pe atunci, inedite ale revistei, institutoare de tradiții la acest nivel. O primă fereastră se deschide (în spațiul actualului articol) spre *Manualul de ceară* (2001). Într-o variantă anterioară a acestui text încercam, întru ușurarea demersului critic, să stabilesc principalele coordonate ale unui manual. Mă gândeam în primul rând la acele cărți care cer o atenție sporită la lectură, care reclamă cu necesitate un timp îndelungat pentru a fi asimilate și pe baza cărora, în majoritatea cazurilor, ești examinat. Ceea ce se dorește a fi revelat prin el trebuie întemeiat, reîntemeiat, conceptualizat, divizat. Manualul, prin simplul fapt că se intitulează astfel, cere o privire în adâncime. Sensul se naște din bucăți disparate, accentul - în timpul căutării - va cădea pe detaliu, pe înțelegerea firimiturilor textuale în ultimă instanță, într-o primă fază am avut

imprudența să cred că, cel puțin, ultima funcționalitate (enunțată mai sus) a *Manualului de ceară* o voi putea evita. E vorba de o lume care, în acest caz, se ridică pe tăcute, pe încercate. Unui drum nu i se refuză posibilul, încercările, în orice direcție s-ar orienta, nu sunt reprimare. Însă imediat ce se dovedește că aceea nu e „the golden path”, e părăsită, lăsată să cadă în uitare. Frica sau „fuga grațiată a tăcerii” urmărește din umbră traseul individului. Acesta este elementul declanșator al liniștii. O lume silențioasă se naște din paginile manualului acestuia - și asta nu pentru că ar fi lipsită de cuvinte, nu pentru că s-ar refuza comunicării. Dimpotrivă. Liniștea începe acolo unde încetează zgomotul. Ea s-a umplut de cuvinte, în ea vorbele, versurile irump ca o oglindă, ca un timp vechi-nou care a dispărut din urma noastră. E o liniște plină, asemeni sămânței care, prin îngheț, și-a pierdut rolul fecundator. De aici se iscă întreaga senzație de ascetism, de răcoare ce se degajă simplu, nemediat din versurile acestea care nu fac zgomot. Lectura lor presupune insolitare. Nu mi le-aș putea imagina declamate într-un cenaclu, ci, poate cel mult, spuse în șoaptă, așa cum în șoaptă au fost scrise, pe nerostite. Ca să poți intra în joc, sau, cu o formulare ce aparține prozei, ca să accepți pactul ficțional, e nevoie de o dublă acțiune asupra versurilor. E în primul rând vorba de pasul înainte în universul liric și apoi, dar la fel de important, de schimbarea perspectivei: „înăuntrul lor e acum afară”. Afară unde? – ei, bine, în lumea pe care tocmai ai văzut-o, simțit-o, într-un caz mai fericit. Aici totul e imagine. Iar în fuga și frica asta de proiecție își face loc și căutarea obsesivă a suprafețelor care reflectă (deopotrivă imaginea și lumina). Eul sondează suprafețe, iar aici se întâmplă un lucru cel puțin straniu: vedem cum imaginea lui nu poate fi prinsă în oglindire. De aici două poteci interpretative: pe de o parte imaginea unui eu inefabil nu poate fi prinsă în nici o formă și în nici o reflectare (tocmai pe baza inefabilității), în plus, acest eu nu mai poartă

Însemnele realității, așa că proiecția lui poate fi foarte bine ceva insondabil pentru un neavizat; pe de altă parte - iar această variantă pare a fi mai plauzibilă- se refuză reflectării pentru că se refuză timpului, or, reflectarea fiind ea însăși subscrisă efemerului, ar atrage eul în capcana materiei supuse degradării. Concluzia ar fi că pe eu îl putem cel mult intui, pentru că de văzut nu-l vedem niciodată „mai fără vârstă”. Nu e vorba de o abolire totală a duratei, în spațiul creat, ci doar de schimbarea perspectivei. Timpul devine reversibil. În cadrul lui, orice bucată de lume cunoaște interșanjabilitatea. Fundamentarea timpului își reclamă o altă bază: dualismul esențial întuneric - lumină. Plecând de aici, e mai ușor de înțeles capacitatea de substituție a miracolelor, de a se camufla în alte miracole, fenomen tipic de transsubstanțiere. Mișcarea, evident, nu poate fi decât circulară. E vorba de o sferă care și-a extins marginile dinspre existență spre neființare - cercul de viață și de moarte înăuntrul căruia imaginile își schimbă componentele, în care un mixer poetic face osmoza semnificativului cu semnificatul. Creația în liniște și liniștea în creație. Niciodată liniștire. *Sfârșit de anotimp* - însingurat locuitor al universului imaginat, poetul simte nevoia autodefinirii. Etapa „sfârșitului” se deschide cu un autoportret: „sunt o undă/ de albastru/ sunt o/ secundă/ ce n-o să știe,/ niciodată/ unde/ să se ascundă.” Unde ascunzătoarea nu e decât pretextul căutării. Și iar ne întoarcem la căutare, la sensul operei - în fond în toată această pendulare între extreme transpare însă, cu limpezime, nevoia de comunicare, de cuvânt, setea de a fi (de a se lăsa) descoperit, invadat, specifică atât universului poetic instituit, cât și atitudinii lirice (alteregoului liric). Versurile sunt constant infuzate cu lumină - în acest caz diafană, apolinică - ce devine substanță umană prin excelență. Fotonul, particulă imaterială ce se sustrage structurării, nu se coagulează niciodată într-o unitate direct observabilă. Efectul pe care îl produce la nivelul simțurilor

este cel prin intermediul căruia fotonul poate fi oarecum analizat, măsurat Tot astfel, ființa de lumină a poeziei se adresează, în primul rând, sensibilității umane (singurul criteriu de urmărit fiind cel estetic). Magia se naște tocmai din negarea temporară a intelectului, din bucuria „înfiorării” (sentiment de gradul I). O analiză, oricât de apropiată de text s-ar dori ea, nu e decât o operație secundară (cu efecte de rang II sau poate chiar III). Fără a enunța explicit asta, N.B. aplică formula lui Al. Vlad: „O să încep cu o imagine ca să vă seduc”. E, cred, o imagine mai mult decât seducătoare, cea a poetului care se vrea cunoscut în chiar propria ascunzătoare. E știut faptul că în jurul corpurilor cu o densitate foarte mare spațiul se curbează, în găurile negre, densitatea materiei e atât de ridicată, încât până și fotonii sunt absorbiți. Cea mai mare primejdie ce amenință așadar o astfel de poezie de lumină este o astfel de gaură neagră (între paranteze fie zis, identificabilă în ochiul unui cititor indiferent). Invocarea ochiului, nici în acest text, nici în poeziile lui N.B., nu e întâmplătoare. Ochiul, ca organ receptor al imaginilor vizuale, e important - în economia textului - din cel puțin două motive: din cauză că e sursa privirii, dar și pentru că e obiect median, așezat într-o cavitate prin care aparițiile exterioare transgresează în interior. Din acest punct de vedere, am avea de-a face cu privirea care absoarbe - spațiul și timpul deopotrivă. Dar mai avem o privire care, de această dată, instituie. Migrația se realizează în dublu sens, ochiul fiind poarta prin care „înăuntrul lor e acum afară”. Un alt exemplu și mai concludent e acela al ferestrei, spațiu de tranziție prin excelență, asimilat (ușor asimilabil) ochiului. Geamul e „ochi care vine, ochi care pleacă/ lumina în el începe să tacă.” în momentul în care pendularea dintre extreme (aici interior-exterior) încetează, dispăre și poezia înțeleasă ca ființă de lumină ea însăși, prin identificarea creatorului cu creația sa. Pentru el, despărțirea de propria creație va fi mai mult decât dificilă, refăcându-se astfel tragedia oricărui act demiurgic de

înființare. Câteva pagini mai încolo avem și confirmarea gestului sacrificial al zeului primordial (un fel de Purushamesi, dacă vreți): „curg ore de nisip prin mădule/ și trupul în cuvinte mi-l împart." În plus, aceasta este singura sugestie vagă de viață (să nu uităm că acum ea se constituie în absență) în acest univers din care orice altă entitate vie a fost epurată. Ca multe alte asemenea lumi, și aceasta a fost construită numai pentru a fi contemplată, neputând fi vreodată locuită, fără a fi, cu toate acestea, un mediu ostil. Explicația zace în ceea ce spuneam în partea de început a articolului de față, și anume că aceste universuri compensative sunt unice întrucât nu pot fi reactualizate nici măcar la o nouă lectură. Pentru a locui într-o astfel de lume ar trebui să rămâi definitiv prins într-o lectură, or, asta mi se pare imposibil de atins dacă avem în vedere acțiunea factorului timp asupra-ne (supușenia noastră în fața lui) și mai ales schimbările pe care orice evoluție temporală le implică. O altă ipostază a ochiului, de această dată la nivel temporal, e și toamna - anotimp (un timp dominant în acest volum). Aici e văzută mai mult ca trecere înspre iarnă, această valență tranzitorie permițându-i generarea care se face în chip răsturnat: e o geneză a morții, întrucât numai prin ea se poate face trecerea spre iarnă. Acest ultim anotimp dobândește calitatea de cronotop în care se caută și se alungă cuvintele, rostirile. Pendulare între o zonă a incertului, increatului și îngheț ca formă de negare a organicului. Imaginile poetice sunt foarte puternice, obligând la vizualizare. Domeniul audibilului, însă, nu e niciodată sondat. „Între tăcere și rostire" - acolo stă poetul; între toamnă și iarnă; între el însuși și chipul său reflectat în oglindă. Nici relația cu iubita nu poate, nu are cum să se sustragă transmutațiilor universului: „bine-ai plecat, bine-ai venit/ cum unda se destramă-n altă undă". Schimbul nu e niciodată deplin, împlinit, însă rămâne ireversibil. De unde rezultă tânjirea după componentele pierdute (acesta nemaifiind un act demiurgic, nu se mai dorește sacrificiul de sine întru

folosul creației), dar și o oarecare nerăbdare pentru întâmpinarea noului. În *Solstițiu la Echinoc* (2002), trecând peste natura oximoronică a titlului și peste obligativitatea de vizualizare la care ne supun cuvintele, vom găsi o poezie care încearcă să se încifreze decriptându-se. Timpul anterior alungat trebuie instaurat din nou, însă sub o altă formă, reinvenția duratei fiind esențialmente un act de creație. Procesul osmotic, trecut, prezent și viitor, viață și moarte, toate aruncate în aceeași oală a hazardului - considerat a fi a cincea forță elementară, el însuși determinat și determinant - îi aparține poetului, creatorului prin definiție (aspect vizibil în *Corespondență* unde ea îi trimite timpul grație mașinațiilor hazardului). Acesta nu se putea să nu-i aparțină întrucât e un alt ti(m)p de timp. Se instituie astfel o nouă ordine universală în care cuvântul irumpe ca o tăcere, se instituie ca absență. Avem în față o lume construită din cuvinte din care acestea (cuvintele) lipsesc cu desăvârșire.

Poemul *Jumătate* instituie separarea ca element ordonator al lumii: „Nimic nu mai începe/ totul se desparte/ jumătate de zi/ în jumătate de noapte/ jumătate de viață/ în jumătate de moarte”. Dacă ne gândim că la nivel celular diviziunea e prin excelență generatoare, atunci n-avem cum explica faptul că „Nimic nu mai începe”. Apare aici un „totuși” mare cât o clădire centrală, întrucât nu se neagă începutul unei noi forme de existență într-un univers preexistent, ci se neagă o eventuală repetare a actului genetic primordial. Lumea de contemplat e una bine fundamentată, care pentru a experimenta o nouă naștere trebuie să cunoască o escatologie, or, dacă pactul ficțional a fost instaurat, asta nu se poate face decât la o nouă lectură și, conform celor stabilite anterior, în acest fel ia ființă un nou univers. Separarea implică într-adevăr o despărțire (despărțitură), dar și o regăsire în dublu. Ce presupune această mișcare? - în primul rând distanțare, trasarea unor limite, de unde rezultă implicit o ordonare. Pare

iminentă o schimbare de limbaj. În fond, nu se întâmplă altceva decât că, prin oglindă, tăcerea se multiplică: „dintre două ferestre/ prin care se vede/ doar moartea mea/ multiplicată/ fiu ca și tată”. Prin tăcere sau moarte, se poate reface în sens invers înlanțuirea evenimentelor. Notă care nu se integrează lesne în contextul lucrării: a se vedea funcționalitatea apei în demersul poetic. E drept că această apă îmbracă formele ei cunoscute și că e o asociere inevitabilă între acest lichid și timp. Farmecul ei rezidă în faptul că ea devine o apă pe care poetul o plouă, fiind în același timp autovăluritoare. În ceea ce privește volumul *Alb pe alb* (2003), nu-mi voi trăda intenția de a nu mă repeta (pentru a nu deveni accesibilă timpului) și voi spune doar că temele obsedante ale poeziei lui N.B. revin și aici. Diferența e de căutat în modul zicerii: cuvintele par să-și găsească cu lejeritate locul în poem. Imaginile par a se delimita mai clar, dobândind individualitate prin aceea că spațiul dintre ele e mai dilatat. În loc de orice alte comentarii, voi cita mai departe poezia definitorie a volumului, lăsând ochiul critic ce-mi citește acum lucrarea să-și găsească propriul drum spre acest univers liric: „Alb pe alb./ Viață pe viață./ Nimic n-a fost spus./ Totul se știe./ Pe față./ Fără trecut, fără azi - / O noapte abandonată/ Ca o fiară/ Nevânată;/ Nici o atingere/ Nu ajunge/ Până la sânge/ Nici o lacrimă/ Nu-și ascunde marea.// Eu și tu./ Altfel spus -/ Nu”. Volumul *Nostalgii interzise* (1991) cu cele două secvențe ale sale - *Mănușa de gheață* și *Nostalgii interzise* - e rod al eternei trude a poetului de a se autodefini, între două iluzii, între mai multe lumi posibile. De aici pornesc identificările sale succesive cu poezia, cu memoria, de aici ipostazele sale de revoltat, de condamnat, de vânător sau simplu emițător. Însă chiar dacă există aparent o foarte mare diversitate de autoproiecții, chiar dacă poetul se caută în multele lumi pe care se simte capabil să le creeze, el nu pierde niciodată fundamentala identitate dintre sine și scris. Omul și acțiunea care-l definește nu se trădează

niciodată, omul s-a transformat din entitate în impuls, în forță energizantă ce fecundează tărâmul, altfel abandonat, al cuvintelor. Aflat mereu în căutarea formulei perfecte, poetul își stabilește ritmurile interioare pe baza celor aparținând poeziei cu scopul deplinei împliniri a identității. *Casa cu idoli* (1996) se revendică de la *Singura libertate*, devenită *Elegii din orașul de iarbă*, devenită posibilitate de a se elibera de memorie: „secunda nu e/ și totuși ne trece într-un alt timp/ ce nu vrea să plece” - iată viziunea asupra unui timp transcendent.

Însă după ce trecerea a fost efectuată se resimte nevoia unei noi transsubstanțieri, oprită tocmai de ceea ce a constituit motorul propulsator al celei anterioare. Seamănă într-un fel cu imaginea unui timp mic care e înghițit de timpul mare, repetabilitatea modelului putând să ducă la infinit. Sensul unei astfel de construcții e conștientizarea că, până la urmă, chiar ajuns în cercul cel mai larg, poetul nu poate scăpa. La nivelul operei, asta ar însemna că temele și motivele obsedante din perioada anterioară revin și în noua etapă de creație. În privința versificării pentru copii, N.B. a editat două volume, *Jocuri încrucișate* (1990) și *Lina lumina* (1999). Miza lor e aceea de a institui o lume a unui soi de încurcă-lume, un univers în care translația de semnificație se face lejer, uneori între elemente contradictorii. Formulele încetățenite de genul „iarnă ca-n povești” nu cunosc nici un fel de modificare, diferența realizându-se destul de vag, la nivelul contextualizării lor. O prezentare a lui N.B. nu s-ar putea autointitula astfel în absența menționării (cel puțin) a numeroaselor volume de interviuri. *Curs și recurs*, *Anotimpul probabil*, *Aproape departe*, *Zonă liberă*, *Babel după Babel* sunt numai câteva titluri. Intervievatorul e, în majoritatea cazurilor, N.B. însuși, nelipsind textele în care e de cealaltă parte a microfonului și în care răspunde curiozității vreunui coleg de breaslă. De observat ar fi felul în care, de cele mai

multe ori, întrebările se mulează pe un fel de structură intimă a celui anchetat, în sensul că nu se urmărește nici un fel de obiectiv exterior interviului. Scopul unei astfel de acțiuni este intrinsec, anume schimbul de opinii și informații. Există, desigur, și suficiente articole în care problema interviului - ca specie literară - e dezbătută cu pertinența unei fundamentări teoretice destul de riguroase. Ieșind din spațiul criticii și al teoriei se întrevăd destule ferestre înspre viața personajului particular sau viața literară contemporană în general. Desigur că aici nu vom da decât schița unei priviri de ansamblu, lăsând la latitudinea altor cititori să ofere o ierarhizare valorică a acestei activități literare. *America, partea nevăzută a lunii* (1994) și *A doua Americă* (1996), cele două publicații cu orientare jurnaloidă, dau seama de trăirile și notațiile acestor experiențe mai mult sau mai puțin în momentul în care ele s-au petrecut. Fascinația descoperirii noii lumi, parfumul american de care sunt impregnate respectivele texte se îmbină cu notații informative referitoare de exemplu la istoria comunităților românești în America, dar și cu interviuri luate diferitelor persoane/ personalități cu care scriitorul a intrat în contact. Așadar, nu mai putem vorbi de un jurnal de călătorie, în sensul restrictiv al termenului, ci mai degrabă de o combinație de diferite formule scripturale menite să creeze un sistem de cercuri interferente, din care singură poezia pare să lipsească. Nu și lirismul.

Volume:

Muzeul de iarnă, Dacia, Cluj-Napoca, 1986,

Memoria zăpezii, Cartea Românească, București, 1989,

Jocuri încrucișate, Casa de Editură Alpha, 1990,

Nostalgii interzise, Columna, 1991,

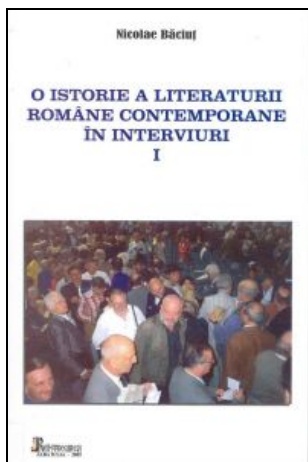
America, partea nevăzută a lunii, Tipomur, Târgu-Mureș, 1994,

Între lumi. Convorbiri cu N. Steinhardt, Tipomur, Târgu-Mureș, 1994,

Anotimpul probabil, Tipomur, Târgu-Mureș, 1995,
Casa cu idoli, Tipomur, Târgu-Mureș, 1996,
A doua Americă, Tipomur, Târgu-Mureș, 1996,
Și așa mai departe, Arhipelag, 1997,
Curs și recurs, Tipomur, Târgu-Mureș, 1997,
Oglinzi paralele, Ambasador, 1998,
Lina lumina, Tipomur, Târgu-Mureș, 1999,
Babel după Babel, Tipomur, Târgu-Mureș, 2000,
Manualul de ceară, Academos, Târgu-Mureș, 2001,
Aproape departe, Tipomur, Târgu-Mureș, 2001,
Zonă liberă, Tipomur, Târgu-Mureș, 2002,
Solstițiu la Echinox, Tipomur, Târgu-Mureș 2002,
Albe pe alb, Tipomur, Târgu-Mureș, 2003.
Muntele Athos din Muntele Athos, Tipomur, Târgu-Mureș, 2004,
De la San Francisco la Muntele Athos, Reîntregirea, Alba Iulia, 2005,
O istorie a literaturii române contemporane în interviuri, Reîntregirea, Alba Iulia, 2005.

(Coordonator Horea Poenar, *Dicționar Echinox, A-Z, Perspectivă analitică*, p. 30 – 36, Editura Tritonic, 2004)

ALEX. ȘTEFĂNESCU

Nicolae Băciuț are vocația dialogului, pe care și-a afirmat-o încă dinainte de 1989, când monologul dictatorului, întrerupt doar de aplauze, acaparase viața publică. În aparent inofensiva revistă *Vatra* din Târgu-Mureș, tânărul (pe atunci) poet oferea, în avanpremieră, captivante *talk-show*-uri tipărite, la care participau scriitori importanți. El a dus mai departe această îndeletnicire subversivă după 1989, când a dispărut cenzura, dar nu și un stil al ipocriziei creat și consolidat în timpul comunismului.

Acum, Nicolae Băciuț, poet talentat și interlocutor profesionist, ne pune la dispoziție o amplă selecție (920 de pagini) din interviurile sale. Volumul aduce succesiv în prim-plan nu mai puțin de 120 de scriitori din toate generațiile, angajați în dialoguri revelatoare. Este vorba, practic, de o istorie a literaturii române contemporane *dialogată*.

(O istorie a literaturii române contemporane în interviuri, Editura Reîntregirea, 2005, vol. I, coperta IV)

PETRU POANTĂ

O istorie a literaturii române contemporane în interviuri: iată o idee ingenioasă și provocatoare. Într-o asemenea perspectivă, istoria literaturii este o operă deschisă, aleatorie, în care scriitorii sunt deopotrivă personaje și autori. E un spectacol eclatant, de o fabuloasă diversitate, pe un scenariu, și el mereu imprevizibil, scris de Nicolae Băciuț. Volumul va constitui o surpriză alarmantă pentru defetiști, căci se va observa numaidecât că lumea literară de sub comunism e populată de ființe vii și de multiple spirite liberale; o lume deloc uniformă și în care nu se vorbea doar limba de lemn. Avea culoare, idei și dinamism, restituite prin aceste interviuri, nu atât ca niște documente de arhivă, cât ca expresii ale unei reale efervescente spirituale.

25 octombrie 2004

(O istoria literaturii române contemporane în interviuri, Editura Reîntregirea, 2005, vol. II, coperta IV)

CĂRȚI NOI RĂȘFOITE DE ALEX. ȘTEFĂNESCU

Poetul și publicistul Nicolae Băciuț a cultivat dialogul chiar și în perioada de dinaintea de 1989, când din toate megafoanele se revărsa, neconținut, monologul asurzitor al dictatorului. Prin pasiune și consecvență și, mai ales, printr-o vocație a *schimbului de idei*, el a creat în jurul său o mică zonă de existență intelectuală firească. După 1989, preferința sa pentru interviu n-a mai mirat pe nimeni și n-a mai fost considerată o provocare. Totuși, Nicolae Băciuț a continuat să se remarce, de data aceasta prin valoarea culturală a convorbirilor, în disonanță cu flecăreala care a invadat între timp.

De curând, el a compus din interviurile cu scriitori realizate de-a lungul timpului **o istorie a literaturii române contemporane dialogată**, care nu stabilește ierarhii, ci reconstituie o stare de spirit. Se produce, totuși, o ierarhie involuntară, prin prezența în sumar a unor scriitori și absența altora. Sunt favorizați – după cum mărturisește, cu franchețe, Nicolae Băciuț însuși – autorii din generația '80.

(România literară nr. 15/2005, p.4)

VALENTIN MARICA,
DREPTUL LA TIMP...

Un critic literar spunea că pe Nicolae Băciuț l-a ales poezia. Parafrazând, am spune că l-a ales și interviul. După volumele de interviuri literare, sugestiv intitulate *Anotimpul probabil*, *Curs și recurs*, *Oglinzi paralele*, *Aproape departe*, *Babel după Babel*, *Zona interzisă*, Nicolae Băciuț semnează **cartea celor o mie de pagini, O istorie a literaturii române contemporane în interviuri**. În cele două volume ale lucrării, sunt cuprinși 30 de ani de interviu, demersul autorului, inspirat, elegant și provocator, ieșind în calea deprecierii celui mai expresiv și mai nuanțat gen publicistic. Căci, abuziv, sunt numite interviuri orice conversații sterile, acreditate, cu emfază, ca pagini-titlu, de autori bicisnici.

Nicolae Băciuț, în această panoramă a interviului, definește autoritar și nuanțat genul și importanța lui culturală, reprezentând accepțiunea călinesciană a *reporterului*: „un intelectual, un scriitor și totodată un om de studiu...” Interviurile literare sunt, de data aceasta, căi de acces spre biografia scriitoricești de primă mărime, deschise cu *calmul moral* pe care autorul clasic îl are față de personajele sale; precum Nicolae Breban în *Confesiuni violente*.

Înainte de *prima întrebare*, Nicolae Băciuț își cunoaște subiectul, îi prețuiește valoarea, îi exprimă unicitatea, dar nu-și ascunde curiozitatea de a afla detalii, opinii, subtilități. Florin Mugur susținea că în realizarea unui interviu bun „trebuie să știi să scrii, să citești și să fii curios.” Autorul **Istoriei ...în interviuri**, un curios sincer, este concomitent cititorul avizat, criticul, eseistul, regizorul abil al unei comunicării semnificative. Astfel, interlocutorii, interesați de interviu, se prezintă prin datele mai puțin cunoscute din biografia lor, ce ar putea aparține doar jurnalului. Noutatea este unul dintre

meritele interviurilor realizate de Nicolae Băciuț și ține, credem, de acea cordialitate scriitoricească în care se desfășoară interviul. Reporterul își captează ingenios, cu înțelegere, dar și cu exigență, interlocutorii, cu bun – simț, răbdare, relevanță, originalitate și amiabilitate. Nu-și măgulește interlocutorii, este sobru, pentru că nu are în fața acestora complexul de inferioritate al lecției neînțelese. Întrebările euristice ale reporterului surprind de fiecare dată prin suplețea lor și prin ceea ce Arthur Hailey numea *meșteșugul de echilibrare*. Când considerați că un poet s-a rătăcit, în viață și în literatură ? – îl întreabă Nicolae Băciuț pe Nicu Caranica. Sau, o întrebare adresată lui Mircea Tomuș : *Ce înseamnă prudența în critică?* Sau, din interviul cu Mircea Ivănescu : *Aș vrea să vă întreb ceea ce japonezii l-au întrebat pe Ioan Alexandru – Ce este în adâncul inimii duminică ?*

De la *l'interview d'analyse* la *l'interview portrait*, Nicolae Băciuț acoperă performant tipologia interviului literar, într-o orchestrare ce-i dă acesteia ritm inconfundabil, claritate și reverberație. Interviurile, însoțite de fiecare dată de „aluatul imaterial și misterios al conștiinței”, de lumina talentului și credința în cuvântul ce devine istorie literară, ilustrează ceea ce Mc Luhan numea *tehnologia clarității*.

O istorie a literaturii române contemporane în interviuri are cursivitatea paginilor vii, încărcate de firescul vieții, frumusețea mărturisirilor și verosimilitatea profesiunilor de credință ale celor peste o sută de scriitori intervievați. Nicolae Băciuț a încredințat tiparului imaginea (poate) a celei mai întinse și mai grăitoare reuniuni scriitoricești, menite să consfințească dreptul la timp (citez numele unei anchete inițiate de Nicolae Băciuț în anii 80) , peste umbra *paradisului în destrămare*.

(Cuvântul liber, 28 aprilie 2005, p.5)

LAZĂR LĂDARIU, „CĂTĂ VIAȚĂ ATÂTA LITERATURĂ!”

„Cu răbdare și fără tutun” – cum se exprimă unul dintre intervieuați -, Nicolae Băciuț ne oferă această originală *Istorie a literaturii române contemporane în interviuri*. Criticul și istoricul literar Petru Poantă o numește „o idee ingenioasă și provocatoare”, în care scriitorii sunt „deopotrivă, personaje și autori”.

O istorie a literaturii române contemporane în interviuri este „un spectacol de o fabuloasă diversitate, pe un scenariu, și el mereu imprevizibil, scris de Nicolae Băciuț”. Este „o surpriză alarmantă pentru defetiști”, „o lume deloc uniformă”, este de părere același Petru Poantă. Mărturiile literare ale timpului, aceste interviuri adunate, cu răbdare și cu talent, din care reies nevoia de comunicare și firescul, cele două volume constituie un punct nodal al vieții autorului. „Sunt adunate acolo aproape trei decenii de viață personală”.

În Babelul postdecembrist de azi, într-o perioadă în care relațiile între scriitorii români s-au depreciat considerabil, Nicolae Băciuț ne oferă o temerară și originală operă de pionierat. Interviurile adunate în cele 920 de pagini, publicate pe o perioadă de trei decenii, constituie o imagine cuprinzătoare asupra literaturii române contemporane.

Azi, „când statul demult nu mai este cel mai înalt Mecena”, din nevoia de echilibru cu viitorul, om cu vocația dialogului, „poet talentat și interlocutor profesionist”, cum îl numește Alex. Ștefănescu, „Nicolae Băciuț ne oferă *O istorie a literaturii române contemporane* dialogată. Prin pasiune și consecvență și, mai ales, printr-o vocație a schimbului de idei, el a creat în jurul său o mică zonă de existență intelectuală firească.” Situat pe acea necesară poziție neutră, echidistantă, punând literatura română contemporană sub „semnul și

sentimentul urgenței” (sintagma aparține lui Vasile Andru), Nicolae Băciuț adună la un loc, prin valoarea lor culturală, dialogurile publicate, pe parcursul celor aproape 30 de ani, în *Vatra*, *Echinox*, *Cuvântul liber*. Cuprinse într-o privire caleidoscopică, personalități marcante ale literaturii române, de la Ștefan Băciuț la Alexandru Balaci, de la Mihai Beniuc la Ion Gheorghe, de la Romulus Guga la Nicu Caranica, de la Marin Sorescu la Mihai Sin, de la Nichita Stănescu la Cornel Moraru, de la Ion Vlasiu la Mirela Dinescu, de la Ana Blandiana la Mihai Cimpoi, de la Grigore Vieru la Eugen Simion, de la Nicolae Steinhardt la Traian T. Coșovei și Magdalena Ghica (lista ar putea continua), au dovedit, prin sinceritate, înainte de toate, că un scriitor adevărat nu poate, nu are dreptul să mintă.

Într-un gest de „discriminare pozitivă” (cum amintește autorul), prin această originală apariție editorială de excepție, *O istorie a literaturii române contemporane în interviuri*, purtând „epoleții auriți ai generației”, poetul și publicistul Nicolae Băciuț a trudit pentru apariția acestei cărți unice, în felul ei, din nevoia de a dovedi, încă o dată, dacă mai era cazul, spusele: „Câtă viață, atâta literatură!”

(*Cuvântul liber*, 28 aprilie 2005, p.5)

ION ILIE MILEȘAN,
O REALIZARE SALUTARĂ

Când, în urmă cu mai bine de două decenii și jumătate, în 1979, Nicolae Băciuț (pe atunci student la Filologie) se îndrepta spre **interviu**, cărți oarecum similare celei de față apăreau în vitrinele librăriilor cu ritmicitate: **Sub semnul întrebării** de Adrian Păunescu, ediția a doua, la Cartea Românească, un tom de 751 de pagini, **Interviuri** de George Arion la Ed. Eminescu, **Profesiunea de scriitor** a lui Florin Mugur, la Albatros, cele două volume semnate de V. Rebreanu și Miron Scorobete **Cu microfonul dincoace și dincolo de Styx**, în fapt transpunere a foneticii de aur a Studioului teritorial de radio Cluj din galaxia Marconi în galaxia Gutenberg, la Dacia.

N-am risca afirmația că **O istorie a literaturii române contemporane în interviuri**, carte care cuprinde cea mai mare parte a interviurilor luate de autor în această lungă perioadă, ar putea fi taxată drept **reflex** al acestor întreprinderi, poate și al altora care vor fi scăpat înșiruirii noastre. Dar cel puțin îndemnul - explicit recunoscut - adresat lui de către regretatul Romulus Guga prin 1981-82 (înainte de a-l fi angajat la **Vatra**) de a persevera în cultivarea acestei forme a gazetăriei, ușor suprasolicitată în acei ani, am fi tentați să-l situăm într-un cvasiconsens. De altfel, cei care, în anii de început ai revistei, ne aflam în preajma colectivului redacțional, ne mai amintim că șeful acestuia alcătuisese la un moment dat chiar o planificare (că tot era la modă!) a celor ce urmau, pe rând, să semneze interviuri și reportaje; în condițiile în care eram cu toții grăbiți a ne afirma cu precădere în literatura de ficțiune.

Oricum, revenind la cartea pe care o comentăm, aceasta se deosebește de toate cele mai sus enumerate: întâi că este singura care aspiră declarat, și cu îndreptățire am îndrăzni

să credem, la condiția de „istorie... în interviuri”. Chiar - ori **îndeosebi** !- cu nehotărâțul „O”. Apoi pentru că interlocutorii sunt în exclusivitate oameni de litere, scriitori. În fine, cartea lui Nicolae Băciuș se personalizează și prin aceea că autorul își asumă de la început riscul includerii în sumar a unor îndrăgostiți de jocul condeiului cu **mai slabă**, sau chiar lipsiți cu totul de notorietate. (Cum ar fi, spre exemplu, Vasile Dâncu - tatăl fostului proverbial ministru al... propagandei - poet-cioban care, la o vârstă demnă de-o cauză mai bună, continua să se-ntrebe, cu candoare, de ce „plânsu-mi-s-a” din **Doina** lui Eminescu se scrie atât de complicat).

Cele două volume ale cărții, însumând 916 pagini, cuprind între copertile lor, 110 interviuri pe teme exclusiv literare, „fixează” tot atâtea puncte de vedere - nu neapărat diferite sau contradictorii - cu privire la cele mai diverse aspecte ce privesc literatura română a sfârșitului de secol 20 și începutul celui în care ne aflăm. Interlocutorii sunt din toate generațiile, reprezintă toate zonele cu respirație literară de pe cuprinsul țării, nepunând la socoteală și diaspora, activând în toate genurile de creație. (De menționat că 11 dintre ei sunt sau au fost membri ai filialei Mureș a Uniunii Scriitorilor). Am mai putea adăuga că agreabilele convorbiri au avut loc începând cu anii studenției autorului (primele fiind publicate în *Napoca universitară* și *Echinox*, apoi în *Luceafărul*), până în 2004, cele mai multe putând fi citite, de-a lungul anilor, în paginile revistei *Vatra* și ale *Cuvântului liber*, încât iubitorului de lectură e posibil să nu-i fie străine.

Se știe că în **interviu**, ca gen al literaturii de frontieră, esențială este ÎNTREBAREA. Pentru că de priceperea cu care este ea formulată depind nuanțele răspunsurilor, care pot fi extrem de variate. Universul este tixit de răspunsuri care își așteaptă întrebările, afirma A. Păunescu aflat, în 1979, pe culmile exercițiului său propagandistico-gazetăresc. Metaforic vorbind, avea dreptate. Numai că jurnalistul de clasă vizează

de cele mai multe ori „fațete” și nu răspunsuri comode, pe care la urma urmei le poate în general bănuși. Acesta se vede adesea silit să-și modeleze interogațiile, în derivarea lor succesivă, în așa fel încât să-l determine pe cel din fața lui să purceadă la... despicarea firului în patru.

Nicolae Băciuț s-a perfecționat, în această privință, de-a lungul anilor. El a devenit încet-încet un maestru al scotocirii prin labirintul conștiinței celui interviuat. Mai comode sau mai incomode, întrebările lui nu sunt însă niciodată agresive, încât să anuleze bunăvoința acestuia din urmă, care, dimpotrivă, îi devine repede colaborator amabil.

Cât despre „materialul” cărții, acesta este divers: de la provocarea unor autoevaluări, chiar a unor autoportrete literare (splendid și elocvent ni s-a părut cel al lui Romulus Guga), la abordarea frontală a unor probleme ce privesc evoluția artei cuvântului, a deosebirilor de gust, stil și formule artistice preferate, dintre generații succesive de creatori. De la raportul dintre inevitabila „pecete etnică” și aspirația spre universalitate a scriitorului român de azi, la transpunerea scriiturii dintr-o limbă în alta. De la condiția unor forme de graniță, cum este reportajul literar, sau polemica literară (inspirat definitiv de Eugen Barbu, unul dintre cei mai de har practicanți ai ei), la relația dintre literatura de ficțiune și diverse forme ale publicisticii. Sau dintre datele biografiei (ale celei empirice și ale celei artistice) și înrâurirea mediului social, pe de o parte, și universul creației, pe de alta.

Nu lipsesc din carte, mai presus de toate am zice, opinii referitoare la aspectele grave și de aceea permanent reluate în discuție: ideologie politică și creație artistică, semnificația libertății în artă, cercetarea literară, sub toate speciile ei: teoretică, istorică și critică. Și multe altele.

Nu spunem un lucru nou afirmând că Nicolae Băciuț se află, și în această realizare a lui, în plin miez al literaturii. Adică nu este un gazetar obișnuit. Pe lângă cărțile de călătorie,

pe lângă cele de eseuri, și - iată acum - de interviuri, Domnia sa a publicat apreciate volume de versuri, este înainte de toate un talentat poet. Aceste multiple valențe ale talentului său nu numai că nu se anulează, dar se află, dimpotrivă, în complementaritate. Rămânând la interviuri: se spune că nu e un adevărat artist acela care nu dă frâu liber, măcar într-o etapă a vieții sale, plăcerii socratice de a întreba pe alții. Autorul acestei cărți îndeplinește „cu asupra de măsură”, cum se spune de la Eminescu încoace, această condiție. El stăpânește **din interior** complicatele și, nu de puține ori, contradictoriile mecanisme ale procesului de creație, știe care sunt zonele sensibile ale domeniului, și nu ezită să le „atace” fără ocolișuri pentru a provoca replica: bănuită, așteptată sau de-a dreptul relevantă. Chiar și în situația în care un atare mod de abordare ar fi în măsură să-i creeze eventuale adversități.

În sfârșit, printre beneficiile certe ale acestui demers, în fond printre meritele - nu ultimul! - ale celui care l-a întreprins, se numără și înțelegerea (**urmată de acțiune**) a unei realități implacabile. Aceea că moartea e de regulă mai grăbită decât ritmul lănced al apariției cărților noastre, decât tirajele și edițiile acestora. Si că omul însuși, în **general** vorbind, constituie un virtual răspuns. Cu atât mai mult, creatorul de universuri **alături**, de-a dreptul bântuit de asemenea răspunsuri, privitoare la truda lui, care toate își așteaptă întrebările. Care întrebări, dacă nu vin la timp, rămân suspendate.

Parcurgând aceste două volume, ne putem bucura de „contemporaneitatea” lui E. Barbu, M. Beinuc (de ce nu? Relevant pentru felul de a gândi al autorului **Cântecelor de pierzanie** este cutremurătorul articol manuscris **Cazul Blaga** inserat în vol. I), Ioan Alexandru, N. Steinhardt, Romulus Guga, Anton Cosma, Ion Vlasiu și atâția alții, care nu mai sunt.

Structural vorbind, **Istoria... în interviuri** semnată N. Băciuț - una dintre multele posibile, cum lasă să se înțeleagă titlul, are tempo-ul ei, antrenant, aproape metronomic. Substanța „curge” spre final într-un ritm parcă prestabilit, cu mici excepții, situații în care presupunem, răspunsurile au fost elaborate în scris, în manieră eseistică, neținându-se cont de oralitatea specifică acestui gen publicistic.

Această nouă - și salutară - realizare a confratelui Nicolae Băciuț poate, în concluzie, înnobila rafturile oricărei biblioteci. Îi asigurăm pe iubitorii de carte că merită să zăbovească asupra celor două volume, cu har elaborate, și cu respect pentru cuvântul scris.

(Cuvântul liber, 28 aprilie 2005, p.5)

* Nicolae Băciuț, **O istorie a literaturii române contemporane în interviuri**, Ed. Reîntregirea, Alba Iulia, 2005

MARIA TEODOR,
DREPTUL LA O POVESTE FĂRĂ
SFÂRȘIT

Nicolae Băciuț are o fișă bibliografică impresionantă. Despre el se poate afirma fără a greși că este un prieten al județului Alba. Că așa stau lucrurile o demonstrează și recenta lansare de carte la Casa de Cultură „Iacob Mureșianu” din Blaj. Titlul acestei lucrări, *O istorie a literaturii române contemporane în interviuri*, în două substanțiale volume apărute la Editura Reîntregirea, din Alba Iulia. Avem de-a face, să recunoaștem, cu o noutate, după știința noastră de acest fel, în domeniu. Întreprinderea sa literară se desfășoară pe spații largi ale spiritualității, pe aproape o mie de pagini, apropiindu-se de 120 de scriitori din toate generațiile de pe arealul românesc. Alături de nume ca Ioan Alexandru, Al. Andrițoiu, Alexandru Balaci, Beniuc, Blandiana, Brad, Buzura, Caranica, Cistelecan, Anton Cosma, Cristoiu, Dinescu, Dinu Flămând, Grigurcu, Guga, M. Iorgulescu, M. Ivănescu, N. Manolescu, Mihadaș, Florin Mugur, Papahagi, Păunescu, Ioana M. Petrescu, P. Poantă, A. Rău, C. Regman, V. Silvestru, M. Sorescu, N. Stănescu, Eugen Simion, Steinhardt, M. Tomuș, Ulici, Uricariu, Ion Vlad, Ion Vlasiu, Ion Simuț și alții, mai tineri sau mai vârstnici, apar și Mihai Cimpoi, Adam Puslojic, Grigore Vieru, Emil Hurezeanu, Monica Lovinescu. Această amplă deschidere de la autohton la universalitate este salutată de reabilul critic Alex. Ștefănescu.

Nicolae Băciuț se apropie de fiecare cu temele bine făcute, cu idei atotcuprinzătoare față de viața și opera celui dialogat, știind să puncteze asupra unor aspecte și domenii invitate să-și scuture umbrele și singurătatea, să fie o expresie a adevărului, provocând clipa până la adâncimi nebănuite, de

unde și marele merit al istoriei sale, ce poate fi cuprins în sintagma „Dreptul la timp”, care nu este altceva decât o frumoasă poveste despre noi înșine, despre autori și cititori luați ca pomi de rezonanță.

Felicitându-l pe prietenul nostru Nicolae Băciuț, nu facem altceva decât a-i recunoaște truda, pasiunea, dăruirea de-o viață!

(Pașii Profetului, Alba Iulia, mai, 2005, p. 14)

VIRGIL RAȚIU,

NAE

Nu, nu este vorba despre scriitorul și publicistul Nicolae Prelipceanu, căruia prin anii '70-'80 (secolul trecut), pe când era redactor la revista *Tribuna* din Cluj, așa îi spuneam toți, Nae. E vorba de scriitorul Nicolae Băciuț, conjudețeanul nostru, cel născut la Chintelnic (localitate păstorită acum de părintele-poet Ioan Pinteș), care, după ce și-a încheiat studiile la Filologia din metropola Transilvaniei, Cluj, a aterizat cu “serviciul” ață la revista literară *Vatra* din Târgu-Mureș, care pe atunci, la fine de deceniu 8, era condusă de romancierul și dramaturgul Romulus Guga. Cam în acele timpuri, prin Târgu-Mureș și-a început Nicolae Băciuț “veacul” de adevărat scriitor, după ce a ucenicit bine și cu folos la revista studenților clujeni, *Echinox*. Dar până a ajuns Nicolae Băciuț să se așeze “ca lumea” prin noile locuri pe care le-a adoptat cu o ușurință de invidiat, pe vremea pe când “bătea” Bistrița, mai descindea la Bistrița, toți îi spuneam Nae. Nae în sus, Nae în jos. Ba l-am mai poreclit și Nae Alcionul (adică al Pescărușului Fantastic), asta ca să-l putem deosebi de Nae a lu' Prelipceanu, care, ca literat, s-a “făcut” ardelean-ardelean, Prelipceanu trăgându-și spița de pe undeva de prin Oltenia; n-are importanță de unde. (Important rămâne faptul că de la un bun început a fost OM, nu trinchi-flinchi, ceea ce ne determina deseori să bănuim că nu are pic de “vână” de sudist în el. Mă rog...)

Nicolae Băciuț, după ce a apărut în mai multe antologii de versuri tipărite de diferite edituri, a debutat cu volumul de poeme *Muzeul de iarnă*, Editura Dacia, Cluj, 1986. Apoi publică volumul, tot de versuri, *Memoria zăpezii*, Editura Cartea Românească, București, 1989, pe urmă încă un volum de poeme, dar și volumul de publicistică, *America, partea nevăzută a lumii* (1994); pe urmă o carte de convorbiri cu N.

Steinhardt, N. *Steinhardt. Între lumi*, și multe alte cărți. Pentru că are harul dialogurilor, la revista *Vatra* se ocupa de paginile de interviuri. Asta i-a plăcut lui, să pună întrebări și să primească răspunsuri. A făcut munca aceasta cu pasiune. A pus la cale zeci de interviuri, date publicității și în alte reviste literare și de artă. Ani de zile. Iată că și această osteneală a lui nu a fost în zadar. Recent, Nicolae Băciuț a publicat o carte care se revendică a fi o istorie, *O istorie a literaturii române contemporane în interviuri*, două volume masive, pentru care merită să fie felicitat. Nu mai știu cu exactitate dacă Nae Băciuț mai scrie versuri, dar are marca scriitorului autentic, veșnic prezent, mereu curios să afle, să caute, să răscolească neastâmpărat pentru a-și stâmpăra dorința de cunoaștere.

Am scris acestea pentru că mă bucur foarte observând că s-a alăturat acestei pagini de “Opinii” din “Mesagerul”.

Hai, Nae, că avem treabă!

(Mesagerul, Bistrița-Năsăud, 5 mai 2005)

VALERIU RUSSU,
**O ISTORIE A LITERATURII ROMÂNE
CONTEMPORANE ÎN INTERVIURI**

Fără să fie un act premeditat, creându-se singură de-a lungul a aproape trei decenii, recent, a apărut, la Editura Reîntregirea din Alba Iulia, lucrarea *O istorie a literaturii române contemporane în interviuri*, a lui Nicolae Băciuț. Autorul “ne pune la dispoziție o amplă selecție (920 de pagini) din interviurile sale (...) și aduce sugestiv în prim plan nu mai puțin de 120 de scriitori din toate generațiile, angajați în dialoguri revelatoare. Este vorba, practic, de “o istorie a literaturii române contemporane dialogată”, cum se exprimă Alex. Ștefănescu pe coperta a IV-a primului volum. Este “un produs în doi” care se naște în timpul dialogului, în care întrebările sunt cel puțin la fel de importante ca răspunsurile, fără ca acela care le rostește să aibă pretenția unui maieut, însă nici aflat în inferioritate față de interviuat. În cele două volume masive se face o trecere firească de la Mihai Beniuc la E. Barbu, de la N. Stănescu la M. Sorescu, D. Săraru sau A. Buzura, sau de la Traian T. Coșovei la Liviu Ioan Stoiciu. Nu lipsesc criticii Valentin Silvestru, Alexandru Balaci, Cornel Regman, Petru Poantă, Nicolae Manolescu sau Marian Papahagi, dar nici personalități semnificative precum Adam Puslojic, N. Steinhardt, Grigore Vieru, Matei Vișniec, Baki Ymeri, E. Hurezeanu, N. Caranica, Dinu Flămând sau Monica Lovinescu, ori scriitorii mureșeni Romulus Guga, Dan Culcer, Mihai Sin, Cornel Moraru sau Lazăr Lădariu. Așadar, această *Istorie a literaturii române contemporane în interviuri* este, spune Petru Poantă, « ...o idee ingenioasă și provocatoare, oferind o perspectivă prin care istoria literaturii este o operă deschisă, în care scriitorii sunt deopotrivă personaje și autori ».

(Adevărul, 19 mai, 2005, p.4)

ION LONGIN POPESCU,
**NICOLAE BĂCIUȚ, O ISTORIE A
LITERATURII ROMÂNE
CONTEMPORANE ÎN INTERVIURI**

Când și-a dat seama că ar putea aduna într-o carte interviurile sale cu scriitori, realizate de-o viață, Nicolae Băciuț a fost cuprins de un fel de panică: „Nimic nu mai poate fi îndreptat!...” Ce bine era să se fi gândit la asta de la început, de pe vremea când lucra ca tânăr poet și reporter la revista clujeană *Echinox* sau la *Vatra* din Târgu-Mureș. Altfel ar fi rânduie lucrurile. Poate ar fi ținut seama de ierarhii, de o anume logică a istoriei literare, de o seamă de rigori critice. Dar așa...

Cu pletele în vânt, ingenios și bine temperat, s-a lansat și în televiziune, flămând de mii de știri, reportaje și alte și alte interviuri.

Astăzi, „drogat” de atâtea călătorii în actualitate și în viața literară, neobositul publicist asistă parcă neputincios la editarea, *aproape de la sine*, a celor două volume de aproape o mie de pagini, resemnându-se și asumându-și toate riscurile: „Nu mai pot da ceasul înapoi!” Definind dialogul drept o „cale de acces” peste barierele lumii literare, Băciuț construiește în cele din urmă un veritabil „desant”, intrând cu inima deschisă, cu o nestăvilă spontanitate, cu nerv și strălucire stilistică, în *curtea interioară* a literaturii ultimei jumătăți de secol.

Într-o ordine aleatorie, prin fața cititorului defilează toate numele cunoscute ale vremii, de la Mihai Beniuc la Augustin Buzura, de la Romulus Guga la Mircea Tomuș, Nichita Stănescu, Marin Sorescu și alții. Toți sunt „vii”, toți stau de vorbă, au haz, au umor, sunt geniali.

Rezultă o panoramă a inimilor fierbinți, a destăinurilor șocante, o lume „eclatantă” care are „culoare, idei și

dinamism”, cum spune Petru Poantă, și în care e bine să fii, să te pierzi, cu uimire și bucurie. După decenii de dialog cu marile spirite ale nației, Băciuț iese în lume cu ochii arși de mii de idei, cărora se vede că le-a fost un „manager” privilegiat.

(Formula As, nr. 668/mai 2005, p.17)

VICTOR ȘTIR,
**O ISTORIE COLOCVIALĂ A
LITERATURII ROMÂNE**

Fără a fi pesimiști sau optimiști, putem spune că nu suntem nici prea bogați nici prea săraci în istorii ale literaturii române, în general, dar ne putem plânge în ce privește numărul și ritmul apariției celor referitoare la perioada contemporană. Desigur, există cărți alcătuite din foiletoane care le substituie pe cele concepute cu metodă și elaborate sub rigorile principiului așezat ca temelie. Nu e mai puțin adevărat că există mari sinteze aparent sălcii și cărți care adună cronici literare cu un conținut mai viu, cu o structură mai apropiată de necesitățile și împlinirile unei perioade de timp. *Scriitori contemporani* a lui I. Negoiteșcu, cărțile lui Gheorghe Grigurcu de douăzeci de ani încoace, *Undele scurte* ale Monicăi Lovinescu, *Literatura română postbelică* a lui N. Manolescu, *Top Ten* a lui Al. Cistelean, *Scriitori români contemporani*, de Eugen Simion, sau *Literatura română contemporani* a lui Ulici sunt cele mai cunoscute dintre ele. În perioada de după 1989 s-au auzit cel puțin două „amenințări” cu istorii ale literaturii contemporane, neapărute însă, din cauza dispariției laptopurilor, în care lucrările erau în fază avansată de elaborare.

O specie aparte prin profilul ei, este *O istorie a literaturii române contemporane în interviuri*, semnată de Nicolae Băciuț și apărută în acest an, 2005, la Editura "Reîntregirea" din Alba-Iulia; două tomuri masive însumând nouă sute douăzeci de pagini ce găzduiesc cele o sută douăzeci de interviuri cu scriitori, reprezintă substanța cărții. Fostul redactor al revistei *Echinox* și apoi al *Vetrei* târgumureșene a paracticat și practică interviul la același nivel de exigență cu poezia; Nicolae Băciuț a debutat ca poet cu *Muzeul de iarnă*, și

Istoria... de azi cuprinde doar o parte din interviurile realizate de autor, după cum precizează într-un scurt text de pe copertă criticul Alex. Ștefănescu.

Ne amintim culegerile de interviuri, de mulți autori, și în mai multe volume alcătuite de Aurel Sasu și Mariana Vartic, *Romanul românesc în interviuri, Dramaturgia românească în interviuri*, și vor mai fi fiind, însă remarcabilă este întreprinderea lui Nicolae Băciuț, împlinirea de unul singur a unui proiect de mare întindere, desfășurat pe parcursul a peste douăzeci de ani. Găsim că o privire aruncată peste interviurile *Istoriei...* descoperă o construcție mai unitară, cu o dinamicitate mai pregnantă și cu o „verdeață” care semnifică viață, în prospețimea pe care o întreține colocvialitatea bine strunită, echilibrul asigurat cu o riguroasă știință a proporțiilor în întreaga masă textuală. De la prezentarea faptelor de istorie literară prin elemente ale biografiilor celor intervievați se glisează ușor spre mecanismul intim al apropierii de literatură a scriitorului, apoi către debut și apariția cărților importante, pentru ca printr-o gradație meșteșugită de maieut, intervievatorul să „ispitească răunchii” mecanismului producerii textului de către interviuat, intrând astfel, în zonele cele mai ascunse ale scrisului. Relația autorului cu receptarea cărții publicate este investigată cu acribie, urmărindu-se o „decelare” a trăirii perioadei postautoriale din perspectivă mai mult decât psihologică.

Se întâlnește în *Istorie...* o multitudine de fețe ale literaturii, compusă din profilul fiecărui scriitor, în felul în care lumea își vede chipul în opera sa, în modul cum el o gândește și o recrează. Nicăieri nu este mai veridică imaginea multidimensională a fenomenului literar ca formă plurală a individualității, decât în culegerea de interviuri organic structurate și fluent receptibile, oferind vederii doar aspecte disjuncte ale ubicuității. Atât de firească întâlnirea în același spațiu, a prozatorului cu poetul, criticul literar și dramaturgul,

fără schimbări de ordin formal, ci doar de adecvare a instrumentelor tipului de dialog, încât imperativa formulare a lui Gheorghe Gricurcu: „Dialogul e indispensabil oricărei culturi”, plutește pe naturalețea superficialității textuale cu semnificat de stindard.

Precizarea unor poziții, de pildă a criticilor față de conținutul polemicii, factor dinamizator al dialogului cultural printr-o altfel de mobilizare a energiilor, este mai eficientă în interviu decât în dezvoltări teoretice lipsite de coerciția spațiului de desfășurare. Pentru Mircea Iorgulescu, spre exemplu, „Polemica reprezintă un angajament moral și intelectual”, Cornel Regman se socotește doar „incomod” și crede că nu a făcut mari greșeli în judecățile sale critice, iar Radu G. Țeposu, tot în spirit polemic tranșează: „Cine se compromite o dată cu bună știință poate fi subtil toată viața”, pentru ca Radu Săplăcan să fie apodictic: „Tânărul critic ar trebui să debuteze cu o carte despre Călinescu”.

Poeții, de la Mihai Beniuc, conștient că i-a făcut mai mult bine decât rău lui Blaga, de la Lucian Valea care așeza intelectualitatea la baza libertății spiritului, la Dinu Flămând care crede că „Literatura sfârșește în comerț”; de la Mircea Ivănescu („Scriind vrei să exorcizezi anumite neîmpliniri trăite”) la Ioan Pinteș („Poezia însoțește mereu cuvântul Evangheliei”) opiniile compun caleidoscopul poeziei române, vreme de mai bine de o jumătate de secol.

Ocupându-se de „Romanul românesc de azi”, Anton Cosma dezvăluia în 1988 că „...în ultimii 15 ani au apărut la noi 1600 de romane semnate de circa 700 de autori”, ceea ce nu era deloc rău, pe vremea când tânărul dramaturg Matei Vișniec „uneltea” să cucerească Parisul cu piesele abia dactilografiate. Preocupările autorului depășesc granițele investigației de ordinul istoriei sau criticii literare și merg spre degajarea unei condiții etice, morale a scriitorului și a relației sale profesionale și ca atitudine. Pretutindeni, Nicolae Băciut

este tranșant, lăsând o ordine în „teritoriul” explorat. Fiecare interviu are o savoare, semn al adecvării la subiect, al cunoașterii în profunzime a operei celuilalt.

Diversitatea punctelor de vedere exprimate dă seamă de o efervescentă autentică a veștii literare românești, așezată în poveste, cu toate trăsăturile identificabile în „marca” Nicolae Băciuț: claritate, densitate ideatică a textului și un dinamism insurgent, contaminant, care captivează cititorul, asemenea florilor ce se hrănesc cu vietăți, și nu-l „eliberează” până la ultima pagină.

(Mesagerul literar și artistic, iunie 2005, p. 2)

DANIELA PĂNĂZAN,
NICOLAE BĂCIUȚ,
**O ISTORIE A LITERATURII ROMÂNE
CONTEMPORANE ÎN INTERVIURI**

O istorie a literaturii române în interviuri urmează unei alte capodopere a genului, apărută tot la Editura Reîntregirea din Alba Iulia: *De la San Francisco la Muntele Athos*, o scriere inedită în care autorul surprinde esența pulsului cotidianului traversând America și poposind la Muntele Athos, scriere care are meritul de a immortaliza în exprimări plastice momente desoebite și stări sufletești unice.

Dialogurile din aceste două volume de interviuri (peste 900 de pagini) par a fi „aventuri ale cunoașterii” ce respiră, fiecare în parte, inteligență, pricepere, sinceritate, multă sinceritate. Sau cum însuși autorul spune: „dialogurile alcătuiesc o poveste cu personaje reale care trăiesc hrănindu-se din real, în lumea ficțiunii.”

Am căutat să citesc în această carte, în primul rând, interviurile cu cei care mi-au fost dascăli și modele, cu scriitori formați în spațiul cultural clujean. De aceea, am citit mai întâi interviurile cu Ioana Em. Petrescu, Ion Pop, Marian Papahagi, Ion Vlad. Am re trăit timp de câteva ore amintiri vii, neșterse din sufletul pe care mi-l doresc mereu student, emoția reîntâlnirii cu mari dascăli clujeni. M-a mișcat profund reîntâlnirea cu Ioana Em. Petrescu, pe care, deși n-am cunoscut-o personal, am iubit-o pentru cărțile pe care le-a scris despre opera lui Eminescu. M-am gândit, citind interviul, la off-ul d-nei profesoare că nu exista o catedră Eminescu la Cluj-Napoca. Dar la puțină vreme după 1990, Catedra Eminescu s-a înființat. În 1996 (eu eram în anul II) deja asistam la cursuri de Eminescologie, ținute de un discipol al Ioanei Em. Petrescu, amintit și în interviu, Ioana Bot.

Și mai mult m-a emoționat reîntâlnirea cu prof. Ion Vlad, care ne-a deschis orizonturi și perspective largi în Teoria literaturii. Parcă l-am revăzut plimbându-se printre bănci, în Amfiteatrul Eminescu, vorbindu-ne, mai exact impresionându-ne, cu aprecieri pertinente asupra discursurilor narrative, asupra orizontului de așteptare al lui Jaus, asupra lecturii ca poetică a poeziei, asupra metaforei celei mai fascinante: Cartea. Deloc întâmplător, cursul dlui prof. Vlad, apărut cu titlul *Aventura formelor* se regăsește, într-o formă condensată, în interviul acordat dlui Băciuț, interviu care mi-a amintit, inevitabil, despre lecturile „obligatorii”: N. Frye, G. Genette, R. Barthes... Aș vrea să mai adaug în acest context faptul că, așa cum dl. prof. Vlad face elogiul profesorilor săi, așa și noi, foștii studenți (printre care se numără și dl. Băciuț) putem afirma în același ton: „Întâlnirea cu el mi-a dat fiorul neliniștii, atât de necesare, al studiului, al marilor noastre... goluri, și ne-a făcut să înțelegem marea disciplină a prelegerii, a comunicării literare.”

Am citit mai apoi câteva interviuri cu scriitori sau poeți consacrați, de mare valoare: Ioan Alexandru, Ana Blandiana, Nichita Stănescu, N. Steinhardt etc. M-a impresionat mult interviul cu poetul I. Alexandru, cel care a elogiat atât de frumos și a iubit atât de mult Transilvania. Interviul mi-a adus bucuria lecturării unor idei precum cele din *Iubirea de patrie*. De asemenea, impresiile poetului despre Imn, ca modalitate de apărare a valorilor neamului, de înălțare a spiritualității sale și de comuniune, sunt impresionante. Cine n-a „gustat” din frumusețea și valoarea inegalabile ale poeziilor din *Imnele bucuriei*, *Imnele Transilvaniei* sau *Imnele Iubirii*? Spune poetul: „imnul este poezia care are în centrul său iubirea, agapeul, nu opus Logosului, iubirea veșnică, ce implică mai multe trepte: iubirea față de prunci, soție, prieteni, eternitate. În aceste trepte transpare cosmosul. Imnul se leagă de iubire precum Noe de corabie ca să străbată istoria, să cunoască

cufundarea, pieirea. Iubirea e pânza, vântul, nava care ne salvează de la vremelnice. Toate cărțile mele sunt imnuri ale iubirii.”

La rândul lui, N. Steinhardt vorbește cu sinceritate despre destinul scriitorului, despre talent sau chiar despre felul în care un scriitor se poate depersonaliza. Merită consemnat ce a spus Părintele de la Rohia despre talent. Și spune Părintele: „talentul nu-i o marfă bună de pus în circulație și destinată vânzării; talentul nu-i un bun interschimbabil; drept vorbind, nu-i proprietatea celui talentat, e un depozit, nu e o marfă, e o taină, un sacrament.”

Sunt convinsă de faptul că fiecare interviu din acest volum nuanțează în el o taină, o lume, o viziune, un univers de gânduri mărturisite, dezvăluite celor care sunt dornici de a înțelege mesajul operei scriitorilor. În mod sigur, aceste două volume de interviuri conturează o imagine dialogată a literaturii române contemporane care rămâne o operă deschisă, un univers de așteptare menit să sporească taina celui care a știut atât de bine să o reveleze. Iar cititorii, noi toți, suntem chemați să răspundem acestei opere deschise pe măsura așteptării ei...

Felicitări domnului profesor Nicolae Băciuț și multe realizări în continuare!

(Astra blăjeană nr. 2/2005, p.19)

MARCELA CIORTEA,
NICOLAE BĂCIUȚ,
O ISTORIE A LITERATURII ROMÂNE
CONTEMPORANE ÎN INTERVIURI

Unul dintre cele mai importante genuri jurnalistice, *interviul*, bazat pe dihotomia întrebare/răspuns, este exploatat încă din dialogurile lui Platon, unde apare sub numele de *maieutică*, denumind metoda întrebuițată de Socrate în discuțiile filozofice, constând în a scoate la iveală, prin întrebări și răspunsuri dibace, cunoștințele juste pe care le aveau în minte interlocutorii săi¹.

Sub această influență, formula dialogată se extinde în antichitatea greco-latină, fiind preluată de Sfântul Augustin în tratatul filozofic *De magistro*, o transcriere a discuțiilor dintre autor și fiul său Adeodat, și valorificată de Sfântul Ioan Cassian, care a lăsat un număr de douăzeci și patru de *Convorbiri duhovnicești*, pe parcursul cărora autorul dialoghează cu diferite persoane pe teme legate de credință².

Cercetătorul clujean Tudor Vlad, specialist în probleme de jurnalistică, identifică în construcția dialogurilor din antichitate adevărate criterii³ specifice întocmirii unui interviu reușit chiar în zilele noastre: *alegerea persoanelor în măsură să răspundă cu competență la niște probleme care preocupă un grup; efortul prealabil de documentare; minuțiozitatea*

---

¹Marcu, Florin, Maneca, Constant, *Dicționar de neologisme*, s.v. **MAIEUTICĂ**.

² Vezi Vlad, Tudor, *Interviul de la Platon la Playboy*, Editura Dacia, Cluj Napoca, 1997, pp. 22 sqq.

³ Idem, p. 32.

*întrebărilor pregătite pe teme dinainte stabilite; crearea unui scenariu de desfășurare.*⁴

Aceste criterii – și nu numai – sunt onorate cu prisosință de scriitorul-jurnalist Nicolae Băciuț, în lucrarea sa *O istorie a literaturii române contemporane în interviuri*.

Urmând tradiția interviului în sfera culturalului deschisă la noi de Felix Aderca prin volumul *Mărturia unei generații*, continuată de volumele lui Ion Biberi *Lumea de mâine* și *Lumea de azi*, în paginile cărora se regăsesc nume faimoase ca Tudor Arghezi, Ion Barbu, Lucian Blaga, Eugen Lovinescu, Octavian Goga, Camil Petrescu ș.a.⁵, Nicolae Băciuț ne oferă astăzi două volume extrem de consistente, în paginile cărora trăiesc personalități din generația optzecistă și după, cum ar fi Eugen Simion, Nicolae Manolescu, Ion Vlad, Marian Papahagi, Ioana Em. Petrescu, Nicolae Steinhardt, Alexandru Balaci, Petru Poantă, Ion Pop, Grete Tartler; Ion Cristoiu, Emil Hurezeanu, Ioan Alexandru, Ion Brad, Mihai Beniuc, Ana Blandiana, Mircea Dinescu, Adrian Păunescu, Nichita Stănescu, Augustin Buzura, Aurel Rău, Dinu Săraru și mulți, mulți alții.

La o primă răsfoire a cărții ne-am întrebat de ce nu există o repartiție tematică a scriitorilor intervievați (critici, istorici literari, poeți, prozatori ș.a.m.d.), lucru care ar fi ușurat demersul cercetătorului tânăr, neexperimentat, interesat de un anumit aspect al literaturii române contemporane. O lectură mai atentă ne-a lămurit: personalitățile selectate de Nicolae Băciuț, copleșitoare atât prin natura preocupărilor, cât și prin diversitatea domeniilor de interes sunt foarte dificil de integrat

---

⁴În exemplificare, jurnalistul clujean aduce constatarea unui gazetar american, John Christie, cum că primul interviu tipărit este de găsit în *Biblie*, cu ocazia ascensiunii lui Moise pe Muntele Sinai. Vezi idem, p. 33.

⁵ Apud Tudor Vlad, *op. cit.*, pp. 38 sqq.

într-o sigură categorie. Pe de altă parte, autorul, cu profesionalismul jurnalistului, se străduiește să rămână detașat de orice interpretare. Adăugăm aici și faptul că dialogurile literare apărute astăzi în volum nu au fost realizate cu scopul de a scrie o carte, după cum cu sinceritate mărturisește autorul în Prefață⁶. Astfel că această împletire de personalități, personaje și evenimente sporește voluptatea lecturii și evită monotonia. Asta pentru cititorul zilelor noastre, familiarizat într-o oarecare măsură cu epoca sa. Pentru cititorul de mâine însă, considerăm că ar fi binevenite niște note de subsol cuprinzând câteva date despre personalitatea literară cu care autorul a intrat în dialog. Facem această precizare sesizând intenția domnului Nicolae Băciuț de a poposi în unele cazuri, oferind cititorului date suplimentare menite să lămurească tema sau scenariul interviului respectiv. Este cazul întâlnirii cu Mihai Beniuc, unde apare o notă consistentă referitoare la cazul Blaga, sau cu Mircea Ivănescu, Eugen Barbu, Mihai Cimpoi, Florin Mugur, Ioan Pinte, Valentin Silvestru, Nichita Stănescu, la care autorul s-a simțit obligat să adauge fie date bio-bibliografice, fie altele ținând de circumstanțele respective întrevederi.

Vorbeam mai sus despre criteriile întocmirii unui interviu. Nu vom insista acum pe *selectarea persoanelor în măsură să răspundă cu competență la niște probleme care preocupă un grup*, întrucât evidența este mai mult decât grăitoare. În privința efortului prealabil de documentare, notăm aici rigoarea metodei de lucru a domnului Nicolae Băciuț: întrebările atent formulate, sunt repartizate fie gradat⁷,

---

⁶ Băciuț, Nicolae, *O istorie a literaturii române contemporane în interviuri*, „În loc de prefață”, p. 5.

⁷Vezi întâlnirea cu Ana Blandiana, vol. I, pp. 112 sqq., unde întrebările sunt concepute de la simplu spre complex: 1. Cum ați descoperit, cum v-a descoperit poezia? 2. Există vreun „incident” biografic care să vă fi marcat în vreun fel sau altul biografia poetică? 3. Privind înapoi, spre debutul

fie *ex-abrupto*⁸, de unde reiese că autorul cunoaște îndeaproape problema care urmează a fi abordată. Spre exemplu, în cazul poetului Mihai Beniuc, desprindem ideea că Nicolae Băciuț știa de conflictul acestuia cu poetul Lucian Blaga, de memoriul înaintat de Blaga la Comitetul Central, de intervenția lui Mircea Zăciu în această dispută, dar, fin psiholog, nu abordează această problemă; singur interviueatul insistă în această direcție, fără a fi fost provocat de jurnalist. Alteori, însăși formularea întrebării dovedește o serioasă documentare prealabilă: *De la debutul cu poezie, în 1952, în ziarul orădean „Crișana”, și până la debutul în volum, în 1968, cu „Un trandafir învață matematica”, s-a scurs mai bine de un deceniu și jumătate. Care au fost tensiunile acestei perioade pentru dv. ca poet?”*⁹

De asemenea, curiozitatea jurnalistului asupra personalității celui interviueat îmbracă veștmântul unei formulări elegante: *Care ar fi trăsăturile portretului prozatorului Vasile Andru la maturitate?*¹⁰; *Pentru cei ce vă cunosc mai puțin, v-aș ruga să faceți o sumară schiță de autoportret...*¹¹ Chiar și în cazul formulărilor abrupte de genul: *Cine sunteți, de fapt, dv., Ioana Crăciunescu?*, autorul revine cu tactul profesionistului, completând imediat: *Sunteți binecunoscută ca poet(ă)* („*Scrisori dintr-un câmp cu maci*”,

---

dumneavoastră, credeți că acest eveniment s-a produs într-un moment fast? Credeți că poate fi decisiv debutul pentru evoluția unui poet? ș.a.m.d.

⁸Vezi discuția cu Ion Vlad, vol. II, pp. 352 sqq., unde jurnalistul intră direct în miezul problemei, prin întrebarea: Vă propun să trecem la opera dv. Prin biografie. Cum vedeți relația biografie-operă pentru un teoretician și un critic literar? În ce măsură biografia a influențat implicarea dv. în fenomenul literar? sau cu Alex. Ștefănescu, unde abordează aceeași metodă: Ce v-a atras spre critică? De ce ați abandonat poezia și v-ați asumat condiția de critic literar?, vol. II, p. 246.

⁹Dialogul cu Gheorghe Grigurcu, vol. I, p. 308.

¹⁰Vol. I, p. 34.

¹¹Vol. I, p. 182, interviul cu Anton Cosma.

„Duminica absentă”, „Supa de ceapă”, „Mașinăria cu aburi” – iată titlurile cărților publicate până acum), dar și ca actor. Dictionarele de literatură română contemporană nu spun, încă, nimic...¹² Aceeași întrebare, *Cine sunteți de fapt, dumneavoastră*, ...adresată poetului Adrian Păunescu, după o lungă introducere ilustrând emoțiile încercate de Nicolae Băciuț, primește un răspuns pe măsură: *Sunt Adrian Păunescu, cetățean român, acum și-n vecii vecilor, din părinți români și tată a doi copii: Ioana și Andrei. Sunt și profesor de română, atât îmi place să zic, profesor de română, redactor-șef la „Flacăra”, câteva secunde pe zi poet, țintă de bârfe, suflet bun dar cam labil, contopit de remușcări când trebuie să iau o decizie rea. Am treizeci și opt de ani, temperatură normală, tensiune normală, dar atât de oscilantă! Creierul merge bine, dar e incapabil să aplatizeze ușor timpurile, în fiecare seară declar că m-am săturat de acțiuni obștești și în fiecare dimineață mă apuc de ele din nou...*¹³

Tudor Vlad, cercetătorul-jurnalist pe care l-am amintit mai sus, vorbind despre valorificarea interviului în literatură notează: „Este surprinzător că literatura română nu descoperă încă această modalitate de revigorare, de recucerire a cititorilor, reprezentată de romanul nonfictiional, unde munca gazetarului se împletește cu aceea a prozatorului”¹⁴.

Lucrarea lui Nicolae Băciuț ar putea fi un punct de plecare. Îmbogățită cu un tabel cronologic și un indice de nume – cuprinzând atât pe cei intervievați, cât și pe cei amintiți în interviuri – următoarea ediție (pentru că chiar credem că aceasta se va epuiza rapid), următoarea ediție, deci, ar facilita lectura și, în același timp, înțelegerea unei epoci atât de productive, dar și extrem de controversate.

---

¹²Vol. I, p. 197.

¹³Vol. II, p. 90.

¹⁴Tudor Vlad, *op. cit.*, p. 36.

Sugestiile noastre în privința aparatului critic nu au fost emise cu scopul de a evidenția lipsuri, ci cu intenția de a sublinia merite, deoarece avem convingerea că lucrarea domnului Nicolae Băciuț întrunește dezideratele unei opere de jurnalist și scriitor. Al treilea deziderat, să-i spunem tehnic, ar asigura intrarea în circuitul științific a cărții *O istorie a literaturii române contemporane în interviuri*, pe care o sărbătorim astăzi și pe care i-o datorăm scriitorului Nicolae Băciuț.

(Astra blăjeană nr. 2/2005, p.19, Mesagerul literar și artistic, februarie 2006, p.2)

CONSTANTIN SECU,
„O ISTORIE CA O POVESTE”

Poetul Nicolae Băciuț se impune și pe tărâmul istoriei literare contemporane, adoptând metoda interviului literar, pentru că, spune autorul, "interviul face parte din nevoia noastră de dialog și din rația noastră de curiozitate pe care nu ne-o putem asigura decât punând întrebări" și, pe parcursul a peste nouă sute de pagini ale celor două volume din *O istorie a literaturii române contemporane în interviuri*, autorul și-a potolit setea de cunoaștere prin răspunsurile primite la întrebări, întrebări pregătite cu minuțiozitate pentru fiecare dintre interlocutori, unele fiind sugerate de lectura unora dintre cărțile acestora, altele izvorâte din curiozitatea de a pătrunde în laboratorul de creație al autorilor. Cele peste a sută de interviuri au fost realizate în rândul unor personalități de marcă ale culturii române, scriitori din toate generațiile, care sunt, în același timp, și personaje și creatori, care au fost angrenate în dialoguri revelatoare.

Pentru Nicolae Băciuț, istoria literară și critica literară reprezintă înfățișări ale criticii în înțelesul cel mai larg. El este preocupat atât de o istorie exterioară a literaturii, prin faptul că încearcă să afle răspunsuri referitoare la cele mai diverse împrejurări sociale care stau la baza actului creator, cât și de o istorie literară interioară, preocupat și de lumea însăși care apare în scenă în operele literare, dar și de modalitățile de expresie artistică. "Cuvintele - aflăm de la poetul Nichita Stănescu - nici într-un caz nu pot îmbătrâni; ele au o natură externă prin faptul că ele nu au timp. Timpurile pe care ele le acceptă, pe care cuvântul le acceptă - trecutul, prezentul și viitorul - sunt un fel de piei, forme, trupuri, înfățișări, priveshti și manifestări ale cuvântului. Cuvântul nu are natura timpului,

el se petrece în timp, dar el are o natură statică. Timpul are o natura perisabilă. Locul petrecerii cuvântului e trecător, nu cuvântul."

(*Nicolae Băciuț, **O istorie a literaturii române contemporane în interviuri**, Vol. I și II, Alba Iulia, Editura Reîntregirea, 2005)

(Dacia literară, noiembrie 2005)

ION BUZAȘI,

**NICOLAE BĂCIUȚ,
O ISTORIE A LITERATURII ROMÂNE
CONTEMPORANE ÎN INTERVIURI**

Ca formă publicistică modernă, interviul este un auxiliar prețios al istoriei literare. Unii teoreticieni literari văd originile interviului în antichitate, “Dialogurile” lui Platon, fiind un fel de interviuri. Un gen de interviuri sunt “Convorbirile cu scriitori”, care se constituie de multe ori în cărți și constituie izvoare biografice de referință așa ar fi în literatura universală *Convorbirile lui Goethe cu Eckerman*, iar în literatura română *Convorbiri cu Marin Preda* de Florin Mugur. De cele mai multe ori însă, cărțile de interviuri au ca subiecți mai mulți scriitori și reprezintă documente literare necesare în cunoașterea epocii mai întâi și apoi a scriitorilor. Cine studiază epoca literară interbelică nu se poate dispersa de consultarea a cel puțin două cărți de interviuri care au devenit celebre: I. Valerian, *Cu scriitorii prin veac*, și Ion Biberi, *Lumea de mâine*, așa cum pentru literatura contemporană de mare folos sunt pentru istoricul literar. *Sub semnul întrebării* de Adrian Păunescu, *Biografia debuturilor*, de Dorin Tudoran ș.a. Fără îndoială, interviurile reprezintă un gen publicistic dintre cele mai citite. În primul rând, pentru spontaneitatea lor, pentru caracterul lor deschis, direct și sincer. Cititorii sunt curioși să afle și amănunte din viața obișnuită, cotidiană sau intimă a scriitorilor. Este cel de-al doilea motor pentru care interviurile sunt atât de citite și, în mod sigur, mai important decât primul.

Se poate “o istorie a literaturii române contemporane în interviuri”? Dacă înțelegem istoria literaturii ca o panoramă amplă a vieții literare dintr-o anumită epocă, desigur că este o posibilă, pentru că și în felul acesta avem o imagine, un tablou

viu al literaturii. Și apoi acest titlu este la modă și pentru că este mai atractiv, mai seducător pentru cititorul obișnuit, nu mai vorbesc, pentru istoricul literar. Avem astfel: *O istorie a literaturii române în imagini*, *O istorie a literaturii române în evocări*, *Romanul românesc în interviuri*, de ce n-am avea și *O istorie a literaturii române contemporane în interviuri*. (**Editura Reîntregirea**, Alba Iulia, 2005).

Nicolae Băciuț (n. 1956), absolvent de filologie clujeană, poet și eseist, este și un pasionat al formelor de comunicare modernă, radioul și televiziunea, lucrând mulți ani la Televiziunea Română. Din pregătirea sa filologică și din profesiunea de jurnalist (de radio și televiziune) s-a născut în mod firesc atracția sa spre interviu. A întâlnit la diferite simpozioane, sesiuni de comunicări etc. scriitori contemporani din diferite generații pe care i-a chestionat în legătură cu probleme de literatură, de viață culturală în general etc.

Primele pagini din cele două volume sunt un interviu-prefață, în care autorul însuși se lasă interviuat pentru ca să-și expună într-un fel de profesiune de credință opiniile sale despre interviu. Aflăm de aici că interviul este pentru Nicolae Băciuț un gen publicistic (aș adăuga și literar) preferat, că se pregătește întotdeauna când abordează un scriitor, convorbirea presupunând o cunoaștere a operei, a activității literare a celui cu care stă de vorbă. Reușita unui interviu depinde, în concepția lui Nicolae Băciuț, de ambii parteneri ai dialogului. Este adeptul unor întrebări firești, care să confere naturalețe convorbirii, evitând deopotrivă tonul agresiv, obrăznicia gazetarilor complexați, dar și întrebările slugarnice și lingușitoare, deloc stimulative, care au ca rezultat un interviu convențional. Credincios acestei concepții, Nicolae Băciuț ne oferă convorbiri interesante, pe teme variate ale vieții literare de la scriitori ca Eugen Simion și până la generațiile noi ale optzeciștilor și postmodernismului românesc.

(Mesagerul literar și artistic, nr. 11/2005, p. 2)

CORINA DAVID,

O ISTORIE "LOCVACE"

Începutul e cel mai greu... vorbești singur, adică, pardon... cu un om inteligent, încerci să combini cuvinte, propoziții, să uimești, și, până la urmă, sfârșești prin a alege o formulă stereotipă. Când nu știi cu ce să începi, alege un citat. Mă voi sluji așadar de cuvintele lui Nicolae Băciuț: *"Poate că această istorie ar trebui mai degrabă citită ca o poveste. O poveste cu personaje reale care trăiesc, hrănindu-se din real, în lumea ficțiunii"* (N. Băciuț, *O istorie a literaturii române contemporane în interviuri*). Într-adevăr, *O istorie a literaturii române contemporane în interviuri* e o lucrare originală, captivantă și, pe alocuri, amuzantă. Însă adevăratul merit al acestei lucrări e utilitatea ei atât pentru cei educați în ale literaturii, cât și pentru cei mai puțin instruiți.

Avem de a face cu o carte ce prinde, ce se vrea citită în timp scurt, în pofida celor peste nouă sute de pagini. Cartea lui Nicolae Băciuț este una ce stă, în primul rând, sub semnul autenticității, al necesității, al actualității și al diversității. Sunt cuprinși peste 100 de autori din aproape toate generațiile. Personajele incluse în această istorie locvace acoperă atât sfera celor foarte cunoscuți cât și "celor mai puțin cunoscuți". Se întâmplă chiar ca unele nume bine consolidate în literatură să fie cuprinse în interviuri relativ scurte, pe când altele, cu un prestigiu mai precar, să se bucure de întrebări generoase și de câteva pagini bune. Selecția pe care N. Băciuț o realizează la nivelul subiecților nu are la bază criteriile făcute de dicționarele sau de istoriile literaturii române deja existente. Edificator este cazul lui Al. Dobrescu, despre care Băciuț spune: "V-am cautat într-un dicționar de literatură română contemporană, fără a vă găsi, însă" (1, 247). Tocmai aici trebuie căutată originalitatea lucrării, în dorința de a-i

descoperi pe alții, de a face loc și altora. Celor mai puțin cunoscuți, Băciuț le întocmește un miniportret, abia apoi urmat de interviul în sine. Nu voi aminti decât un exemplu: Vasile Dâncu. Detaliile biografice de acest gen legalizează pe "scriitor" prin portretul "omului" desprins din interviuri. O trăsătură definitorie a stilului lui Băciuț e selectarea unei replici din interviu și nominalizarea acesteia ca motto.

Ineditul lucrării vine din însăși metoda folosită, aceasta aducând cu sine nu poeți, prozatori, critici sau artiști, ci oameni. Sinceritatea replicilor e condiția de bază. Băciuț mărturisește: *"Nu văd sinceritatea decât fără ghilimele."* Spontaneitatea interviului, trăsătură de regulă asociată cu acest gen literar nu trebuie înțeleasă în sens dublu, deci nu aparține întotdeauna și deopotrivă celui interviuat și celui ce desfășoară acest proces. Un interviu de prima mână nu poate fi decât rezultatul unor cercetări amănunțite a ceea ce presupune obiectul sau subiectul interviului. Băciuț mărturisește: *"Multe interviuri mi-au fost sugerate de lectura unor cărți, urmată de curiozitatea de a trece dincolo de cărți, în spațiul de creație al acestora, ca punct de plecare pentru un dialog."* (1, 8) Calitatea unui interviu depinde așadar de cel ce a avut inițiativa interviului. Adevărata ascuțime a spiritului nu se judecă după un răspuns oferit, ci după o întrebare bine gândită. Interesante sunt unele răspunsuri cu privire la înseși caracteristicile interviului. Alexandru Balaci răspunde: *"Cred în acest gen de dialog care ar trebui să aibă caracteristica sincerității, să încerce să răspundă la întrebări majore relative la creație, cultură, existență. Reușita unui interviu depinde și de cât de incitante sunt întrebările."* (1, 62) Un alt răspuns interesant e cel al lui Florin Mugur, el însuși autorul unor interviuri cu Marin Preda, Al. Ivasiuc și Nichita Stănescu: *"Interviurile sunt opera unor oameni curioși"* (1, 443) Un interlocutor incitant, unul care reușește să-l scoată pe reporter din starea sa pasivă, după cum mărturisește Băciuț,

este Laurențiu Ulici. Oarecum iritat, acesta atrage atenția asupra diferenței dintre dialog și interviu. Alergia lui Ulici se manifestă doar în cazul interviurilor ce nu reușesc să treacă de mărunțișuri, de convenționalism, ceea ce nu e cazul lui Băciuț. De altfel, convorbirea cu Ulici va fi reluată.

Deși alcătuită din interviuri, *Istoria...* lui Băciuț respectă principiul unității. Continuitatea se realizează prin repetarea, evident, sub o altă formă, a unor întrebări cheie. E oarecum ciudată întrebuintarea termenului "întrebare", întrucât e vorba de formulări ale unor teme majore urmate de un semn de întrebare și de schimbarea tonalității. În funcție de răspunsurile primite, autorii se împart în două coloane: pro și contra. Una din temele unificatoare e cea a moralității criticului. Aceasta e singura temă ce nu a permis decât variante ale aceluiași răspuns. Gh. Grigurcu mărturisea: "*Cine nu are conștiința și inima curată nu poate construi. Criticul, un scriitor și el, nu face excepție. Acel critic care nu-și pune cu acuitate, cu patos interior, la scara tuturor implicațiilor, problema morală, nu e un critic adevărat, ci un simulacru.*" (1, 29) Lipsa sincerității e moartea criticii, mărturisește Grigurcu, iar singura modalitate prin care un critic își poate câștiga audiența e onestitatea. Cornel Regman vede popularitatea criticii dintr-o perspectivă radicală, dar, cred eu, cât se poate de realistă: "*... sunt deplin convinși că factorul determinant care hotărăște desfacerea criticii pe piață e tot o necesitate didactică (...), părelnicile sinteze (...) sunt preferate cumpărătorilor, părinți, cadre din învățământ*" (II, 98) Rugat fiind să caracterizeze destinul Cercului literar de la Sibiu, Cornel Regman, în calitate de fost membru, oferă o descriere amănunțită.

Autenticitatea e, deci, trăsătura definitorie a *Istoriei* lui Băciuț. Autorii nu se lasă spuși, ci se spun ei înșiși. Prin intermediul interviului, al sincerității presupuse de interviu, cititorului însuși i se oferă dreptul la originalitate, la formarea

unor păreri proprii, neinfluențate de opiniile sau prejudecățile vreunui critic. Metoda interviului pare a pune cititorul într-o situație nouă, de nu chiar stânjenitoare: nu autorul e dezgolit în fața cititorului, ci acesta s-a trezit dezgolit în fața asaltului de autenticitate. Interviurile lui Băciuț au înlesnit contactul dintre autor și cititor, dar o înlesnire în sensul înțelegerii autorului, nu a interpretării operei. S-ar putea cumva aminti aici conceptul de critică biografică. Răspunsul lui Steinhardt e semnificativ: *"Ne poate lămuri asupra felului cum a fost scrisă și dezvălui unele amănunte interesante, (nu zic ba), însă opera ca fapt, ca unicitate, ca miracol, nu ne-o lămurește deloc"* (II, 231). Tema criticii abordată de Băciuț nu se limitează la problema moralității, ci cuprinde și teme precum existența criticii universitare și eroarea în critică. Marian Papahagi se dovedește un apărător al criticii universitare. Nu neagă rolul jucat de alți cercetători, dar ține să sublinieze rolul major jucat de criticii proveniți de la diverse universități. Ion Pop mărturisea: *"Distincția între o «critică universitară» și «alte tipuri de critică» nu cred că este cu adevărat funcțională în momentul de față"* (II, 51) Eroarea criticii, a criticului, pare a cunoaște un răspuns ce tinde spre valabilitatea generală. Îi aparține lui Marian Papahagi: *"Nu vreau să spun că un critic nu greșește, ci că problema criticii nu e aceea a greșelii criticului! (...) El nu e o mașină de pronunțat verdictes infailibile. Eroarea, așadar, începe acolo unde sfârșește moralitatea criticului"* (II, 11)

Dacă problema moralității criticului pare a fi fost rezolvată, cea a generației '80 a lăsat loc de discuții. Actualitatea și-a spus cuvântul. Un adversar pur-sânge al conceptului de generație e Alexandru Dobrescu: *"Noi avem obiceiul de a descoperi cam des generații literare. Nu trece bine deceniul și, gata, o nouă generație se profilează la orizont"* (1,250). În aceeași categorie, trebuie integrat și Cornel Regman. Acesta susține că segmentările sunt mai

degrabă numeroase și prea sistematic asociate unor fragmente fixe de timp. Concluzia acestuia e că fenomenele literare au nevoie de spații mai largi de desfășurare. Gabriel Stănescu e la fel de radical ca și Alex. Dobrescu. Ideea de generație i se pare de-a dreptul hilară, ultimul lui cuvânt fiind acela că poezia nu se măsoară cu metrul sau kilogramul. Gheorghe Grigurcu, prietenul generației '80, cum îi place să se considere, deplânge doar mentalitatea colectivă ce poate prejudicia uneori desprinderea unei personalități. Mircea Iorgulescu trece de cealaltă parte a baricadei, văzând în generații o expresie a principiului diversității. Admite însă că simpla apartenență la o generație nu e suficientă pentru declararea valorii. Monica Lovinescu recunoaște generația '80 drept autoarea "realismului cotidian".

Ca om-cititor pus față în față cu acești oameni-autor, am dreptul la preferințe. Tind să cred că răspunsul unificator e cel al lui Florin Mugur: "*Când poetul devine poet, el nu mai face parte din nici o generație.*" (I, 445). O altă întrebare unificatoare a interviurilor e cea a liricii feminine, a necesității sau a implicărilor existenței unui asemenea concept. Răspunsul Ligiei Holuță e oarecum surprinzător, considerând că bărbatul e mult mai potrivit pentru poezie, activitatea poetică a acestuia fiind mai realistă și mai acută. Alexandru Ștefănescu trece și el printr-o criză de gen: "*Scrisul mi se pare o meserie feminină sau destinată unor bărbați efeminați, în sfârșit ... Aceasta este, deci, prejudecata care mă determină să mă întreb de ce scriu.*" (II, 247). Mariane Codruț conceptul de lirică feminină îi stărește o antipatie profundă. Nici Magda Cârneci nu pare a saluta acest concept diferențiator.

Foarte multe din întrebările lui Băciuț pleacă direct de la opera autorului. Sunt citate versuri sau amintite unele mărturisiri. Rupte din carnea textului, întrebările nu cunosc răspunsuri care să se potrivească fix pe locul gol. Asta pentru că, deși pleacă de la un text, întrebările îl depășesc, vizând

generalul. Alte întrebări majore ale interviurilor vizează problema jurnalului literar, a abordării mai multor genuri, a prieteniiilor literare și a traducerilor. Sunt întrebări de actualitate ce permit la rândul lor poziții pro sau contra. Câteva pagini bune îi sunt dedicate lui Nichita Stănescu, subiecții și temele următoare vizând posteritatea poetului. E o altă modalitate prin care se realizează unitatea interviurilor.

O istorie a literaturii române în interviuri e o lucrare incitantă, în care nu se dă cu părerea, ci sunt prezentate părerile altora, o lucrare ce nu își imaginează autori, ci prezintă oameni, o lucrare întreprinsă de un curios și destinată celor la fel de curioși.

(Vatra 1-2/2006)

ILEANA SANDU,

“...UN SPECTACOL ECLATANT, DE O FABULOASĂ DIVERSITATE...”

La peste două decenii și jumătate de dialoguri literare, apărute, în timp, în paginile unor publicații centrale și/sau locale, Nicolae Băciuț a ajuns la concluzia că are suficientă “materie primă” pentru ceea ce numește “o imagine verosimilă asupra literaturii române contemporane”, fapt pentru care își “adună numele” pe (încă) o carte, conștient de “pionieratul întreprinderii”, dar și de “provocarea” și de originalitatea demersului său. Apărută la Editura Reîntregirea (Alba Iulia, 2005), **O istorie a literaturii române contemporane în interviuri** valorifică experiența autorului în domeniul publicistic, Nicolae Băciuț asumându-și deloc ușoara sarcină de abordare a tehnicii interviului literar, “specie aparte, care are mari șanse de a depăși clipa și a deveni istorie literară”, dar care – adaugă imediat autorul, conștient de capcanele genului publicistic la care se angajează, - riscă să devină “simplă sporovăială”, dacă nu îndeplinește un minimum set de condiții: să aibă ținută și ritm, să aducă informații noi, să aibă ca motivație “curiozitatea sinceră a reporterului” și nu “plictisul obligațiilor redacționale”, să creeze un parteneriat între reporter și interviuat, ambii fiind angajați în egală măsură în dialogul “pus în ecuație”.

Odată strategia stabilită și autoimpusă, autorul și-o asumă cu profesionalism și deplină responsabilitate, urmându-i traiectoria, ferindu-se de stereotipii, șabloane și “reguli de aur”, conștient că interviul este “un produs în doi și rezultatul depinde, în consecință, de ambii parteneri”.

Criteriul care a stat la baza alegerii interlocutorilor a fost, în primul rând, valoarea acestora, dar – afirmă Nicolae Băciuț – “sunt multe alte motive, pretexte, pentru a iniția un

dialog: lectura unei cărți, curiozitatea de a trece dincolo de cărți în spațiul de creație al acestora”. Cât despre “strategia dialogului”, autorul respinge atât “întrebările cumini” cât și “agresivitatea reportericească”, având, în schimb, ca model, “ingeniosul bine temperat”, nu fără a lăsa – după cum mărturisește – o marjă largă spontaneității și întrebărilor sugerate de răspunsurile interlocutorului. El se ferește de ierarhizări și de ierarhii, de emiterea unor judecăți de valoare, nu se erijează în deținător al “adevărurilor absolute”, nu emite “axiome” și nu dă verdicte. Singura concesie pe care și-o permite este acordarea unui spațiu privilegiat “generației optzeciste”, o “discriminare pozitivă”, pe deplin justificată, având în vedere că este generația care **l-a format**, în care **s-a format** și alături de care “a dus greul anilor optzeci”.

Toate acestea fac din cele peste 900 de pagini ale cărții (cuprinzând interviuri cu 120 de autori) o “poveste cu personaje reale care trăiesc, hrănindu-se din real, în lumea ficțiunii”. Referindu-se la cele două volume, Petru Poantă sintetizează: “O istorie a literaturii române contemporane în interviuri: iată o idee ingenioasă și provocatoare. Într-o asemenea perspectivă, istoria literaturii este o operă deschisă, aleatorie, în care scriitorii sunt deopotrivă personaje și autori. E un spectacol eclatant, de o fabuloasă diversitate, pe un scenariu, și el mereu imprevizibil, scris de Nicolae Băciuț. Volumul va constitui o surpriză alarmantă pentru defetiști, căci se va observa numaidecât că lumea literară de sub comunism e populată de ființe vii și de multiple spirite liberale; o lume deloc uniformă și în care nu se vorbea doar limba de lemn. Avea culoare, idei și dinamism, restituite prin aceste interviuri, nu atât ca niște documente de arhivă, cât ca expresii ale unei reale efervescente spirituale”.

(Monitorul Primăriei Târgu-Mureș, iulie 2006, p. 6)

DUMITRU TITUS POPA,
ISTORIE LITERARĂ ÎN INTERVIURI
“Surpriză alarmantă...”

1. „O istorie a literaturii române contemporane în interviuri” configurează, insolit, un proiect fără precedent în dosarul estetic, mereu pe rol, al literaturii române din a doua jumătate de veac XX. Dosar continuu anchetat și reanchetat, clasificat și reclasificat de instanțe adevărate sau disimulate, după cum tot bate vântul istoric sau ideologic prin partea locului.

Pesemne, și de aceea, istoria propusă, cu fină discreție și mult curaj, de scriitorul mureșean Nicolae Băciuț, apare mult mai mult decât o mărturie de generație și creație, după modelul "biotemporal" readus în aria literară postbelică de profesorul Mircea Martin.

2. Mult-mai-multul cărții remarcabilului om de cultură mureșean se sprijina pe implicite/explicite priorități și situații contextuale. Priorități și situații în care esențiale nu mai puteau fi matricea stilistică, preeminența esteticului, autohtonismul, sincronismul - adică ideile, curente, polemicile care au limpezit, în cele din urmă, călinescian și/sau lovinescian, originalitatea durabilă a literaturii române.

3. Istoria elaborată și structurată de Nicolae Băciuț vizează perioada în care tocmai limpezimile călinesciene - lovinesciene fuseseră puse grav în cauză; împinse punitiv în clandestinitatea cultural-estetică. Cultura română, literatura și exponenții ei au fost obligați să treacă printr-un nemilos filtru ideologic și de metodă. Ideologia clasială se proclamase unicognitivă, și individual, și colectiv, și instituțional.

4. Scriitorii români erau puși, acum, în situația de a salva principiile creației, scoaterea lor de sub călcâiul exclusivist, irațional, al voinței de putere. Singura religie

acceptată era cea socială, singurele destine (literare) validate oficial nu puteau depăși condiția omului activ, epurat de orice semne sau pulsuni simbolice/transcendente. Tradiția, credința, posibilele semne de veșnicie (și românească), în sens creator, provocau reacții de un militantism atroce. Avizați, scriitorii spațiului românesc, în majoritate, au înțeles riscurile mortale ale "noii estetici", pentru cultură și creație. Direct sau disimulat ("Vlaicu Vodă este în fiecare român"), literatura română a trecut cu bine Acheronul ideologic; este adevărat, cu multe și foarte importante pierderi, estetice, dar și de vieți creative. Se și spunea, de altfel, prin 1968 - 1970: Dacă premiile literare date în acei ani s-ar fi înmânat cu zece ani mai devreme, cele mai multe trebuiau oferite în pușcării (majoritatea premiilor fuseseră închiși din motive de clasă; inclusiv, din motive literare, "estetice"). Cartea lui Nicolae Băciuț apare, de aceea, ca un act temerar, întregitor - salvator. Cum și ca o confruntare și autoconfruntare cu Leviathanul ideologic, înconjurător și interior. În care au fost implicați scriitori de limba română (120) din toate punctele cardinale (București, Paris, Belgrad, Hawai, Roma, Ierusalim, Madrid, München), unii intervievați, alții amintiți în cele două volume ale istoriei în discuție (920 de pagini). Important este să constatăm cum prezențele "cardinale" sunt nu numai de ordin geografic, dar și de ordin opțional creativ. În aceeași carte, ne vorbesc doamna Monica Lovinescu, Mihai Beniuc, Ana Blandiana, Ion Vlasiu, N. Steinhardt, Alexandru Balaci, Ștefan Baciu, Eugen Barbu, Ion Brad, Dinu Săraru, Eugen Simion, Nicolae Manolescu, Ioan Alexandru, Nichita Stănescu, Marin Sorescu, Mircea Dinescu, Teohar Mihadaș, Grigore Vieru, Emil Hurezeanu, Eugen Uricaru, Adrian Păunescu, Laurențiu Ulici, Mircea Cărtărescu, Adam Puslojic, Lazăr Lădăriu, Mihai Sin, Ion Cristoiu ...

5. "Istoria intervievată", aici prezentată, apare nu numai ca un forum sugestiv, în care una din temele discutate, rara

ostentație, este ieșirea (exodul) de sub călcâiul ideologic totalitar. Ea este și o probă de reconciliere axiologică între creatori atât de diverși stilistic, politic, participativ ... Diversitate care a purtat și încă mai poartă elementele ofensive ale polemicilor, incompatibilităților, stigmatizărilor... Foarte bine. Lucruri asemănătoare s-au întâmplat și în interbelic, și la apariția "Istoriei..." lui G. Călinescu (1941), și în ciudata bătălie protocronism-sincronism, în care protagoniștii celor două grupări exersau pătimaș "programe" literare alternative în interiorul sistemului; ceva asemănător cu o confruntare "ceaușism-gorbaciovism" (ideea va fi argumentată cu alt prilej).

6. Important, în cazul istoriei scriitorului mureșean, este mesajul relativ convergent al celor 120, raportat la destinul amenințat al literaturii române (ante- și post-decembriste). Răzbate din fiecare răspuns sau confesiune o puternică sinceritate resurecțională, cum și încrederea lucidă în resursele de regăsire și continuare a vieții românești "în opere și capodopere" adevărate. Convergența invocată este cu atât mai însemnată cu cât releva existența unei vieți literare și a unei literaturi de valoare incontestabilă nu numai afară, dar și în țară... Criticul Petru Poantă nu se ferește de un ton polemic chiar, când scrie despre istoria aici discutată (coperta IV, vol. 2): "Volumul va constitui o surpriză alarmantă pentru defetiști, căci se va observa numai decît că lumea literară de sub comunism e populată de ființe vii și de multe spirite literare"; iar interviurile sunt apreciate "ca expresii ale unei reale efervescențe spirituale".

7. Concluzia reputatului critic clujean nu conține, desigur, nimic exclusivist. Afirma însă, cu o anume decizie clarificatoare, resursele creatorilor de literatură de a-și împlini crezul, aptitudinile artistice și în comunism. Colocvial vorbind - scriitorii din țară nu se vor prezenta cu mâna goală la întâlnirea convergentă cu toți cei ce au scris în limba română

(și nu numai), oriunde s-ar fi aflat ei. Și, din acest punct de vedere, istoria în interviuri, realizată și publicată de Nicolae Băciuț, este reconfortantă, dătătoare de speranțe... Zidul părăsit și neisprăvit care, ne spune E. Lovinescu, semnifică destinul românilor în istorie, iată, poate fi ridicat, zi și noapte, de cărțile bune și de conștiințe literare și morale, nu mereu perfecte/corecte ("sub vremi"); dar apte să depoziteze veșnicia spiritului românesc în construcții estetice trans-sistemice, trans-ideologice. Da! Nu-i exclus să avem mentalitatea de învingători ...

(Ultima oră, 27 noiembrie 2006, p. 12)

FLORENTIN POPESCU,
**ÎN TRE CONFESIUNE ȘI MĂRTURIE
LITERARĂ**

Interviul, ca gen publicistic, definit drept “o convorbire între o personalitate politică, culturală etc. și un ziarist, în cursul căreia acesta pune întrebări spre a afla părerile personalității în diverse probleme (de actualitate), în vederea publicării lor în presă sau difuzării lor la radio și televiziune”(*Dicționar explicativ al limbii române*) a constituit și constituie dintotdeauna, atât la noi cât și la alții, un mare punct de atracție pentru cititorii de toate vârstele. În cadrul acestei largi categorii publicistice, interviul cu caracter literar (înțelegând prin asta nu doar forma, ținuta generală a textului ci și personalitatea culturală interviuată) a ocupat un loc aparte.

Situația lui, întrucâtva privilegiată, îi conferă, dincolo de orice alte calități, și vitutea de a transcede timpului în care a fost realizat, ideile și opiniile pe care le cuprinde având valoare, de cele mai multe ori, și peste timp. Valoare documentară, firește, constituindu-se într-un adaos binevenit la opera unui scriitor.

Văzute din acest unghi, interviurile adunate între copertile unor volume de către Felix Aderca (cu al său tom referențial, *Mărturia unei generații*, 1929), de Virgil Carianopl (*Scriitori care au devenit amintiri*, I, II, 1973 – 1982), de Camil Blatazar (*Evocări și dialoguri literare*, 1974), de Vasile Netea (*Interviuri din literatura română*, 1983) de I. Valerian (*Cu scriitorii prin veac*, 1967), de Mihai Ungheanu (*Interviuri neconvenționale*, 1982), de Adrian Păunescu (*Sub semnul întrebării*, 1971; 1979), de A. Sasu și Mariana Vartic (*Romanul românesc în interviuri*, I – III, 1985 – 1988), reprezintă veritabile mărturii ce interesează deopotrivă pe

cercetătorul și istoricul literar și pe lectorul obișnuit. Nu întâmplător, *Dicționarul scriitorilor români*, în cel de-al patrulea volum (2002), citează la bibliografia folosită pentru întocmirea tomului cu pricina, nu mai puțin de 45 de titluri ale unor cărți de interviuri.

Nu demult, poetul și reporterul Nicolae Băciuț din Târgu-Mureș a sporit lista volumelor de interviuri cu încă o lucrare ce însumează în două volume (464 plus 456 pagini) convorbii cu 120 de scriitori români contemporani – ceea ce ar putea fi considerat un record în materie, neegalat, poate, decât de George Arion, autor și el al unei culegeri masive de interviuri, apărută, dacă cumva ne înșeală memoria, în urmă cu 2-3 ani, și care poartă același titlu pe care l-a ales autorul despre care ne-am propus să scriem în prezenta cronică.

Nicolae Băciuț, acreditat în egală măsură ca poet (este autorul mai multor volume de versuri) și ca reporter (a lucrat ani în șir la Televiziunea Română) s-a dovedit a fi, de-a lungul vremii, un împătimit al gazetăriei și în special al interviului. De aceea, mărturisindu-și respectiva iubire, încă de la primele pagini, se destăinuia unei colege, în aprilie 1998: “Toate considerațiile pe care le fac au în calcul interviul literar, ca o specie aparte, care are mari șanse de a depăși clipa și a deveni istorie literară. În acest context, aștept de la un interviu să aibă ținută, să nu fie simplă sporovăială, să aducă informație nouă, să aibă ritm, să pornească din curiozitatea sinceră a reporterului și nu din plictisul obligațiilor redacționale. Aștept să-mi apropie respirația celui intervievat, să-mi apropie cărțile sale (dacă acesta e un scriitor), lucrările sale (dacă e un pictor) ș.a.m.d., să reconstituie momente de istorie literară (culturală) care, fără întrebările reporterului, ar rămâne îngropate în uitare”. Iar ceva mai la vale, adaugă: “Tehnic, mi-am pregătit cu minuțiozitate aproape fiecare interviu. Numai în situații excepționale n-am stat pe gânduri, profitând de prezența unui scriitor și uzând de memoria mea culturală. Multe interviuri

mi-au fost sugerate de lectura unor cărți, urmată de curiozitatea de a trece dincolo de cărți în spațiul de creație al acestora, ca punct de plecare pentru un dialog. Nu mi-am limitat niciodată sfera întrebărilor...Nu mi-au plăcut întrebările “cuminți”, dar nici n-am agreat agresivitatea reportericească. Am avut ca model întotdeauna pe “ingeniosul bine temperat”.

Veritabilă panoramă a literaturii noastre din ultimii 35 – 40 de ani, “*Istoria...*” d-lui Nicolae Băciuț aduce în fața cititorului, cum am spus, nu mai puțin de 120 de scriitori de toate orientările și din toate generațiile, de la unii trecuți în lumea umbrelor (Mihai Beniuc, Ștefan Baciuc, Romulus Guga, Marin Sorescu, Nichita Stănescu) și până la alții, aflați în plină putere creatoare: poeți, romancieri, critici literari, publiciști de mai mare sau mai mică notorietate, cu toții având însă, ceva de spus, ceva de răspuns la “provocările” d-lui Nicolae Băciuț, cu toții aducând propriile mărturii asupra unui timp, a unor probleme legate de condiția creatorului, asupra rostului și menținerii lui în lume.

D-l Nicolae Băciuț deține arta de a-i determina pe cei intervievați să-și dezvăluie nu numai dedesubturile gândirii, ci și sufletul, firea, trăsăturile de caracter care-i fac originali și interesanți atât în ipostaza lor “oficială”, cât și în aceea, mai puțin cunoscută, a vieții lor de zi cu zi, în compania prietenilor și în ambianța ce există dincolo de climatul cultural propriuzis.

Nu încapă îndoială că una dintre virtuțile reporterului ce a realizat acest adevărat maraton, printre oamenii scrisului, este dezinvoltura, lipsa de complexe și inhibiții în abordarea celor cu care el a stat de vorbă. Reporterul nu se sfiește, de pildă, să-l abordeze pe Mihai Beniuc în probleme delicate, care l-au făcut un personaj controversat la anii senectuții. Cu Mihai Cimpoi, în 1998, discută deschis despre “condiția scriitorului din Basarabia”, cu Monica Lovinescu convorbește despre “confirmările și decepțiile generației ‘80”, iar cu N.

Steinhardt, în 1986, despre “reacțiile scriitorilor” pe care acesta le-a comentat și despre “suspiciunea din viața literară”. Poetul Aurel Rău este provocat să răspundă la o întrebare legată de “vârtejul proletcultist” din care unii au scăpat, iar alții i-au rămas tributari până azi; un dramaturg de succes în Occident, Matei Vișniec, e interogat despre “prejudecățile” și “complexele” scriitorului tânăr și despre “experiența” trăită dincolo de fruntariile țării natale, iar Gh. Grigurcu despre “moralitatea criticului literar”.

Nu lipsește din interviuri nici dezbaterea “patimii denigrărilor”, izbucnită cu violență în paginile unor reviste (iar Dinu Sărau e unul dintre cei care o dezavuează cu argumente dintre cele mai solide), după cum nu este ocolită nici o discuție despre patriotismul scriitorului român contemporan – “temă” dezvoltată cu acribie, între alții, de către criticul Nicolae Manolescu.

Vastă panoramă de opinii, puncte de vedere, impresii, gânduri și idei, cum spuneam., “O istorie...” se poate citi și aidoma uni roman, de o factură ceva mai specială, întrucât între paginile și copertile ei pulsează viața unei lumi aparte: aceea a scriitorilor care apar aici în ipostaze nu doar interesante și inedite, ci și provocatoare la lectura operei lor, la cunoașterea unuui întreg univers de mentalități – ceea ce, se înțelege, nu poate fi de regăsit decât în apariții editoriale ceva mai rare.

Și, indiscutabil, cele două tomuri semnate de d-l Nicolae Băcuiș sunt o astfel de apariție.

Fie că e citită dintr-o suflare, fie că e “degustată” pe îndelete, în timp, “O istorie...” e o carte ce trebuie procurată și păstrată cu grijă în bibliotecă.

(Caligraf, nr. 11, nr. 76, noiembrie 2006, p. 3)

MARIANA CRISTESCU,
"ÎN ALBUL CE-L ATING TĂCIUNII"...

Se spune că, înaintând din ce în ce mai mult în vârstă, amintirile și dorințele copilăriei revin cu și mai mare intensitate. Astfel se explică, probabil, plăcerea de a ronțâi bomboane împreună cu nepoții ori speranța că și în papucul "uitat" lângă ghetuțele strălucitoare ale celor mici, Moș Nicolae va lăsa un dar, cât de mic, și pentru noi, oamenii "serioși"...

Oricât de incredibil ar părea, considerând că, în anul care își numără ultimele zile, am fost foarte cuminte, primul Moș al iernii mi-a adus (ce-i drept, nu în papuci!) o carte superbă: în ediție bibliofilă - de numai ...49 de exemplare - PORTRET DUPA AUTOPORTRET, de Nicolae Băciuț, poeme după chipul, asemănarea și vârsta Creatorului pentru care poezia este "lecția de anatomie a unei secunde", și căruia, peregrinând prin lumea largă, între vămile furtunii și cele ale seninului, i-a fost arătat... Adevărul. Iată cât de generos și limpid îl împărtășește: "În noi s-ascunde ploaia ca-ntr-o gară,/ în noi e vară când afară-i frig,/ de-atâta așteptare șinele-s o scară/ și trenurile sunt un dig.// În noi se-aude ploaia de-astă vară,/ în noi ninsorile nu tac,/ în noi sunt clipele de ceară,/ în noi secunda redevine veac." (*Anotimp invers*).

Rândurile de față nu se doresc a fi o cronică de carte, nici măcar un "semnal" editorial al volumului apărut la "Tipomur", ce urmează a fi lansat mâine, la Libraria "Romulus Guga", ci, înainte de toate și orice, un... exercițiu de admirație față de un excepțional poet, căruia Dumnezeu "i-a purtat" mâna: "Pe gerul acesta ți-e groază să mori -/ cât încă nu-s în floare stâlpii de la casă/ mai bine stai cu cerul subsuori,/ mai bine lacrima o-aprinzi pe masă.// Pe albul acesta ți-e teamă să strigi -/ cât grâul nu-ncolțește la poli/ mai bine împarți

sigurătatea la doi/ și iarna o ascunzi în coli." (*Anotimp refuzat*). Citindu-i pe nerăsuflăte poemele, ca într-un vis bulgakovian, am avut senzația că, sub *Muntele din mare*, la masa fraților Karamazov, Mozart și Debussy filosofează despre iubire și iad cu Bruegel cel Bătrân și cu Chagal, fiindcă "Ultimii arheologi au mai găsit/ două căni de lut,/ prinse toartă în toartă -/ erau înclinate față în față,/ ca și cum una pe alta/ se iartă.//.../ Cele două căni/ au fost îngropate de vii -/ mai au și acum răni/ și cioburi lângă ele,/ ca niște copii." (*Arheologie*). Despre poezia lui Nicolae Băciuț (10 volume de versuri, alăturându-li-se publicistica, volumele de reportaj, interviuri, antologiile etc.) au scris, la modul superlativ, nume de rezonanță ale culturii române. Dar nu în acest spațiu vom aprofunda tema. Cu toate acestea, nu îmi pot reprima dorința de a vă împărtăși aprecierea gânditorului Nicu Steinhardt: "Am găsit cu bucurie și nu fără emoție la Nicolae Băciuț una din marile obsesii ale Poeziei din vremea tinereții mele: ideea Poemului ca operă impecabilă, ca ideal absolut unic, suprem, atotîmbărbăător și atotbiruitor al oricărui cutează să scrie versuri."

Și, mai cu seamă, nu pot încheia fără a vă împărtăși, ca pe un "dar din dar", acest splendid poem: "Va trebui să recunosc măcar/ că-n lacrimă au înverzit gorunii,/ c-a înviat un fel de a muri/ în albul ce-l ating tăciunii.// Va trebui să îți trimit scrisori/ pe care nu le-am scris vreodată,/ în literele lor să te cobori/ ca într-o rană vindecată.// Va trebui să mă întorc la mine,/ cel răstignit întru cuvânt,/ cel care se ascunde în retine/ ca într-un nerostit veșmânt." ("*Retine*")

Ce aș mai putea spune decât... mulțumesc, Moș Nicolae!
La mulți ani, Nicolae Băciuț!

(**Cuvântul liber**, decembrie 2005)

VIORICA FEIERDAN,
LANSARE „PORTRET DUPĂ
AUTOPORTRET”, de NICOLAE BĂCIUȚ

N-am apucat să citesc sistematic poemele acestui volum, dar nu-mi sunt străine, m-am întâlnit cu unele dintre ele în ziarul „Cuvântul liber” – pagina culturală de marți.

S-a pus astăzi capăt unei așteptări pline de nerăbdare; țin în mână volumul! (acum, da!) Și este exact cum m-am așteptat, așa cum știam că este în gândul meu: fiecare poem denotă o încărcătură imensă de afectivitate, trădează o vârstă, când amintirile încep să se îngheșuie, când nostalgia (neîmplinirilor?) se face simțită.

La lansarea volumului *Alb pe alb*, în urmă cu 2 ani, dl director mărturisea că: ”am scris fiecare poem parcă ar fi fost ultimul”. Deși vârsta este o stare naturală de care nu ne putem feri, totuși ea ține și de felul în care vrem să ne percepem pe noi înșine. Bineînțeles că un ritm de muncă „pe viață și pe moarte” (parafrazând-o pe Sorina Bloj) cum este necesar într-o asemenea conjunctură aduce la un moment dat dorința de a te sustrage măcar pentru o vacanță, dar n-o faci! N-o faci pentru că nu-ți mai aparții, pentru că ceilalți și-au înfipt deja trunchiurile în propria ta rădăcină, se hrănesc prin tine, din tine și din prea multă iubire... continui să bați aceeași cadență.

S-ar părea că lucrurile se împotmolesc și se creează tensiuni, dar nu este așa nici pe departe. Prin legea naturală a echilibrului, intervine înțelepciunea, o expertizare continuă care ajunge a fi baza fundamentală a vieții și care aduce compensații prin multitudinea metodelor învățate de-a lungul anilor...

Așa încât, d-le director, degeaba orice intenție de a încetini ritmul, încă nu ne-ați spus totul, iar eu, una, vreau să știu! Să aflu în continuare.

Poemele acestui volum au efect de medicament energizant, mi le-am însușit ca pe niște vitamine aducătoare, dacă nu de vindecare, în mod sigur au adus și aduc armonie, o stare de bine, de speranță că mai este loc și timp.

Și cum cititorul este doar un om, și cum poezia poate fi terapie, concluzia este: scrie, poete! Nu mă interesează nopțile tale nedormite, nici lupta cu propriul destin, mă interesează doar să-mi dai elixirul stors din propriul tău suflet.

Mă închin în fața harului care procesează toată această lume, făcând-o POEZIE!

(REGHIN, decembrie 2005)

VICTOR ȘTIR,
**POEMUL ÎNTRE PORTRET ȘI
AUTOPORTRET**

Cea mai recentă carte a poetului Nicolae Băciuț este *Portret după autoportret*, apărută în 2005 la Editura Tipomur din Târgu-Mureș, în ediție bibliofilă, doar patruzeci și nouă de exemplare; pare-se, vine să reformuleze un vechi adagiu, care ar suna “să nu se arunce mărgăritarele în urechile surde ale vremii”, și reunește poeme din ultimii ani într-o construcție organică, unitară cu volumele anterioare: *Muzeul de ceară*, 1986, *Memoria zăpezii*, 1989, *Nostalgii interzise*, 1991 - brațe ale aceluiași candelabru poetic, luminos, valorizator în sensul pozitiv al existenței și frumuseții ei.

“Portret după autoportret” este cartea maturității creatoare depline a autorului stăpân pe “armele” sale; cu dorință și posibilități de detașare de un tip de sine immanent, metabolizat printr-o “siderurgie” interioară în sensul abordării reci, septentrionale a propriei subiectivități. Astfel, componenta erotică a temelor frecventate de poeme este distilată până la sunetul pur al sentimentului lipsit de orice subvenție dionisiacă, păgână. În acord cu sinele auctorial, poemele au o schelărie ideatică din oase de lumină îmbrăcate în straietele grației, croite după un tipar de rafinament îndelung decantat. Discursul se fragmentează în entități care, din postura de visual, reclamă rostirea ca argument asigurator al echilibrului multidimensional al poemului, “minat” de cerebralitate și limpezime. Lecturat cu voce tare, poemul “sonor” este muzical, ceea ce nu-i de ici-colea azi, când disonanțele din adâncul poeziei ianușiene aduc “tsunami”.

Autor a peste douăzeci de cărți, Nicolae Băciuț este scriitor în toată puterea cuvântului, convins de menirea sa.
(Mesagerul, 31 ianuarie 2006)

VALENTIN MARICA,
PORTRET ÎN... ALB*

Portret după autoportret este un *brand* literar al lui *Nicolae Băciuş*, arta plastică îl poate invidia...

Nu este prima dată când scriitorul ne surprinde printr-un titlu de carte. Numai că, dacă altădată titlurile se desfătau și în îmbieri ludice (altfel, cum și-ar spori poetul frumusețea?), de data aceasta **portret după autoportret** așează pe șevaletul cuvântului doar gravitatea unui timp liric; mărturisitor despre 50 de ani de viață ai poetului, care își sporește umbletul cu încă o ardere sau, cum ar spune Nichita Stănescu, îmbogățește *vederea, auzul, mirosul, pipăitul și gustul lumii*. În relație cu acest *puzzle* poetic al simțurilor, noua carte a lui *Nicolae Băciuş* este un reper, fixând, într-o sintaxă poetică austeră, *vederea, auzul, mirosul, pipăitul și gustul încărunțirii timpului; înflorirea lui cea mai expresivă*. Dacă în *Nostalgii interzise*, Ed. Columna, 1991, *albul tâmplei* îi era străin poetului, volumele de versuri următoare poartă, în fracul lor, metafora *albului pe al*, a unui anticipat **portret în... alb**. La vernisarea de acum a acestuia, poetul înmănunchează *lacrimă, rană, nume, ploaie, orizont, sămânță, umbră, somn, cuvânt, iarnă, ochi*, în solemnitatea **secundeii** în care are loc **îngenuncherea pe pagină de carte**, cel mai pur gest dintr-o biografie lirică; în această ipostază, poetul, Fiul unei Preacurate Maici, în căutarea Îngerului care să-l zămislească perpetuu, simte cum toate liniile portretului său se pierd în albul inefabil: *...pe urmele mele/ vine valul/ și Dumnezeu / se ridică din mare (Poem cu privire spre mare)*. Timpul fizic se estompează, își leapădă trupul (în volumele anterioare întâlnim imaginea timpului suspendat sau a timpului oprit), **portretul** luându-și linia și culoarea din afectivitatea iubirii: *Îți scriu scrisori în care tac/ și clipa redevine veac*. Iubirea îi naște cuvântului trup

și-i repetă poetului propria naștere, în comuniunea zilei cu noaptea sau a florii cu fructul, fiind **semnul de carte între argint și oglindă,/ între iarnă și cuvinte,/ între secundă și minut,/ între fluture și lampă,/ între sfârșit și început...** (**Semn de carte**). O nouă ordine instituie cel care vede prin *mâna iubirii* și face cuvântul să respire din **împerecherea lucrurilor cu inversul lor, până la vis**, aplanând ultragiul vieții: *vulpea e lup,/ sora mi-e frate; sfârșitul îți e început ; albul e negru,/ negrul e alb; copilul meu îmi e părinte; până când vara-i iarnă-ntreagă; cu tine răsărit în care-apun; primăvara-n iarna care vine; dimineața e seară; înăuntru ești afară*. Aceste permutări dau unicitate construcției poetice și orientează, ingenios, unghiurile de lectură.

Poetul investeste, sugestiv, **secunda** cu rolul de a-i ancadra **portretul**: *De tine fug și nu am unde - / sunt lacrima unei secunde*. Volumul începe sentențios, numind poezia *lecția / de anatomie/ a/ unei secunde*. Este secunda revelatoare, fasciculul proiectat pe avatarurile eului liric, cea care-l eliberează pe poet din *rănila iernii*, când chipul acestuia e doar cuvânt: *ca o duminică/ mă-ntorc/ în săptămâna fără patimi, / cu timp cu tot (Cu timp cu tot)*, dar și cea care-l reîntoarce **in damnatio**: *dar eu mă întorc și scriu/ cu aceeași mână/ cu care refuz să scriu,/ cu aceeași viață cu care refuz să trăiesc (Acum e clipa)*. **Portretul după autoportret** nu-și ascunde cutele frunții. Înramându-se în vers, spunându-și sieși și altora ce a lăsat timpul în raiul cuvintelor și cum va aduce **secunda** schimbarea la față, **Nicolae Băciut** își caută înfrigurat și senin eul : *Tu, Nicolae, de tine fug,/ ca de o umbră fără trup;/ dacă n-aș fi privirea ta,/ din tine-aș vrea să mă rup (Alt Nicolae)*.

(***Portret după autoportret**, de **Nicolae Băciut**, Editura Tipomur, 2005)

(**Cuvântul liber**, 17 ianuarie 2006)

Victor ȘTIR,

PORTRETUL POETULUI LA MATURITATE

Este un caz rar în rândurile “Generației ’80” urmărirea cu atâta pasiune a propriului demers poetic, așa cum îl întâlnim la Nicolae Băciuț. Afirmati în grup pentru a se putea apăra mai bine de “falangele” cenzurii vremii, optzeciștii, în bună parte, au trecut motoarele tipăririi cărților la relantiu, cei mai mulți dintre ei socotind că “genialitatea” debutului prelungit în una - două cărți ar fi suficient pentru conturarea unui destin scriitoricesc, ceea ce nu-i departe de un adevăr; cariera de scriitor sprijinită mai degrabă pe așteptare “mistică” a trecerii timpului decât pe scrierea cărților, îi situează pe actanți mai mult într-o zonă a posibilului decât în cea a împlinirii. Suplinirea confruntării cu realitatea cititorilor devine surogat pentru o virtualitate plină de sine, și “le violon d’ Ingres” sfârșește prin ruginirea corzilor, dezacordare și în ordinea firească, primirea tot mai rară a muzei ajunsă cu darurile inspirației sub copacul magic unde poetul mai mult visează decât cântă. Modelul lui Nicolae Băciuț este cel al ieșirii la vedere cu cărțile și nu al cultivării unei așteptări întunecoase în speranța stârnirii interesului pentru ceea ce ar fi putut fi. Dintre colegii de generație literară și de vârstă, poate doar Mircea Cărtărescu a dovedit cu cărți, consecvența lui Nicolae Băciuț care a trecut de douăzeci de volume.

Cea mai recentă, *Portret după autoportret*, apărută în 2005, la Editura Tipomur din Târgu-Mureș, în ediție bibliofilă, doar patruzeci și nouă de exemplare, vine să reformuleze un vechi adagiu care ar suna, “să nu se arunce mărgăritare prea multe, în urechile surde ale vremii”, și reunește poeme din ultimii ani într-o construcție organică, unitară cu volumele anterioare “Muzeul de ceară”, 1986, “Memoria zăpezii”, 1989,

“Nostalgii interzise” 1991, brațe ale aceluiași candelabru poetic așezat în partea luminoasă, valorizatoare în sens pozitiv a existenței.

“Portret după autoportret” este cartea maturității creatoare depline a autorului stăpân pe armele sale; cu dorință și posibilități de detașare de un tip de sine immanent, metabolizat printr-o “siderurgie” interioară în sensul abordării reci, septentrionale a propriei subiectivități. Astfel, componenta erotică a temelor frecventate de poeme este distilată până la sunetul pur al sentimentului lipsit de orice subvenție dionisiacă, păgână. În acord cu sinele aucorial, poemele au o schelărie ideatică din oase de lumină îmbrăcate în straiile grației, croite după un tipar de rafinament îndelung decantat. Discursul se fragmentează în entități care din postura de vizual reclamă rostirea ca argument asigurător al echilibrului multidimensional al poemului, ăminată de cerebralitate și limpezime. Poemul “sonor” este muzical ceea ce nu-i de ici de colo azi, când disonanțele ianușiene aduc tsunami.

Temele căutate ale cărții, câteva majore; spunerea este substituită de tăcerea ca potențialitate celebratoare de ordin superior (“Stăteai goală în fața mea- / nici înțger nu era să te întreacă./ Voiam să te ating cu verbul meu, / dar el era-nvățat să tacă./ (Geneza); primenirea generațiilor “cât ziua încă este zi / și-n margini noaptea e de ape, / coboară numele în fii / până departele-i aproape.(Nascendo)”); erosul distilat printr-un ludic asociativ de sorgintea dicteului incluzând trimiteri subtile la teme fundamentale, cum de pildă “Mănăstirea Argeșului” printr-o elaborată sugestie; este reprezentativ poemul, “Abecedar în paradis” care spune:”Ana are mere / și Ana se zidește-n măr / Ana are pere / și viața ei atârnă / de un fir de păr.” Timpul, reluat din alte și alte perspective, reprezintă obsesia poetului cu care ne-am întâlnit și în volumele anterioare, fie concretizat în anotimpuri, ca perioade mari ale

vieții prin care ființa se petrece, fie falii recurente în care se compune o altă ordine: “Din altă viață nu am amintiri / și nici de-aceasta nu-mi aduc aminte - / miresele sunt fără miri, / copilul meu îmi e părinte. (Anotimp pierdut)”. O cercetare temeinică a poeziei lui Nicolae Băciuț va descoperi o viguroasă, dar discret infuzată coordonată creștină, dacă rar întâlnită în poezia generației sale, aproape inexistentă la douămiiști.

Proaspăt prin acuratețea imaginilor, asociațiilor elementare ale naturii, sentimentelor din registrul reflecției contemporane, discursul liric al lui Nicolae Băciuț relevă tonusul constat al uneia din cele mai originale voci poetice ale generației sale.

(Mesagerul literar și artistic, februarie 2006, p.2)

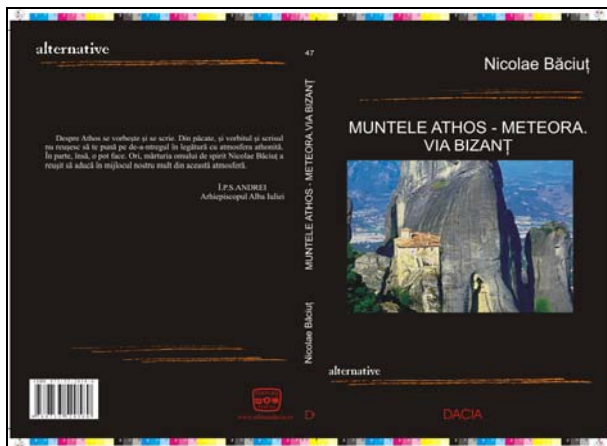
VICTOR ȘTIR,
**NICOLAE BĂCIUȚ ÎN “DICȚIONARUL
GENERAL AL LITERATURII ROMÂNE”**

Scriitorul Nicolae Băciuț, născut la Chintelnic, este printre foarte puținii autori din zona noastră care au fost incluși în “Dicționarul General al Literaturii Române”, lucrarea apărută sub egida Academiei Române. Pe lângă datele biografice esențiale: născut în 1956 din părinții Maria și Grigore Băciuț, a absolvit Liceul “Liviu Rebreanu” din Bistrița, Facultatea de Filologie (secția română-engleză) a Universității “Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca, secretar de redacție la *Echinox* și *Vatra*, Ion Șeuleanu, autorul prezentării, insistă asupra prezentării unor date importante despre primele volume de poeme, modul cum a fost receptat de importanți critici contemporani, în ordinea citării, Gheorghe Grigurcu, Nicolae Manolescu, Nicolae Steinhardt, Iulian Boldea și alții. Lipssește din secțiunea “Repere bibliografice”, textul lui Radu G. Țeposu, *Istoria tragică & grotescă a întunecatului deceniu nouă*, unde Băciuț este bine comentat între colegii de generație.

Autor a douăzeci și una de cărți, Nicolae Băciuț, poet, traducător, eseist, comentator politic, este unul dintre cei mai talentați și prolifici scriitori ai generației optzeciste, totodată dublat de un om cu pronunțat simț civic.

(**Mesagerul**, 11 ianuarie 2006)

PROF. MIOARA KOZAK, ...GLOSSE LA MUNTELE ATHOS

*„Tu scrii cu mine-/scrii cu umbra mea,/cu sângele din
altă viață,/îmi scrii cu ploile de toamnă;/îmi scrii cu piesele de
șah/dar jocul nu va-ncepe/niciodată./Îmi scrii cu anotimpuri
ce n-au fost,/cu anotimpuri/dintr-o altă viață,/îmi scrii cu viața
mea,/cu sângele/schimbărilor la față.”*

(N. Băciuț)

Au trecut, iată, și Crăciunul și Anul Nou și Ziua
Eminescului și 24 Ianuarie, acestea toate – câteva repere de
spiritualitate în care românul se regăsește încă. Au trecut zile,
trec ani, ceasuri, clipe... În toată această rostogolire a timpului
ce ne cuprinde înstăpânindu-ne, încercăm zadarnic să prindem
(sau să surprindem!) clipa aceea în care să putem exista etern.
Clipa care să ne poată „schimba la față”. Clipa care să ne dea
durată. Nouă, faptelor noastre, gândurilor noastre. Pentru că
toate acestea ajung să ne locuiască, să ne alcătuiască:
„Vegheați-vă gândurile, / Ele devin cuvinte. / Vegheați-vă
cuvintele, / Ele devin fapte. / Vegheați-vă faptele, / Ele devin

obiceiuri. / Vegheați-vă obiceiurile, / Ele stau în firea voastră. / Vegheați-vă firea./ Ea devine destinul vostru.” (*Frank Outlaw*)

În această veghe a gândului, a firii, se poate înscrie un pelerinaj la Muntele Sfânt. Într-un spațiu mistic, unde timpul se măsoară altfel, iar cerul coboară pe pământ. *Muntele Athos - Meteora Via Bizanț*, carte a scriitorului Nicolae Băciuț, este o carte de An Nou. Atât în sens metaforic cât și al cronologiei. Apare la început de an, un început în care vrem să credem că vom fi mai aproape unii de alții și de Dumnezeu (dacă e să-l credem pe Malraux, secolul religios a început deja!). Ea este, ca orice carte, o călătorie spre sine, mai întâi. Este, apoi, o invitație la Muntele Athos, pentru cei ce nu-l pot cerceta cu pasul. E o carte ce degajă curățenie și o sfoșenie de început de lume, predispunând astfel la reflecție și la o meditație adâncă: viață pe Muntele Athos!...

În dinamica zilelor pe care le trăim resimțim nevoia unor texte autentice ca acesta. Text cu încărcătură spirituală de altfel, dar care se citește ca un jurnal de călătorie sau ca o carte de eseuri. Mărturisirea, confesiunea, jurnalul, experiența trăită, cea care trece prin tine iar nu plasată în afara ta - ca lume imaginată, ficțională - asta mi se pare viabil acum. Se constată lipsa de preocupare pentru romane stufoase cu acțiune complicată. Pentru eroi și eroine ireale, fără corespondent în realitate. Lumea vrea să aibă în față oameni vii, experiențe cu care să se poată identifica. Se preferă o anumită sinceritate și o dinamică a scriiturii, scrisului savant și alambicat. De aici, acea *plăcere a textului*, a lecturii de care vorbea Roland Barthes și pe care această carte ne-o oferă.

În *Muntele Athos - Meteora Via Bizanț* primează trăirea autentică, iar celălalt (scriitorul, aici) e văzut cumva mai aproape de noi, chiar dacă el e alcătuit din nori și cer albastru. Scriitorul devine omul de *lângă tine*, astfel. Omul *ca tine*, ce se minunează, trăiește, constată, respiră, vibrează și transmite. Trăirile, stările, mirările lui ni se oferă și nouă cu naturalețe și

firesc. El încearcă (și reușește!) să construiască o atmosferă, să o re-dea celor care îl citesc, așa cum a văzut-o, cum a simțit-o. E un fel de împărtășanie cu ceilalți. Nu există o „primejdie a mărturisirii”, cum spunea Steinhardt, ci, mai degrabă una a nemărturisirii, a ne-spunerii. Or această carte spune, mărturisește, învață, incită (sau provoacă, pentru a folosi un cuvânt excesiv utilizat azi în limba română) și invită; (sau *in-vita*?) E o carte vie!

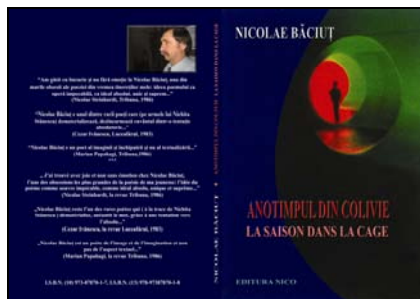
Parcurgeți traseul *Muntele Athos - Meteora Via Bizanț* și veți descoperi lumini adânc îngropate în timp, ce-și așteaptă răsăritul. Înscrieți-vă în acest traseu spiritual și veți constata că cele douăzeci de mănăstiri de la Muntele Athos sunt douăzeci de popasuri în cer și pământ dimpreună. Pentru că adevărata distanță este cea verticală! Douăzeci de popasuri în stele și-n lumină. Douăzeci de întâlniri cu *nelumea*, pentru că astfel de întâlniri nu intră în sfera obișnuitului.

Esența acelor zile de Athos și pathos o întâlnim în cartea lui Nicolae Băciuș. Ea poartă prospețimea albastrului și limita înaltului. Se înscrie într-o geografie spirituală albă, cu ceruri limpezindu-se ca într-o primă dimineață a lumii și a luminii. Una dintre acele dimineți în care avem din nou încredere în frumusețea sensibilă a lumii acesteia.

C. Noica avertiza: „Dumnezeu te-a trimis în lume să crezi, să dai sensuri, să duci începutul Lui înainte”. A da sens și învățătură. Este ceea ce am aflat după (re)lectura acestei cărți: „fiecare are câte o ascultare”, „trebuie să și suferi ceva” (părintele Dionisie); „nu uitați că ne aflăm la marginea timpului, către sfârșitul lumii” (părintele Iosif); „nu există bătrânețe, există numai tinerețe, numai forță, numai zbor. Oricare ar fi vârsta, nu este nici un motiv să nu ții aripile întinse”; „ieșirea din armonie creează stridente” (părintele Arsenie Papacioc).

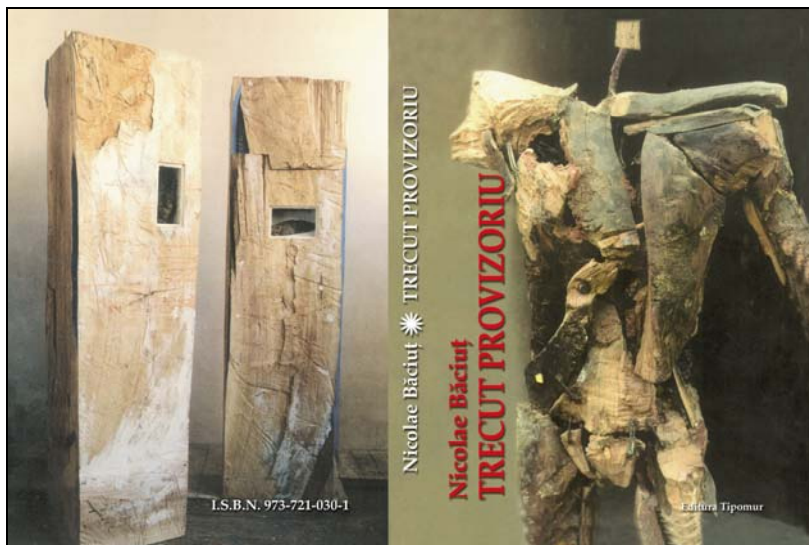
(Cuvântul liber, 31 ianuarie 2006, p.6)

MIRCEA BĂTRÂNU, NICOLAE BĂCIUȚ, ANOTIMPUL DIN COLIVIE/LA SAISON DE LA CAGE

ANOTIMPUL DIN COLIVIE - este rezultatul unui excurs ideatic, extrem de laborios și sensibil, prin labirintul liricii lui **Nicolae Băciuț**: două decenii de creație, respectiv unsprezece volume de poezie. Nu a fost vorba de o *selecție* ci de căutarea celor mai sugestive secvențe din acest impresionant efluviu artistic, pentru a putea restitui, într-o consonanță deplină, câteva din temele majore ale universului său poetic: *nașterea și moartea Poemului*; *arhetipul existențial*, sub aura idealului creștin, supus curgerii implacabile și emblematică a *Anotimpului – Timp*; *Libertatea* ca exercițiu de identitate etc. Aceste **40** de *Poeme* rămân definitorii pentru creația lui **Nicolae Băciuț**, nu numai prin profunzimea și amplitudinea tematicii abordate ci și prin extraordinara melopee a frazei poetice, nuanțată prin cele mai surprinzătoare acorduri, cu foarte multă acuratețe, dăruire și sensibilitate. Răsfoind *ANOTIMPUL DIN COLIVIE* vei vrea să-l citești, citindu-l îți dai seama că trebuie să-l ai. De ce? Simplu. Pentru că te (re)*definește* și pe tine și în plus, realizezi că de mult, de foarte mult timp... *îți lipsea*. (Mesagerul, 20 aprilie 2006)

VALENTIN MARICA,
ÎN CREȘTEREA TIMPULUI...

Publicistica lui Nicolae Băciuț este din nou *în rodire*; cum ar spune N.Steinhardt. Volumul *Trecut provizoriu*, apărut la *Editura Tipomur* din Tg.Mureș, mărturisește despre ritmul alert în care scrie și publică Nicolae Băciuț, cu credința că publicistica îi dă libertate cuvântului; pe care nici un alt gen nu o egalează. Mai mult, scriitorul crede că mărturiile sale pot fi o unitate de măsură a vieții, luându-i timpii morții și nuanțându-i neastâmpărul.

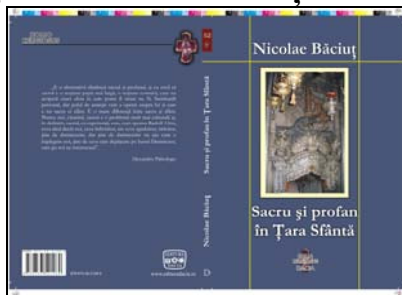
Trecutul provizoriu al scriitorului Nicolae Băciuț este un panopticum al actualității culturale; în care notorietatea se întâlnește cu derizoriul, luciditatea cu fleacul, noblețea cu clișeele. Publicistul, căruia îi repugnă *demisia morală*, în fața clipei, consemnează semnificativ, cu nerv, cu bătaie lungă, avataruri și grații, în pagini de comentarii, interviuri, anchete literare, însemnări, flash-uri, dar și în tablete cu referire la

Rebreanu, Steinhardt, Caragiale, Elie Miron Cristea, Al. Paleologu, Mihai Ursachi, Aurel Rău, Gheorghe Șincai, sau în genericul evenimentelor culturale. Nicolae Băciuț citește *semnele realului* în afișe de librărie, în achizițiile de carte ale bibliotecilor publice, în debuturi literare, în programele editurilor, în date aniversare ale istoriei literaturii române sau în fenomenul *Echinox*. În curgerea cotidiană, publicistul caută nu doar informația nudă, ci și încărcătura spirituală, care-l plasează pe interlocutor între înțelesurile lumii. Publicistul identifică, în propria-i mirare, unicitatea clipei și apoi o mărturisește publicului; „pentru că scrisul nu trebuie să fie strigăt în pustiu, ci trebuie să aibă un destinatar, trebuie să aibă ecou...” În mărturisirile și mărturiile sale, Nicolae Băciuț este și îngăduitor și neiertător, este prompt, precis, cu picătura acidă în vârful peniței, dar și cu vocabulele bucuriei, când faptul cultural are substanță ideatică și vibrație emoțională : „Am stat față în față cu Aurel Rău, în prag de sărbători de iarnă, în 1985, sub pavăza icoanelor din casa din Cluj, a lucrărilor de artă, o colecție demnă de un cărturar de talia sa. Am dialogat despre poezia și traducerile sale, despre *Steaua clujeană* între lumile unei vieți literare agitate mereu de valurile ideologice ale vremii.” Publicistica lui Nicolae Băciuț are cursivitate și, de fiecare dată, exprimă o atitudine culturală. Sunt pagini de publicistică în volumul *Trecut provizoriu* ce poartă, cu verosimilitate, titlurile: *Legea de partea lui Lucian Blaga, Fețele provinciei, Puterea de a renunța, Dispreț față de valoare și cultură, Sandwich cu scriitori, Cacialmaua premiilor literare, Uniunea Scriitorilor - o ficțiune necesară*. **Trecut provizoriu** este încă un jurnal al scriitorului Nicolae Băciuț, scris, *fără a se lungi la vorbă*, sub ochii noștri și lăsat deschis ochilor noștri, în creșterea timpului, spre îndreptarea culturii.

(Cuvântul liber, 2006)

RĂZVAN DUCAN, SACRU ȘI PROFAN ÎN ȚARA SFÂNTĂ

Trebuia pusă neapărat de către Nicolae Băciuț “bomboana” pe “tortul” pelerinajelor sale de acum câțiva ani la Muntele Athos, Bizanț/Istanbul și Meteore. A fost și indemnul - invitație făcut de Î.P.S. Andrei, Arhiepiscopul Alba Iuliei, de a fi pentru o săptămână, în primăvara acestui an, în pelerinaj, alături de 80 de fețe bisericești și mireni, în Țara Sfântă. Călătoria a fost un bun prilej pentru scriitorul Nicolae Băciuț să vadă pe viu ce știa din cărți, să simtă la prima mână ce a simțit până atunci la a doua și să se încarce de revigorare creștină pentru încă 50 de ani de viață. Cu simțurile ascuțite la înălțimea evenimentului, călătoria a devenit carte, din altruismul care-l caracterizează, autorul dorind să împărtășească și celor de acasă luminile văzute. A scris în mașină, în avion, pe genunchi, în aeroporturi, la hotel la ore mari și mici, cartea născându-se încă înainte de a se termina călătoria. A vizitat Ierusalimul, s-a urcat pe Muntele Măslinilor, a vizitat Mănăstirea Eleon, Biserica Pater Noster, Biserica Dominus Flavit, Grădina Ghetsimani cu Biserica Națiunilor, Biserica Maicii Domnului și peștera Ghetsimani etc. A parcurs pe jos Via Dolorosa cu cele 14 stații în care s-a oprit Iisus pe Drumul Crucii până la locul răstignirii sale. A urcat pe Golgota, s-a oprit la Piatra Ungerii, vizitând toate sfintele paraclise. A făcut un tur al Porților Cetății vechi, s-a

urcat pe Muntele Sionului, la Biserica Adormirii Maicii Domnului și Foișorul "Cina cea de taină", a vizitat Mormântul marelui rege David, Zidul Plângerii etc. A fost la Bethleem, la locul unde s-a născut Domnul Nostru Iisus Christos, a vizitat căminul și biserica românească. A fost la Hozeva, la Ierihon, la Ein Karem, patria Sf. Ioan Botezătorul, la Lod-Lyda, locul unde se află moaștele Sf. Gheorghe etc. A fost la Tiberias, la Muntele Tabor, la Capernaum, s-a scăldat în Iordan etc. A călcat pe urmele antemergătorilor de acum 2000 de ani; pe urmele lui Iisus, dar și ale apostolilor. A respirat creștinism în stare incipientă și creștinism mai nou. A călcat cu pasul și cu sufletul în centru spiritual al celor trei mari religii ale lumii: creștină, iudaică și musulmană. Și a fost și cu trăire de față bisericească, dar și cu ochi de istoric, de geograf și de simplu călător însetat de trăire creștină. Poetul din el a întregit cartea ghid, cartea "carte de învățătură" cu superbe clipiri de vers creștin. Pregătirea acestui pelerinaj și-a făcut-o cu reluarea unor lecturi despre Țara Sfântă și redescoperirea (poate nu întâmplătoare) a unei filmări mai vechi a sa cu un interviu luat părintelui Filaret Gămălău de la Moșuni, cu mărturii pline de credință și vers creștin despre zilele petrecute de acesta în anii '50 cu Nichifor Crainic în închisoarea de la Aiud.

În finalul cărții (Ed. Nico, Tg. Mureș, 2006), Nicolae Băciuț inserează fotografiile făcute la fața locului dar și păreri luate confrăților întru călătorie. Umorul de bună calitate, însoțitor uneori al vorbelor pelerinilor și al celor cu care aceștia au intrat în contact (anecdote cu evrei spuse chiar de evrei), redat cu savoare, nu dă voie cărții să derapeze pe un ton excesiv de grav, chiar sacerdotal. Titlul cărții, foarte bine ales, certifică toate ipostazele autorului, dar și potențialului călător în Țara Sfântă. În felicit pe scriitorul Nicolae Băciuț, și nu în ultimul rând pe prietenul Nicolae Băciuț, pentru această nouă reușită a sa, reușită cu R mare !

(8 septembrie 2006)

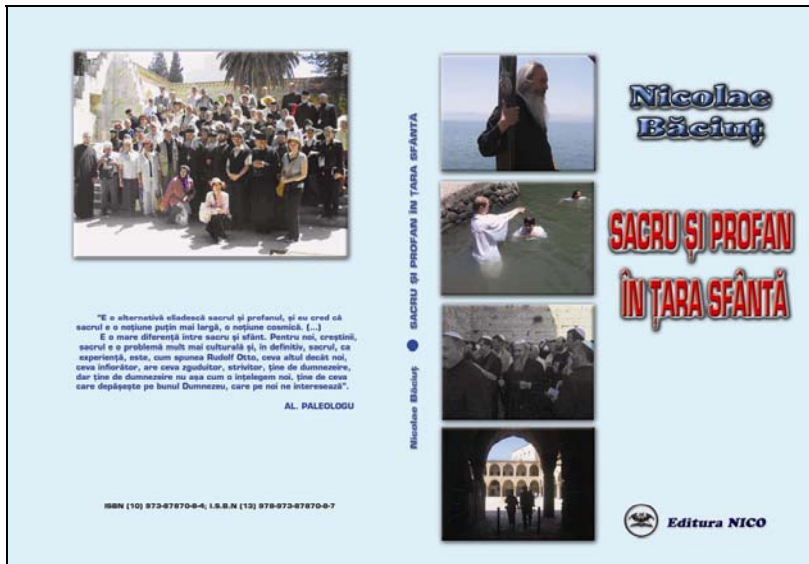
VICTOT ȘTIR,
“ÎNSEMNARE A CĂLĂTORIEI” ÎN
ȚARA SFÂNTĂ

Cartea lui Nicolae Băciuț *Sacru și profan în Țara Sfântă*, apărută la Editura Nico din Târgu-Mureș, este mai mult decât o obișnuită carte de însemnări făcute pe parcursul unui pelerinaj în Israel. Călătoria la locurile sfinte i-a fost prilejuită scriitorului de includerea într-un grup organizat de ÎPS Andrei al Alba Iuliei, cunoscut pentru mai multe pelerinaje inițiate. Scriitorul s-a pregătit cu emoție pentru pelerinajul despre care poate spune că era demult așteptat.

O scurtă trecere în revistă a călătorilor români rămași în literatură deschide volumul care fără falsă modestie afirmă că românul este un călător atent, inteligent, interesat de tot. Un intermezzo - interviul cu preotul Filaret Gămălău, din Moșuni, județul Mureș, care l-a adăpostit la casa lui pe poetul Nichifor Crainic după al II-lea Război Mondial, pe când era urmărit de noul regim. Preotul Gămălău, având o memorie prodigioasă, a fost ales de Crainic pentru a-i dicta poemele pe care le compunea în pușcărie, părintele le scria pe perete sau pe talpa bocancului, le învăța, apoi le ștergea. Spirit disciplinat și metodic, Nicolae Băciuț face un istoric al Israelului, stat antic și modern, cu toate domniile și stăpânirile străine, ajungând în cutremurătoarea contemporaneitate. Orice loc vizitat este reținut în datele esențiale, iar însemnările frizează adesea chestiuni care relevă cultura religioasă a autorului, curiozitatea vie. Cunoașterea zestrei materiale a zonei și spiritul sacru care “împregnează” pelerinul dau unitate cuprinzătorului demers existențial uman, de la profan la sacru. Scrisă curgător, presărată cu elemente de informații istorice, geografice, spirituale, cartea se citește cu mare interes.

(*Mesagerul de Bistrița*, 30 septembrie 2006)

DANIELA CECILIA BOGDAN,
„UN POET PRIVEȘTE CRUCEA”
Paul Claudel

”Gura, într-adevăr, distilează sufletul atunci când din simțiri ea face cuvinte” (P.Claudel)

Și cuvintele s-au făcut scară, care s-a așezat în pomul cu rădăcinile în iad, cu vârful la Tronul lui Dumnezeu, ramurile sale, cuprinzând lumea...

Și din lumea cuprinsă între ramuri se ivește Israelul și Pământul Sfânt, pe care l-a străbătut cu pașii, cu sufletul și cu inima, cu trecutul și cu prezentul, Nicolae Băciuț. În această lume în care a pătruns a găsit conștiința unei mărturii de iubire jertfelnică, fără restricții, a găsit „măsura unui drum împlinit”, cum spunea L.Bлага.

De foarte mult timp, Nicolae Băciuț a căutat crucea, dar nu ca povară, ci ca devenire, ca experiență creștină, vie. A găsit-o ACOLO, în pământul din care crucea urcă spre cer, ca

un copac veșnic, care”stă în mijlocul cerului și al pământului, sprijinind cu tărie Universul, ca un arbore plantat pe Golgota, ca o scară, ca o coloană, ca un munte”, cum spune Mircea Eliade.

Cine citește cartea „Sacru și profan în Țara Sfântă” de Nicolae Băciuț va constata că nu mai poate adăuga altceva, decât tăcere și meditație. O tăcere prin care Dumnezeu strigă asurzitor de tare și o meditație care ne îndeamnă să fim colaboratori ai lui Dumnezeu.

Mormântul Domnului Iisus Hristos, după spusele lui Nicolae Băciuț (și trebuie să-l credem, mai ales noi, cei care n-am fost acolo) este centrul pământului, axa lumii, este locul începutului și crucea finală, pe care ne vom răstigni toți, pentru a ne face duh. Este locul în care ne vom împlini, pentru a ne putea continua, pe noi, înșine, este prelungirea noastră după viața pământească, este de fapt începutul vieții și ținta ei.

„Sacru și profan în Țara Sfântă” este cârligul de care ne agățăm când suntem oboșiți, sufletește, sunt legăturile care se vor desface într-o lume fără furnicar și fără burse la bănci, este cartea fiului, nu risipitor, a fiului care i-a cerut tatălui cuvinte, rupte din rai, iar Tatăl i le-a dat, nu șapte, ca să-l urce pe cruce, ci mii, ca să-l urce pe scara fără umbră.

Aceasta este contemplarea, Nicolae Băciuț!

Ai trecut în ținutul în care se citește Apostolul. Este tărâmul sublim al revelației! Este locul în care „poetul privește crucea”, în care mâna biruitoare face semnul ei, locul în care se cucerește cerul!

Începe duminica!

Este a ta, Nicolae Băciuț!

Duminica sărbătorii tale!

(Cuvântul liber, 22 august 2006)

RĂZVAN DUCAN, NICOLAE BĂCIUȚ - REDIVIVUS!

The collage is set against a dark brown background. On the left is a photograph of a handwritten manuscript in Romanian, with the word 'București' visible at the top. In the center is a black and white portrait of Nicolae Băciuț, an elderly man with white hair, wearing a dark suit and tie. To the right of the portrait, the name 'Nicolae Băciuț' is written in a stylized, green, outlined font. Below the portrait, the name 'Nicu Caranica' is written in a smaller, plain font, followed by 'DINCULO DE NOAPTE' in a larger, bold, green, outlined font.

Nu știu nici acum, după mai bine de două decenii de când (cred că) îl cunosc pe Nicolae Băciuț, spre ce să se îndrepte mai mult sincera mea uimire întru admirație? Spre hărnicia lui de scriitor, cu peste 30 de cărți de poezie, publicistică, reportaje, interviuri, publicate? Spre cea de editor cu peste 500 de cărți “nășite” de acesta? Spre neastâmpărul creativ, plin de idei valorificatoare, în calitate de conducător cultural al județului? Spre disponibilitatea culturală polivalentă, de înaltă calitate pe toate palierele de înțelegere? Spre capacitatea deosebită de a coagula prietenii cu și între oameni cu preocupări culturale? Spre...spre.

Omul a cărei zi de lucru cred că e de 25 de ore a reușit din nou să mă lase fără grai, desigur, la figurat. Abia de am reușit, printre alte preocupări, să citesc și să scriu despre

ultimele două cărți publicate în mai puțin de o lună și jumătate, că, “peste noapte”, în liniștea alergătorului de cursă lungă, Nicolae Băciuț publică alte două cărți: “**Mihai Sin. Ierarhiile liniștii**” și “**Nicu Caranica. Dincolo de noapte**”, ambele la Ed. Nico, Tg.Mureș, 2006.

Prima carte, “parte a unui portret în mișcare, o provocare la o reevaluare dreaptă, fără culise de politică literară, a unui scriitor care și-a pus amprenta pe devenirea fenomenului literar mureșean mai bine de două decenii”, după cum afirmă autorul însuși în prefața ei, iar a doua o carte de recuperare și integrare a scriitorului din exil Nicu Caranica (1911-2002), “în literatura căreia îi aparține de fapt și de drept”(după același N. Băciuț).

Ambele cărți cuprind, în principal, miezul tare aș spune, interviuri luate de autor (inclusiv pe bandă magnetică când acesta lucra la TVR, în cazul lui Nicu Caranica), în diverse contexte, cele mai multe publicate în *Vatra*, *Luceafărul*, *Cuvântul liber* etc., sau chiar nepublicate. În acest sens, cărțile sunt de recuperare literară, de readucere în lumina atenției a unor incontestabile valori literare românești. Una la o vârstă a “Schimbării la față”, Mihai Sin, iar alta la câțiva ani de la decesul scriitorului. Ineditul, uneori, al spuselor intervievaților, conduce cărțile și spre a latură a completărilor portretiste. Gestul făcut de autor are, incontestabil, din acest punct de vedere, și o valoare morală, ce denotă felul în care Nicolae Băciuț își înțelege și își asumă, acum, în 2006 “Anno Domini”, rolul de om de litere, soldat al eternei cetăți al culturii române!

Cărțile cuprind și pertinente prefețe despre contextele întâlnirilor lui Nicolae Băciuț cu cei doi scriitori (cu Mihai Sin “nu doar coleg de redacție, la *Vatra*, din 1983, ci și coleg de birou”; iar cu Nicu Caranica, întâlnire “miraculoasă”, “sub semnul Providenței”, “nu dragoste la prima vedere, ci fascinație la prima vedere”, întâmplată la Freiburg, în

Germania, în 1993). Bio-bibliografiile celor doi completează fericit înțelegerea cât de cât sinoptică a travaliilor lor culturale și neculturale. Corespondența purtată de Nicolae Băciuț cu Nicu Caranica (cărui N.B. i-a publicat în 1994, la Ed. Tipomur, volumul de poeme **Noapte și iar noapte**, 64 p.) dă consistență volumului poetului (autor a șapte volume de versuri, printre care și cel intitulat **Anul 1940**, “unde poeții viitori cântă din secol în secol un **carmen saeculare** românesc”), traducătorului, dramaturgului și, nu în ultimul rând, exegetului Nicu Caranica (s-a preocupat îndeaproape de exegeza marelui poet italian Mario Luzi), cel care a avut chiar și din Germania, Italia sau Franța, țări în care a locuit, din exilul său din 1941, “încredere în vitalitatea poporului român, care știe să trăiască **dichterisch**”. Câteva poezii de Nicu Caranica dau rotunjime volumului în cauză.

Cărțile, de format mic, de buzunar, așa spune, de 74, respectiv de 90 de pagini, trimit cititorul, uneori inedit, la **Cestiuni secundare, chestiuni principale**, atât din viața și mai ales modul de a gândi (ne)literar al lui Mihai Sin, excepționalul prozator român, neîndreptățit tocmai la Tg. Mureș, orașul în care și pentru care a ars cultural 40 de ani, și Nicu Caranica, omul pentru care poezia nu a fost decât alt mod de a respira.

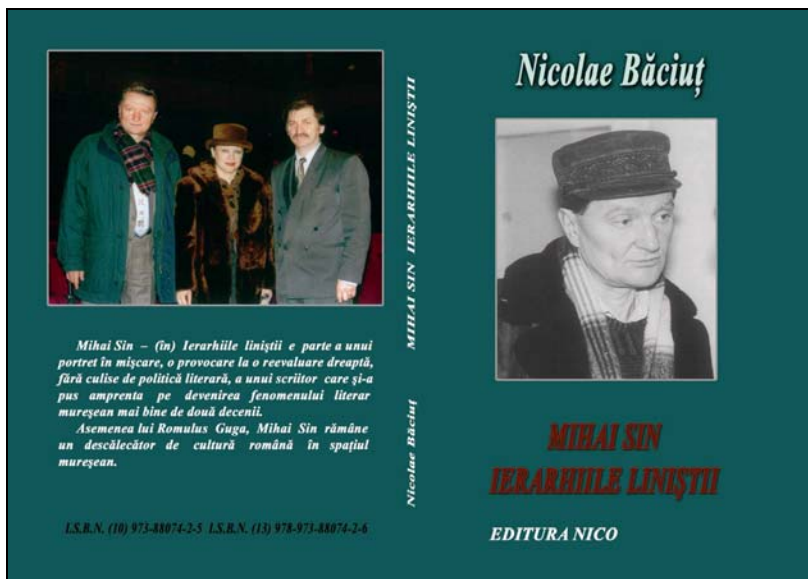
Prin aceste cărți sau **și** prin aceste cărți, **Nicolae Băciuț – Redivivus!** Dar tot eu spun: Dar a fost plecat cândva?

Sincere Refelicități, prietene!

(Cuvântul liber, 21 octombrie 2006, p.3)

VICTOR ȘTIR,
SCRIITORUL MIHAI SIN ÎN
„PENTAGON”

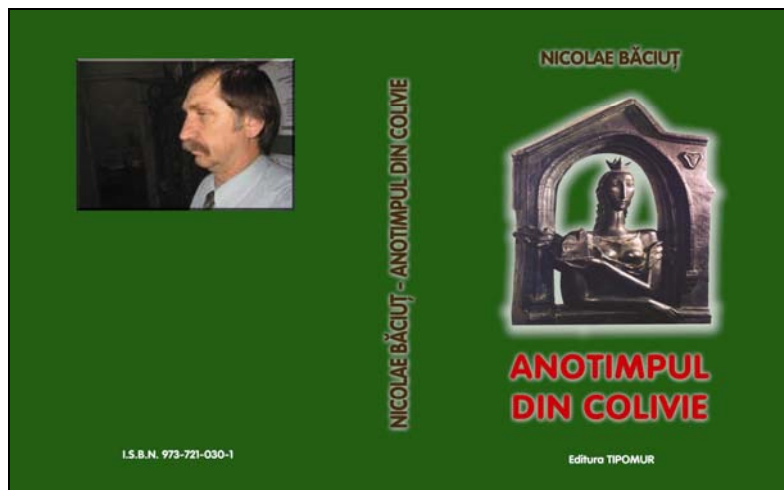

Recent a apărut sub semnătura poetului și publicistului Nicolae Băciuț volumul *Mihai Sin. Ierarhiile liniștii* (Editura Nico, Târgu-Mureș), dedicată prozatorului târgmureșean, vechi redactor al revistei *Vatra*. Cartea, redusă ca întindere, reprezintă - după expresia autorului – „...parte a unui portret în mișcare, o provocare la o reevaluare dreaptă, fără culise de politică literară a unui scriitor ce și-a pus amprenta pe devenirea fenomenului literar mureșean mai bine de două decenii”. În scurta prezentare intitulată *Ierarhii*, descoperim ordinea apariției cărților lui Mihai Sin, între care și romanul cu același nume, apărut în 1981, și într-o ediție a doua, în 1991.

Cele cinci interviuri cu prozatorul Mihai Sin realizate de Nicolae Băciuț la mari intervale de timp între 1983 și 2004 (de aici „pentagonul”) abordează temele majore ale literaturii: de la libertatea de creație, la rolul criticii, la durabilitatea (perisabilitatea) textului sau felul cum se raportează autorul la propriile cărți în timp. Dialogul sugerează o atmosferă senină, olimpică, de mare civilitate și reală problematizare, fără „falseturi” și zgomote sterile, urmărind o adevărată comunicare cu nevăzutul, interesatul lector.

(Mesagerul, 26 septembrie 2006)

LAZĂR LĂDARIU,
"SCRIU ȘI RÂNDURILE MI SE ÎNEACĂ
ÎNTR-UN CUVÂNT..."

Există în cartea *Alb pe alb* un poem definitiv, în toate privințele, pentru sensibilitatea poetică a lui Nicolae Băciuț. Este, într-un fel, o introducere în labirintul sensurilor aparte în care, spune poetul, "nici o lacrimă nu-și ascunde marea": "Numai tu nu te-ntorci, / numai tu nu ești vară, / toamna e-n tine / un vis, / iarna e încă povară; // numai tu ești ce ești, / viața mea ca o seară, / numai tu nu te-ntorci, / oglinda mea, / primavară". Avem în față un superb poem al mișcării imaginației spre transcendența mesajului exprimat prin valoare poetică în antologia *Anotimpul din colivie* (Editura Tipomur), care străbate ca un fior liric cele 541 de poeme ale cărții, de la *Muzeul de iarnă* până la *Portret după autoportret*. Fascinația prezenței realului, ca o stranie putere, ni se relevă prin cuvântul care se retrage discret, pentru a lăsa loc viziunii, aceluia "foc al ascunsului": "Scriu, și rândurile mi se îneacă

într-un cuvânt / pe care nu-l pot rosti; / pe deasupra oraşului trece în zbor o pasăre - / foşnetul ei, / un voal, o mireasă în nesfârşită aşteptare" (*Sentiment la marginea oraşului*). Coincidenţele poetice fericite regăsindu-se prin "limba zburdalnică" au drept cheie tot cuvântul exprimat prin modernitatea versului alb: "O călătorie fără destinaţie, / o repetiţie / în amintirea unei istorii adevărate, / a unui / anotimp permutabil: // în locul cuvintelor o gură strâmbă, / în locul gurii, un cuvânt strâmb. // Îmi strivesc buzele pe geamul îngheţat: / o floare, vai, ca un surâs, / în locul gurii". (*Muzeul de iarnă*). Dualitatea exprimată prin acea energie interioară şi revelarea prin fiorul poetic creează, la Nicolae Băciuş, acel sentiment profund reflexiv: "Iată, chipul meu ca o cicatrice deschisă, / gura mea arsă, / părul meu stacojiu - / ele îţi scriu nesfârşita farsă, / îndelungul mâinilor mele scriu" (*Recurs la metodă*). Imaginarul înmulţit prin sistemul metaforelor şi prin originalitate dobândeşte, uneori, precum în *Iepurele şchiop*, acel fior al spaimei existenţiale aparte: "Iepurele şchiop mă duce, / blana lui îmi creşte mie / îi simt fuga în spinare, / învăţ frica argintie // Eu alerg cu el în spate, / dar povara lui sunt eu - / e călare, dar nu poate, / iar scăpa de trupul meu // I-am crescut şi eu în carne, / umbra nu ni se desparte - / om şi iepure, deodată, / călărim aceeaşi moarte". Memoria afectivă dominatoare determină, la Nicolae Băciuş, acea "asumare a identităţii metafizice": "Nimeni n-a simţit orbul intrând - / o pasăre în zbor pe vreme de noapte - / numai tu, mâinile tale / argintându-mi pleoapele, / somnul acela interzis, / fără nume şi loc, / iarba înaltă până la gură / ca o minciună reavănă în adiere" (*Ioan fără...*). "Imaginea integratoare" sugestivă se contopeşte cu ficţiunea creatoare de poezie: "Cât de limpede e albul / ce în sânge-l frământăm / până când simţim Graalul / ce în noi îl îngropăm. // Nu mai ştim ce e zăpada, / albul tâmplei ni-e străin, / până când ne-atinge spada / albului adânc, de crin" (*Alb*); "Un zgomot fierbinte / trece / dintr-o zi în alta, /

dintr-o pagină în alta, / ca un cui / bătut / în palma lui Christos" (*Poemul*). Modernitatea versului alb, desprinsă din interiorul sensibilității poetice, mărturisită la școala *Echinox*-ului, revine, dezvoltându-se cu sensurile ei la tot pasul: "Zilele mele - cearceafuri subțiri, / primăvară rătăcită în vară / ca un copil / printre femei străine / ca o ceață-n april" (*Răstignire*). Imaginația debordantă, talentul, acel dat aparte doar unora dintre noi, fac o fericită casă bună cu "corespondența ideii cu imaginea", cum se exprima Laurențiu Ulici, citat mai sus; prin vremurile acestea grele ale apăsărilor de tot felul: "Tatăl nostru, carele ești în cuvinte, / mai dă-ne o viață când moartea ne minte, // mai dă-ne-un pământ sau măcar o apă - / în ea să intrăm și ea să ne-ncapă // întregi, vindecați, într-o altă rostire / în care să ardem ca focul în mire. // Tatăl nostru, carele ești și nu ești, / Mai dă-ne cuvinte, tărâmurii cerești!".

(Cuvântul liber, nr. 69 / 10 aprilie, 2006)

VICTOR ȘTIR,
NICOLAE BĂCIUȚ, LA ANTOLOGIA
„ANOTIMPUL DIN COLIVIE”

Fost echinoxist și secretar general de redacție la “Vatra”, poetul Nicolae Băciuț este un profesionist al scrisului prin ritmicitatea cu care publică și tipărește cărți. La 50 de ani pe care i-a împlinit nu chiar de mult, poetul care a văzut lumina zilei în Chintelnic a trecut de 25 de cărți, fapt care arată pasiune pentru scris, bucurie pentru carte și, nu în ultimul rând, încredere în demersul său și sentimentul că, hăruiț fiind cu talentul scrisului, trebuie să dăruiască semenilor frumusețea imaginii lumilor pe care fantezia sa le plăsmuiește.

Cel mai recent, conjuțeanul nostru și-a bucurat cititorii cu o consistentă antologie - aproape 580 de pagini de poezie, reunind versurile celor nouă volume apărute, de la “Muzeul de iarnă”, la “Portret după autoportret”. Este în “chestiune” volumul “Anotimpul din colivie”, apărut la Editura “Tipomur” din Târgu Mureș, amplu, dând seamă de creația-i poetică de până acum.

Deși este vorba de o masă textuală mare, volumul este unitar în datele esențiale ale poeziei autorului, cu un discurs polimorfic și contrapunctic, în perimetrul unei identități creatoare distincte în concertul poezilor generației sale, și nu numai.

(Mesagerul de Bistrița, 26 octombrie 2006)

DANIELA CECILIA BOGDAN,
“ANOTIMPUL DIN COLIVIE” SAU
COLIVIA ANOTIMPULUI

..., *îngenunchind într-o carte* ...

Dacă timpul are călătoria lui, anotimpul are, pe lângă timp, spațiu, coordonate, și se întoarce mereu acolo de unde a plecat. Păstrăm uneori anotimpurile în interiorul nostru, ca să le întârziem, până când le închidem într-un spațiu, sub semnul unei conștiințe, care încorporează un univers, ca un refugiu al existenței.

Nicolae Băciuț s-a îmbogățit cu un anotimp, ca latură a unei interiorizări, ca un eveniment al propriilor trăiri.

Anotimpul din colivie al lui Nicolae Băciuț este o poezie a poeziilor, scrisă de viață, pas cu pas, de un suflet adânc, lipsit de liniște, ca o întrupare a unui crez. Există în această carte o condensare de trăiri, de speranțe și deznădejdi, de iubiri și despărțiri, de păcate și de iertări, o proiecție a unei tinereți fără bătrânețe, care se vrea capturată, într-o concepție a destinului, ca o poezie care închide cercul. *Poemul se întoarce în cuvinte*. Poezia anotimpului din colivie nu înseamnă izolare. Ea capătă forme de libertate, are idoli, memorie, are *Nostalgii interzise*, se vrea păstrată în ceară, pentru un *Muzeu de iarnă*, face *Poduri de umbră* pentru trecerea *Solstițiului la Echinox*, până când cineva va face portretul în alb al celui care uită să se întoarcă în portret.

Poezia lui Nicolae Băciuț atinge o sensibilitate la care numai sufletele mari pot ajunge, o poezie care mistuie, o poezie în care cititorul se regăsește, după care, poetul îl eliberează, lăsând o undă argintie în sufletul celui care a primit zborul și pecetea cuvântului poetic.

Al cincilea anotimp, anotimpul din colivie, este al poetului care își dorește cuvintele, nevindecate. Le împarte în

două, ia din fiecare univers jumătate, pentru ca, undeva și cândva, Dumnezeu să le unească, spre un anume bine. „Cu jumătate de gură îmi spui adevăruri/ Cu jumătate de viață mă minți”, „Jumătate tu,/jumătate eu./Cum să împarți la doi/pe Dumnezeu?”

Poetul își cunoaște drama, pentru că știe că “va fi un frig în cuvinte”, va ști că poemul său „aidoma peisajului, nu se mai termină niciodată”, este ca un verdict, ca o condamnare la viață, iar viața este Cuvântul.

Cu toate rănilile care nu se mai pot vindeca, pentru că „vindecarea își uită rana”, poetul se răstignește în cuvânt. ”Nici eu nu mai sunt/ decât privirea răstignită/ în sângele/ în somnul târziu al unui cuvânt.” Se retrage-n lacrimă, în iarbă, în zăpadă și-n sânge, într-o biserică a răstignirii, purificând ceara dusă la Golgota. Apoi se retrage în Nicolae. „De tine fug și nu am unde/ sunt lacrima unei secunde.” Toate drumurile poetului se întorc într-un început, care se pare a fi sfârșit, într-o moarte care se face viață, într-un cuvânt care devine poem. „Dacă trecerile nu au vămi./ atunci poemele nu vor avea cuvinte.”

Poemele lui Nicolae Băciuț sunt o oglindă, dar nu cum spunea Umberto Eco, în *Prefața* cărții, că „mărește lucrurile mărunte”; aceasta este oglinda despre care vorbesc cei ce caută în sufletul poetului.

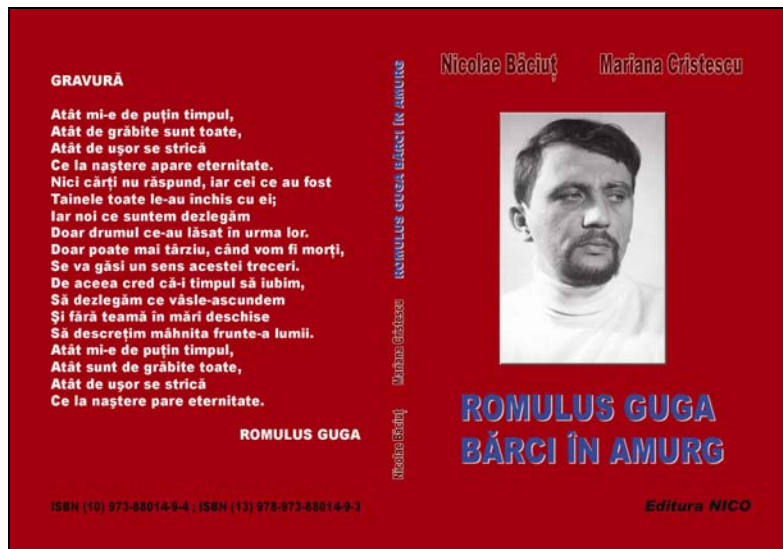
Oprește, Doamne, ceasornicul pentru a ne da răgaz să citim și să ne întoarcem mereu în fiecare poem al lui Nicolae Băciuț, care, chiar dacă uneori nu are nume, are, prin rostirea poetului, „gura aurită”.

Dacă Dumnezeu a lăsat patru anotimpuri, dar ne-a îngăduit printr-o oarecare poruncă să avem și altele, Nicolae Băciuț l-a trăit pe al cincilea și dezleagă, precum o vindecare, ușa coliviei, ca pe un drum parcurs, se eliberează de trecut și primește ca într-un ritual, ca un răspuns, ofranda luminii.

(Cuvântul liber, 2006)

RĂZVAN DUCAN,
“ROMULUS GUGA – BĂRCI ÎN
AMURG”

Poetul, prozatorul, dramaturgul și gazetarul **Romulus Guga** (1939-1983), cel ce a reînființat la Tg. Mureș revista *Vatra* (serie nouă), și pentru care “mărimile” revistei l-au scos în urmă cu câțiva ani din caseta tehnică a fondatorilor revistei (Deh, nu se putea da doctoratul cu... Romulus Guga!), pentru ca apoi, la sesizarea oamenilor de cultură mureșeni, să fie reintrodus din nou, și-a găsit postfactum în **Nicolae Băciuț** și **Mariana Cristescu**, scriitori mureșeni de înaltă conștiință literară și etică, oameni gata să-i apere memoria, prin revalorificarea operei și prin atragerea atenției asupra valorii sale. Așa s-a născut cartea “**Romulus Guga. Bărci în amurg**”, Ed. Nico, Tg. Mureș, 2006, titlu speculativ după unul din cele două volume de versuri, de-ale poetului, “**Bărci părăsite**”, și piesa de teatru „Amurgul burghez”.

Acordând circumstanțe atenuante membrilor Consiliului Local Tg. Mureș, care în anul 2005 au refuzat acordarea titlului de Cetățean de Onoare “Post mortem” scriitorului Romulus Guga, “probabil din necunoașterea personalității marcante a acestui scriitor”, scriitorul și directorul culturii județului, care este Nicolae Băciuț, a propus editarea unei cărți de evocări, **“Romulus Guga în conștiința mureșenilor”**. Lui i s-a adăugat și entuziasmul poetei și publicistei **Mariana Cristescu**, care “din varii motive și din amânări”, după cum ea însăși le amintește cu regret, nu a realizat așa cum și-a dorit, la timpul respectiv, un amplu interviu radiofonic cu Romulus Guga, și care astfel încearcă să-și repare greșeala “cultivându-i amintirea și opera în posteritate”.

“Și-așa am decis să punem laolaltă - menționează Nicolae Băciuț în carte - textele pe care le aveam, într-o primă ediție”. “Laolaltă textele” ar fi: ”Restituiri”, text introductiv și explicativ al cărții, semnat de **Nicolae Băciuț** (“...M-am simțit mereu dator lui Romulus Guga, care mi-a marcat destinul. El m-a adus la *Vatra*, a trasat un traseu destinului meu literar. Am organizat un Concurs de Poezie și proză “Romulus Guga”, ajuns la a XV-a ediție, am republicat ediția a doua a romanului *Nebunul și floarea* în... 20.000 de exemplare, am publicat prima monografie a lui Romulus Guga (Cornel Munteanu, *Polifonia unei voci*), am propus atribuirea numelui “Romulus Guga” unei străzi, unei școli (Gimnaziul de Stat “Romulus Guga”)..”); o **fișă bio-bibliografică a autorului; rememorările**, publicate sau nu, ale **Marianei Cristescu** - “Instituția Romulus Guga”, ale lui **Lazăr Lădariu** - “Legendă”, ale lui **Constantin Crișan** - “**Nebunul și floarea** un film epocal” (“...Prin **Nebunul și floarea**, Romulus Guga deschide porțile unei sinteze soteriologice de o inefabilă socialitate, sinteză ce se completează armonios cu militantismul în slujba aceluiași nobile idealuri din teatrul său

și care-i asigură dreptul legitim la o îndelungată viață (literară!) postmortem..”), **Cornel Moraru** - “Romulus Guga, scriitorul” (“...A fost un scriitor complet. Putea să facă și critică literară și orice altceva..), **Doina Modola** - “De la falsa fantasmă la reportajul dramatic”, dar și extrase din Caietul program al piesei “Amurgul burghez”, de la Teatrul Mic, București, stagiunea 1985-1986 (“...Un scriitor nu poate asista indiferent - n-au asistat nici clasicii noștri și nici clasicii acestei lumi - la ceea ce se petrece cu soarta omului, cu soarta societății, pe care a clădit-o cu atâta greutate. De aceea, piesa mea, “Amurgul burghez”, este o piesă despre condiția umană azi...” - Romulus Guga), **Dinu Săraru** - “Singura cale e să spui ce crezi” (“...Prefer să am demnitate în fața securii, decât viață până la adânci bătrânețe în umbra ei” - Romulus Guga), alte extrase din cronici și articole realizate de **Ștefan Oprea, Valentin Silvestru, Hajdu Gyözö, Radu Popescu, Ion Calion, Doina Modola, Ludwing Grunberg, Petru Pânzaru, Constantin Măciucă, Simelia Redlow, Ileana Berlogea, Mircea Iorgulescu, Dumitru Solomon, Adriana Popescu** (“...Nu era senin. Toate marile îngrijorări ale lumii păreau să-i fie întipărite pe față...”), păreri ale unor actori ce i-au jucat piesele: **Leopoldina Bălănuță, Carmen Galin, Ștefan Iordache, Florin Călinescu, Dinu Manolache**. Și din nou scriitori, critici literari și oameni de artă cu părerile lor despre scrisul său: **Dumitru Radu Popescu, Dan Culcer, Mircea Zăciu, A. Dohotaru, Mircea Ghițulescu, Florin Ciotea, Iulius Moldovan, Vasile Netea, Octavia Nuțiu** (cu o poezie dedicată scriitorului) etc. Un superb interviu îi este luat lui **Romulus Guga** de **Nicolae Băciuț**, interviu publicat în revista clujeană *Echinox*, 1981. (“...Să admitem că d-voastră ați scrie o **Istorie a literaturii române**. Ce ați scrie în acest caz în dreptul numelui lui Romulus Guga?/ - Nu și-a permis niciodată decât să scrie cărți...”). Cartea se încheie cu trei articole, două evocatoare și unul de atitudine, intitulate:

“Prezentul continuu”, “Ultima vară a lui Romulus Guga” și “Librăria Romulus Guga încotro?”, semnate de același **Nicolae Băciuț**. Deosebit de semnificative sunt rândurile “rostite” cu siguranță de **Romulus Guga**, dar fără a fi semnate de el, în articolul-program, din primul număr (aprilie, 1971) al revistei *Vatra*, serie nouă, rânduri ce reprezintă o adevărată profesie de credință a scriitorului evocat.

Este o carte superbă. Este un mic-mare monument ridicat în memoria unui scriitor ce în poemul “**Gravură**”, redat pe coperta a IV-a a cărții, se destăinuia: “...**Atât mi-e de puțin timpul,/ Atât sunt de grăbite toate,/ Atât de ușor se strică/ Ce la naștere pare eternitate.**”

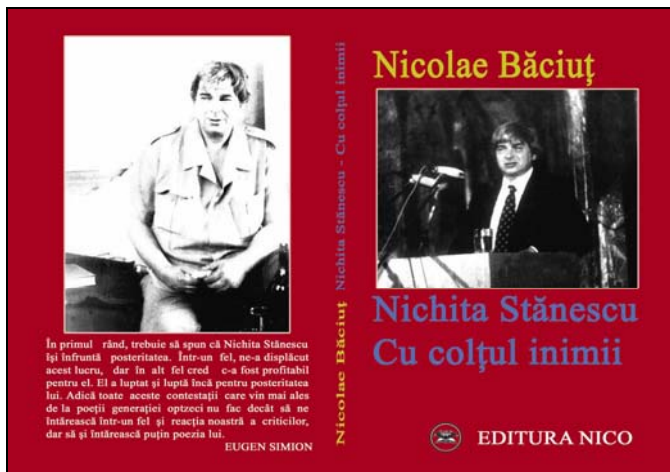
Pe lângă rigoare și profesionalism de oameni versați, obișnuiți cu exercițiul scrisului, se simte din citirea sa și o căldură aparte. E căldura ...autorilor! A celor care au pus nevăzut pe podea un genunchi al sincerității și dragostei nedisimulate pentru acest scriitor excepțional, pe care Nicolae Băciuț îl numea foarte just “**descălecător de cultură la Tg. Mureș**”.

În finalul bucuriei mele de a citi o astfel de carte, redau rândurile inserate de scriitorul Lazăr Lădariu: “**Întrebării lui Romulus Guga, venite, parcă dincolo de timp:” O, cine va ști că am trecut ca o lacrimă/ pe obrazul acestei planete albastre?”- i se va da un singur posibil răspuns: Noi! Și timpul cuprinzând și ziua de azi.**”

Fără alte cuvinte!

(“Cuvântul liber”, 1 noiembrie 2006)

ILEANA SANDU,
DESPRE NICHITA, „CU COLȚUL
INIMII”...

O abordare critică a operei lui Nichita Stănescu este sortită a rămâne mereu o întreprindere dificilă și provocatoare. Dificilă, întrucât – citându-l pe Nichita Stănescu – „a înțelege poezia înseamnă a putea iubi; și e greu, e foarte greu să poți iubi”. Provocatoare, pentru că „traducerea” în cuvinte a „necuvintelor” va deschide mereu alte și alte căi către universul liric al poetului, adăugându-i noi și nebănuite dimensiuni.

Astfel fiind, o carte despre Nichita Stănescu este și va fi întotdeauna binevenită. Cu atât mai mult, o carte scrisă „cu colțul inimii”, așa cum o face Nicolae Băciuș, în recentul său volum (**Nichita Stănescu – Cu colțul inimii**, Editura „Nico”, Târgu-Mureș, 2006). Întâlnirea cu Nichita și interviul realizat la București în 1980, apoi participarea, în 1982, la Serile de poezie de la Struga, în Macedonia, unde Nichita Stănescu a

fost încoronat cu „Cununa de aur a poeziei” se constituie într-un impresionant exercițiu de admirație, expresie a unei experiențe de viață unice și irepetabile, trăită – ca orice experiență de viață – în sine și pentru sine – filtrată apoi în retortele proprii sensibilități și transformată ea însăși în act de creație, spre a fi *împărtășită, mărturisită, dăruită*. Egoist - ca orice poet, de altfel - Nicolae Băciuț a vrut, inițial, să aibă „un Nichita al său”, unic și intangibil, pentru a descoperi, după întâlnirea cu poetul - „o întâmplare a ființei sale” - , că Nichita nu-și mai aparține nici sieși, nici timpului, pe care l-a transformat în „anotimp al poeziei”, că „a lăsat în urma lui o legendă și nu mai e poet, ci poezie”. Sarcina autorului – pe care acesta și-o asumă până la a o transforma în profesie de credință – este, prin urmare, de a recupera, pentru a fixa în cuvânt, o frântură din această legendă. Un excelent mânuitor al interviului literar (autorul a publicat, recent și *O istorie a literaturii române contemporane în interviuri*), scrisul lui Nicolae Băciuț surprinde printr-o tulburătoare sinceritate, printr-o permanentă și nedisimulată stare de emoție: **„A fost o întâmplare a ființei mele întâlnirea cu Nichita Stănescu – se confesează, din capul locului. O întâmplare pe care am provocat-o, fiindcă atunci credeam că nimic pe lume nu e întâmplător. În egoismul dragului meu de Nichita, am vrut să am un Nichita al meu care, până la urmă, fără să-mi premeditez gândul, a devenit un Nichita înainte și după Nichita, cel care n-a însoțit timpul real decât o jumătate de veac, rămânând cealaltă parte de timp să se înveșnicească (...). Acest portret al artistului la tinerețe fără bătrânețe nu vrea decât să completeze un album al unui destin și al unei opere, cu încă o licărire de viață. E o clipă recuperată din actul de identitate al unui poet (...) care a trăit ca un poet și a murit în numele poeziei. Și care a rămas mereu în cartea mea de citire, în cartea mea de iubire”**. „Mi-e dor de Nichita Stănescu ca de Eminescu” – mărturisește, în altă

parte, autorul. **L-am iubit fără a-l cunoaște, înfiorat de verbul său. De felul de a gândi în verbe și substantive. Am ezitat să-l întâlnesc, fiindu-mi teamă să nu-i tulbur cu patima mea măreția. Și, când l-am întâlnit, și-a desfăcut brațele ca niște aripi gata să mă înalțe. Gata să mă învețe să zbor”.**

Alături de interviul cu Nichita Stănescu („Noi l-am respirat pe Eminescu însuși”), sunt consemnate opiniile unor autori români și străini despre locul poetului în contextul literaturii naționale și universale - Eira Stenberg (Finlanda), Taško Sarov (Macedonia), Rolando Certa (Italia), Ion Milos (Suedia), Marin Mincu, Adam Puslojič, Eugen Simion.

„Pentru că Nichita Stănescu nu a ajuns niciodată la Târgu-Mureș, încerc să-l aduc acum, aici, prin cei care l-au cunoscut și care i-au fost dintotdeauna aproape” – mărturisește autorul. Întrucât – după cum observă Eugen Simion – încă nu s-a scris o carte fundamentală despre Nichita Stănescu, demersul lui Nicolae Băciuț este unul reparator, o izbutită încercare de a atenua din ingratitudinea posterității față de poet, reamintind criticii literare că încă mai are datorii de plătit.

(Monitorul Primăriei, septembrie 2006)

RĂZVAN DUCAN,
"NICHITA STĂNESCU. CU COLȚUL
INIMII"

- Carte de recitare –

Scriind "cu colțul inimii", într-un ritm halucinant, scriitorul-fenomen al județului nostru, Nicolae Băciuț, omul bun de pus pe rană, a reușit, cu aceasta nouă carte, ceea ce și-a propus, adică să aibă, dintru prea-plin de iubire, și un Nichita al lui. După ce și-a trecut în cont, din postura proaspătului absolvent de filologie, performanța de a-l ține pe marele poet în priza unui incitant dialog-interviu fluviu, dialog publicat în revista "Echinox" din Cluj-Napoca, nr. 11 din anul 1980, Romulus Guga, charismaticul scriitor târgumureșean, redactor-șef și revitalizator al revistei "Vatra", serie nouă (sigur, dintr-o prețuire ascunsă sub masca unui îndemn la responsabilitate și seriozitate excesivă) este acela care l-a trimis pe același Nicolae Băciuț spre a-i lua urma ploieșteanului "poliglot de limba română" și la Festivalul Internațional de Poezie de la Struga (Macedonia, fosta Iugoslavie), care, în 1982, l-a încununat pe poet cu marele premiu "Cununa de Aur". Impresii din/de la această călătorie, cât și interviul amintit, numit "Noi l-am respirat pe Eminescu însuși", sunt piesele în jurul cărora gravitează centrul de greutate al cărții. Ingredientele - nu lipsite de importanță, chiar din contra, descoperitoare de noi frumuseți - sunt interviuri cu Eira Stenberg (Finlanda), Tasko Sarov (Macedonia), Rolando Certa (Italia), Ion Milos (Suedia), Adam Puslojic (Serbia), în care pe lângă întrebări puse despre Nichita, sunt și iscodiri despre perceperea literaturii române în respectivele țări, dar și români: Alexandru Andrițoiu, Marin Mincu, Eugen Simion și Maria Luiza Cristescu, aceasta din urmă interviuată (în prezența lui Nicolae Băciuț) de însuși Nichita Stănescu.

Cuvinte memorabile de iubire lasă autorul în eseurile: "Portret al artistului la tinerețe fără bătrânețe", "Elegia a treisprezecea", "Respirări cu Nichita Stănescu", "Cuvinte-necuvinte", "Introducere în opera lui Nichita Stănescu" etc. Cartea este una de recitare, fiindcă odată luată în mână nu poți să o mai lași până nu o citești dintr-o suflare. Și apoi o recitești. E scrisă inteligent, cald și afectiv, într-un mare respect pentru cel ce a reinventat limba română deopotrivă cu "limba poezescă". Nicolae Băciuț, îmbină neparcimonios într-o "supă" veridică și incitantă, într-o alchimie ce ține indiscutabil de talent, elemente proprii și elemente comune, sensibilitatea sa de a fi "atent la tot și la toate" punându-și, indiscutabil și fericit, amprenta. Cartea de 110 pagini este o fotografie nemișcată făcută de Nicolae Băciuț, în anii lui tineri, unui Nichita Stănescu ajuns la apogeu. Cartea îl reîntregește pe Nichita Stănescu, reîntregindu-l deopotrivă și pe Nicolae Băciuț, contemporanul nostru, scoțându-i în evidență acestuia din urmă multiplele-i disponibilități literare. Portretul lui Nicolae Băciuț, realizat la propriu de Nichita Stănescu din "câteva tușe neverosimil de precise", și aceasta pe motiv că seamănă cu Horia, este încă un talant în plus la prețuirea de care s-a bucurat autorul acestei cărți din partea marelui poet. Semnătura lui Nichita, din perspectiva celui din portret - "Al meu privit de al sau", incumba permanenta stare de veghe a poetului "necuvintelor" de a fi altfel. Nicolae Băciuț ni-l readuce în atenție, prin această carte, după 23 de ani de la moarte, pe "trambulindul" Nichita Stănescu. Așa cum a fost și sigur este: "frumos ca umbra unei idei".

*Nicolae Băciuț, Ed. Nico, Târgu-Mureș, 2006

(Cuvântul liber, nr. 173 / 4 septembrie, 2006)

Al Meu Paitit De Al Sœu

30 d'out 1980 Nicolas Pétit né de Lichia Stenescu

DUMITRU D. SILITRĂ,
“O ÎNTÂMPLARE A FIINȚEI MELE”

Într-un sfârșit de august al anului 1984, mergând la NICHITA STĂNESCU acasă (Nichita fiind plecat “puțin” în eternitate), am avut ocazia și bucuria de a vedea “Cununa de Aur” de la Struga, așezată la loc de cinste în apartamentul blocului său bucureștean din Piața Amzei, apartament străjuit de Copacul Gică.

Pe atunci nu credeam, nici nu visam, ca după 22 de ani să am privilegiul de a-l însoți (bineînțeles, imaginar) pe Nichita, pentru a primi din partea Comitetului Festivalului Internațional de Poezie “Serile de la STRUGA” (localitate în Macedonia, din fosta Iugoslavie), înalta recunoaștere internațională “Cununa de Aur”, pe anul 1982.

Acest nesperat privilegiu mi-a fost dăruit, tot într-un sfârșit de august (ca să vezi că în lume nimic nu e întâmplător), de scriitorul NICOLAE BĂCIUȚ, prin cartea sa de suflet “NICHITA STĂNESCU - CU COLȚUL INIMII”, Ed. Nico, Tg. Mureș, 2006, având câteva cuvinte pe coperta a IV-a a cărții semnate de Eugen Simion.

Cartea este foarte bine scrisă, într-un fior al retrăirii, reușind să te facă prizonierul ei, în sensul bun al cuvântului, și să te poarte alături de autor, prin cele 110 pagini, încât la sfârșitul ei, să juri că ai fost martor la toate cele întâmplare, relatate.

Totul începe cu un “portret al artistului la tinerețe fără bătrânețe”, urmează un interviu, datat, București, 3 octombrie 1980, interviu acordat de Nichita Stănescu lui Nicolae Băciuț, ce cuprinde 22 de întrebări, care mai de care mai provocatoare, publicat în revista *Echinox*, Cluj-Napoca, nr. 11/1980, după care momentul fascinant “Serile de Poezie de la Struga”: “Măine te duci îți ridici pașaportul, dar ai grijă, oameni de care

am nevoie găsec și în hățișul junglei, până la urmă. Poartă-te astfel încât să nu trebuiască să cunoști mânia mea”, mi-a spus Romulus Guga, se destăinuie Nicolae Băciuț. “Dar cred că o cunoști... Nu numai ție să-ți folosești cuvintele iubindu-ți limba și neamul. Să fii pe măsura literaturii care aduce cununa. Să nu iubești frumusețea care îți fură ochii, ci pe cea care îți îmbată sufletul. Să nu te lași înspăimântat de oboseală și de drum lung. Caută-ți prieteni, ție și limbii pe care o vorbești”, sunară cuvintele, ca învățăturile cuiva către ucenicul său. “Te-ai bucurat de încrederea mea, fă să fii mândru de credința ta. Drum bun și să te întorci sănătos!”(pag. 41). Se continuă cu interviuri luate scriitorilor Eira Stenberg (Finlanda), Tasko Sarov (Macedonia), Rolano Certa (Italia), Alexandru Andrițoiu, Ion Milos (Suedia), Marin Micu, Adam Puslojic (Macedonia) și Eugen Simion.

Ca finalul să cuprindă titlurile: *Elegia a treisprezecea*, *Respirări cu Nichita Stănescu*, *Cuvinte-Necuvinte*, *Introducere în opera lui Nichita Stănescu* (referire la cartea semnată de Alex Ștefănescu) și *Al meu privit de al său*.

Această carte e o dovadă clară, grăitoare, că acolo unde se pune suflet și trăire, cuvântul scris devine magie.

NICOLAE BĂCIUȚ nu numai că a ascultat vorbele rostite de Romulus Guga, ci le-a și materializat prin faptă scriind această carte, cum spuneam, de suflet, dovedindu-și marele lui caracter de om și scriitor desăvârșit.

Parafrazându-l pe Nichita aș spune: Eu l-am văzut pe Nichita, privindu-l în ochi pe Nicolae Băciuț.

Târnăveni, 26 august 2006

(Cuvântul liber, 5 septembrie 2006, p.6)

AUREL HANCU,
**NICOLAE BĂCIUȚ, „NICHITA
STĂNESCU – CU COLȚUL INIMII”**

Anul trecut, scriitorul Nicolae Băciuț publica *O istorie a literaturii române contemporane în interviuri*, în două volume, o lucrare de pionierat și o provocare, cum anunța însuși autorul în prefața ei.

Anul acesta, el s-a gândit să scoată o carte format mic despre Nichita Stănescu (*Cu colțul inimii*, Ed. Nico, Târgu-Mureș, 2006, 110 p.), plecând de la amplul material publicat în ampla *Istorie* pomenită și făcând câteva completări. În felul acesta, cititorul interesat de cunoașterea marelui poet al generației '60 are la îndemână o „carte de buzunar”, insolită în felul ei și vrednică de prețuire.

Parcă simțim „respirarea” lui Nichita Stănescu, cel care, ca în legendă, tot ce a atins s-a transformat în poezie. Inclusiv interviurile sale au devenit poeme în proză. Iată ce spune Poetul: „Un poet poate să aibă inspirația unei capodopere care îi iese de sub mână în cinci minute, dar probabil că s-a gândit la ea cinci sau șaiszeci de ani, cum a scris o lungă poezie Goethe, iar un prozator se gândește la o singură idee dintr-o mare poezie doi sau trei ani. Trebuie să se așeze și să demonstreze, să pună fapte, personaje, oameni, psihologie. Este un alt mod de a organiza aceeași idee, un alt mod de a încerca să ajungă la o viziune, cum am spus” (p. 35).

Secvențele *Serile de poezie de la Struga, Elegia a treisprezecea, Respirări cu Nichita Stănescu, Cuvinte – necuvinte, Introducere în opera lui Nichita Stănescu, Al meu*

privit de al său sunt cu totul inedite și actualizează receptarea poetului "șazecist".

Demersul scriitorului Nicolae Băciuț este salutar și de bun augur. Prin cartea sa, îl simțim pe Nichita Stănescu mai aproape, mai al nostru și, de ce nu?, al tuturor, al universalității.

(Cuvântul liber, octombrie 2006)

DARIE DUCAN,

NICOLAE BĂCIUȚ - “NICHITA STĂNESCU, CU COLȚUL INIMII”

De curând, la Editura Nico, din Tg. Mureș, a apărut cartea “Nichita Stănescu – cu colțul inimii” a poetului și publicistului Nicolae Băciuț. Nicolae Băciuț a găsit mereu rezerve nedisimulate pentru a-și arăta prețuirea, chiar dragostea față de N. Stănescu și poezia lui și e de accentuat apariția acestei cărți tocmai în perioada în care Nichita Stănescu este negat de unii care pretind a fi generații literare, numai din dorința de cârd literar și nu din dorința unui zbor comun. Cartea cuprinde interviuri, portrete, trăiri, gesturi și vitralii din biserica prieteniei care era Nichita Stănescu. Acest moment de reculegere tipărit cuprinde în paginile sale evocarea momentului întâlnirii dintre cei doi poeți și fascinația mai tânărului (pe atunci) Nicolae Băciuț, căruia Nichita i-a dat contur grafic, făcându-i un portret asemănător lui Horea. Este, dacă vreți, și un jurnal pe care N. Băciuț îl încheagă admirabil, o parte din biografia marelui poet român privită prin ochiul și sufletul altuia/altora. E și o carte de comunicare umană pe generoasa temă a poetului a cărui tristețe aude ”nenăscuții câini pe nenăscuții oameni cum îi latră”. Nicolae Băciuț a știut și știe în continuare să fie un cronicar sincer al evenimentelor pe care le-a trăit, întâlnirea cu Nichita Stănescu e unul, notând totul, ca și când lumea văzută de el s-ar sfârși brusc și ar trebui să aibă după ce să fie refăcută sau măcar stenografiată, spre a nu se pierde. Nichita Stănescu e un poet de la care chiar nu trebuie să se piardă nimic, pentru că el nu și-a pus geniul mai mult în viață decât în literatură, după cum afirma despre sine O. Wilde (lucru cu care nu sunt de acord), ci și în viață și în operă, peste tot. Numai când mă gândesc că într-un interviu,

Nichita, spontan, dă o definiție ad-hoc a meseriei de prozator, cum nu au dat veacuri de manuscrise, de mode și de curente, anume: ”cerul prozatorului e pământul”. Nicolae Băciuț știe foarte bine că aceste lucruri se pot pierde dureros (de amar, nu de dulce) dacă nu e cine să le noteze. Dar pentru că Nicolae Băciuț nu e un simplu scrib al lor, ci un scriitor de talent, ele dau un motiv în plus pentru care cititorul ar trebui să le devore, cartea fiind un cordon ombilical între suflet și suflet. Nu scap ocazia de a spune că pentru mine Nichita Stănescu e cel mai original poet român din toate timpurile, iar despre mulți din contemporanii noștri se va spune poate peste sute de ani nu că s-au născut în secolul 20, ci că au fost contemporani cu Nichita. Asta le va atesta multora plasarea, poziționarea într-un secol. Harnicul Nicolae Băciuț, cel care între două saluturi mai publică o carte, știe de ce face toate astea. De-aia, pentru că așa e normal să le facă, viața trebuie scrisă pentru a avea în momentul unei amnezii generale după ce să o trăim.

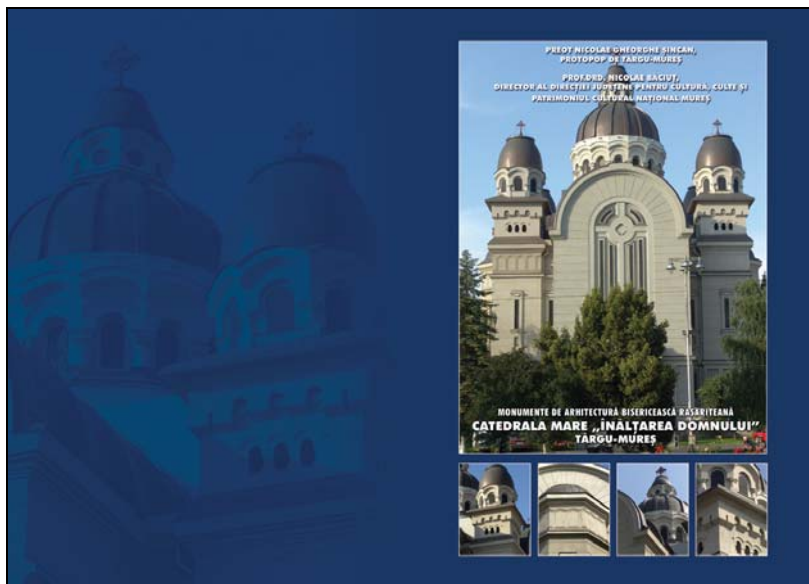
Această carte este prima dintr-o serie mai mare, serie în care au mai apărut, tot sub semnătura lui N. Băciuț, volumele: *Nicu Caranica*, *Dincolo de noapte* și *Mihai Sin*, *Ierarhiile liniștii*.

Cred că la știrea publicării acestei cărți a lui Nicolae Băciuț, Nichita face în Bellu primăvară c-un zâmbet !

(Flacăra lui Adrian Păunescu, octombrie 2006)

ILEANA SANDU,
REPERE ALE SPIRITUALITĂȚII

În colecția *Monumente de arhitectură bisericăască răsăriteană*, Editura NICO, din Târgu-Mureș, a publicat recent lucrarea *Catedrala Mare „Înălțarea Domnului”*, Târgu-Mureș, lucrare apărută cu binecuvântarea Î.P.S. Andrei, Arhiepiscop Ortodox de Alba Iulia.

Demersul publicistic al autorilor – preot Nicolae Gheorghe Șincan, protopot de Târgu-Mureș, și prof. drd. Nicolae Băciuș, directorul Direcției Județene pentru Cultură, Culte și Patrimoniul Cultural Național Mureș – este unul necesar și binevenit, pe deplin justificat, având în vedere valoare de simbol și de reper al spiritualității naționale pe care – dincolo de funcția strict religioasă – o reprezintă Catedrala în spațiul cultural, etnic și arhitectonic local.

Într-o vreme în care construcția de biserici pentru populația ortodoxă a Transilvaniei era o necesitate stringentă care depășește valoarea de simbol a acestora în perioada interbelică” – notează autorii - Catedrala (construită în perioada 1925 – 1934) este o adevărata “emblemă” a ortodocșilor români mureșeni, “legată direct de creșterea populației în oraș, survenită după primul război mondial și Unirea din 1918”.

Lucrarea oferă date importante despre istoricul Catedralei, rolul primarului Emil Dandea în construirea acesteia, eforturile comunității locale în susținerea financiară a lucrărilor de construcție, stilul arhitectonic (neobizantinismul interbelic), decorațiunile interioare (este locașul de cult cu cea mai mare suprafață pictată) etc. Sunt, apoi, evocați preoți slujitori ai Catedralei, printre care Ștefan Rusu (1864 – 1947), Carol Bărdășan (1907 – 1977), Alexandru Runcan (1889 – 1960), Aurel Sămărghișan (1923 – 2003), subliniindu-se rolul fiecăruia pe tărâm duhovnicesc, dar și spiritual și obștesc.

Tipărită în excelente condiții grafice și bogat ilustrată (coperta: Ioan Șulea, colaje: Mircea Drăgoi, foto: Dan Predescu), lucrarea este un prețios “îndrumar” pentru... mintea și sufletul oricărui târgumureșean.

(Monitorul Primăriei Târgu-Mureș, iulie 2006, p. 6)

NESEMNAT

DINCOACE DE CAPITALĂ, DINCOLO DE PROVINCIE

A apărut la Editura NICO volumul de interviuri *Dincoace de Capitală, dincolo de provincie*, semnat de Nicolae Băciuț. Cartea cuprinde interviuri cu scriitori bistrițeni, cu „o parte dintre scriitorii bistrițeni”, pentru că, după cum specifică autorul, o următoare ediție să facă completările necesare cu acei scriitori care au identitate și valoare. Dintru început, autorul își exprimă în „Cuvânt înainte” atașamentul față de spațiul bistrițean, față de fenomenul literar bistrițean, cărora le-a rămas credincios – scriitorul s-a născut la Chintelnic, județul Bistrița-Năsăud.

Conform autorului, această carte de interviuri cu scriitori bistrițeni e încă un argument în favoarea unei mișcări literare consistente, de larg orizont, într-o diversitate care-i stă bine unei literaturi care se respectă. E o pledoarie deloc de circumstanță”.

După o biografie a autorului, urmează două interviuri cu însuși Nicolae Băciuț, semnate de Valentin Marica și Gavril Moldovan. Sunt intervievați apoi Vasile Dâncu, David Dorian, Ion Fiscuteanu, Dinu Flamând, Valentin Marica, Mircea Măluț, Ioan Pinte, Virgil Rațiu, Aurel Rău, Radu Săplăcan, Victor Știr și Lucian Valea. De reținut că fiecare interviu e susținut de o prezentare și o fotografie a interviuatului.

Este o carte interesantă, care merită atenția cuvenită din partea cititorilor de gen.

(24 ore mureșene, 18 noiembrie 2006, p. 4)

VICTOR ȘTIR, SCRIITORI BISTRITENI ÎN CARTE

La Ediura “Nico” din Târgu-Mureș a apărut, de curând, volumul “Dincoace de capitală, dincolo de provincie” de Nicolae Băciuț. Cartea conține interviuri mai vechi sau mai noi ale autorului cu doisprezece scriitori din județul nostru, alături de care și actorul Ion Fiscuteanu din Sâmnihaiu de Câmpie. Lucian Valea, Aurel Rău, Dinu Flămând, Virgil Rațiu, Valentin Marica, Nicolae Băciuț (intervievat de Gavril Moldovan și Valentin Marica), David Dorian, Mircea Măluț, Ioan Pinte, Vasile Dâncu răspund întrebărilor despre activitatea și crezul literar, despre reviste literare, atmosfera din lumea scriitorilor și prietenii lor.

Explicit sau implicit în răspunsuri există considerații despre convingerile poetice, rostul scrisului și textului care, citite, dau seamă de individualități nu numai conturate, ci și pregnante, întrucât e îmbucurător să se observe că nu există asemănări între răspunsuri și nici locuri comune.

De la mărturiile evenimentelor la care a participat Lucian Valea, sagace să aducă în dezbatere cazul Beniuc-Bлага, trecem pe la Vasile Dâncu (“La douăzeci de ani nu știam ce e verbul”), la voluntarismul lui David Dorian (“Destinul și-l construiește fiecare”) sau la scepticismul realist al lui Dinu Flămând care crede că “Literatura sfârșește în comerț”. Pentru preotul-poet Ioan Pinte, “Poezia însoțește cuvântul Evangheliei...”; Mircea Măluț crede că “Reușitele literare se datorează și solidarității de grup”, iar Virgil Rațiu face “... parte dintre acei scriitori rari care știu să se bucure când apare în preajmă un mai tânăr confrate.” Regretatul Radu Săplăcan credea că tânărul critic trebuie să debuteze editorial cu o carte despre Călinescu, iar Valentin Marica este printre puținii care tânjesc după solidaritate.

Prolific (Băciuț a scris cât mai mulți colegi de generație la un loc), autorul a peste douăzeci de volume a reunit între aceleași coperti autori locali, demonstrând că “naște” și la Bistrița scriitori, dintre care unii sunt deja în *O istorie a literaturii contemporane prin interviuri*, care i-a adus faimă națională lui Nicolae, sfidând astfel orgoliul “Capitalei”.

Apariția cărții se datorează disponibilității Bibliotecii Județene, condusă de directoarea Olimpia Pop.

(Mesagerul de Bistrița, 5 decembrie 2006)

VALENTIN MARICA

PLEOAPA LUI HOMER

Carte radio de poezie. **Nicolae Băciuț** – 50 de poeme în lectura autorului, cuprinse radiofonic sub numele *Pleoapa lui Homer*, reluând un titlu de poem din volumul *Manualul de ceară*.

Nicolae Băciuț, poetul la 50 de ani, știe că din când în când un monstru înghite poezia. Vine poetul să-i apere poeziei aura și publică o antologie de 600 de pagini, a poemelor “nealese”, *Anotimpul din colivie*, la Editura Tipomur din Tg. Mureș. O Judecată de Acum, înainte de Judecata de Apoi...

Poezia este păcatul, cu voie sau fără voie, iar poetul un fel de a ierta. Poetul despodobit, în starea de grație (“Sunt un om de zăpadă, / de la alb până la alb...”), legiferând : “Viața mea nu mai este viața mea...”

Drumul poeziei de la alb la alb este cel dătător de chip interior inefabil, suport al *portretului în alb*, autentificând ordinea sacră a cuvintelor: “nu e nici viață, nu e nici moarte, / totul rămâne închis într-o carte...” Este uluitoare privirea calmă a poetului înspre rugul lumii, când cuvântul îi este patrie, ordonându-i timpul și simțurile: “acum văd totul, acum aud totul...” Poemul îl scrie pe poet; în trepte, dureros și sublim, până la solemnitatea secundeii în care are loc îngenuncherea pe pagina de carte, cel mai pur gest dintr-o biografie poetică; coloană albă la *nunțile lumilor*.

Puternic și blând, poetul e doar respirația cuvintelor.

(Prefață la volumul *Pleoapa lui Homer*, 50 de poeme în lectura autorului, în colecția “Cartea radio de poezie”, Societatea Română de Radiodifuziune și Studioul Regional de Radio Târgu-Mureș, Valentin Marica).

MARIANA CRISTESCU,
NINSORI TOPITE ÎN CUVÂNT...

Zilele se-ascund în lună,/ lunile se-ascund în an,/ anii unde ajung oare?/ Toți se dau pe tobogan?"... Astfel se întreba mai tânărul meu confrate și prieten nepereche, Nicolae Băciuț, în urmă cu 16 ani, într-o carte de "poezii licurici pentru cei mai mici", la puțină vreme după ce "Muzeul de iarnă" și "Memoria zăpezii" îl impuseseră categoric în atenția cititorilor și a criticii literare. Personalitate plurivalentă, cu un ritm interior extrem de alert (contrazicand ideea preconcepută despre temporizanta "cugetare" ardelenescă), Nicolae Băciuț face parte din acea rară categorie a... "risipitorilor", pe cât de prețuită de cei care vor să o recunoască, pe atât de hulită de... sfertodocti. Poet subtil, de mare finețe, profund fără a se lăsa târât în abis, el aduce în poezie acea lumină ce echilibrează "jocul", edulcorând, fără a minimaliza primejdia, muchiile tăioase ale prăpastiei. Nu știu cine pe cine a cucerit: Poetul pe Om sau Omul pe Poet. Cert este faptul că, și în viața sa cea de toate zilele, Băciuț își poartă Cuvântul ca pe un stindard. Aidoma jucătorilor împătimiți, se așează la masa norocului (al lui, ori al celor în care crede), mărirind miza până dincolo de limitele obișnuit umane, risipindu-se, dăruindu-și generos sufletul, neodihna, sănătatea chiar, creației, principiilor sale morale, dar mai ales lumii mai bune în care speră, ctitorind în semeni și pentru ei. Cu ani în urmă, îl etichetasem drept "copilul-minune al presei românești". "Copilul", între timp, a crescut, dar minunea a rămas greu de egalat, poetul-gazetar "atent la tot și la toate", devenind ceea ce era de așteptat: omul cu care, indiferent cum te numești, poți să străbați deșertul, pentru că și în acea pustietate știe și poate să construiască "fântâni cu apă bună pentru suflet". S-a născut la 10 decembrie 1956, la

Chintelnic, județul Bistrița-Năsăud. Cei interesați de CV-ul său pot accesa Internetul. Totul este... "la vedere"! Iată, însă, doar câteva dintre "ctitoriile" celui care a scris peste 30 de cărți - numai în anul de grație 2006 a publicat 10 volume (!): a inițiat, în 1979, în revista **Echinox**, ancheta "Dreptul la timp", despre generația '80, continuată în revista **Vatra** în 1984, până la suspendarea ei, în 1985, de către cenzură • Concursul de poezie "Romulus Guga", Târgu-Mureș, " în 1985, cu ediții anuale • Tabăra de Pictură "Millenium", de la Sovata, în 1999 • Colecția "Poeții orașului Târgu-Mureș", în 2001, în care a publicat șase volume de versuri semnate de autori locali • Concursul de poezie religioasă "Credo", Târgu-Mureș, 2001, cu ediții anuale • Concursul de poezie și eseu pentru elevi și studenți "Serafim Duicu", Târgu-Mureș, 2001, cu ediții anuale • Tabăra de pictură și sculptură în sare de la Salina Praid, 2001, cu ediții anuale • Tabăra de sculptură în lemn "Interart", de la Reghin, 2002, cu ediții anuale • Salonul județean de carte mureșeană, în 2001, cu ediții la Reghin și Târnăveni • Tabăra de pictură "Apollo", cu tema "Nudul", Sângeorgiu de Mureș, 2003, Popasul "Izvorul", 2004 • Seria de volume "Repere culturale mureșene, din care a tipărit 4 volume: I - 2002, II - 2003, III - 2004, IV - 2005, Editura Tipomur • Galerii de artă în spații nonconvenționale - bănci, sedii de firme • Revista lunară **Alpha**, Târgu-Mureș, apărută în 12 numere, în 1990 • Prima editură târgumureșeană postdecembristă: Casa de Editură "Alpha" • Este inițiator și autor unic al revistei **Noul Pământ**, în 1990, la Emmaus, SUA. • A editat la Editura Tipomur aproape 400 de titluri din 1991 încoace, a scris zeci de prefete, postfete, a scris câteva sute de articole de presă, a realizat aproape 3.000 de reportaje TV.

A fost distins cu nenumărate premii literare naționale și a fost nominalizat pentru Premiul "Oscar" în publicistică, în 1991, în SUA. Este inclus în "Who's Who in Romania", 2002.

"Calitățile poetice ale lui Nicolae Băciuț sunt în afara de orice îndoială". (C. Pricop, **Convorbiri literare**, 1986).

- "Poemele sale sunt străbătute de un patetism sobru, adesea ținut în frâu, spre a nu sentimentaliza, de ironie sau autoironie". (Gabriel Rusu, **Tomis**, 1986).

- "Poet instruit și inteligent, sigur pe mijloacele sale, Nicolae Băciuț se afirmă de la început și din interior ca o voce originală în lirica tânără". (Cornel Moraru, **Vatra**, 1987).

- "Nicolae Băciuț este unul din acei poeți rari care încă din tinerețe iubește și exprimă esențe, contemplă stări limită și o face cu calm și sinceritate emotionantă". (Constanța Buzea, **Amfiteatru**, 1987).

- "Provenit din grupul de la **Echinox**, Nicolae Băciuț este în **Muzeul de iarnă** un poet interesant, îndeosebi prin finețea scriiturii, eleganță, concisă și cultivată. Se poate cita aproape orice. (...) Remarcabilă este ingeniozitatea metaforică. (...) Acuratețea stilistică e neîndoielnică, Nicolae Băciuț fiind în definitiv un calofil, cu emoții discrete, o natură asa-zicând delicată". (Nicolae Manolescu, **România literară**, 1986).

- "Debutanții lui '86 nu au depășit așteptările. Multă versificație, puțină poezie autentică. Există și o excepție: Nicolae Băciuț, *Muzeul de iarnă*. Este un debut de zile mari, care anunță pe unul dintre cei mai talentați poeți ai momentului literar". (Zaharia Sângeorzan, **Cronica**, 1987).

- Am găsit cu bucurie și nu fără emoție, la Nicolae Băciuț, una din marile obsesii ale poeziei din vremea tinerețelor mele: ideea poemului ca opera impecabilă, ca ideal absolut, unic, suprem, atotîmbărbătător și atotbiruitor al oricărui cutează să scrie versuri". (N. Steinhardt, **Tribuna**, 1986).

- "Privit în contextul debuturilor din ultimii ani, volumul lui Nicolae Băciuț face dovada deopotrivă a

inteligenței și talentului, poezia lui găsim toate argumentele pentru a cuceri și convinge" (Traian T. Coșovei, **Slast**, 1986).

- "Versurile lui Nicolae Băciuț au tensiune și eleganță" (Radu G. Țeposu, **Flacăra**, 1986).

- "Poezia lui Băciuț are toate însemnele poeziei adevărate". (Serafim Duicu, **Steaua roșie**, 1986).

- "Rupt din epiderma emoției, **Muzeul de iarnă** este o introducere fascinantă în viața și patimile poeziei. Fără artificii, fără zgomote lexicale, riguroase și sincere până la mari adâncimi, versurile din acest volum semnaleză începutul stării de grație a poetului Nicolae Băciuț". (Rodica Beraru Draghinescu, **Astra**, 1988).

- "Nu ne ferim să spunem, chiar dacă vom fi acuzați, știm noi, poate de entuziasm, că Nicolae Băciuț sare din grămadă (fiind prezent înaintea cărții de debut în două antologii ale debutanților: Albatros și Dacia) direct în plutonul frunzaș, pe care se bate moneda poeziei de mâine, fiind ales de poezie, nu tolerat de ea". (Gellu Dorian, **Caiete botoșenene**, 1987).

- "Nicolae Băciuț și-a creat un teritoriu întreținut de fervoare tinerească, de tăietura precisă a versului, de strigătul lucid, izvorât din reflexivitate și interogație". (Bucur Demetrian, **Ramuri**, 1987).

- "Tânărul poet își divulgă sensibilitatea la nivelul elaborării lirice, așadar nu într-un chip artificial, convențional, alienat, ci, contrar aparențelor, într-unul genuin. Nicolae Băciuț e un poet ce merită urmărit cu interes." (Gh. Grigurcu, **Steaua**, 1986).

- "Nicolae Băciuț e unul dintre rarii poeți care (pe urmele lui Nichita Stănescu) dematerializează, "dezîncarnează" cuvântul dintr-o tentație absolutorie: poezia sa pare scrisă într-o purificată stare de rasă, transmițând continuu o jubilație a gândului autarhic..." (Cezar Ivănescu, **Luceafărul**, 1983).

• "Nicolae Băciuț e un poet al imaginii și închipuirii și nu al «textualizării», ceea ce ne face să credem ca între mai multe modele expresive ce par a-l fi tentat, cel echinoxist rămâne predominant." (Marian Papahagi, **Tribuna**, 1986).

• "În el încapă toată aventura lirică în care s-a lăsat purtat, ca o ofrandă feciorelnică, poetul dezmiardat al memoriei zăpezii" (Cornel Munteanu, **Solstițiu**, 1990).

• "Drama poesisului îi e, într-adevăr, intimă lui Nicolae Băciuț și revelațiile sale din interior sunt tulburătoare. Diagrama așteptării, a pânzei, a eșecului victorios, a amânării și provocării, este tema sa de mare productivitate revelată în nuanțe și în profunzime. Spectacolul poetic e, firește, unul implicit existențial și sub acest unghi el cumulează o funcție confesivă mult mai amplă." (Al. Cistelean, **Vatra**, 1990).

Despre Nicolae Băciuț, cel care, "în albul fără margini", deslușește ninsori "prin cuvinte", s-ar putea - și s-ar cuveni - scrie mult mai mult. Rândurile de față sunt doar crochiul unui exercițiu de admirație. Astăzi, lumea creștină îl prăznuiește pe Sfântul Ierarh Nicolae, cel care "a câștigat cu smerenia cele înalte și cu sărăcia cele bogate. A fost sărac pentru că n-a vrut să fie bogat. I-a ajutat din prisosul lui pe semeni, pentru că a știut că prin milostenia sa se apropie de Cel care a spus: «Fericți cei milostivi, că aceia se vor milui.»" În mod firesc, prietenul Nicolae Băciuț, care îi poartă numele și crezul, își sărbătorește onomastica, iar duminică, 10 decembrie, va aniversa... o jumătate de veac. Incredibil! La mulți ani, dragul nostru, și... pure ninsori topite-n cuvânt!

(**Cuvântul liber**, 6 decembrie 2006, p.1)

PATA ALBĂ

Către Nicolae Băciuț și voi

**După ani de „gri, mohorât
și uitare”, nevoia de
frumos ne duce la Târnăveni.
Acolo am moștenit zăpada
și o pasăre albă.**

**Cu frații merg prin zăpadă
și vânez cântecul ei.
Cuvânt pe cuvânt și tot
suntem mai departe
de Ea. Într-o seară
ca aceasta, fără Luceafăr,
a căzut în Cartea albă.**

**Pata albă și acum
vorbește în limba ei română –
albă!**

*(11 februarie 2005, în drum spre
Târnăveni)*

RECOMANDARE

Subsemnata, Ana Blandiana, membră a Uniunii Scriitorilor, recomand cu căldură pentru primirea în rândurile noastre a colegului nostru, poetul Nicolae Băciuț.

Nicolae Băciuț este absolvent al Facultății de Filologie din Cluj-Napoca, fost redactor la revista *Echinox* și actualmente redactor al revistei *Vatra*. A debutat în presă în 1975 și a publicat de atunci în *Echinox*, *Steaua*, *Vatra*, *Tribuna*, *Cronica*, *Flacăra*, *Contemporanul*, *Luceafărul*, *Amfiteatru*, *Astra*, *Suplimentul Scânteii tineretului*, de asemenea a publicat la Editura Albatros, în *Spații posibile*, *Opinia*, și *Caietul debutanților*, în 1983, iar la Editura Dacia în antologia *Alpha – 1985*. Are predat tot la Editura Dacia (aflându-se în planul pe 1986) un volum de versuri, iar la „Dacia” și „Cartea Românească”, două volume de interviuri. Scrisul său, plin nu numai de talent, dar și de intelectualitate și gravitate, îl recomandă cu prisosință, nume prestigioase analizându-le de pe acum extrem de favorabil: Ion Pop, Marian Papahagi, Florin Mugur, Laurențiu Ulici, Cezar Ivănescu, Dumitru Mureșan.

Insist pentru primirea lui Nicolae Băciuț în Uniunea Scriitorilor, nu numai gândindu-mă la nevoia de tineri ai Uniunii noastre, ci și la situația Asociației din Târgu-Mureș, secția română, unde ar urma să fie primit, la nevoia imperioasă a acestei asociații de forțe noi, creatoare, de scriitori talentați și reprezentativi.

21 mai 1985

ANA BLANDIANA

RECOMANDARE

Născut în ziua în care a murit Labiș, 10 decembrie 1956, Nicolae Băciuț este un poet de mare viitor. Autor de miniaturi și de meditații neliniștite stârnite de întrebările importante ale existenței, Băciuț (care e și un foarte înzestrat publicist) a publicat în 1979 placheta de versuri „Biblioteca Opinia”, iar în anii 1980, 1983, și 1984 ample grupaje de versuri în culegeri colective.

Perioada glorioasă a revistei *Echinox* și-a găsit în Băciuț nu numai un reprezentant ci și un ctitor; timp de patru ani a fost secretarul de redacție al revistei. Din 1983 este redactor la revista *Vatra*.

E o onoare pentru mine să-l recomand pe N. Băciuț, pentru a fi primit membru stagiar al Uniunii Scriitorilor.

26 aprilie 1985

FLORIN MUGUR

RECOMANDARE

Subsemnatul, Mihai Sin, membru titular al Uniunii Scriitorilor, îl recomand pe Nicolae Băciuț spre a fi primit în Asociația Scriitorilor din Târgu-Mureș.

Nicolae Băciuț a desfășurat o intensă activitate literară încă din timpul studenției, în paginile revistei clujene studențești *Echinox*, dar și la alte reviste. În prezent, ca redactor al revistei *Vatra*, dă dovadă de inițiativă în publicistica literară și de o temeinică și profundă cunoaștere a problemelor literaturii actuale.

Încă de acum câțiva ani, Nicolae Băciuț a fost remarcat ca unul dintre cei mai talentați poeți ai tinerei generații. Debutul său editorial, (*Caietul debutanților 1981-1982*, Editura Albatros), este o confirmare a unei prezențe scriitoricești remarcabile, poezia lui Nicolae Băciuț caracterizându-se prin căutările specifice generației sale, dar fiind deja matură, sobră, cu un timbru propriu.

Prin scrisul său, Nicolae Băciuț a dovedit deja că este un scriitor (ecourile critice au fost favorabile) primirea sa în obștea scriitorilor devenind, cred, un gest firesc.

Târgu-Mureș, mai 1985

MIHAI SIN

RECOMANDARE

Domnul Nicolae Băciuț (pe numele adevărat Nicolae Ioan Băciuț) este angajat al revistei VATRA începând cu data de 1 octombrie 1983. Anterior acestei date, Nicolae Băciuț, în timp ce-și efectua studiile universitare (Facultatea de Filologie), secția română-engleză) a fost, pe rând, redactor și apoi secretar responsabil de redacție la revista studențească de cultură ECHINOX din Cluj-Napoca.

A debutat în presă în 1975, la 18 ani, cu articole și poezie, iar editorial, după câteva prezențe în antologii naționale de poezie, a debutat în 1986, cu volumul de poezie *Muzeul de iarnă*, Editura Dacia; în 1989, a mai publicat volumul de versuri *Memoria zăpezii*, Editura Cartea Românească. A predat mai multe volume de versuri și interviuri la diverse edituri. Anterior debutului editorial, a câștigat premii la concursuri naționale de poezie, dintre care menționăm: premii ale revistelor *România literară*, *Astra*, *Amfiteatru*, *Lucașfărul* etc.

Ca redactor al revistei VATRA din Târgu-Mureș, domnul Nicolae Băciuț și-a îndeplinit exemplar sarcinile de serviciu, desfășurând în același timp și o susținută activitate extraeditorială: întâlniri cu cititorii, conferințe etc. Este conducătorul Societății Culturale “Romulus Guga” pe care a înființat-o la Târgu-Mureș în 1984, societate care are menirea să descopere, să promoveze și să susțină tinere talente. În prelungirea acestor preocupări, domnul Nicolae Băciuț a înființat în ianuarie 1990 revista social-culturală pentru tineret ALPHA, în care sunt antrenați tineri publiciști care nu au mai făcut parte din alte redacții.

Ca redactor, Nicolae Băciuț răspunde la revista VATRA de secțiile de poezie și reportaj, secții în care a

dovedit conștiinciozitate, disciplină, receptivitate la nou. A publicat zeci de reportaje, zeci de interviuri cu personalități ale vieții literare, artistice, sociale etc., făcând din rubrica “Vatra dialog” una din cele mai căutate ale revistei. A selectat colaboratori și colaborări de prestigiu care au sporit popularitatea revistei, i-au dat acesteia o înaltă valoare estetică.

A realizat, de asemenea, interviuri cu scriitori străini, a tradus din literatură engleză contemporană.

Ca responsabil al secției de poezie a promovat deopotrivă autori tineri, aflați la începutul carierei literare dar și autori consacrați, de primă marcă, ai literaturii române.

Domnul Nicolae Băciuț este un bun profesionist, priceput în activitatea tehnică redacțională – o perioadă s-a ocupat de tehnoredactarea revistei VATRA – iar acum se ocupă de tehnoredactarea revistei ALPHA.

Este spirit neobosit, plin de inițiativă, preocupat continuu de perfecționarea profesională. Are o comportare exemplară în societate și familie, este căsătorit, are doi copii.

Având în vedere întreaga activitate, îl recomandăm călduros pe domnul Nicolae Băciuț pentru a se perfecționa ca ziarist prin acțiunile organizate în acest sens în Statele Unite ale Americii prin ambasada S.U.A. la București, pentru ca apoi, acumulările sale să poată fi valorificate într-o presă nouă, democratică, în România, la Târgu-Mureș.

Târgu-Mureș, la 28 februarie 1990

Redactor-șef al revistei VATRA,
Cornel MORARU

RECOMANDARE

Urmărind și parcurgând împreună cu poetul și gazetarul, cu omul de cultură și intelectualul Nicolae Băciuț, traseul cultural și publicistic dinainte și de după anul 1989, am avut întotdeauna rarul sentiment al întâlnirii și așezării omului potrivit la locul potrivit, al unei prezențe cotidiene active și benefice în peisajul spiritual al acestor meleaguri de care se află atât de legat. Mereu neliniștit, adversar neînduplecat al suficienței acestei lumi agresive, prin inteligență și acțiune practică, prin curaj și prețuirea valorilor, prin atitudine culturală și civică, prin profesionalism și exigență, Nicolae Băciuț și-a cucerit locul binemeritat în cultura mureșeană. Ca dascăl într-un sat de pe Valea Nirajului, ca redactor al revistei „Vatra”, ca autor al numeroaselor cărți bine primite de critica literară, ca membru al Uniunii Scriitorilor din România, ca părtaș zilnic în nobila îndeletnicire a îmbinării cuvintelor alese, n-a făcut niciodată vreo concesie prostului gust și subculturii, detestând compromisul și conjunctura păguboasă în viața culturală, socială, morală și politică.

Remarcat, încă din anii studenției, pe scena culturală mureșeană și națională, în viața publică a românilor ardeleni, în sferile mass-media ale timpului, Nicolae Băciuț s-a detașat și se detașează prin aceeași ridicată ștachetă a exigențelor necesare. Aceeași conduită, aceeași convingere a necesarei echidistanțe, absolut necesare în activitatea unui adevărat gazetar și om, înainte de toate, cu aleasa vocație a celor aleși, le dovedește ca reprezentant al Societății Române de Televiziune, fiind și supleant în Consiliul de administrație, prin munca lui de corespondent în județul Mureș.

În scurta vreme, de când i s-au încredințat destinele vieții spirituale mureșene, ca director al Direcției pentru Cultură, Culte și Patrimoniul Cultural Național Mureș, prin acțiuni reușite și deosebit de apreciate, precum ar fi expoziția „Învierea”, de la Galeriile de artă din Târgu-Mureș, Salonul cărții de la Reghin și multe altele, Nicolae Băciuț a făcut dovada unei chemări rare în zilele noastre: cea de manager. Adică, tocmai ce trebuie azi, într-o economie de piață și în tranziția românească! Situat în afara can-canurilor și a intereselor pasagere, preocupat, într-adevăr, de problemele zilnice, calități dublate fericit de talent și probitate profesională, tenace în urmărirea unui țel și în materializarea unor proiecte culturale, poetul și gazetarul Nicolae Băciuț, om cu aleasă vocație a prieteniei și a acțiunii în această vâltoare a vremii, este cel chemat pentru ocuparea postului de director al Direcției pentru Cultură, Culte și Patrimoniul Cultural Național Mureș, într-un timp al tranziției indecise, consider opțiunea pentru Nicolae Băciuț, ca o bună și potrivită alegere, ca fericită și unică soluție pentru cumpănita rezolvare a numeroaselor probleme și pentru gospodărirea domeniilor culturii și patrimoniului național.

Târgu-Mureș, 17 mai 2001

LAZĂR LĂDARIU

PORTRET DUPĂ AUTOPORTRET

Nicolae Băciuț, (Ioan Nicolae), născut la 10 decembrie 1956, la Chintelnic, județul Bistrița-Năsăud, tatăl Grigore Băciuț (decedat, 1995), mama Maria, născută Măgherușan, (decedată, 1970)

A urmat clasele I-VI, la Școala Generală Chintelnic, județul Bistrița-Năsăud, (1963-1969), clasele VII-VIII, la Școala Generală Nr. 1, Bistrița, 1969-1971, clasele IX-XII, la Liceul "Liviu Rebreanu", Bistrița, 1971-1975, și Facultatea de Filologie, secția română-engleză, Universitatea "Babeș-Bolyai", Cluj-Napoca, 1978-1982.

Doctorand în litere, din 2004, la Universitatea "Babeș-Bolyai", din Cluj-Napoca, master în administrație publică la Universitatea Babeș-Bolyai, 2005.

Editor atestat de Ministerul Culturii, din 1991.

Și-a început activitatea publicistică în timpul studenției la revista "Echinox", Cluj-Napoca, unde a fost redactor, apoi secretar de redacție, între 1978-1982, a fost profesor, director adjunct la Școala Generală Gălești, județul Mureș, între 1982-1983, redactor la revista "Vatra", Târgu-Mureș, între 1983-2003, corespondent la Televiziunea Română, București, Departamentul Emisiunilor Informativ, între 1991-2003, redactor-șef la Editura Tipomur, Târgu-Mureș, între 1991-2003, redactor-șef la revista "Mondo bussines", Târgu-Mureș, în 1995, redactor cultural la cotidianul "Cuvântul liber", Târgu-Mureș, 1999 -, director la revista "Alpha", Târgu-Mureș, 1990, secretar de redacție la revista "Societatea încotro?", Târgu-Mureș, între 1995-1997, director la revista "Gura lumii", Târgu-Mureș, între 1997-1999, redactor-șef la revista "Teatru-n teatru", Târgu-Mureș, în 1998, redactor-șef la revista "Ambasador", Târgu-Mureș, între

1996-2003, coordonator al publicațiilor “Gazeta Reghinului”, 1990 -, “Informația mureșeană”, 1991-1993, “Făgurel” (revistă pentru copii) și “Codrul Cosminului”, publicații pentru Bucovina de Nord, tipărite la Târgu-Mureș, 1994-1998, al revistei “Comlodul”, Râciu, județul Mureș, 2001-, cadru didactic asociat la Universitatea de Artă Teatrală din Târgu-Mureș, din 1998, publicist comentator la *Mesagerul* de Bistrița-Năsăud, 2005, director al Direcției Județene pentru Cultură, Culte și Patrimoniul Cultural Național Mureș, din februarie 2001, membru în Consiliul de Administrație al TVR, din 1995, și membru supleant, 1997-2001, deputat în Adunarea Eparhială Ortodoxă de Alba Iulia, din 1998, și deputat în Adunarea Națională Bisericească din 2002. Bursier al “Magazine Publishers of America”, iulie-septembrie 1990.

Membru al Cenaclului “Echinox”, 1978-1982, al Cenaclului revistei *Vatra*, 1981-1989, al Cenaclului “Romulus Guga”, 1984-1989, membru al Uniunii Scriitorilor din România, din 1990.

A colaborat la revistele *Echinox*, *Vatra*, *Steaua*, *Tribuna*, *Astra*, *Convorbiri literare*, *Luceafărul*, *SLAST*, *Flacăra*, *Transilvania*, *Dialog*, *Opinia studentescă*, *Napoca Universitară*, *Mișcarea literară*, *Poesis*, *What's Going On Here*, *The New Farmm*, *Emmaus*, SUA, *Poezjia*, nr. 1/3, p.91-92, (*Apel wieczorny* și *Inna pora roku*, în traducerea lui Valeriu Butulescu), Katowice, Polonia, *Fjala*, *Flaka e vällazarimet*, Iugoslavia, *Magyar Lettre International*, 2001 (poemele *Allatkerti sétak* și *Arviz*, în traducerea lui Fazakas Attila), Ungaria ș.a., la Radiodifuziunea Română, studiourile Cluj, Târgu-Mureș, București, și la Televiziunea Română, programele I, II, TVR Cultural, TVR Internațional.

A fost inclus în Antologia *Spații posibile*, Bistrița, 1979, în antologia Biblioteca *Opinia*, Iași, 1981, *Caietul*

debutanților, 1980-1981, Editura Albatros, 1983, *Alpha '84*, Editura Dacia, 1984, antologia *Cântecul patriei*, Editura Albatros, 1996, antologia *Un sfert de veac de poezie la Sighetu Marmației*, Fundația Luceafărul, 1998, antologia *Eminescu pururi tânăr*, Editura Litera, 1998, antologia *Patruzeci de poeți bistrițeni*, Editura Aletheia, Bistrița, 2001, antologia *Ceasul de flori*, Editura Tipomur, Târgu-Mureș, 2001, antologia *Cenaclul literar George Coșbuc – 30*, Editura Aletheia, Bistrița, 2001, antologia *Îmbлъnzitorul de timp*, Editura Tipomur, Târgu-Mureș, 2003, *Antologia poezilor ardeleni contemporani*, de Eugeniu Nistor și Iulian Boldea, Editura Ardealul, 2003, *Poezii revistei Echinox*, Antologie (1968-2003), vol. I, de Ion Pop, Editura Dacia 2004.

Inclus în volumul Artur Silvestri, „*Mărturisirea de credință literară*”, 2006.

Fondator al Cenaclului “Virtus Romana Rediviva”, Bistrița, 1975, a inițiat în 1979, în revista *Echinox*, ancheta “Dreptul la timp”, despre generația ’80, continuată în revista *Vatra* în 1984, până la suspendarea ei, în 1985, de cenzură, a fondat Cenaclul “Hyperion”, Târgu-Mureș, 1983, devenit din 1984 “Romulus Guga”, inițiator al Concursului de Poezie “Romulus Guga”, Târgu-Mureș, 1985, cu ediții anuale, fondator al revistei lunare *Alpha*, Târgu-Mureș, apărută în 12 numere în 1990, a înființat prima editură târgumureșeană postdecembristă, Casa de Editură “Alpha”, inițiator și autor unic al revistei *Noul Pământ*, din care a apărut un singur număr, în 1990, la Emmaus, SUA, inițiator al Taberei de Pictură Millenium, de la Sovata, o singură ediție, în 1999, inițiator al colecției “Poezii orașului Târgu-Mureș”, în 2001, al Concursului de Poezie Religioasă “Credo”, Târgu-Mureș, 2001, cu ediții anuale, al Concursului de Poezie și Eseu pentru Elevi și Studenți “Serafim Duicu”, Târgu-Mureș, 2001, cu ediții

anuale, al Taberei de Pictură și Sculptură în Sare de la Salina Praid, 2001, cu ediții anuale, al Taberei de Sculptură în Lemn “Interart”, de la Reghin, 2002, cu ediții anuale, al Salonului Județean de Carte Mureșeană, în 2001, cu ediții la Reghin și Târnăveni, al Taberei de Pictură “Apollo”, cu tema “Nudul”, Sângeorgiu de Mureș, 2003, a inițiat seria de volume *Repere Culturale Mureșene*, I – 2002, II – 2003, III – 2004, IV – 2005, Editura Tipomur, a inițiat galerii de artă în spații nonconvenționale – bănci, sedii de firme etc.

A debutat cu publicistică în ziarul bistrițean *Ecoul*, și cu poezie în revista Liceului “Liviu Rebreanu” din Bistrița, *Zări senine*, în 1975, făcând parte dintr-un grup de poeți tineri, între care Domnița Petri și Cleopatra Lorințiu, membri ai cenaclului liceului.

După mai multe prezențe în volume colective, a debutat în volum în 1986, la Editura Dacia, cu *Muzeul de iarnă*, versuri.

- A publicat volumele *Memoria zăpezii*, poeme, Editura Cartea Românească, 1989, *Jocuri încrucișate*, versuri pentru copii, Casa de Editură “Alpha”, *Nostalgii interzise*, versuri, Editura Columna, Târgu-Mureș, 1991, *America, partea nevăzută a lunii*, jurnal de călătorie, Editura Tipomur, Târgu-Mureș, 1994, *Anotimpul probabil*, interviuri, Editura Tipomur, 1995, *Casa cu idoli*, versuri, Editura Tipomur, 1996, *A doua Americă*, jurnal, Editura Tipomur, 1996, *Și așa mai departe*, publicistică, Editura Arhipelag, 1997, *Curs și recurs*, interviuri, Editura Tipomur, 1997, *Oglinzi paralele*, interviuri, Editura Ambasador, 1997, *Lina lumina*, versuri pentru copii, Editura Tipomur, 1999, *Babel după Babel*, interviuri, Editura Tipomur, 2000, *Manualul de ceară*, versuri, Editura Academos, 2001, *Aproape departe*, interviuri, Editura Tipomur, 2001, *Poduri de umbră – Hidak az*

arnyekok felett, versuri, ediție bilingvă română – maghiară, traducător Toth Istvan, Editura Tipomur, 2001, *N.Steinhardt. Între lumi. Convorbiri cu Nicolae Băciut*, ediția a II-a revăzută și adăugită, Editura Dacia, 2001, Ediția a III-a, Editura Dacia 2006, *Ceasul de flori*, antologie de poezie târgumureșeană, Editura Tipomur, 2001, *Solstițiu la Echinox*, versuri, Editura Tipomur, 2002, *Zona liberă*, interviuri, publicistică, Editura Tipomur, 2003, *Alb pe alb*, versuri, Editura Tipomur, 2003, *Muntele Athos din Muntele Athos*, jurnal, Editura Tipomur, 2004, *De la San Francisco la Muntele Athos*, Editura Reîntregirea, 2004, *O istorie a literaturii române contemporane în interviuri*, Editura Reîntregirea, 2005, *Valori mureșene de patrimoniu*, documentar, Editura Tipomur 2005, *Muntele Athos – Meteora, via Bizanț*, Editura Tipomur, 2006, Ediția a II-a, revăzută, Editura Dacia, 2006, *Anotimpul din colivie*, antologie, poeme, Editura Tipomur, 2006, *Trecut provizoriu*, publicistică, Editura Tipomur, 2006, *Sacru și profan în Țara Sfântă*, Editura NICO, 2006, *Credință și ortodoxie*, Editura Tipomur, 2006, *Nichita Stănescu, Cu colțul inimii*, Editura NICO, 2006, *Anotimpul din colivie/ Le saison dans la cage*, ediție bilingvă, română – franceză (versiunea franceză și selecția de Mircea Bătrânu), Editura NICO, 2006, *Literatura exilului, exilul literaturii*, Editura NICO, 2006, *Nicu Caranica – Dincolo de noapte*, Editura NICO, 2006, *Dincolo de Capitală, dincoace de provincie*, Editura Nico, 2006, *Mihai Sin, Ierarhiile liniștii*, Editura Nico, 2006, *Dincoace de Capitală, dincolo de provincie*, Editura NICO, 2006, *Mănăstirea Lăpușna, Biserica „Sf. Nicolae”*, album, Editura Nico, 2006, *Monumente de Arhitectură Bisericească, Biserica de piatră „Înălțarea Domnului”*, Târgu-Mureș, Editura NICO, 2006, *Arheologia clipei*,

Editura NICO, 2007, *Umbra apei, repere critice*, Editura NICO, 2007.

În colaborare cu Gheorghe Șincan, *Monumente de Arhitectură Bisericească, Catedrala Mare Târgu-Mureș*, album, Editura NICO, 2006, cu Dumitru și Gabriel Fărcaș, *Monumente de Arhitectură Bisericească, Biserica din Deda, Centenar*, album, Editura NICO, 2006.

I-a fost editat CD-ul "Muntele Athos din Muntele Athos", realizat de Margareta Pușcaș, la Radio Târgu-Mureș, 2005.

I-a fost editat volumul *Pleoapa lui Homer*, 50 de poeme în lectura autorului, în colecția "Cartea radio de poezie", Societatea Română de Radiodifuziune și Studioul Regional de Radio Târgu-Mureș, Valentin Marica.

A editat la Editura Tipomur și la Editura NICO aproape 500 de titluri din 1991 încoace, a scris zeci de prefete, postfete.

A realizat aproape 3000 de reportaje TV.

Referințe critice (selectiv):

În reviste: Niculaie Stoian, *Amfiteatru*, 1981, Ion Pop, *SLAST*, 1982, Cezar Ivănescu, *Lucafărul*, 1983, Petru Poantă, *Tribuna*, 1985, Cornel Moraru, *Vatra*, 1986, Marian Papahagi, *Tribuna*, 1986, Gheorghe Grigurcu, *Steaua*, 1986, Nicolae Manolescu, *România literară*, 1986, N. Steinhardt, *Tribuna*, 1986, și în *Pledoarie pentru o literatură „nobilă și sentimentală”*, vol. II, Ed. Cronica, 2001. p.20-22, Dumitru Andrașoni, *Ecoul*, nr. 1705, 12 august 1986, C. Pricop, *Convorbiri literare*, 1986, Traian T. Coșovei, *SLAST*, 1986, Gabriel Rusu, *Tomis*, 1986, Radu G. Țeposu, *Flacăra*, 28 iunie 1986, p. 11, Eugeniu Nistor, *Orizont*, 1986, Constantin Zărnescu, manuscris, Serafim Duicu, *Steaua roșie*, 14 iunie 1986, p. 3, Gellu Dorian, *Caiete botoșănene*, nr. 4 / 1987, p. 4, Cornel Moraru, *Vatra*,

1987, Zaharia Sângeorzan, *Cronica*, 1987, Constanța Buzea, *Amfiteatru*, 1987, Bucur Demetrian, *Ramuri*, 1987, Cristian Livescu, *Cronica*, 1987, Iulian Boldea, *Echinox* nr. 7 - 8 / 1987, p. 4, Rodica Berariu Draghinescu, *Astra*, 9/1988, p.7, Gabriel Rusu, *SLAST*, 1989, Eugen Simion, *România literară*, 1/1990, p.10, Gabriel Stănescu, *Albina*, nr. 9/ septembrie 1990, Alina Cuceu, *Echinox*, nr. / 1990, p.3, Eugeniu Nistor, *Steaua*, ianuarie 1990, pp.55 – 56, Rodica Beraru Draghinescu, manuscris, Al. Cistelecan, *Vatra*, 1990, Cornel Munteanu, *Solștițiu*, 1990, Petru Scutelnicu, *Ateneu*, 1990, nr. 4, p.5, Cristian Stamatoiu, *Vatra*, 245/ august 1991, p. 4, Ioan Milea, *Tribuna*, nr.15/ 12 aprilie 1991, Al. Pintescu, *Poesis*, 1991, Traian T. Coșovei, *Contemporanul* nr. 42/ 18 octombrie 1991, și în volumul *Hotel Urmuz*, Editura Călăuza, 2000, pp. 100 – 102, Alexandru Pleșcan, *România literară*, „Postmodernist pierdut în grădină”, *România literară* 24, nr. 47 /21 noiembrie, 1991, p. 10, Traian T. Coșovei, *Contemporanul*, 1992 (ianuarie), 1992 (octombrie), Alexandru Pintescu, *Poesis* nr. 11 – 12 / 1991, p. 5, și nr. 1 / 1992, p. 5, Cornel Munteanu, *Steaua*, 1992, Bucur Demetrian *Ramuri*, 1993, Adrian Mănarcă, *Răsunetul*, 7 august 1993, p. 3, Iulian Boldea, *Cuvântul liber*, 1 octombrie 1994, p.3, Silviu Achim, *Adevărul* nr. 1381 / 6 octombrie 1994, Alina Cuceu, *Echinox*, 1994, Gavril Moldovan, *Răsunetul* nr. 1214/28 septembrie 1994, Cristian Stamatoiu, *Vatra*, 1994, Iulian Boldea, *Cuvântul liber*, 1994, Daria Coroș, *Clipa cea repede*, nr. 3/1994, p. 10, Viorel Chirilă, *Familia*, 1995, pp. 76-77, Adriana Cean, *Tribuna*, „Spații ale regăsirii”, 21 septembrie 1995, p. 4, Florian Roatiș, *Graiul Maramureșului*, 31 martie 1995 și în volumul *Caietele de la Rohia*, N. Steinhardt sau fericirea de a fi creștin, Editura Helvetica, 1999, pp. 25 – 27, Ion Moise, *Minerva*, nr. 46-47/1995, p. 13, Cristian Stamatoiu, *Vatra* 278/1995, p. 14,

Bianca Bogdan, *24 ore mureșene*, Cornel Moraru, *Cuvântul liber*, 1995, Ion Moise, *Minerva*, 1996, p.12, Iulian Boldea, *Cuvântul liber*, 24 februarie 1996, p.3, *Zburătorul* nr. 4 – 10/1996, p. 26, *Ambasador* nr.6/1996, p. 6, Marius Însurățelu, *Cuvântul liber*, 17 august 1996, p. 3, Victor Știr, *Mesagerul*, 1996, I. S. Moişa, *24 ore mureșene*, 1996, Cristian Stamatoiu, *Lucașfărul*, 1996, M. Piștănilă, *Gazeta Reghinului*, 1996, Iulian Boldea, *Zburătorul*, 1996, Lucian Vasiliu, *Convorbiri literare*, 1997, Victor Știr, *Viața azi*, 1997, Mariana Cristescu, *Cuvântul liber*, 1997, Iulian Boldea, *Cuvântul liber*, 1997, Ștefan Melancu, *Apostrof*, 5/1997, p.11, Iulian Boldea, *Ambasador*, 1997, Ștefan Covrig, *Cuvântul liber*, 1997, Ion Șeuleanu, *Cuvântul liber*, 1997, Răzvan Ducan, *Gazeta Reghinului* nr. 4/1998, Alex. Ștefănescu, *România literară*, nr.48/1998, p.4, Răzvan Ducan, *Cuvântul liber*, 30 martie 1999, Iulian Boldea, *24 ore mureșene*, 30 iunie 2000, p.5, Mariana Cristescu, *Cuvântul liber*, 2000, Iulian Boldea, *Târnava*, 2000, Dumitru Mircea Buda, *Jurnalul de Mureș*, nr. /2001, Camelia Crăciun, *Vatra*, 2001, Tit Liviu Pop, *Poesis*, nr. / 2001, p. 26 p. 119, Valentin Marica, *Cuvântul liber*, nr. / 2001, Tit Liviu Pop, *Mesagerul literar și artistic*, nr. 24, octombrie 2001, p.II, și în Tit Liviu Pop, *Ex libris. Scriitori contemporani*, Editura „George Coșbuc”, 2003, Adrian Alui Gheorghe, *Convorbiri literare*, ianuarie 2002, Silvia Obreja, *Jurnalul de Mureș*, 18 ianuarie 2002, p. 3, Tit Liviu Pop, *Mesagerul literar și artistic*, nr. 1(28), ianuarie 2002, p.2, Roxana Olteanu – Roșu, *Meandre*, nr. 1/2003, Valentin Marica, *Cuvântul liber*, nr. 251 / 23 decembrie 2003, Aurel Hancu, *Cuvântul liber*, 2003, Alexandru Pintescu, *Poesis*, nr. 148/149/ 2003, pp. 56 – 58, și volumul *Retorica aproximației, breviar de poezie optzecistă*, 2004, Cristian Stamatoiu, *Cuvântul liber*, 2003, p.6, Iulian Boldea, *Cuvântul liber*, nr. / 2003, p.3, Aurel Hancu, *Cuvântul liber*,

24 februarie 2004, p. 6, Aurel Hancu, *Cuvântul liber*, 26 octombrie 2004, Lazăr Lădariu, *Cuvântul liber*, 2003, p. 3, Laurean Stăncescu, *Cuvântul liber*, 17 ianuarie 2004, p.3, Valentin Marica, *Cuvântul liber*, 2004, Marcela Ciortea, *Astra blăjeană* nr. 2/2005, p. 19, Daniela Pănăzan, *Astra blăjeană* nr. 2/2005, p.19, Lazăr Lădariu, *Cuvântul liber*, 28 aprilie 2005, p.5, Valentin Marica, *Cuvântul liber*, 28 aprilie 2005, p.5, Ion Ilie Mileșan, *Cuvântul liber*, 28 aprilie 2005, p.5, Valeriu Russu, *Adevărul*, 19 mai 2005, Victor Știr, *Mesagerul literar și artistic*, iunie 2005, p. 2, Ion Longin Popescu, *Formula As*, 23 mai, 2005, Gabriela Mocănașu, 2005, *Cuvântul liber*, 2005, Maria Teodor, *Pașii Profetului*, (Alba Iulia) mai, 2005, p. 14, Alex. Ștefănescu, *România literară* nr. 15/2005, p.4, pr. Ovidiu Vintilă, Blaj, manuscris, Victor Știr, *Mesagerul literar și artistic*, august, 2005, Ion Buzași, (*Mesagerul literar și artistic*, nr. 11/2005, p. 2), Constantin Secu, *Dacia literară*, noiembrie 2005, Valentin Marica, *Cuvântul liber*, 17 ianuarie 2006, p. 6, Corina David, *Vatra* 1-2/2006, Lazăr Lădariu, *Cuvântul liber* 69/ 8 aprilie, 2006, p. 3,

Victor ȘTIR, Nicolae Băciuș, în “Dicționarul General al Literaturii Române”, (*Mesagerul*, 11 ianuarie 2006), Prof. Mioara Kozak, ...*Glosse la Muntele Athos*, *Cuvântul liber*, 31 ianuarie 2006, p. 6, Victor ȘTIR, *Poemul între portret și autoportret*, *Mesagerul*, 31 ianuarie 2006, Victor ȘTIR, *Portretul poetului la maturitate*, *Mesagerul literar și artistic*, februarie 2006, p. 2, Marcela Ciortea, *O istorie a literaturii române contemporane în interviuri*, de Nicolae Băciuș, *Mesagerul literar și artistic*, februarie 2006, p.2, DANIELA CECILIA BOGDAN, “*Anotimpul din colivie*” sau *Colivia anotimpului*, *Cuvântul liber*, 2006, LAZĂR LĂDARIU, “*Scriu, și rândurile mi se îneacă într-un cuvânt...*” , *Cuvântul liber*, nr. 69 / 10 Aprilie, 2006, Mircea Bătrânu, NICOLAE BĂCIUȘ, *ANOTIMPUL DIN COLIVIE/LA*

SAISON DE LA CAGE, *Mesagerul*, 20 aprilie 2005, ILEANA SANDU, *REPERE ALE SPIRITUALITĂȚII*, *Monitorul Primăriei Târgu-Mureș*, iulie 2006, p. 6, Daniela Cecilia Bogdan, „UN POET PRIVEȘTE CRUCEA”, *Cuvântul liber*, 22 august 2006, Valentin Marica, *În creșterea timpului...*, , *Cuvântul liber*, 2006, Valentin Marica, *Semper fidelis*, *Cuvântul liber*, 2006, RĂZVAN DUCAN, "Nichita Stănescu. Cu colțul inimii", de Nicolae Băciuț, Ed. Nico, Târgu-Mureș, 2006, *Carte de recitare*, *Cuvântul liber*, nr. 173 / 4 Septembrie, 2006, Dumitru D. Silitră, "O întâmplare a ființei mele", *Cuvântul liber*, 5 septembrie 2006, p.6, Răzvan Ducan, "Sacru și profan în Țara Sfântă", de Nicolae Băciuț, Ed. Nico, Tg. Mureș, 2006, *Cuvântul liber*, septembrie, 2006, Răzvan Ducan, Nicolae Băciuț - *redivivus* !, *Cuvântul liber*, 21 octombrie 2006, p.3, Ileana Sandu, *Despre Nichita*, „cu colțul inimii”..., *Monitorul Primăriei*, septembrie 2006, Darie Ducan, NICOLAE BĂCIUȚ -“ Nichita Stănescu, Cu colțul inimii”, *Flacăra lui Adrian Păunescu*, octombrie 2006, Victor ȘTIR, "Însemnare a călătoriei" în Țara Sfântă, *Mesagerul de Bistrița*, 30 septembrie 2006, Victor Știr, Nicolae Băciuț, *la antologia "Anotimpul din colivie"*, *Mesagerul de Bistrița*, 26 octombrie 2006, Răzvan Ducan, "Romulus Guga. Bărți în amurg", *Cuvântul liber*, octombrie 2006, Dumitru Titus Popa, *Ultima oră*, noiembrie 2006, Florentin Popescu, *Caligraf*, 11/2006.

În volume: Traian T. Coșovei, *Pornind de la un vers*, Editura Eminescu, 1990, Eugeniu Nistor, *Nostalgia golfului*, Casa de Editură Mureș, 1993, Radu G. Țeposu, *Istoria tragică și grotescă a întunecatului deceniu literar nouă*, Editura Eminescu, ediția I, 1993, ediția a II-a, Editura Dacia, 2002, *Fantezismul abstract și ermetic*, pp. 125-126, Gheorghe Crăciun, *Competiția continuă*:

Generația '80 în texte teoretice, Editura Vlasie, 1994, Romeo Soare, *Careul cu prieteni*, Editura Ambasador, 1996, Teodor Tanco, *Dicționar literar 1639-1997 al județului Bistrița-Năsăud*, Editura Virtus Romana Rediviva, 1998, Valeriu Bârgău, *Generația '80, precursori și urmași*, Editura Călăuza, 1999, Ana Cosma, *Scriitori români mureșeni*, Editura Tipomur, 2000, Traian T. Coșovei, *Hotelul Urmuz*, Editura Călăuza, 2000, N. Steinhardt, *Pledoarie pentru o literatură nobilă și sentimentală*, Editura Cronica, 2001, Ion Bogdan Lefter, *Scriitori români din anii '80-'90, Dicționar biobibliografic*, I-III, 2000-2001, Tit Liviu Pop, *Ex libris. Scriitori contemporani*, Editura „George Coșbuc”, 2003, Alexandru Pintescu, *Retorica aproximației (breviar de poezie optzecistă)*, Editura Timpul, Iași, 2004, Petru Poantă, *Efectul „Echinox” sau despre echilibru*, Editura Apostrof, 2004, Academia Română, *Dicționar general al literaturii române*, vol. I, A-B, Editura Univers Enciclopedic, 2004, pp. 404 -405, coordonator Eugen Simion, Nicoleta Bechiș, *Dicționar Echinox*, coordonator Horea Poenar, Editura Tritonic, 2005, Mioara Kozak, *EgoGrafii. Exerciții de dicție pentru păstrarea iluziilor*, Editura Nico, 2006, Răzvan Ducan, *Patrafir peste cuvinte*, Editura Nico, 2007..

A fost distins cu Premiul I la Festivalul Artei și Creației Studențești, Timișoara, 1979, ca membru în trupa de teatru a Casei de Cultură a Studenților din Cluj-Napoca, Premiul revistei “Luceafărul” la Festivalul “Baladele Dunării”, Galați, 1979, Premiul Special al Juriului la același Festival, ediția 1980, Premiul revistei “Luceafărul” la Festivalul de Poezie “Nicolae Labiș”, Suceava, 1981, Premiul II la faza finală a Festivalului Artei și Creației Studențești Suceava, 1981, Premiul revistei “Astra” la Sighetu Marmației, 1982, Premiul Editurii Junimea, la Festivalul “M.Sadoveanu”, Piatra Neamț,

1982, Premiul revistei “România literară” la Festivalul “Vasile Lucaciu”, Cicârlău, Maramureș, 1982. Nominalizat pentru Premiul “Oscar” în publicistică în 1991, în SUA, Premiul Societății Culturale “Lucian Blaga” pentru volumele “Memoria zăpezii” și “Nostalgii interzise”, Premiul pentru publicistică al Asociației Scriitorilor Mureș pentru volumul “Anotimpul probabil” 1996, Premiul “George Coșbuc” al Uniunii Scriitorilor pentru volumul “Casa cu idoli”, Bistrița, 1997, Premiul Asociației Scriitorilor Mureș pentru volumul “Curs și recurs”, 1999, Premiul Asociației Scriitorilor Mureș pentru volumul “Babel după Babel”, 2000, Premiul “Maria Ivănescu” pentru traducerea în colaborare cu Alina Cadariu a piesei de teatru “Prietenii absenți”, de Alan Ayckbourn. Premiul Special pentru Publicistică al Asociației Scriitorilor din Târgu-Mureș, pentru volumul “O istorie a literaturii române contemporane în interviuri”, 2006

A primit “Diplome de excelență” din partea consiliilor locale Reghin, Blaj, Râciu, Premiul “Mihai Eminescu” al Casei de Cultură “M. Eminescu” pentru sprijinul acordat mișcării culturale, Diploma de Merit, acordată de Casa de Cultură „Mihai Eminescu” din Târnăveni, pentru „sprijinul permanent dat scriitorilor Cenaclului literar „Elena din Ardeal”, mai 2005, și a fost distins cu titlul de “Cetățean de onoare” al localității Deleni, Mureș, pentru sprijinul acordat în promovarea valorilor ortodoxiei.

Diploma "Exemplarium" a Fundației Culturale "Cezara Codruța Marica", pentru "Înalte valori umane", 2006.

Nominalizat pentru „Omul anului”, secțiunea „Cultură”, 2005, în județul Mureș.

A participat la lucrările Congresului Academiei Româno-Americane de Arte și Științe, la Reno, Nevada, SUA, în 1995, și Liege, Belgia, 1998.

A călătorit în SUA, Anglia, Franța, Germania, Italia, Austria, Belgia, Olanda, Grecia, Turcia, Israel, Slovenia, Serbia, Ungaria, Cehia, Slovacia, Polonia, Bulgaria, Ucraina, Republica Moldova, de mai multe ori.

Căsătorit cu Codruța Băciuț, profesoară la Școala Generală nr. 2, Târgu-Mureș.

Are doi copii, Raul Mihai Băciuț, absolvent al Facultății de Informatică, Universitatea „Petru Maior”, promoția 2005, și Sergiu-Paul Băciuț, student în anul IV, la Facultatea de Drept, Sibiu.

Adresa Târgu-Mureș, str. Ilie Munteanu nr. 29, telefon 0365/407700, 0744474258.

Email: nicolaebaciut@yahoo.com

CUPRINS

Argument/7

**NICULAE STOIAN, FIȘE PENTRU ACUM ȘI PENTRU
MAI TÂRZIU – NICOLAE BĂCIUȚ/25**

CORNEL MORARU, MUZEUL DE IARNĂ/27

SERAFIM DUICU, MUZEUL DE IARNĂ/31

**GHEORGHE GRIGURCU, NICOLAE BĂCIUȚ,
MUZEUL DE IARNĂ/33**

NICOLAE MANOLESCU, TINERI POEȚI/37

MARIAN PAPAĞAGI, CALIGRAFII LIRICE/40

**RODICA BERARU DRĂGHINCESCU, SUBTERFUGIILE
IMAGINARULUI/44**

**CONSTANTIN PRICOP, MODERNITATE VERSUS
LIRISM/48**

**GABRIEL RUSU, OPȚIUNILE REVISTEI TOMIS,
DEBUT LITERAR 1986, POEZIE: NICOLAE BĂCIUȚ,
MUZEUL DE IARNĂ/52**

**TRAIAN T. COȘOVEI,,TATĂ, POEMUL TĂU NU SE
MAI SFÂRȘEȘTE NICIODATĂ?"/55**

GELLU DORIAN, O STARE A POEZIEI/59

**BUCUR DEMETRIAN, INTEROGAȚIE ȘI
REFLEXIVITATE/62**

**CONSTANȚA BUZEA, NICOLAE BĂCIUȚ: „MUZEUL
DE IARNĂ"/65**

VALERIU BĂRGĂU, NICOLAE BĂCIUȚ/68

**CONSTANTIN ZĂRNESCU, NICOLAE BĂCIUȚ,
MUZEUL DE IARNĂ/71**

EUGENIU NISTOR, MUZEUL LĂUNTRIC/73

DUMITRU ANDRAȘONI, MUZEUL DE IARNĂ/75

**CRISTIAN LIVESCU, IERNILE UNUI BĂIAT
CUMINTE/76**

N. STEINHARDT, DOUĂ TEXTE POETICE/79

NESEMNAT, NICOLAE BĂCIUȚ, MUZEUL DE IARNĂ/81
IULIAN BOLDEA, NICOLAE BĂCIUȚ, MUZEUL DE IARNĂ/82
RADU G. ȚEPOSU, FANTEZISMUL ABSTRACT ȘI ERMETIC/85
ALINA CUCEU, MUZEUL DE IARNĂ/87
EUGENIU NISTOR, NICOLAE BĂCIUȚ, MEMORIA ZĂPEZII/88
AL. CISTELECAN, FRICA DE DELICATEȚE/90
GABRIEL RUSU, MEMORIA CUVÂNTULUI/93
EUGEN SIMION, POEZIA „CA O VERTEBRĂ DE AER”,Explozia tinerilor/94
PETRU SCUTELNICU, INTELIGENȚA METAFOREI/98
CORNEL MUNTEANU, NICOLAE BĂCIUȚ – MEMORIA ZĂPEZII/100
GABRIEL STĂNESCU, NICOLAE BĂCIUȚ – MEMORIA ZĂPEZII/104
RODICA BERARU DRAGHINCESCU, CONTURURI AFECTIVE/106
IOAN MILEA, AGONIA TEXTULUI/110
VIOREL CHIRILĂ, NICOLAE BĂCIUȚ, MEMORIA ZĂPEZII/113
TRAIAN T. COȘOVEI, FRICA SCRIE CUVINTE MARI PE GEAMURI/115
ALEXANDRU PINTESCU, NOSTALGII INTERZISE/118
GAVRIL MOLDOVAN, PROFIL DE SCRITOR – NICOLAE BĂCIUȚ/123
ADRIAN MĂNARCĂ, SUFLETUL POETULUI ȘI NOSTALGIILE/125
TRAIAN T. COȘOVEI, O DIORAMĂ A FRIGULUI/127
CORNEL MUNTEANU, NICOLAE BĂCIUȚ, NOSTALGII INTERZISE/131
VIOREL CHIRILĂ, NICOLAE BĂCIUȚ, NOSTALGII

INTERZISE/135
**CRISTIAN STAMATOIU, MĂNUȘA CHIRURGICALĂ...
DE GHEAȚĂ/137**
**ION ȘEULEANU, NICOLAE BĂCIUȚ – FILE DE
DICȚIONAR/140**
I. S. MOIȘA, NICOLAE BĂCIUȚ, CASA CU IDOLI/143
IULIAN BOLDEA, VIZIONARISMUL ABSTRACT/147
N.M. (IOAN SUCIU MOIȘA), LINA LUMINA/153
CRISTIAN STAMATOIU, POEZIA LICURICI/154
N.M., MANUALUL DE CEARĂ/155
NESEMNAȚ, PODURI DE UMBRĂ/156
**ADRIAN ALUI GHEORGHE, NICOLAE BĂCIUȚ,
MANUALUL DE CEARĂ/157**
TIT LIVIU POP, PODURI DE UMBRĂ/158
VALENTIN MARICA, CINA DIN CUVÂNT/159
TIT-LIVIU POP, SOLSTIȚIU LA ECHINOX/162
IULIAN BOLDEA, ÎNTRE LUMI/ 165
**CRISTIAN STAMATOIU, EPISTOLARUL
STEINHARDT – BĂCIUȚ/168**
**DARIA COROȘ, ÎNTRE LUMI, CONVORBIRI CU N.
STEINHARDT/171**
**FLORIAN ROATIȘ, UN DIALOG EPISTOLAR
STEINHARDT – N. BĂCIUȚ/172**
**MARIANA CRISTESCU, STEINHARDT -ÎNTRE LUMI,
CONVORBIRI CU NICOLAE BĂCIUȚ/ 174**
N. STEIHARDT ÎNDRĂGOSTIT/175
VALENTIN MARICA, SEMPER FIDELIS/176
IULIAN BOLDEA, PARTEA NEVĂZUTĂ A LUNII/179
**S.P.A. (SILVIU ACHIM), UN ARDELEAN ÎN
AMERICA/181**
**CRISTIAN STAMATOIU, AMERICA ÎN LOC DE
AMERICA/ 182**
**ION MOISE, NICOLAE BĂCIUȚ SAU PARTEA
NEVĂZUTĂ A AMERICII/185**

CORNEL MORARU, SCRIITORI ÎN INTERVIURI/188
BIANCA BOGDAN, NICOLAE BĂCIUȚ, ANOTIMPUL
PROBABIL/ 191
IULIAN BOLDEA, ANOTIMPUL PROBABIL/192
CRISTIAN STAMATOIU, INTERVIURI FĂRĂ
REPORTOFOANE/198
ION MOISE, NICOLAE BĂCIUȚ, ANOTIMPUL
PROBABIL/199
N.M., NICOLAE BĂCIUȚ, A DOUA AMERICĂ/201
MARIUS ÎNSURĂȚELU, NICOLAE BĂCIUȚ – A DOUA
AMERICĂ/202
VICTOR ȘTIR, AMERICA, AMERICA/204
M. PIȘTĂNILĂ, A DOUA AMERICĂ...?/206
CRISTIAN STAMATOIU, AMERICA DUPĂ
AMERICA/208
M.C. (MARIANA CRISTESCU), CURS ȘI RECURS/ 211
N.S., NICOLAE BĂCIUȚ – CURS ȘI RECURS/212
M. PIȘTĂNILĂ, REAȘEZAREA VALORILOR/213
ȘTEFAN COVRIG, ORIGINALELE OFERTE ALE UNUI
POET/216
VICTOR ȘTIR, RECURS 1997/219
MARIANA CRISTESCU, NICOLAE BĂCIUȚ – „ȘI AȘA
MAI DEPARTE”/221
LUCIAN VASILIU, TOT MAI DEPARTE,
GENERAȚIA/223
ALEX. ȘTEFĂNESCU, OGLINZI PARALELE/225
RĂZVAN DUCAN, ȘTIINȚA (ȘI CONȘTIINȚA)
FORMULĂRII ÎNTREBĂRIILOR/226
RĂZVAN DUCAN, RECIDIVĂ ÎN LUMEA
CANDORII/230
N.M. (IOAN SUCIU MOIȘA), BABEL DUPĂ BABEL/231
IULIAN BOLDEA, LITERATURA
TÂRGUMUREȘEANĂ POSTBELICĂ, FILE DE
DICȚIONAR/232

MARIANA CRISTESCU, BABEL DUPĂ BABEL/233
VALENTIN MARICA, APROAPE DEPARTE/ 234
TIT-LIVIU POP, APROAPE DEPARTE/236
DUMITRU MIRCEA BUDA, CEASUL POETILOR/239
CAMELIA CRĂCIUN, POETII ORAȘULUI/240
SILVIA OBREJA, INVITAȚIE ÎN „ZONA LIBERĂ”/242
*CRISTIAN STAMATOIU, ZONA LIBERĂ DE DINCOLO
DE HOTARELE ÎNCHIPUIRII/244*
*VALENTIN MARICA, VITRALIU SAU ÎMPĂRȚIREA
CU REST A... POEMELOR NOASTRE/246*
AUREL HANCU, ALB PE ALB/248
IULIAN BOLDEA, URMELE SCRIERII/251
*VALENTIN MARICA, „...VIAȚA NI SE-MPARTE” SAU
DESPRE NOBLEȚEA EXPRESIEI/253*
*LAZĂR LĂDARIU, „TATĂL NOSTRU, CARELE EȘTI
ÎN CUVINTE”/255*
ROXANA OLTEANU - ROȘU, INSOMNII PE ALB/258
*LAURIAN STĂNCHEȘCU, ÎMBLÂNZITORUL DE
TIMP/263*
AUREL HANCU, MAI APROAPE DE DUMNEZEU/264
*VALENTIN MARICA, OMILII LA MUNTELE
ATHOS/267*
*AUREL HANCU, DE LA SAN FRANCISCO LA
MUNTELE ATHOS/270*
*VICTOR ȘTIR, NICOLAE BĂCIUȚ, PE CĂRĂRILE
VĂZDUHULUI ȘI CREMENEI/272*
*Pr. OVIDIU VINTILĂ, DE LA SAN FRANCISCO LA
MUNTELE ATHOS/275*
*GABRIELA MOCĂNAȘU, DEPARTELE DE
APROAPE/278*
*ALEXANDRU PINTESCU, NICOLAE BĂCIUȚ ȘI
IMPERATIVUL ETIC/283*
ION ȘEULEANU, DICȚIONAR/289

NICOLETA BECHIȘ, DICȚIONAR ECHINOX Nicolae BĂCIUȚ/291
ALEX. ȘTEFĂNESCU/302
PETRU POANTĂ/303
CĂRȚI NOI RĂSFOITE DE ALEX. ȘTEFĂNESCU/304
VALENTIN MARICA, DREPTUL LA TIMP.../305
LAZĂR LĂDARIU, „CÂTĂ VIAȚĂ ATÂTA LITERATURĂ!"/307
ION ILIE MILEȘAN, O REALIZARE SALUTARĂ/309
MARIA TEODOR, DREPTUL LA O POVESTE FĂRĂ SFÂRȘIT/314
VIRGIL RAȚIU, NAE/316
VALERIU RUSSU, O ISTORIE A LITERATURII ROMÂNE CONTEMPORANE ÎN INTERVIURI/318
ION LONGIN POPESCU, NICOLAE BĂCIUȚ, O ISTORIE A LITERATURII ROMÂNE CONTEMPORANE ÎN INTERVIURI/319
VICTOR ȘTIR, O ISTORIE COLOCVIALĂ A LITERATURII ROMÂNE/321
DANIELA PĂNĂZAN, NICOLAE BĂCIUȚ, O ISTORIE A LITERATURII ROMÂNE CONTEMPORANE ÎN INTERVIURI /325
MARCELA CIORTEA, NICOLAE BĂCIUȚ, O ISTORIE A LITERATURII ROMÂNE CONTEMPORANE ÎN INTERVIURI /328
CONSTANTIN SECU, „O ISTORIE CA O POVESTE"/334
ION BUZAȘI, NICOLAE BĂCIUȚ, O ISTORIE A LITERATURII ROMÂNE CONTEMPORANE ÎN INTERVIURI /336
CORINA DAVID, O ISTORIE "LOCVACE"/338
ILEANA SANDU, „...UN SPECTACOL ECLATANT, DE O FABULOASĂ DIVERSITATE..."/344

DUMITRU TITUS POPA, ISTORIE LITERARĂ ÎN INTERVIURI, "Surpriză alarmantă..."/348
FLORENTIN POPESCU, ÎNTRE CONFESIUNE ȘI MĂRTURIE LITERARĂ/352
MARIANA CRISTESCU, "ÎN ALBUL CE-L ATING TĂCIUNII".../356
VIORICA FEIERDAN, LANSARE „PORTRET DUPĂ AUTOPORTRET”, de NICOLAE BĂCIUȚ/358
VICTOR ȘTIR, POEMUL ÎNTRE PORTRET ȘI AUTOPORTRET/360
VALENTIN MARICA, PORTRET ÎN... ALB/361
VICTOR ȘTIR, PORTRETUL POETULUI LA MATURITATE/363
VICTOR ȘTIR, NICOLAE BĂCIUȚ ÎN "DICȚIONARUL GENERAL AL LITERATURII ROMÂNE"/365
PROF. MIOARA KOZAK, ...GLOSSE LA MUNTELE ATHOS/367
MIRCEA BĂTRÂNU, NICOLAE BĂCIUȚ, ANOTIMPUL DIN COLIVIE/LA SAISON DE LA CAGE/370
VALENTIN MARICA, ÎN CREȘTEREA TIMPULUI.../371
RĂZVAN DUCAN, SACRU ȘI PROFAN ÎN ȚARA SFÂNTĂ/374
VICTOR ȘTIR, "ÎNSEMNARE A CĂLĂTORIEI" ÎN ȚARA SFÂNTĂ/375
DANIELA CECILIA BOGDAN, „UN POET PRIVEȘTE CRUCEA”/376
RĂZVAN DUCAN, NICOLAE BĂCIUȚ - REDIVIVUS!/377
VICTOR ȘTIR, SCRITORUL MIHAI SIN ÎN „PENTAGON”/378
LAZĂR LĂDARIU, "SCRIU ȘI RÂNDURILE MI SE ÎNEACĂ ÎNTR-UN CUVÂNT..." /381
VICTOR ȘTIR, NICOLAE BĂCIUȚ, LA ANTOLOGIA „ANOTIMPUL DIN COLIVIE”/383

DANIELA CECILIA BOGDAN, “ANOTIMPUL DIN COLIVIE” SAU COLIVIA ANOTIMPULUI/386
RĂZVAN DUCAN, “ROMULUS GUGA – BĂRCI ÎN AMURG”/387
ILEANA SANDU, DESPRE NICHITA, „CU COLȚUL INIMII”.../389
RĂZVAN DUCAN, "NICHITA STĂNESCU. CU COLȚUL INIMII"/393
DUMITRU D. SILITRĂ, “O ÎNTÂMPANIRE A FIINȚEI MELE”/396
AUREL HANCU, NICOLAE BĂCIUȚ, „NICHITA STĂNESCU – CU COLȚUL INIMII”/399
DARIE DUCAN, NICOLAE BĂCIUȚ - “NICHITA STĂNESCU, CU COLȚUL INIMII”/401
ILEANA SANDU, REPERE ALE SPIRITUALITĂȚII/402
VICTOR ȘTIR, SCRIITORI BISTRITENI ÎN CARTE/403
NESEMNAȚ, DINCOACE DE CAPITALĂ, DINCOLO DE PROVINCIE/404
IOAN SUCIU MOIȘA/405
NESEMNAȚ/407
VICTOR ȘTIR/408
VALENTIN MARICA, PLEOAPA LUI HOMER/410
MARIANA CRISTESCU, NINSORI TOPITE ÎN CUVÂNT... /411
Recomandare - Ana Blandiana/416
Recomandare - Florin Mugur/417
Recomandare - Mihai Sin/418
Recomandare - Lazăr Lădariu/419
PORTRET DUPĂ AUTOPORTRET/423
CUPRINS/437

Nicolae Băciut

UMBRA APEI

REPERE CRITICE

De ce m-am gândit la un astfel de demers care ar putea părea o formă de narcisism? La primele două cărți, eram foarte curios de reacțiile criticii literare. Receptarea putea fi și urmărită, circulația revistelor literare asigurând un „control” bibliografic aproape sută la sută. După 1989, în explozia publicistică, receptarea a fost scăpată de sub control, pe de o parte, iar pe de altă parte, parcă și pozițiile deontologice ale multor critici literari s-au configurat sub alte zodii. Un *Dicționar de scriitori mureșeni*, realizat de Ana Cosma și tipărit în 2000, m-a făcut curios. Erau semnalate acolo receptări critice despre care nu știam nimic. Curiozitatea m-a împins să le caut. Pe unele le-am găsit, pe altele nu. Erau însă destule, cred, pentru a configura un portret în oglinda criticii literare.

I.S.B.N. (10) 973-1728-05-8; I.S.B.N. (13) 978-973-1728-05-6